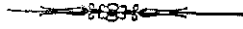

หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี

สารบัญ

	หน้า
หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีระหว่างประเทศอังกฤษแต่ประเทศสยาม	๓
กฎหมาย อย่าง พ่อค้า อังกฤษ ซึ่ง เข้ามาค้า ขายใน กรุงฯ ต้องใช้	๓๓
พิภักดิ์ ภาษี นอก แด ใน ซึ่ง จะ เรียก เอา ตาม หนังสือ สัญญา นี้	๓๓
ไซ ข้อ สัญญา ฮาร์ริก ปากบี่ มะโรง ฮั้ว คัก จุลศักราช ๑๒๓๘	๓๗
พิภักดิ์ อากร แด สัมพิภักดิ์	๓๐
กฎหมาย เรื่อง เก็บ ภาษี ท่าน เสนาบดี ยอม ได้	๓๓
สัญญา ว่า ด้วย เมือง เชียง ใหม่ ถ้าปาง ถ้าพูน	๓๖
ข้อ เพิ่ม เติม หนังสือ สัญญา ว่า ด้วย ส่ง คน โทษ บาง อย่าง	๕๐
คำ อธิบาย โทษ ต่าง ๆ	๕๔
สัญญา ว่า ด้วย การ จด บัญชี คน ใน บังคับ อังกฤษ	๖๒
สัญญา โอน อำนาจ ใน เมือง กดินตัน ตรัง กานู ไทรบุรี ปัตติ ศ์ แด เกาะ ที่ ใกล้ เคียง	๖๖
สัญญา ว่า ด้วย เขตต์ แคน คิต ท้าย หนังสือ สัญญา	๗๓
สัญญา ว่า ด้วย อำนาจ ศาล ใน กรุง สยาม	๗๔
สัญญา ส่ง ผู้ ร้าย ซ้ำ ม แคน	๗๔
หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีระหว่างประเทศฝรั่งเศสแต่ประเทศสยาม	๗๖
กฎหมาย พ่อค้า ฝรั่งเศส ซึ่ง จะ เข้า มาค้า ขาย ใน ประเทศ สยาม	๓๓๓
พิภักดิ์ ภาษี นอก แด ใน ที่ จะ เรียก เอา ตาม หนังสือ สัญญา นี้	๓๓๔
สัญญา ว่า ด้วย เขตต์ แคน ศก ๑๒๒๒	๓๓๘

สัญญาขายที่ดินแดนเมืองพระคมของเสียมราชบุรี โสภณ ให้ ฝรั่งเศส	๓๒๘
สัญญาว่าด้วย บัก มัน เซอร์ แคน	๓๓๓
สัญญาว่าด้วย อำนาจ ค้าด	๓๓๖
ข้อบังคับค้าต่างประเทศซึ่งตั้งขึ้นตามหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี	๓๔๐
หนังสือสัญญา น้อย ระหว่าง กรุง สยาม กับ กรุง เดนมาร์ก	๓๕๔
สัญญา โอน อำนาจ การ ชำระ ความ คน ใน บังคับ เดนมาร์ก	๓๖๐
ข้อบังคับค้าต่างประเทศระหว่างกรุงสยามกับ เดนมาร์ก แล อิตาลี	๓๖๗
สัญญา น้อย ระหว่าง กรุง สยาม กับ กรุง อิตาลี	๓๖๘
สัญญาว่าด้วย การ จด บัญชี คน ใน บังคับ ฮอลันดา	๓๗๓
หนังสือ สัญญาว่าด้วยการค้าขายแลการเดินทางเรือระหว่างกรุงสยาม กับกรุงญี่ปุ่น	๓๗๗
บันทึก สัญญา กรุง สยาม กับ กรุง ญี่ปุ่น	๓๗๗
หนังสือ สัญญา ปฏิญาณ ระหว่าง กรุง สยาม กับ กรุง รัสเซีย	๓๘๑
หนังสือ สัญญาทาง พระ ราช ไมตรี ระหว่าง ประเทศ ปรอยซิน แล ประเทศ สยาม	๓๘๓
ธรรมเนียม ว่าด้วย การ ค้า ขาย ของ ประเทศ ปรอยซิน	๓๙๐
หนังสือ สัญญาทาง พระ ราช ไมตรี ระหว่าง ประเทศ อเมริกา แล ประเทศ สยาม	๔๑๓
กฎหมาย อย่าง ลูก ค้า อเมริกัน ซึ่ง เข้า มา ค้า ขาย ใน กรุง เทพ ฯ ค้าง ใช้	๔๒๒

หนังสือสัญญา
ทางพระราชไมตรี
ประเทศอังกฤษ แลประเทศสยาม

ศุภมศักดิ์จตุตศักราช ๓๒๓๗ ปี เกาะดปีตศก ความเจริญงามจงมี
แก่บ้านเมืองไทย

ทรงมีทูตอังกฤษ มาแต่พระนาง ซึ่งเป็นใหญ่ เป็นเจ้าราช
อาณาจักรอันผสมกัน คือ ทวีปบริตเตียนใหญ่ แลทวีปไอยยิแดน
ที่อื่น ๆ อันขึ้นแก่ราชอาณาจักรนั้น เข้ามาขอทำสัญญาทางพระราช
ไมตรี แลการค้าขาย กับ กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร มหินทรา
ยุทธยา จึง พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญญาบัตรไว้ด้วย
ราชตั้งการ บรมขรรมิถ มหาราชาธิราช บรมนารถ บพิตร พระจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว แล พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญญาบัตรไว้ด้วย
เทเวศรานุรักษ์ บวรจุตจักรพรรดิราช ตั้งการ บรมขรรมิถ
บรมนารถ บพิตร พระที่นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อพระองค์ ทรงเห็นชอบกับราช

คำวิหี พระนางเป็น เจ้า เป็นใหญ่ ใน ทวีป ปรีติ เคียนใหญ่ แด ไชยนิ แถน
 ร่วม พระราช ประสงค์ ทำ หนังสือ สัญญา ทางไมตรี กับ พระเจ้าแผ่นดิน
 อังกฤษ เมือง ปรีติ เคน อีริ ดานด์ เพื่อ จะ ให้ มี ผล ประ โยชน์ แก่ ราษฎร
 อยู่ ได้ บังคับ ไทย แด คน อยู่ ใน บังคับ อังกฤษ จัด แจง การ ทำ มา หา
 กิน คำขาย ให้ มี ประ โยชน์ เรียบ ร้อย เพราะ เหตุ นั้น จึง ได้ ตั้ง พระไทย จะ
 ทำ หนังสือ สัญญา ไมตรี การ คำ ขาย จึง ได้ ตั้ง เสนาบดี ให้ มี อำนาจ ทั้ง
 สอง ฝ่าย ๆ พระเจ้าแผ่นดิน เมือง ปรีติ เคน ไชยนิ แถน ตั้ง เชอ ยอน โบวริง
 เป็น ขุนนาง ตุ๊กขุนผู้ใหญ่ ฝ่ายพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหา
 เถลิงเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้ง สอง พระ องค์
 พร้อม กันกับ ความ คิด พระราช วงษานุวงษ์ แด ข้า ทูต ของ ชุดี พระ
 บาท ทั้งปวง มอบ ความพระราช คำวิหี แด พระ ราชประสงค์ ให้
 พระเจ้าน้องยาเธอ กรม หลวง วงษา อีราช ดินท มา ประชุม แทน พระราชวงษา
 นุวงษ์ แด้วโปรด เกล้า โปรด กระจ หม่อม ให้ สมเด็จ เจ้าพระยาบรมมหา
 ปยุตวงษ์ วรุตม พงษ นายถ สยาม ดิถก โดกา นุปลาต นารถ สกถ ราช วรา
 ณาจักร วาธิเบนทร์ บร เมน ทร มหา รา ชา นุ กุตสรพ กิจ มุตมเหศวร เซฐา
 มาต ยา ธิบตี ตรี สรณ รัตน ชาดา อคตุย เตชา นุ ภาพ บพิตร ซึ่ง โปรด เกล้า
 โปรด กระจ หม่อม ให้ มี อาญาสิทธิ บังคับ บัญชา ได้ สิทธิ ชาด ทวทั้ง พระราชอา
 ณาจักร กับ สมเด็จ เจ้าพระยาบรม มหา พิ ไชยญาติ นร เนศว นารถ ราช
 สุริย วงษ สกุต พงษปดิฐา มุขมาคยา ธิบตี ไตร สรณ ศรี รัตน ชาดา
 สกถมหา รัชชาธิเบนทร ปรมเนทร มหาราชว โรประ การ มโห พาร
 เตชา นุภาพ บพิตร ซึ่ง โปรด เกล้า โปรด กระจ หม่อม ให้ มี อำนาจ บังคับ

บัญชา ทอทอง พระนคร กับเจ้าพระยาศรีสุริยวงษ์ สมนัดพงษ์พิสุทธ
 มหาบุรุษ รัตโนดม ผู้ว่าที่ สุ่มห พระกระดา โหม ผู้สำเร็จ ราชการ
 บังคับ บัญชา หัวเมือง ชายทะเลภาค ไต้ฝ่าย ทวัน ตก กับ เจ้าพระยาผู้ ช่วย
 สำเร็จ ราชการ กรมท่า เป็นผู้ สำเร็จ ราชการ บังคับ บัญชา หัว เมือง ฝ่าย
 ทวัน ออก ทั้ง ๕ เป็น ประ ชาณ ฝ่าย เหนือ บัด ไทย ก็ ได้ ส่ง พระ ราช ด้ยจ กร
 ฝ่าย ซุน นาง อังกฤษ ได้ ส่ง หนังสือ เจ้า อิก คอ เรียบ ซึ่ง ให้ เข้า มา ทำหนังสือ
 ด้ยญา กับ ไทย เห็นถูก ต้อง พร้อมกันทั้ง สองฝ่าย ได้ ตกตงกันตามข้อด้ยญา
 ที่ เขียน ไว้ สืบต่อ ไป ข้างหน้า

ข้อ ๑ ว่าตั้ง แค้น ไป พระเจ้าแผ่นดิน กรุง บริตตันไชย ยิ แตน กับ พระ
 เจ้าแผ่นดิน ที่จะ สืบ วงษ์ ต่อ ไป ภาย หน้า กับ ด้วย พระบาท ส้มเด็จพระ
 จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้ง สอง
 พระองค์ ทั้ง ส้มเด็จพระเจ้าแผ่นดิน ไทยที่จะสืบ พระราชอิศริยยศ ต่อ ไป
 ภาย หน้า ให้มีไมตรี รัก โกร่ กัน รวบ คาบ ไป ชั่ว พ้าแดนดิน แต่ บรรดา
 คนที่ อยู่ ในบงคับ อังกฤษ ซึ่งเข้า มา อยู่ ณ กรุงเทพมหานคร เหนือ บัด
 ฝ่ายไทย ก็ จะ ช่วยบำรุง รักษา ให้ อยู่ เป็นสุข สบาย ให้ ได้ ค้ำ ขาย โดย สดวก
 มิให้ ผู้ หนึ่ง ผู้ ไต้ ฝ่าย ไทย คุมเหง เบียด เบียด แต่ บรรดา คน ที่ อยู่ ใน
 บงคับ ไทย ที่ จะ ไป อยู่ ใน แดน อังกฤษ ซุน นาง อังกฤษ ก็ จะ ช่วย บำรุง รักษา
 ให้ อยู่ เป็น สุขสบาย ให้ ได้ ค้ำ ขาย โดย สดวก มิให้ ผู้ หนึ่ง ผู้ ไต้ ฝ่าย
 อังกฤษ คุมเหง เบียด เบียด.

ข้อ ๒ ว่าแต่ บรรดา การงาน ของ คน ที่ อยู่ ในบง คับ อังกฤษ ซึ่ง เข้า
 มาอยู่ ณกรุงเทพมหานคร ก็ต้อง ฟัง บงคับ บัญชา ของ กงสุล ที่ มา

ตั้งอยู่ ณ กรุงเทพมหานคร กงสุล จะได้ ทำ ตามหนังสือ สัญญา แด
 ข้อหนังสือ สัญญาเก่า ที่มีได้ ยกเสีย จง ทุก ประการ แล้ว จะได้ บังคับ
 บัญชา คนใน บังคับ อังกฤษ ให้ ทำ ตาม ด้วย แล้ว กงสุล จะรับ รักษา
 กฎหมาย การ ค้า ขาย แด กฎหมาย ที่ จะ ห้าม บังห้าม มิให้ คน ที่ อยู่ใน บังคับ
 อังกฤษ ทำผิด ต่ วง เกิน กฎหมาย ของ อังกฤษ กับ ไทย ที่ มี อยู่ แล้ว แด จะ มี
 ค่อไป ภายหน้า ถ้าคน อยู่ ใน บังคับ อังกฤษ จะเกิด วิวาท กัน ขึ้น กับ คน
 อยู่ ใน บังคับ ไทย กงสุล กับ เจ้าพนักงาน ฝ่ายไทย จะ ปรึกษาชำระคดีกัน
 คน อยู่ ใน บังคับ อังกฤษ ทำผิด กงสุล จะ ทำ โทษ ตาม กฎหมาย อังกฤษ
 คน อยู่ ใน บังคับไทย ทำผิดไทย จะทำ โทษ ตาม กฎหมาย เมืองไทย ถ้า
 คน อยู่ ใน ไต่ บังคับไทย เป็น ความ กัน เอง กงสุล ไม่เอา เป็น ชุระ คน
 อยู่ ใน บังคับ อังกฤษ เป็น ความ กัน เอง ไทย ก็ ไม่เอา เป็น ชุระ แด ไทย กับ
 อังกฤษ ยอม กันว่า กงสุล ซึ่ง จะเข้า มา ตั้ง อยู่ ณ กรุงเทพมหานคร นั้น ยังไม่
 ตั้ง ค่อ เมื่อ ทำ หนังสือ สัญญา ตกตง ดังข้อ กันแล้ว กำปั่น อังกฤษ เข้า
 มา ค้าขาย ณ กรุงเทพมหานคร ใช้ ชง อังกฤษ มี หนังสือ สำหรับ ถ้าเป็น
 สำคัญ ครบ ๓๐ ถ้า หนังสือ สัญญา ประทับ ตรา เข้า มา ถึง เปลี่ยน กัน แล้ว
 กงสุล จึง ตั้ง ได้.

ข้อ ๓ ว่าคน ซึ่งอยู่ ใน บังคับ ไทย จะไป เป็น ลูกจ้าง อยู่ กับ คนอยู่ ใน
 บังคับ อังกฤษ หรือ คนไทย ที่มีได้ เป็น ลูกจ้างก็ดี ทำผิด กฎหมาย
 เมืองไทย จะหนี ไป อาศัย อยู่ กับ คน อยู่ ใน บังคับ อังกฤษ ซึ่ง อยู่ ใน กรุง
 เทพฯ ถ้ามี พยาน ว่าทำผิด หนี ไป อยู่ กับ คนใน บังคับ อังกฤษ จริง กงสุล
 จะจับ ตัวส่ง ให้ แก่ เจ้าพนักงาน ฝ่ายไทย ถ้าคน อยู่ ใน บังคับอังกฤษ

ที่เข้ามาตั้งบ้านเรือน แต่เข้ามาหา ไศรย คำ ขาย อยู่ใน กรุงเทพฯ ฯ ทำ
ผิดหนีไปอยู่ กับ คน ใน ไต้ บังคับ ไทย ถ้า มี พยาน ว่า ทำผิดหนีไปอยู่ กับ
คนใน ไต้ บังคับ ไทย จริง กงสุต จะ ขอ เขา คดี เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย จะ
จับ ตัว ส่ง ให้ ถ้า พวก จีน คน ใด ว่า เป็น คน อยู่ ใน บังคับ อังกฤษ ไม่ มี
สำคัญ สิ่ง ไร เป็น พยาน ว่า เป็น คน ใน บังคับ อังกฤษ กงสุต ก็ ไม่ รับ เขา เป็น ขู่

ข้อ ๔ ว่า คน อยู่ ใน บังคับ อังกฤษ จะ มา คำ ขาย ตาม หัว เมือง
ชาย ทะเล ซึ่ง ขน แก่ กรุงเทพฯ ฯ ก็ คำ ขาย ได้ โดย สดวก แต่ จะ หา ไศรย
อยู่ ได้ ที่ เต็ม ทั่ว ไต้ ใน กรุงเทพฯ ฯ ตาม ใน จัง หวัด ซึ่ง กำหนด ไว้ ใน หนังสือ
สัญญา ประการ หนึ่ง คน อยู่ ใน บังคับ อังกฤษ จะ มา เข้า ที่ ปตท เวียน
ปตท โรง ปตท คัก แต่ จะ ซ้อ เรือน ซ้อ โรง ซ้อ คัก พัน กำแพง ออก ไป
ใน กำหนด ๒๐๐ เส้น คือ ๔ ไมล์ อังกฤษ เข้า ได้ แต่ จะ ซ้อ ที่ ซ้อ ไม่ ได้
ถ้า อยู่ ถึง ๓๐ ปี แล้ว จึง จะ ซ้อ ได้ ถ้า อยู่ ยัง ไม่ ถึง ๓๐ ปี ท่าน เสนาบดี
จะ โปรด ให้ ซ้อ กซ้อ ได้ แต่ ที่ นอก กำหนด ๒๐๐ เส้น นั้น คน อยู่ ใน บังคับ
อังกฤษ จะ ซ้อ จะ เข้า ที่ เรือน ที่ ส่วน ที่ ไว่ ที่ นา ดัง แต่ กำแพง เมือง ออก ไป เดิน
ด้วย กำแพง เรือแจว เรือพาย ทาง ๒๔ ชั่วโมง จะ ซ้อ จะ เข้า เมื่อ ไว่ ที่ ซ้อ
ได้ เข้า ได้ แต่ เมื่อ คน อยู่ ใน บังคับ อังกฤษ จะ ซ้อ ที่ ซ้อ เรือน จะ ต้อง ออก
กงสุต ฯ จะได้ บอก เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย เจ้าพนักงาน กับ กง สุต
เห็นว่า คน ที่ จะ ซ้อ ที่ นั้น เป็น คน จะ ทำ มา หากิน โดย จริง เจ้าพนักงาน กับ
กงสุต จะ ช่วย ว่า ก่อตัว ให้ ซ้อ ตาม ราคา สมควร แล้ว จะ ได้ ดู แด บัก ที่
วัด ที่ ทำ หนังสือ ประทับ ตรา เจ้าพนักงาน ให้ ไว้ เป็น สำคัญ แล้ว จะ ได้
ฝาก ผัง เจ้า เมือง กรมการ ให้ ช่วย ดู แด ทำ อนุบำรุง ด้วย แต่ ให้ ผู้ ที่ ไป

อยู่ นั้น พัง บังคับบัญชาเจ้าเมือง กรมการ ตามยุคิธรรม คำ ธรรม เนียมที่
 ทำไร ทำสวน ราษฎรบ้าน นั้นเมืองนั้น ต้อง เสีย อย่างไร ก็ให้ เสียตามชาว
 บ้าน นั้น เมืองนั้น ถ้าใน กำหนด ดำบ แลวผู้ ทชชิต ที่ไม่มี ทุนรอน หรือเช
 เซือน เสีย มิได้ตั้ง การ ปลูกสร้าง เสนาบดี จะคืน เงินค่าที่ ให้ จะ ตัด สิ้น
 คนเขาที่ นั้น เสีย

ข้อ ๕ ว่าคน อยู่ใน บังคับ อังกฤษที่ เข้า มา จะ ศาสตร์ อยู่ ณ กรุง
 เทพมหานคร ต้องไป บอก แก่ กงสุต ให้ จด ชื่อ ไว้ ถ้าคน เหล่านี้ จะ
 ออก ไป ทะเล หรือ จะ ไป เที่ยว เกิน กำหนด ทาง ๒๔ ชั่วโมง ตาม ตัญญาไว้
 ที่ จะ ให้คน ใน บังคับ อังกฤษ อยู่ กงสุตจะไป ขอหนังสือเบิกถ้องเจ้าพนักงาน
 งาน ฝ่ายไทย ให้ ไป ถ้าคน ใน บังคับ อังกฤษ จะ กลับ ออก ไป จากกรุง
 เทพ ฯ ถ้า ขุนนาง เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย บอก แก่ กง สุต ว่ามี เหตุ ควร จะ
 ห้ามมิให้ ออกไป กงสุต ก็จะมี ให้ ออกไป ถ้าคนอยู่ ใน บังคับอังกฤษ
 ไป เที่ยว ใน ระหว่าง ทาง ๒๔ ชั่วโมง กงสุต จะเขียน เปนหนังสือ ไทย ให้ ไป
 ว่าคน นั้น ชื่อ อย่าง นั้น รูป ร่าง อย่าง นั้น มี ชูระ อย่าง นั้น แลวจะต้องให้
 เจ้าพนักงาน ฝ่ายไทย ประทับ ตรา หนังสือ ให้ ไป เปน สำคัญด้วย เจ้าพนักงาน
 งาน ฝ่ายไทยดู หนังสือ แลวให้คืน หนังสือ ให้ ปล่อยตัว ไป โดยเร็ว ถ้า
 ไม่มี หนังสือ กงสุต ประทับ ตราเจ้าพนักงาน ฝ่ายไทยไป สำหรับตัวส่งเสียว่า
 เปน คนหนี ก็ให้ยึดเอาตัวไว้ แลวให้ มา บอก ความแก่ กงสุตให้ รั

ข้อ ๖ ว่าคน ซึ่ง อยู่ใน บังคับ อังกฤษ จะ เข้า มา เที่ยว แด จะเข้ามาอา
 ศรัย อยู่ ณ กรุง เทพ ฯ จะ ถือ ศำสนา ศฤศ เตียน ไทย ก็ไม่
 ห้าม ปราบ เมื่อจะสร้าง วัด ชน จะทำได้ ก็แต่ในที่ เสนาบดีจะโปรดให้

ถ้าคนอยู่ ใน บังคับ อังกฤษ ซึ่ง จะ เข้า มา อยู่ ณ กรุง เทพ ฯ จะ จำ คน ซึ่ง
อยู่ ใน ไต่ บังคับ ไทย มา เป็น ตุ ก จำ เสนาบด ฝาย ไทย จะ ไม่ ห้าม ปราบ
ถ้าคน ที่มี มุ ต นาย จะ มา รั บ จำ อยู่ กับ คน ใน บังคับ อังกฤษ มุ ต นาย ไม่ รั มุ ต
นาย จะ มา เอา ตัว ไป ก็ เขา ไป ได้ ถ้า คน ใน บังคับ อังกฤษ ไป จำ คน
ใน ไต่ บังคับ ไทย เป็น ตุ ก จำ ไม่ ได้ ทำ สัญญา กับ มุ ต นาย เขา ภาย
หลัง ถ้า เกี่ยว ข้อง สิ่ง หนึ่ง สิ่ง ใด เสนาบด ฝาย ไทย ไม่ ขำ ระ ให้

ข้อ ๗ ว่า ถ้า บั น รม จะ เข้า มา ทอด หน้า ด่าน เมือง สมุ ท ปราก ร เข้า มา
ทอด ได้ แต่ จะ ขน มา ณ กรุง เทพ ฯ ไม่ ได้ เมื่อ ถ้า บั น รม ขำ รุด จะ ต้อง
เข้า อยู่ เสนาบด เจ้า เมือง กรม กว าร เห็น ว่า ขำ รุด จริง จะ ยอม ให้ เขา มา
เข้า อยู่ ถ้า จะมี ขุน นาง ถือ หนังสือ พระ เจ้า แผ่น ดิน กรุง บริต เตน ให้ มา
ด้วย ถ้า บั น รม เข้า มา ณ กรุง เทพ ฯ จะ ให้ ขน มา แต่ ถ้า เดียว ต้อง ให้ ขน
มา ทอด อยู่ ได้ บั ม บั ม บั จา มิ ตร บั ม บั ต บั จัน ก ขย่ำ ให้ ขน มา พัน บั ม
วัน ใด แต่ เสนาบด จะ โปร ต ให้ ขน มา พัน บั ม จัง ขน มา ได้ ถ้า ไม่ มี
เรือ รม อังกฤษ อยู่ ใน กรุง เทพ ฯ คน อยู่ ใน บัง คับ อังกฤษ จะ วิ วาท กัน
ขน กง สตุ จะ ไป รม บั ไทย จะ ให้ ทหาร ไป ช่วย กง สตุ รม บั พอ รม บั ได้

ข้อ ๘ ว่า ค่า ธรรมเนียม ปาก เรือ ที่ เคย เรียก แก่ ตุ ก คำ อังกฤษ ตาม
สัญญา เก่า ซึ่ง ทำ ได้ ใน คฤ ศ ต ศั ก ราช ๑๗๒๖ ปี นั้น จะ ยอม เด็ก
เสีย ตั้งแต่ หนังสือ สัญญา นี้ ใช้ ได้ พัน หนึ่ง ไป จะ ต้อง เสีย แต่ ภาษี ึ่ง ของ
ขา เข้า ขา ออก สิ้น ค่า ขา เข้า จะ ต้อง เสีย ภาษี ๓๐๐ ตะ ถ้ำ ม จะ เสีย
เป็น ของ หรือ จะ เสีย เป็น เงิน คิ ต ราคา ตาม ราคา ที่ ้อง ้น้ำ สุก แต่ ใจ เจ้า
ของ จะ เสีย ถ้า ของ เสีย ภาษี รั ย ตะ ถ้ำ ม แต่ ัว ของ จำ หน่าย ไม่ ได้ จะ

เหลือกลับ ออกไป มากน้อย เท่าใด ต้อง คิดภาษี สิ่ง ของ ที่ เหลือ คืน ให้
 แก่ เจ้า ของ ให้ ครบ ถ้า ราคา สิ่ง ของ ไม่ ตก ลง กัน ต้อง ไป บอก กงสุล ๆ
 จะ เรียก พ่อค้า คน หนึ่ง หรือ สอง คน เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย ก็ จะ เรียก
 พ่อค้า คน หนึ่ง หรือ สอง คน ช่วย คำนวณ ราคา พอ สมควร ถ้า ถูก ค้า อยู่ ใน มัง
 คัม อังกฤษ จะ บรรทุก เขา ฝืน เข้า มา ณ กรุง เทพ ๆ ไม่ ต้อง เสีย ภาษี แต่
 ต้อง ขาย ฝืน ให้ แก่ เจ้า ภาษี ถ้า เจ้า ภาษี ไม่ ซื้อ เขา ฝืน ไว้ ให้ บรรทุก กลับ
 ออกไป ไม่ ต้อง เสีย อะไร ถ้า ถูก ค้า อยู่ ใน มัง คัม อังกฤษ เขา ฝืน ไป ตัก
 ตอบ ขาย ทำ ผิด ตัญญา ของ ให้ รับ เขา ฝืน เสีย ให้ สิ้น แล ของ ที่เป็น สินค้า
 จะ บรรทุก ออกไป นั้น ตั้งแต่ ของ สิ่ง นั้น เกิด มา จน ได้ เป็น สินค้า บรรทุก กำ
 บั้น ออกไป ให้ เสีย ภาษี แต่ ชั้น เดียว ของ สิ่ง ใด ที่เป็น สินค้า ใน กรุง
 เทพ ๆ จะ เรียก เป็น สัมภักดิ์ หรือ จะ เรียก เป็น ภาษี บำ ภาษี ใน กรุง
 เทพ ๆ ภาษี ปาก เรือ อย่างไร ก็ ให้ เขา แต่ ชั้น เดียว ภาษี สินค้า ใน
 กรุง เทพ ๆ ทุก สิ่ง จะ เรียก ภาษี ใน กรุง เทพ ๆ หรือ จะ เรียก ภาษี ปาก เรือ
 อย่างไร ได้ กำหนด แจง ใน พิภักดิ์ คิด อยู่ กับ หนังสือ ตัญญา แล้ว ได้ ยอม กัน
 เป็น ชัด แล ว่า ของ สิ่ง หนึ่ง สิ่ง ใด ที่ ต้อง เสีย ภาษี ข้าง ใน แลว เมื่อ ลง
 เรือ ไม่ ต้อง เสีย พวก ถูก ค้า อยู่ ใน มัง คัม อังกฤษ จะ ซื้อ สินค้า ยอม ให้
 ซื้อ แต่ ผู้ ทำ ผู้ ปลุก แล ของ ที่ เขา ขายนั่น ถ้า ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด จะ ซื้อ ยอม ให้ ขาย
 มิ ให้ ผู้ ใด ผู้ หนึ่ง ขัดขวาง ห้าม ปราบ ภาษี ที่ กำหนด ใน พิภักดิ์ ตัญญา นี้ สินค้า
 ที่ บรรทุก เรือ ไทย เรือ จีน ที่ เคย เสีย แลว ฝ่าย ไทย จะ ยอม ตัก ภาษี
 ให้ เรือ ไทย เรือ จีน แล ซากิ อื่น ๆ ก็ จะ ยอม ตัก ให้ ถูก ค้า ซึ่ง อยู่ ใน มัง คัม
 อังกฤษ เหมือน กัน ถูก ค้า อยู่ ใน มัง คัม อังกฤษ จะ เข้า มา ต่อ เรือ

ณ กรุงเทพฯ เสนาบดี ยอม ให้ ค้อ แด้ว ก็ ค้อ ได้ แต่ เข้าไป ลา เกตุ ของ
สามสิ่ง ใน กรุงเทพฯ ไม่ บริบูรณ์ มีหมายประกาศ ห้ามไม่ให้ ออกไปก็ได้
เงิน ทองแดง สำหรับ ตัวเข้า ออกไม่ ต้อง เสียภาษี.

ข้อ ๙ ว่า ความ ใน กฎหมาย ซึ่ง คิด ใน สัญญา นี้ กงสุล กับ เจ้า
พนักงาน ฝ่าย ไทย พร้อม กัน จะ ต้อง รักษา แด จะ ต้อง บัง คับ ให้ คน ทั้ง ปวง
กระทำ ตาม กฎหมาย เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย กับ กงสุล จะ คิด จัด แจง เพิ่ม
เติม กฎหมาย หวัง จะ รักษา หนังสือ สัญญา ให้ เจริญ ก็ ทำ ได้ เงิน
ที่ ปรัง ใหม่ แด ของ ที่ ต้อง รับ เพราะ ทำ ผิด สัญญา นี้ ต้อง ส่ง เปน ของ ใน แผ่นดิน
เมื่อ กงสุล จะ เข้า มา ตั้ง อยู่ ณ กรุงเทพฯ เจ้าของ เรือ แด กับ ต้น นาย เรือ จะ ว่า
ด้วย การ ค้า ขาย กับ เจ้า พนักงาน ฝ่าย ไทย ก็ ได้.

ข้อ ๑๐ ว่า ถ้า ฝ่าย ไทย ยอม ให้ สิ่ง ไต ๆ แก่ ชาว ไต อื่น ๆ นอกจาก
หนังสือ สัญญา นี้ ก็ จะ ต้อง ยอม ให้ อัง กฤษ แต่ คน ใน บัง คับ อัง กฤษ
เหมือน กัน.

ข้อ ๑๑ ว่า เมื่อ พ้น ๑๐ ปี ตั้งแต่ ประทับ ตรา เบียด ยน หนังสือ
สัญญา นี้ แด้ว ถ้า ฝ่าย ไทย ฝ่าย อัง กฤษ จะ ขอ เบียด ยน ข้อ ไต ๆ ใน
หนังสือ สัญญา นี้ แด ข้อ ไต ๆ ใน หนังสือ สัญญา เก่า ซึ่ง ทำ ไว้ ใน คฤศต
ศักราช ๑๘๖๐ ปี ซึ่ง มิ ได้ ยก เสีย นั้น แด ข้อ ไต ๆ ใน กฎหมาย ค้า ขาย
แด พิกัด ภาษี ที่ คิด อยู่ กับ หนังสือ สัญญา นี้ แด กฎหมาย ที่ จะ ทำ ต่อ ไป
ภาย หน้า เมื่อ ได้ บอก ให้ รัู้ ก่อน ปี หนึ่ง แด้ว จะ ตัง ชุน นาง ฝ่าย ไทย ฝ่าย

อังกฤษเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมได้ตามแต่เห็นควรเห็นชอบด้วยกัน ทั้ง
ทั้งสองฝ่าย.

ข้อ ๓๒ ว่าหนังสือสัญญาที่ทำไว้เป็นอักษรไทยฉบับหนึ่ง เป็น
อักษรอังกฤษฉบับหนึ่ง ข้อความต้องกัน เมื่อหนังสือสัญญา
ประทับตราเข้ามาเปลี่ยนแปลงแล้วใช้ได้เมื่อวันที่ ๖ เดือนเอปรีล
คริสต์ศักราช ๑๘๕๕ นี้ คือเป็นไทย ณ วันที่อาทิตย์เดือนห้าขึ้นค่ำหนึ่ง
จุลศักราช ๑๒๑๘ บันะ โรงอัฐศก ผู้สำเร็จราชการฝ่ายไทย ฝ่าย
อังกฤษทำหนังสือสัญญาเขียนเป็น ๔ ฉบับ ลงชื่อประทับตราด้วยกัน
ทั้งสองฝ่าย ทำไว้ในกรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์มหินทรา
ยุทธยา ณ วันพุธเดือนหกขึ้นค่ำปีเถาะ สัปตศก

ลงชื่อประทับตราเซอร์จอห์น โบวริง ราชทูตอังกฤษ

ลงชื่อประทับตราท่านผู้สำเร็จราชการฝ่ายไทย ห้าดวง

กฎหมายอย่างพ่อค้าอังกฤษซึ่งเข้ามา

ค้าขายในกรุง ฯ ต้องใช้

ข้อ ๑ ว่า กับ คน นาย กำปั่น ซึ่ง จะเข้ามาค้า ขาย ณ กรุง ฯ เมื่อเข้า
มาถึง นอก นั้น ดอน จะ ทอด ส้มอ ใช้ คน เข้า มา บอก แก่ เจ้าพนักงาน หรือ จะ
เอา กำปั่น เตะ เข้า มา เมือง สมุท ปรากฏ ก็ได้ ตาม ใจ แล้ว จะ ต้อง มา บอก
เจ้าพนักงาน ที่ ด่าน เมือง สมุท ปรากฏ ว่า เรือ มา แต่ เมือง ไค มี ลูก เรือ กี่ คน
มี ปืน กี่ บอก ทอด ส้มอ ที่ เมือง สมุท ปรากฏ แล้ว ต้อง มอบ ปืน ใหญ่
แต่ ดิน คำ แก่ ขุนนาง เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย ที่ เมือง สมุท ปรากฏ แล้ว ต้อง มี
ขุน นาง กรมการ ฝ่าย ไทย กำ กับ เรือ ชน มา จน ถึง กรุง ฯ

ข้อ ๒ ว่า ถ้า กำปั่น เตะ เกิน ด่าน เมือง สมุท ปรากฏ ชน มา มี ได้ เขา ปืน
แต่ ดิน คำ ชน ไค ที่ เมือง สมุท ปรากฏ ตาม กฎหมาย นี้ ต้อง เอา กำปั่น กลับ
ลง ไป เขา ปืน แต่ ดิน คำ ชน ไค เสีย ที่ เมือง สมุท ปรากฏ แล้ว ต้อง ปรับ ใหม่
เงิน แปร รัชช บาท ด้วย ไม่ พง กฎหมาย นี้ ถ้า เขา ปืน ใหญ่ แต่ ดิน คำ ชน
ไค ที่ เมือง สมุท ปรากฏ แล้ว ต้อง ปลด ปล่อย เรือ ให้ ชน มา ค้า ขาย ที่ กรุง ฯ

ข้อ ๓ ว่า ถ้า กำปั่น ตก ค้ำ อยู่ ใน บัง คับ อังกฤษ ชน มา ทอด ส้มอ
ที่ กรุง ฯ แล้ว ถ้า ไม่ได้ เป็น วัน อาทิตย์ กับ คน นาย กำปั่น ต้อง เอา
หนังสือ ตำหรับ ตำ แล บาญชี สิ่ง ของ ซึ่ง มี เข้า มา ใน ตำ กำปั่น ต้อง
มอบ ให้ แก่ กง สุต ใน ๒๔ ชั่วโมง กง สุต จะ ได้ เอา บาญชี ไป ให้
เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย ที่ ได้ เรียก ภาษี แล้ว เจ้าพนักงาน คน นั้น ต้อง ให้

หนังสือสำหรับ เบิก ระวัง ใน เวลา นั้น ถ้ากับคนนายเรือ มิได้ ส่ง หนังสือ
 แด่ ชาญ ชั่ง ของ ใน ๒๔ ชั่วโมง นั้น หรือ ส่ง ชาญ ไม่ครบ จำนวน
 ชั่ง ของ ใน ตำเรือ จะต้อง ปรับใหม่ เงิน ๔๐๐ บาท แต่ว่า ยอม ให้
 กับคน นายเรือ แก่ ชาญ ชั่ง ของ ที่ หดงต้ม ใน ระวัง ๒๔ ชั่วโมง ชั่ง
 แต่ ได้ ส่ง หนังสือ ถึง กงสุต นั้น ไม่ปรับใหม่ เขาเงิน

ข้อ ๔ ว่า ถ้า กำปั่น อังกฤษ เบ็ด ระวัง ชน สินค้า ก่อน ยัง ไม่ ได้
 หนังสือ เบ็ด ระวัง แด่ ตัก ดอบ ขาย ชั่ง ของ ใน กรุง ฯ กัด นอก ดันคอน
 กัด จะต้อง ปรับใหม่ เงิน ๘๐๐ บาท แด่ ชั่ง ของ ที่ ตัก ขาย นั้น จะ ต้อง
 ธิบ เขาให้หมด

ข้อ ๕ ว่า เมื่อ กำปั่น อังกฤษ ชนของ ออกแล้ว บรรทุกของ
 ที่ ออก ไป แล้ว แล้ว เสีย ภาษี ให้ แล้ว แล้ว ได้ ให้ ชาญ แก่ กงสุต
 ครบ ชั่ง ของ แล้ว ถ้า มิ ได้ เกี่ยว ชั่ง ของ ใด ๆ ต้อง มี เบิก ดั่ง อักษร
 ไทย ส่ง ให้ กงสุต ๆ คั้น หนังสือ สำหรับ ตำ ให้ กับคน นายเรือ ปล่อยให้
 เรือให้ ต้อง ไป เมือง สมุท ปรวการ ต้อง มี เจ้าพนักงาน กำกับ เรือ ลง ไป
 จน ถึง เมือง สมุทปรวการ ถ้า เจ้าพนักงาน ที่ เมือง สมุทปรวการไป ตรวจ
 ดู ที่ กำปั่น แล้ว บน แด่ดิน ตำ ที่ เขาชน ไว ส่ง ให้ กับ คน นายเรือ ไป

ข้อ ๖ ว่า ฝ่าย ราชทูต อังกฤษ ซึ่ง เข้า มา ทำ หนังสือ สัญญา ครอง น
 ราชทูต หัว รุ จัก ภาษา ไทย ไม่ เสนาบดี ฝ่าย ไทย ยอม ให้ เขา หนังสือ
 อักษร อังกฤษ ใน หนังสือ สัญญาไมตรี แด่ กฎหมาย แด่ คำ ขาย แด่ พิภัก
 ซึ่ง คิดอยู่ กับ หนังสือ สัญญา นั้น เป็น แน่.

ลงชื่อ ประทับ ตรา เซอยอน โบวริง ราชทูต อังกฤษ
 ลงชื่อ ประทับ ตรา ท่าน ผู้ ตำเรือ ราชการ ฝ่าย ไทย ห้าดวง

พิกัดภายนอกแลในที่จะเรียกเอาตามหนังสือสัญญา

ข้อ ๑ เป็นพิกัดสินค้าภายในไม่ต้องเสียเลย เสียแต่เมื่อ
บรรทุกลงเรือเสียอย่างนี้

ที่ ๑ งาช้าง	ห้าม ตะ ๓๐ บาท
ที่ ๒ ริง	ห้าม ตะ ๖ บาท
ที่ ๓ นรมาค	ห้าม ตะ ๕๐ บาท
ที่ ๔ กระวาน	ห้าม ตะ ๑๔ บาท
ที่ ๕ เร่ว	ห้าม ตะ ๖ บาท
ที่ ๖ หอยแมงภู่	ห้าม ตะ ๓ บาท
ที่ ๗ ขนนกกระทิง	ห้าม ตะ ๓๐ สัตึง
ที่ ๘ หมากแห้ง	ห้าม ตะ ๑ บาท
ที่ ๙ กรักชี	ห้าม ตะ ๒ สัตึง
ที่ ๑๐ หุปดาขาว	ห้าม ตะ ๖ บาท
ที่ ๑๑ หุปดาดำ	ห้าม ตะ ๓ บาท
ที่ ๑๒ ผดกระเบา	ห้าม ตะ ๒ สัตึง
ที่ ๑๓ หางนกยูง	ร้อย ตะ ๓๐ บาท
ที่ ๑๔ กระตุกโคกระบือ	ห้าม ตะ ๓ ไพ
ที่ ๑๕ หนังแรด	ห้าม ตะ ๒ สัตึง
ที่ ๑๖ หนังเฒ่า	ห้าม ตะ ๓ สัตึง
ที่ ๑๗ ออกเต่า	ห้าม ตะ ๑ บาท

ที่ ๓๘	กระดองตะพานนา	ห้ามละ ๓ บาท
ที่ ๓๙	ปลิง ทะเด	ห้ามละ ๓ บาท
ที่ ๔๐	กะเพาะปลา	ห้ามละ ๓ บาท
ที่ ๔๑	วังนกชน	ตีบเอาสอง
ที่ ๔๒	บักนกกกระเด็น	ร้อยละ ๖ บาท
ที่ ๔๓	ดีเดียด	ห้ามละ ๒ ตั่ง
ที่ ๔๔	เบ้ง	ห้ามละ ๒ ตั่ง
ที่ ๔๕	ฟุ้งทลาย	ห้ามละ ๒ ตั่ง
ที่ ๔๖	กำยาน	ห้ามละ ๔ บาท
ที่ ๔๗	เปลือกหางไหล	ห้ามละ ๒ ตั่ง
ที่ ๔๘	เนื้อไม้	ห้ามละ ๒ บาท
ที่ ๔๙	หนังกระเบน	ห้ามละ ๓ บาท
ที่ ๕๐	เขากวางแก่	ห้ามละ ๑ ตั่ง
ที่ ๕๑	เขากวางอ่อน	ตีบเอาหนึ่ง
ที่ ๕๒	หนัง กวาง	ร้อยละ ๘ บาท
ที่ ๕๓	หนังทราย	ร้อยละ ๓ บาท
ที่ ๕๔	เอ็น เนื้อ	ห้ามละ ๔ บาท
ที่ ๕๕	หนังโคกระบือ	ห้ามละ ๑ บาท
ที่ ๕๖	กระดูกข้าง	ห้ามละ ๑ บาท
ที่ ๕๗	กระดูกเตี๋ย	ห้ามละ ๕ บาท
ที่ ๕๘	เขา กระบือ	ห้ามละ ๑ ตั่ง

ที่ ๓๘	หนังช้าง	หามตะ ๓	ตั้ง
ที่ ๔๐	หนังเสือ	หามตะ ๓	ตั้ง
ที่ ๔๑	เกตุคิม	หามตะ ๔	บาท
ที่ ๔๒	ครั่ง	หามตะ ๕	ตั้ง
ที่ ๔๓	บานใบ	หามตะ ๖	ตั้ง
ที่ ๔๔	ปลาแห้ง	หามตะ ๖	ตั้ง
ที่ ๔๕	ปลาใบไม้	หามตะ ๓	บาท
ที่ ๔๖	ฝาง	หามตะสองตั้งเพอง	
ที่ ๔๗	เนื้อเค็มแห้ง	หามตะ ๒	บาท
ที่ ๔๘	เปลือกโปดง	หามตะ ๓	ตั้ง
ที่ ๔๙	ไม้แดง	หามตะ ๒	ตั้ง
ที่ ๕๐	ไม้ดำ	หามตะ ๕	ตั้ง
ที่ ๕๑	เข้าสาว	เกวียนตะ ๔	บาท
ที่ ๕๒	เข้าเปลือก	เกวียนตะ ๒	บาท

ข้อ ๒ เป็น ของ ที่ เสีย ภาษี ชน ใน ตาม พิกัด นี ภาษี นัน จะเรียก
มาก ชน ไป ไม่ ได้ เมื่อ บรรทุก กำปั่น ไป ไม่ ต้อง เสีย

ที่ ๕๓	น้ำตาลทรายขาว	หามตะ ๒	ตั้ง
ที่ ๕๔	น้ำตาลทรายแดง	หามตะ	ตั้ง หึ่ง
ที่ ๕๕	ฝ้าย เม็ด ฝ้าย บด	สิบ	ตล หึ่ง
ที่ ๕๖	พริกไทย	หามตะ ๓	บาท
ที่ ๕๗	ปลาทุ	หามตะ ๓	บาท
ที่ ๕๘	ถั่วทุกอย่าง	๑๒	เอา หึ่ง

ที่ ๕๘ กิ่งแห้ง	๑๒ เหาหนึ่ง
ที่ ๖๐ งาเม็ดคั่ว	๑๒ เหาหนึ่ง
ที่ ๖๓ ใ้หม ดาว	๑๒ เหาหนึ่ง
ที่ ๖๒ ใ้ผง	๑๕ เหาหนึ่ง
ที่ ๖๓ ใ้เนือ	หยาบตะ ๑ บาท
ที่ ๖๔ เก็ดอ	เก็ดียนตะ ๒ บาท
ที่ ๖๕ ยาตุบ	พันตะ ๒ ตั่ง

ข้อ ๓ แต่บรรดาตั้งของทั้งปวง นอกจากพิคัดที่เขียนไว้ในหนังสือที่เสียกันอยู่ในบ้านในเมืองเท่าไร ให้เรียกยื่นอยู่แต่เท่านั้นอย่าให้เรียกเพิ่มทิวขึ้นไป แต่อย่าให้เรียกภาษีเป็น ๒ ชั้น เมื่อตงบรรทุกเรือไม่ต้องเสียภาษีอีก.

ตงข้อประทัมตราชอยอนโบวริง ราชทูตอังกฤษ
ตงข้อประทัมตราท่านผู้เจ้าเว้ราชการฝ่ายไทยห้าดวง

ไฉนข้อสัญญาสาริกปากบีมะโรงอัฐศกศักราช ๑๒๑๘

หนังสือ แสดง ความ ยิน ยอม กัน พร้อม ใน ระหว่าง พระ เจ้า น้อง ยาเชอ
กรม หลวง วงษาธิราช สนิท แด พวก ท่าน เสนาบดี คือ ขุน นาง ผู้ ใหญ่
ใน เมือง ไทย ว่า แทน ส่วน ข้าง ท่าน ต้อง พระ องค์ นั้น คือ พระ เจ้า แผ่นดิน
สยาม พระ องค์ เอก แด พระ เจ้า ประเทศ สยาม พระ องค์ ที่ สอง แด
มิดซารีสมิศปากอิคเกอร์ ใน ส่วน ผู้ปกครอง ของ องค์ พระ นาง เจ้ากรุงบริต
เตนใหญ่ มิศปาก ถือ หนังสือ สัญญา ทาง พระราชไมตรี แด การ คำ ขาย
ที่ ประทับ ตรา หลวง ฝ่าย อังกฤษ เด็ด ใน ฉบับ ที่ ทำ ไว้ ใน วันที่ ๑๘ ของ
เดือน แอปเรียม คฤศศ ศักราช ๑๘๕๕ ปี โดย พระนาม สมเด็จ พระนาง
ราชินี พระเจ้า กรุง บริตเตนใหญ่ แด โอยยิแดน กับ สมเด็จ พระเจ้า
แผ่นดิน สยาม พระองค์ เอก แด สมเด็จ พระเจ้า ประเทศ สยาม พระองค์
ที่ สอง เมื่อ มิศ ปาก เข้า มา ถึง กรุง เทพ ฯ แด จัง ความ ว่า ตอรัคตา
เรนคอน ผู้สำเร็จราชการ หา ๆ ประเทศ ของ สมเด็จ พระนาง ราชินี พระเจ้า
แผ่นดิน บริตเตนใหญ่ ตั้ง เข้า มา ว่า ขอ ให้ ท่าน เสนาบดี กรุง ไทย ยอม
ให้ นับ ช้ แฉง ข้อ ความ ใน หนังสือ สัญญา เดิม ซึ่ง ออ นอ แรมเบออิสต์
อินเดียม กุมบั้นนี้ กับ พระ เจ้า แผ่นดิน กรุง เทพ ฯ ดำริ บั ก้อน สอง พระ องค์
คือ พระ เจ้า แผ่นดิน สยาม พระ องค์ เอก พระ เจ้า ประเทศ สยาม พระ องค์
ที่ สอง ได้ ทำ ไว้ เมื่อ คฤศศศักราช ๑๘๒๖ มี นน เปน ๒๕ อัฐศก ว่า ข้อ
ไหน บ้าง หนังสือ สัญญา ใหม่ ครอง นี้ ต่าง หนังสือ สัญญาเก่า

หนึ่ง ขอให้ออมเห็น ด้วยอธิบาย บาง อัน ที่ ดู เป็น ต้อง การ จะ
 หมายถึง ถ่วง นำ แด เพิ่ม เคิม แก่ เอกเทศ บาง ส่วน ของ ความใน หนังสือ
 สัญญาใหม่ บัด นี้ นาย พระ เจ้า แผ่น ดิน ทั้ง สอง พระองค์ ได้ ทรง ตั้ง
 พระ เจ้า น้อง ยาเธอ กรม หลวงวงษาธิราช ดินท แดท่านเสนาบดีผู้ใหญ่ทั้ง
 สอง ที่ มี ชื่อ อยู่ใน ท้าย หนังสือ นี้ มา ปรึกษา ชัด เจง แด เรียบ เรียง กับมีศ
 ปาก ด้วยเรื่อง ความ ทง นั้น ท่านเสนาบดี พวก นั้น ได้ ตาม รับ ตั้ง ได้ พบ
 พุดจา ปรึกษา กับ มีศ ปาก เพื่อ ความ ประสงค์ น หลาย ครั้ง หลาย เวลา แด
 ได้ คิด อ่าน กัน ว่า ด้วย เนื้อ ความ ที่ มีศ ปาก นำ มา ชัด เจง ข้อ ความ เอาใจ
 ได้ ท่านเสนาบดี แด้ว จึงได้ สันนิฐาน ตก ดง กัน ว่า ดังนี้ เห็น เป็น สม
 ควร เพื่อ ประโยชน์ จะ มั่ง กน วิชาท แด ถ่วง เกิน ที่ จะ มี ใน ภาย นำ ข้อ
 ความใน หนังสือ สัญญาเก่า ข้อใด ที่ หนังสือ สัญญาใหม่ ดัง ให้ ว่า
 ออก เป็น จำพวก เดียว ให้ ชัด แด หนังสือ สัญญาใหม่ที่ ข้อใด ไม่ สอาด
 มัว อยู่ ก็ จะ ต้อง ว่า อธิบาย เดียว ให้ เต็ม บริบูรณ์ เหตุ ดังนี้ ท่านเสนาบดี
 ก็ ยอม เป็น อัน สุด ดง ๑๒ ข้อ

เรื่อง ข้อ ๑ ว่าด้วยหนังสือสัญญาเก่าที่ทำไว้
 ในคฤศศักราช ๑๘๒๖ ปี

ข้อ ๑ ว่าท่านเสนาบดียอม ว่า หนังสือ สัญญาเก่า ข้อ ๑ ข้อ ๒
 ข้อ ๓ ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ คงไว้ตามเดิม แด
 ความใน ข้อ ๖ ฝ่ายไทย ขอ เหลือไว้ว่า ถ้า ตก คำไทย แดถูก คำอังกฤษ
 ก็ ดี ข้อ ขายไม่ ดับ ส่วนให้ แน่ นอน ว่า คน ดี คน ชั่ว คนใน บังคับไทย คน

ใน บังคับ อังกฤษ ชื่อ ชาย ปะ คน ชั่ว พา เขา ของ หนี ไป เจ้า เมือง กรม
 การ ฝ่ายไทย ฝ่าย อังกฤษ จะ ดับ ส่วน เขา ตัว มา ชำระ ให้ โดย สุจริต ถ้า
 ไม่ได้ ตัว ผู้ หนี ไป ฝ่าย เจ้า เมือง กรมการ ไทย ฝ่าย เจ้า เมือง กรม
 การ อังกฤษ ถ้า มี เงิน มี ของ จะ ใช้ ให้ ก็ ได้ ถ้า ไม่ มี เงิน ไม่มี ของ ให้
 แต มิ ได้ ตัว ถูก หนี ก็ เพราะ ถูก คำ ทำ ผิด เอง จะ เขา ใช้ แต่ ผู้ ครอง บ้าน
 ครอง เมือง ไม่ได้ กับ ความ ใน ข้อ ๓๐ ฝ่าย มี ศักดิ์ ปาก ขอ ให้ คง ไว้ ว่า ถูก
 คำ ชาว อาเซีย มิใช่ มอญ มิใช่ พม่า แต่ บุตร หลาน ชาวยุโรป อยู่ใน
 เมือง มฤท เมือง ทวาย เมือง ตระนาว เมือง เย ซึ่ง ชน แก่ อังกฤษ
 จะ เข้า มา คำ ชาย ณ เมือง ไทย อังกฤษ จะ มี หนังสือ เข้า มา เป็น สำคัญ
 ให้ ได้ คำ ชาย ทาง บก ทาง หน้า โดย สดวก มี ศักดิ์ ปาก ขอ แก่ เข้า ว่า ให้ ถูก
 คำ ทั้ง บวง ไม่ เว้น ใคร ซึ่ง เป็น คน ใน ใต้ บังคับ อังกฤษ จะ เข้า มา คำ ชาย
 ได้ เหมือน กัน ท่าน เสนาบดี ฝ่าย ไทย ยอม ให้ ถูก คำ อังกฤษ เมือง มฤท
 เมือง ทวาย เมือง ตระนาว เมือง เย เมือง มอญ แต่ เมือง อื่น ๆ
 ซึ่ง ชน แก่ อังกฤษ เข้า มา คำ ชาย ใน เมือง ซึ่ง ชน แก่ เมือง ไทย โดย ทาง
 หน้า ทาง บก ได้ แต่ ให้ อังกฤษ มี หนังสือ เบิก ต้อง สำหรับ ตัว เข้า มา เป็น
 สำคัญ แต่ หนังสือ เบิก ต้อง สำหรับ ตัว นั้น ต้อง ทำ ใหม่ ทุก ที่ แต่ ข้อ
 สำคัญ คำ ชาย ๒ ข้อ ที่ ติด กับ สำคัญ เก่า นั้น หนังสือ สำคัญ ใหม่ ตั้ง
 เสีย หหมด เว้น แต่ ระยะเวลา ใน ข้อ ที่ ๓ แต่ ที่ ๔ คือ ฝ่าย ไทย ขอ เหลือ เขา
 ไว้ ความ ใน ข้อ ที่ ๓ ว่า เมื่อ ถูก คำ ใน ใต้ บังคับ อังกฤษ จะ เขา เป็น กระสุน
 ดิน คำ เข้า มา ชาย ห้าม มิ ให้ ชาย แก่ ถูก คำ ใน กรุง ๆ ให้ ชาย แต่ ใน
 หลวง ถ้า ใน หลวง ไม่ ต้อง การ ก็ ให้ ถูก คำ บรรทุก เขา เป็น กระสุน

คืน ค่ากลับ ออกไป แต่ ความใน สัญญาเก่า ข้อ ๔ ว่าเรือดำเตียงไม่
 ต้อง เสีย ค่า ขรรมนิยม ฝ่ายไทย จะ ขอ ดำง เสีย ด้วย แต่ ก่อน เรือ
 ใหญ่ เสีย ค่า ขรรมนิยม ราคา ๑๗๖๐ บาท เจ้าพนักงานได้ ค่า ขรรมนิยม
 อยู่ใน นั้น แล้ว ครึ่ง น ยกค่า ขรรมนิยม ปากเรือ เสีย แล้ว ไทย จะ
 ขอเอาค่า ขรรมนิยม เรือดำเตียง บรรทุก ของ ไป ส่ง ถึง ทะเล เทียว ละ แปร
 บาท สอง สี่ตั้ง ตาม อย่าง เรือดำเตียง ถูก ค่า เมืองไทย ความ ข้อ ๕
 มีศปาก ว่า จะ ไป บอก แก่ ทูต ของ เฮอ มายัคค์กัวัน จิกคอบเรย์ ที่ เข้า
 มา ณ กรุงเพพ ฯ ก่อน

เรื่อง ข้อ ๒๒ ว่า ด้วย กงสุต อังกฤษ

จะบังคับการทำงานของคนในไต่บังคับอังกฤษแต่ผู้เดียว

ข้อ ๒ คือความใน หนังสือ สัญญาใหม่ที่ ข้อไม่ ข้อ มีศปาก ขอ
 ไซ ความ ออกไป ให้ ข้อ นั้น ว่า ใน หนังสือ สัญญาใหม่ ข้อ ที่ ๒ ว่า คนใน
 ไต่บังคับ อังกฤษ เกิด จิวาท กับ คนในไต่บังคับไทย กงสุต อังกฤษ กับ
 เจ้าพนักงานไทย จะ พร้อม กัน พัง แด ศักดิน ถ้า อังกฤษ ทำ ผิด จะ ต้อง
 ทำโทษ กงสุต อังกฤษ จะ ทำโทษ ตาม กฎหมาย อังกฤษ ถ้า คนใน
 ไต่บังคับไทย ทำ ผิด เจ้าพนักงาน ฝ่ายไทย จะ ทำโทษ ตาม กฎหมายไทย
 ถ้า คนในไต่บังคับไทย ต่อ คนในไต่บังคับไทย เชน ความ กัน เอง กงสุต
 อังกฤษไม่ เขา เชน ชุระ ถ้า คนในไต่บังคับ อังกฤษ เชน ความ กัน เอง
 เจ้าพนักงานฝ่ายไทย จะ ไม่ ถาม ได้ แด ว่า กระไร เลย ความ ข้อ ๕ มี
 อธิบาย ออกไป อีก ว่า คน อยู่ ในไต่บังคับไทย จิวาท กัน เอง กงสุตไม่

เขาเป็น ชุระ นั้น ก็ชอบ แล้ว ด้วย เป็น บ้าน เมือง ของไทย แต่ อังกฤษ
 ค่อย อังกฤษ จิวาท กัน ใน บ้าน ใน เมือง ไทย ถ้า จิวาท กัน คัด เชื้อค แหง พน
 ให้ เป็น แผล แต่ ทำ อย่าง ชื่น เป็น โทษใหญ่ ใน ภายใน คัว ประเพณี
 บ้าน เมือง ไทย ห้าม ถ้า อังกฤษ ค่อย อังกฤษ จิวาท กัน อย่าง นั้น ฝ่าย ไทย
 จะ ไป บอก กงสุต ๆ จะ ค้อง เขา คัว อังกฤษ ที่ จิวาท กัน นั้น มา ชำระ ทำ
 โทษ ถ้า เป็น แต่ จิวาท กัน ด้วย เหตุ อื่น ๆ ไทย ก็ ไม่ เขา เป็น ชุระ

มาตรา ๓ มหันตโทษ ทั้งปวง คนในไต้บังคับ อังกฤษ เป็น ความ
 กันเอง ก็ คดี หรือ คนในไต้บังคับ อังกฤษ เป็น จำเลย ของ คนในไต้บังคับ
 ไทย กงสุต อังกฤษ จะ ชำระ ฝ่าย เดียว ถ้า คนในไต้บังคับ ไทย เป็น
 ความ กันเอง ก็ คดี หรือ คนในไต้บังคับ ไทย เป็น จำเลย ของ คนในไต้
 บังคับ อังกฤษ ด้วย ความ ทั้งปวง ที่ เป็น มหันตโทษ เจ้าพนักงาน ฝ่าย
 ไทย จะ ชำระ ฝ่าย เดียว

มาตรา ๒ ถ้า เป็น ความ มะโน ตำรา หรือ ความ เล็ก น้อย ถ้า คน
 ในไต้บังคับ อังกฤษ เป็น ความ กันเอง หรือ คนในไต้บังคับ อังกฤษ เป็น
 จำเลย ของ คนในไต้บังคับ ไทย กงสุต อังกฤษ จะ ชำระ ฝ่าย เดียว ถ้า คน
 ในไต้บังคับ ไทย เป็น ความ กันเอง หรือ คนในไต้บังคับ ไทย เป็น จำเลย ของ
 คนในไต้บังคับ อังกฤษ เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย จะ ชำระ ฝ่าย เดียว

มาตรา ๓ ว่า ใน ความ ทั้ง ปวง นี้ ที่ ชำง หนึ่ง เป็น ไทย ชำง หนึ่ง
 เป็น อังกฤษ ที่ อังกฤษ กับ ไทย เป็น ความ กัน ถ้า ฝ่าย กง สุต อังกฤษ
 ชำระ คน ใน ไต้ บัง คับ ไทย เกี่ยว ช้อง เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย ไป พัง
 ความ ก็ ได้ ถ้า เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย ชำระ คน ใน ไต้ บัง คับ อังกฤษ
 เกี่ยว ช้อง กง สุต อังกฤษ ไป พัง ความ ก็ ได้ ถ้า กง สุต อังกฤษ ยาก
 วั ความ เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย ต้อง คัด ช้อ ความ ที่ ชำระ ให้ กง สุต

อังกฤษ รู้ ถ้า ความ ชำระ ยัง ไม่ แด้ว กง ตูต อัง กฤษ อยากรู เรื่อง ความ
ที่ ชำระ ค่อ ไป เจ้า พนักงาน ฝ่าย ไทย ชำระ ได้ ความ ประการ ไต่ ให้ บอก
กง ตูต อัง กฤษ ให้ รู้ กว่า ความ จะ แด้ว ถ้า กง ตูต อัง กฤษ ชำระ ความ
คน ใน ไต่ บัง คับ ไทย เกี่ยว ข้อง เจ้า พนักงาน ฝ่าย ไทย อยากรู ความ
กง ตูต อัง กฤษ ต้อง คัด ข้อ ความ ที่ ชำระ นั้น ให้ เจ้า พนักงาน ฝ่าย ไทย รู้ ถ้า
ความ ชำระ ยัง ไม่ แด้ว เจ้า พนักงาน ฝ่าย ไทย อยากรู เรื่อง ความ ที่ ชำระ
นั้น ค่อ ไป กง ตูต อัง กฤษ ชำระ ได้ ความ ประการ ไต่ ให้ บอก เจ้า พนักงาน
ฝ่าย ไทย ให้ รู้ กว่า ความ จะ แด้ว

มาตรา ๔ ว่า ถึง ว่า ไทย จะ ว่า กต่าง แหก แชนง ได้ ใน ความ อัง กฤษ
คัง ว่า แด้ว นี้ ใน ความ โทษ ผิดใหญ่ จะ ให้ ลงโทษ แก่ ผู้ ผิด ถ้า คน ใน ไต่
บัง คับ อัง กฤษ คัด คน แด่ ที่ บ้าน ที่ เรือน ที่ ดิน ทรัพย์ สิ่ง ของ เวื่อ กำ บัน
แถ ของ สิ่ง ไต่ ๆ ของ คน ใน ไต่ บัง คับ อัง กฤษ ฝ่าย ไทย แถ คน ใน ไต่
บัง คับ ไทย ไม่ ทำ อันตราย แถ เก็บ รับ เอา ไป ถ้า มี ผู้ ทำ ขน เช่น นั้น เจ้า
พนักงาน ฝ่าย ไทย จะ ชำระ ทำ โทษ ฝ่าย อัง กฤษ แถ คน ใน ไต่ บัง คับ อัง กฤษ
ห้าม ไม่ ให้ ทำ อันตราย แก่ คัด คน แถ เก็บ รับ ระธา ทรัพย์ สิ่ง ของ ที่ บ้าน ที่ เรือน
ที่ ดิน ของ คน อยู่ ใน ไต่ บัง คับ ไทย เหมือน กัน ถ้า มี ผู้ ทำ ขน เช่น นั้น กง ตูต
จะ ชำระ ทำ โทษ

เรื่อง ข้อ ๓ ว่า ด้วย คน ใน ไต่ บัง คับ อัง กฤษ

จะให้ ทรัพย์ มรรฎก แก่ ผู้ หนึ่ง ผู้ ไต่ ก็ ได้ ตาม ใจ ของ เขา

ข้อ ๓ มี ความ ใน หนังสือ ตัญญา ข้อ ๔ ว่า คน ใน ไต่ บัง คับ อัง กฤษ

ข้อที่ เรือน ที่ ส่วน ที่ นาได้ ความ ข้อนี้ ขอไขความออกไป ว่า ถ้าคน
 อยู่ในไต่บังคับ อังกฤษ ข้อที่ เรือน ที่ ส่วน ที่ นาไว้ จะขายให้แก่ผู้ใดก็
 ขายได้ตามใจเขา ถ้าคนในไต่บังคับอังกฤษตายในกรุงเทพฯ คนที่ตาย
 มีเรือนแต่ที่เรือนที่ส่วนที่นาแต่สิ่งของใด ๆ พี่น้อง หรือคนที่มั่งกฏหมาย
 อังกฤษควรจะได้ มรดก เอาที่เรือนที่ส่วนที่นาแต่สิ่งของ ๆ คนที่ตายนั้นได้
 กงสุตอังกฤษหรือคนซึ่งกงสุตอังกฤษจัดแจงรับมรดกไว้ ให้แก่คนที่ควร จะ
 ได้มรดก ก่อน ก็ได้ ถ้าคนที่ตายมีลูกหนึ่งเป็นคนในไต่บังคับไทยก็ดี กงสุต
 อังกฤษ จะทวงเอาคืน ถ้าคนที่ตายเป็นหนึ่งกงสุตอังกฤษจะเอาของ ๆ คน
 ที่ตายใช้ ให้เจ้าหนี้ตามมีของมากแต่หน่อย

เรื่อง ข้อ ๔ ว่าด้วยหนังสือเบิกถ่วง

แต่เรียกค่าธรรมเนียมแต่คนในไต่บังคับอังกฤษ

ข้อ ๔ ความในหนังสือสัญญาข้อ ๔ ว่า คนในไต่บังคับ อังกฤษ
 ข้อที่ คน ที่ ส่วน ต้อง เสีย ค่า ธรรมเนียม เหมือนคนในไต่บังคับไทย ตาม
 พิกัด ที่ คิดใน ท้าย ตาม พิกัดหนังสือนี้

ความใน สัญญา ข้อ ๘ มีว่า คนในไต่บังคับ อังกฤษ ต้อง เสียภาษี
 ซา เข้า ซา ออก ตาม พิกัด ที่ คิด ท้าย หนังสือ สัญญา

ความ ๒ ข้อนี้ ไม่ชัด ขอไข ความ ออกไปว่า ค่าที่ แด ภาษี ซาเข้า
 ซา ออก ที่ ว่าไว้ แต่ ก่อน กับ ค่า ธรรมเนียม อื่น ๆ ที่ ท่าน เสนาบดี ฝ่าย
 กรุงฯ กับ กงสุต อังกฤษจะ ยอม กัน ตั้งไว้ อีก นั้น เรียก เขาได้ นอกจาก
 นี้ คนในไต่บังคับ อังกฤษไม่ ต้อง เสีย ค่า อะไร อีก

เรื่องข้อ ๕ ว่าด้วยหนังสือเบิกต้องตัวคนแลเรือ

ข้อ ๕ ว่าหนังสือเบิกต้อง ซึ่ง ถูก คำ อังกฤษ เข้า มา อาศัย ราย คำ ขยาย
ณ กรุงฯ จะ ไป นอก ๒๔ ชั่วโมง หรือ เรือใหญ่ แด เรือ ดำ เต้ ยง บรรทุก
สินค้า เต็ม แล้ว จะ ออก ไป มี ศี ปาก ขอ ให้ ได้ ใน ๒๔ ชั่วโมง ขย่า
ให้ ต่วง ไป หลาย วัน หลาย คืน

ความ ข้อ นี้ ฝ่าย ไทย ว่า ถ้า มี การ ขัด ขวาง ควร จะ ห้าม เรือ ไว้ ฝ่าย
ไทย จะ ไป บอก กงสุล อังกฤษ ให้ ขัด เรือ ไว้ ก่อน ถ้า ไม่ มี การ ขัด ขวาง
จะให้ เบิก ต้อง ใน ๒๔ ชั่วโมง แต่ หนังสือ เบิก ต้อง สำหรับ ตัว คน เข้า
คน ออก ใน ทาง นอก ๒๔ ชั่วโมง นั้น ก็ ไม่ ต้อง เสีย ดั่ง ใจ

เรื่องข้อ ๖ ว่าด้วยประกาศห้ามเข้าปลาเกลือ

กับว่าด้วยภาษีเข้าเปลือก

ข้อ ๖ ความใน หนังสือ สัญญา ข้อ ๘ มี ว่า เข้า ปลา เกลือ ของ
ตาม ดั่ง นี้ ใน กรุง ฯ ไม่ บริบูรณ์ มี หมาย ประกาศ ห้าม ไม่ ให้ ออก ไป ก็ได้
ความ ข้อ นี้ มี ศี ปาก ขอ ไซ ความ ออก ไป ว่า จะ หมาย ประกาศ ห้าม เข้า
แต่ ดั่ง ของ ที่ ใน หนังสือ สัญญา ยก ไว้ นั้น ขอให้ บอก กงสุล ให้ รู้ ความ
แต่ เตือน หนึ่ง ก่อน จึง ห้าม กัน ขาด ได้ ถ้า ถูก คำ ได้ ขอ เข้า ไว้ ต่อ เจ้า
พนักงาน ๆ ยอม ให้ ไว้ เท่าไร ต้อง ยอม ให้ ตาม ที่ ว่า กัน กว่า จะ ครบ แต่
ภาษี เข้า เปลือก นั้น ขอ เสีย ให้ เกวียน ละ ๒ บาท ความ ข้อ นี้ ฝ่าย ไทย ว่า
ถ้า มี การ ค้า ส่ง คราม หรือ คน ประทุษร้าย ร้าย ต่อ แผ่น ดิน ก็ ดี จะ ต้อง
ห้าม มิ ให้ ถูก คำ ขย ขยาย เข้า ใน เวลา นั้น ด้วย เข้า เป็น กำ ตัง ของ ไฟร์

พล ถ้าเป็นแต่เกิดเหตุอันใดอันหนึ่งคือฝนแล้งหรือน้ำน้อยน้ำมาก
เห็นว่าเขาจะแพงราคาขึ้นไป ก็ จะบอกให้ กงสุต ฐุก่อนหมายประกาศ
เดือนหนึ่ง ถ้าถูกค้าได้ขอเข้าต่อเจ้าพนักงาน จำนวนเข้าเท่าไร
เจ้าพนักงานยอมให้แล้ว ถึงเวลาห้าม ก็จะต้องให้ ให้ครบตามขอไว้
ถ้าถูกค้าขอเอาเองไม่ขอต่อเจ้าพนักงาน ถึงเวลากำหนดห้ามเมื่อ
ไรถึงขอไว้แล้ว ก็เอาเข้าไปไม่ได้ ถ้าสิ้นเหตุที่ห้ามแล้วต้องเปิดให้
ถูกค้าขอออกไปได้ แต่ภาษีเข้าเปิดออกขอเสียให้เกวียน ละ ๒ บาท
หน้าฝ่ายไทย ก็ยอม

เรื่องข้อ ๗ ว่าด้วยเงินเหรียญเงินก๋อนแลทองก๋อนทองใบ

ข้อ ๗ ความในหนังสือสัญญาข้อ ๗ มีว่าเงินทองสำหรับตัวเข้า
สำหรับตัวออกไม่ต้องเสียภาษีร้อยละสาม มีศปากขอไขความออกไป
ไป ว่าเงินเหรียญเงินก๋อนทองก๋อนทองใบนั้น ถ้าถูกค้าบรรทุก
มาไม่ต้องเสียภาษีร้อยละสาม ถ้าเงินถ้าทองทำเป็นรูปพรรณต่าง ๆ
หรือถ้าให้เงินถ้าให้ทองก็ไม่ต้องเสียภาษีร้อยละสาม แต่เพื่อ
พลอยของสิ่งอื่นทั้งสิ้นต้องเสียภาษีร้อยละสามทุกสิ่ง ฝ่ายไทยก็
ยอมว่าชอบดีแล้ว

เรื่องข้อ ๘ ว่าด้วยโรงเก็บภาษี

ข้อ ๘ ว่าความในหนังสือสัญญาข้อ ๘ ว่าด้วยเรื่องเก็บภาษีนั้น

มีศปาก ขอ ต่อ ท่าน เสนาบดี ว่า ให้ตั้งโรง สำหรับ เรียก ภาษี แด่ตรวจ
ของ เจ้า ตรวจ ของ ออก โรง ภาษี ต้อง ตั้ง อยู่ใน บังคับ ขุน นาง ผู้ใหญ่
ฝ่ายไทย ให้ตั้งโรง เก็บภาษี ตาม กฎหมาย ที่ คิด กับ หนังสือ นี้

เรื่อง ข้อ ๙ ว่าด้วยการตั้งภาษีสินค้าใหม่ที่ยังไม่เคยเรียก

ข้อ ๙ ว่าฝ่ายไทย ขอ ว่า การ ใน บ้าน เมือง ของไทย การ สิ่งไร
ที่ยังไม่มีภาษี ไทย เห็น ว่า จะ เป็น ประโยชน์ แก่ บ้าน เมือง ควร จะ ตั้ง
เรียกเอาภาษี ได้ ไทย จะ ตั้ง ภาษี สินค้าใหม่ ก็ได้ ฝ่าย มีศปาก ก็ ยอม
แต่ให้ เรียกเอา พอ สมควร อย่าให้ มาก นัก เรียกแต่ ชั้น เดียว

เรื่อง ข้อ ๑๐ ว่า ด้วย กำหนด เขตแดน ๔ ไมล์ อังกฤษ

ข้อ ๑๐ ใน หนังสือ สัญญา ข้อ ๔ ว่า คน อยู่ใน ใต้ บังคับ อังกฤษ
จะ มาค้า ขาย ตาม หัว เมือง ชาย ทะเล ซึ่ง ชั้น แก่ กรุง เทพ ๑ ก็ ขาย ได้
โดย สดวก แต่ จะ อาศัย อยุ่ ได้ ที่ เดียว ก็ แต่ ใน กรุง เทพ ๑ ตาม
จังหวัด ซึ่ง กำหนด ไว้ ใน หนังสือ สัญญา ประการหนึ่ง คนอยู่ ใน ใต้ บังคับ
อังกฤษ จะ มา เข้า ที่ ปตูก เรือ น ปตูก โรง ปตูก ตัก แด จะ ชื้อ โรง ชื้อ เรือ น
ชื้อ ตัก พัน กำแพง ออก ไป ใน กำหนด ๒๐๐ เด็น คือ ๔ ไมล์ อังกฤษ เข้า
ได้ แต่ จะ ชื้อ ที่ ชื้อ ไม่ ได้ ถ้า อยุ่ ถึง ๓๐ ปี แด จะ ชื้อ ได้ ถ้า อยุ่
ยังไม่ ถึง ๓๐ ปี ท่าน เสนาบดี จะ โปรด ให้ ชื้อ ก็ ชื้อ ได้ แด ๔ ไมล์
อังกฤษ นั้น ช้าง ทิศ เห็น ทิศ ใต้ ทิศ ตะวัน ตก ทิศ ตะวัน ออก แด ฟาก แม่น้ำ
ใต้ กรุง ๑ เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย กับ ขุนนาง ฝ่าย อังกฤษ ได้ ไปวัด ที่ แด้ว

ท่านเสนาบดีฝ่ายไทย กับ มิสปาก ได้ปรึกษาตกลง กันแล้ว ได้ไปดู บัก
เส้า หินไว้ เป็น สำคัญ

ข้าง เห็น บัก เส้า หินไว้ เห็น อดิ เหมากิรตาราม เส้น หนึ่ง ข้าง ควัน
ออก ถึง บาง กะบี ห่าง พระเจดีย์ เข้า มา ๒ เส้น ๗ วา ข้าง ใต้ ๆ บ้านบาง
ปะแก้ว ๑๖ เส้น ข้าง ควัน ตก บัก เส้า หินไว้ ปลาย คดของ บ้าน บาง
พรหม ข้าง ควัน ออก เคียง ใต้ ผัง แม่ น้ำ ข้าง ซ้าย ได้ บาง กดก ลง ไป
ได้ บัก เส้า หินไว้ ที่ ใต้ บ้าน บาง มะนาว ลง ไป ๓ เส้น ผัง ข้าง ขวา บัก ไร่
ที่ ใต้ บ้าน บาง ดำภู เตือน ห่าง ประมาณ เส้น หนึ่ง

เรื่อง ข้อ ๑๑ ว่าด้วยกำหนดเขตแดนทาง ๒๔ ชั่วโมง

ข้อ ๓๓ ในหนังสือสัญญา ข้อ ๔ ว่าที่ นอกกำหนด ๒๐๐ เส้น นั้น
คน อยู่ใน บังคับ อังกฤษ จะ ข้อ จะ เข้า ที่ เรือน ที่ ส่วน ที่ ไร่ ที่ นา ตั้งแต่
กำแพง เมือง ออกไป เดิน ด้วย กำแพง เรือ แวด เรือ พาย ทาง ๒๔ ชั่วโมง จะ
ข้อ จะ เข้า เมื่อไร ก็ ข้อ ได้ เข้า ได้ ท่านเสนาบดี กรุง ฯ กับ มิสปาก ได้
ปรึกษา ด้วย เรื่อง ความ นี้ แล้ว ได้ ตกลง กันว่า เขตแดน ทาง ๒๔ ชั่วโมง
ให้เป็น ตาม นี้

ข้อ ๓ ข้าง เห็น ตั้งแต่ ปาก คดของ บาง พุทรา ที่ คัด แม่ น้ำ เจ้า
พระยา ถึง กำแพง เก่า เมือง ตพบุรี ตั้งแต่ เมือง ตพบุรี ตรง ไป ถึง ท่า พระ
งาม ที่ แม่ น้ำ เมือง ตระบุรี

ข้อ ๒ ข้าง ควัน ออก ตั้งแต่ ท่า พระงาม ตรง ไป ถึง บาง กนก
ที่ คดของ ชุก กับ แม่ น้ำ บาง ปะกง คัด กัน ตั้งแต่ บาง กนก ตาม ตำ แม่

นำบาง ปะกง ถึง ปาก นำ บาง ปะกง แต่ ตั้งแต่ ปาก นำ บาง ปะกง ถึง
เกาะศรี มหาราชา แต่ เกาะ สี่ข้ง นั้น ถ้า ยังไม่ครบ ๒๔ ชั่วโมง ก็ ต้อง
เดิน บก ขึ้นไป อีก จน ครบ ๒๔ ชั่วโมง ถึง ที่ กำหนดไว้

ข้อ ๓ ข้างใต้ทิศตะวันออก ถึง เกาะศรี มหาราชา แต่ เกาะ สี่ข้ง
ข้าง ตะวัน ตก ถึง กำแพง เมือง เพชรบุรี

ข้อ ๔ ตั้งแต่ กำแพงเมืองเพชรบุรี มาถึงปากน้ำแม่ กตของนั้น เดินบก
ขึ้นไป อีก จน ครบ ๒๔ ชั่วโมง ถึง ที่ กำหนดไว้ ตั้งแต่ ปากน้ำแม่
กตของถึง กำแพง เมือง ราชบุรี ตั้งแต่ กำแพง เมือง ราชบุรี ตรงไป ถึง
เมือง สุพรรณบุรี ตั้งแต่ เมือง สุพรรณบุรี ตรงไป ปาก คตของ บางพุทรา
ที่ ติด กับ แม่น้ำเจ้าพระยา

เรื่องข้อ ๑๒ ว่าด้วยจะเอาหนังสือสัญญา เข้าไปในหนังสือสัญญาทางไมตรี

ข้อ ๑๒ ว่าถ้าเซอยอนโบวริง อยากจะใคร่เอาข้อสัญญานี้ใส่ใน
หนังสือสัญญาที่เซอยอนโบวริง ทำไว้ในวันที่ ๑๗ ของเดือนเอเปรียต
คฤศศักราช ๑๘๕๕ ปี ท่านเสนาบดีฝ่ายไทยก็ยอม ท่านเสนาบดี
ฝ่ายไทยกับมิสซังปากฮิสแกวร์ ทำหนังสือนี้ได้เป็น ๒ ฉบับ ลงชื่อ
ประทับตราได้ เป็น สำคัญ ณกรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร มหินทรา
ยุทธยา ในวันที่ ๑๓ ของเดือนเม คฤศศักราช ๑๘๕๖ ปี ข้างไทย
เป็น เดือนวิศุขคอกเดือนหกวันอังคาร ขึ้นเก้าค่ำ ปีมะโรง นักษัตร

๒๘
อัฐศก จุติศักราช ๓๒๓๘ ปี เป็นปีที่ ๓๘ ในแผ่นดินแห่งเฮอบริต
แดน นิกมา ยิศต์ เป็นปีที่ ๖ ในราชสมบัติแห่งพระบาทสมเด็จพระ
พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.

ลงชื่อ ประทับ ตรา ฮาร์วีย์มิสเตอร์ ปาก

ลงชื่อ ประทับ ตรา ท่านผู้สำเร็จราชการฝ่ายไทยหัวทอง

พิกัดอากรแลศรัภักษร

ข้อ ๓ แดพิกัด ต้น ผดไม้ แปด อย่าง ซึ่งมี ใน หน้า โคนด ส่วน ของ ราษฎร
นั้น ให้ราษฎร เจ้าของ ส่วน เสีย แก่ นาย ระวัง ตาม พิกัด นี้

หมากเอก สูง ๓ วา ๔ วา ขึ้นไป เรียก ต้นตะ	๓๓๘ เบย
หมากโท สูง ๕ วา ๖ วา ขึ้นไป เรียก ต้นตะ	๓๒๘ เบย
หมากตรี สูง ๗ วา ๘ วา ขึ้นไป เรียก ต้นตะ	๓๑๘ เบย
หมากผกา รวย ออกดอก ปรายเรียก ต้นตะ	๓๐๘ เบย
หมากเล็ก ตง ปดอง สูง แต่ ศอก ๓ ขึ้นไป	ถ้า ตูมิ มี เรียก ต้น ตะ

๕๐ เบย

มะพร้าว ทุก ๆ อย่าง ตง ปดอง ตง แต่ ศอก ๓ ขึ้นไป เรียก ๓ ต้น
เป็นเงิน สี่ตัง

พญาค้างทองหวด สูง ๕ ศอก ๖ ศอก ขึ้นไป เรียก ต้น ตะ ๒๐๐ เบย
มะม่วง วัด แต่ โคน ต้น ขึ้น ไป สูง ๓ ศอก ใหญ่ รอบ ๓ กำ ขึ้น ไป เรียก
ต้น ตะ เพอง

มะปราง วัด แต่ โคน ต้น ขึ้น ไป สูง ๓ ศอก ใหญ่ รอบ ๓ กำ ขึ้น ไป เรียก
ต้น ตะ เพอง

มังคุด ดาวลำด วัด แต่ โคน ต้น ขึ้น ไป สูง ศอก คืบ ใหญ่ รอบ ๒ กำ
ขึ้นไป เรียก ต้น ตะ เพอง

ทุเรียน วัด แต่ โคน ต้น ขึ้น ไป สูง ๓ ศอก ใหญ่ รอบ ๓ กำ ขึ้น ไป เรียก
ต้น ตะ บาท

ต้นไม้ เหล่านี้ เมื่อ ทำ บาญชี เติง ส่วน เมื่อไร เรียก เอา เงิน ตง แต่ บ

นั้น มาเสมอทุกปี จนกระทั่งเดินสวนใหม่ ถึงต้น จะตาย ก็ต้องเสีย
ถ้าจะปลูกต้นใหม่ ซึ่งว่ามาดัง ถ้ายังไม่ถึงคราวเดินสวน ก็ไม่ต้อง
เสีย ต่อถึงคราวเดินสวน ทำบัญชีใหม่ ต้นไม้ที่ตาย ก็หักเสีย ที่
ต้นใหม่ ก็บวกเงินขึ้นตามต้นไม้เดิม ถ้าต้นไม้ปลูกลงในที่สวน
ถ้ายังเด็กใหญ่รวมไม่ได้ ชาติก็ยังไม่เรียก ราคาค่าต้นไม้.

ข้อ ๒ แตงผลไม้ที่ปลูกในสวนที่มีร่องอีก ๘ ฝั่งนั้น เจ้าพนักงาน
งานไปตรวจทุกปี ถ้ามีจำนวนต้นเท่าไร เรียกเอาเท่านั้น.

ส้มเขียวหวาน ส้มเปลือกบาง ส้มเทพศรี ส้มแก้ว ส้มโศ วัดแต่โคนต้น
ใหญ่รวม ๓ นิ้วขึ้นไป เรียก ๓๐ ต้นเพียง

ส้มต่าง ๆ นอกกว่าวัดแต่โคนต้นใหญ่รวม ๓ นิ้วขึ้นไปเรียก ๓๕ ต้นเพียง

ขนุน วัดแต่โคนต้นขึ้นไปสูง ๒ ศอกใหญ่รวม ๓ กำขึ้นไป
เรียก ๓๐ ต้นเพียง

สาเก วัดแต่โคนต้นขึ้นไปสูง ๒ ศอกใหญ่รวม ๓ กำขึ้นไป
เรียก ๓๕ ต้นเพียง

มะไฟ วัดแต่โคนต้นขึ้นไปสูง ๒ ศอกใหญ่รวม ๒ กำขึ้นไป
เรียก ๓๒ ต้นเพียง

ฝรั่ง วัดแต่โคนต้นขึ้นไปสูง ๑ คืบใหญ่รวม ๓ กำขึ้นไป
เรียก ๓๒ ต้นเพียง

สะท่อน วัดแต่โคนต้นขึ้นไปสูง ๒ ศอกใหญ่รวม ๓ กำขึ้นไป
เรียก ๕ ต้นเพียง

เงาะ ๑๕๐๐ โค่น ต้น ขึ้น ไป สูง ๒ ศอก ใหญ่ รอบ ๒ กำ ขึ้น ไป
เรียก ๕ ต้น เพลง

สัตว์ ๓๐๐๐ กอ เป็น เงิน สัตว์ เพลง

ข้อ ๓ ของปลูก ขึ้น เป็นต้น ได้ ผิด คราว เดียว เหมือน ต้น เข้า เปิด ออก
ให้ เรียก เขา เป็น คำ ที่ เหมือน นาราคา ไร่ ตะตัง เพลง แต่ ของ ที่
ปลูก มี เดียว ใช้ ไป ได้ ปี หนึ่ง สอง ปี แต่ ใช้ ไป ได้ นาน ปลูก ใน ที่ แฉ่น ก็ ดี
ใน ชนิด ส่วน ที่ มี ร่อง กัด ให้ เรียก เป็น คำ ที่.

คือ มะม่วง ต้น ตะเพลง มะขาม ๒ ต้น เพลง น้อย หน้า
๒๐ ต้น เพลง กัดวย ๕๐ กอ เพลง พญ ๓๒ ค้าง เพลง พริก
ไทย ๓๒ ค้าง เพลง.

ข้อ ๔ แต่ สัมภักษร ที่ ราษฎร ปลูก ใน ที่ แฉ่น ใน ที่ ไร ไม่มี ร่อง
เคย เรียก ตาม พิกัด สิ่ง ของ นั้น.

ตั้งชื่อ ประทับ ตรา ชำ รัช มิศเคอร์ ปาก
ตั้งชื่อ ประทับ ตรา ท่านผู้ ดำ เจริญ ราชการ ฝ่าย ไทย หัว คอง

กฎหมายเรื่องเก็บภาษีท่านเสนาบดียอมไว้

ข้อ ๑ ว่าจะต้องปลุก โรงภาษีให้ใกล้ท่าเรือจอดพอสมควร
แต่เจ้าพนักงานผู้เก็บภาษีต้องไปคอยอยู่ที่โรงภาษีตั้งแต่ ๓ โมงเช้า
ไปจนบ่าย ๓ โมง ดูกำไปหาเมื่อไรก็ให้พบในระหว่างเวลา
กำหนดไว้ ถ้ามีการจะเอาของขึ้น ของลง เจ้าพนักงานต้อง
ไปกำกับอยู่ตั้งแต่สว่างจนมืด

ข้อ ๒ ว่าเจ้าพนักงานผู้น้อยจะไปเก็บภาษีด้วยนั้น จะลง
ไปกำกับอยู่ในเรือดูค่าอังกฤษ คน ๑ หรือหลายคนก็ได้ จะอยู่
บนเรือก็ได้ จะจอดเรือเคียงอยู่ก็ได้ ถ้าเรือทอดอยู่นอกดินดอน
จะต้องดำเตียงดินเข้ามา เจ้าพนักงานจะไปกำกับอยู่ที่เรือใหญ่
ก็ได้ กำกับอยู่ที่เรือดำเตียงก็ได้ จะโดยสารเข้าออกก็ได้ตาม
ใจของไทยแต่อย่าให้ช้า.

ข้อ ๓ ว่าสินค้านั้นจากเรือ แลขนสินค้ามาแต่บนบก
ลงบรรทุกเรือ ต้องทำคั่งแต่ความจนคน แล้วเรือต่อเรือจะถ่าย
ของขึ้น ของลง ก็ต้องทำในระหว่างเวลานั้นเหมือนกัน.

ข้อ ๔ ว่าสินค้าทุกอย่างขึ้นขึ้นจากเรือก็ดี ขนลงบรรทุก
ก็ดี ดูกำได้ มาเรียกเจ้าพนักงานให้ไปดูแล้ว เจ้าพนักงานที่เก็บ
ภาษีต้องไปตรวจตรา ให้ดูกำได้ ขนสินค้าขึ้นสินค้าลงในระหว่าง
๑๒ ชั่วโมง แต่กลางวันดูกำจะไปบอกให้ มาตรวจตราของอย่างไร
สุดแต่กงสุลอังกฤษกับเจ้าพนักงานฝ่ายไทยที่เก็บภาษีจะปรึกษากัน.

ข้อ ๕ ว่า ลูกค้า อังกฤษ จะเสียภาษี ให้ เจ้าพนักงาน เบน เงิน บาท
 ก็ได้ เงิน ต่าง ประเทศ คือ เงิน ถอน ก็ได้ คือ ทอง ถอน ก็ได้
 ถ้า เป็น เงิน ต่าง ประเทศ สุด แต่ เจ้า พนักงาน ฝ่าย ไทย กับ กง สูต อังกฤษ
 จะ คิด อ่าน กัน ตาม เนื้อ เงิน สูง เงิน ต่ำ ผู้ ที่ จะ ไป เก็บ ภาษี แด รับ เงิน
 ภาษี นั้น ตาม แต่ ไทย จะ บังคับ ให้ ผู้ ไต่ ไป ก็ได้.

ข้อ ๖ ว่า หนังสือ เบิก ต้อง เรือ ใหญ่ ที่ มิ ได้ ต้อง ต่ำ เตี้ย เสีย ภาษี
 ขา เข้า ขา ออก แต่ ค่า เมา เงิน ซึ่ง ตระ ต้อง ตั้ง กับ ค่า ฐัก หัก ตั้ง ให้
 เสรีจ แล้ว ไม่ ต้อง เสีย สิ่ง ไร อีก

ข้อ ๗ ว่า เจ้า พนักงาน ผู้ เก็บ ภาษี กับ กง สูต อังกฤษ ให้ มี ตรา ชู
 ตรา ซึ่ง สำหรับ ซึ่ง ดิน ค้า แด ตรา ชู สำหรับ ซึ่ง เงิน แด ถึง แด ทะ นาน
 ประทับ ตรา ไว้ ด้วย กัน ทั้ง สอง ฝ่าย ถ้า ลูก ค้า กับ เจ้า พนักงาน จิว ท
 กัน จะ ได้ สอดส่อง เป็น พยาน.

วัน อังคาร เดือน หก ขึ้น เก้า ค่ำ ปีมะโรง อัฐศก มี ศาสตร์ ปาก ๓
 มี ศาสตร์ ๓ มี ศาสตร์ ฟา เวต ๓ รบ เบ็ด บุตร หัน แตร ๓ ขึ้น ไป พร้อ ม กัน ที่
 พระราชวังเดิม ประทับ ตรา หนังสือ ไซ ข้อ สัญญา ส้ม เค็จ เจ้า พระยา
 องค์ น้อย ให้ พระยา ศรั พิศ มณ รัตน โภษา ธิบต์ เชิญ ตรา พระ จัน ทรมณ เทต
 ไป ประทับ ข้า พเจ้า สุ่ม พระ กระ ตา โหม ให้ นาย บริบาล นาย เหว เชิญ ตรา
 พระ ศุ สี่ ห์ ไป ประทับ ข้า พเจ้า เจ้า พระยา พระ คลัง ให้ หมื่น วิเศษ
 อักษร นาย เหว เชิญ ตรา บัว แก้ว ไป ประทับ ข้า พเจ้า เจ้า พระยา ยมราช ให้
 ขุน กลาง พุ่ม ขุน ค้าด เชิญ ตรา พระ ยม ซึ่ง สิ่ง ห์ ไป ประทับ ครั้น พร้อ ม แด

เอาหนังสือ ไซไซ ตัญญา อักษร อังกฤษ ๒ ฉบับ ความ ต้อง กัน.

ประทับ ตรา พระ นารายณ์ เกษียร สมุท ตง พระ นาม กรม หาดวงวงษา
 จิราช สนิท ๑ ประทับ ตรา พระจันทร มณฑล ตง นาม สมเด็จเจ้า พระ ยา
 องค์ น้อย ๑ ประทับ ตรา พระยศดีห์ ตง นาม เจ้า พระยากระตาโหม ๑ ประ
 ทับ ตรา มัวแก้ว ตง นามเจ้า พระยา พระคตัง ๑ ประทับ ตรา พระ ยม ชี สิงห์
 ตง นาม เจ้า พระยา ยมราช ๑ ห้า ตอง ประทับ ใต้ ที่ ท้าย ว่า ด้วย ตัญญา
 กับ คัน หิน ตระบารณี แห่ง ๑ ประทับ ใต้ ที่ ท้าย ความ ไซไซ ตัญญา ใหม่ แห่ง ๑
 ประทับ ใต้ ที่ ท้าย กฎหมาย เรื่อง เก็บภาษี แห่ง ๑ สาม แห่ง แล้ว
 ประทับ พระราช ตัญจกร พระ อุณา โดม ที่ คัน บรรทัด ร้อย แดง ฉบับ ตะ
 ๒ แห่ง พระราช ตัญจกร พระ จอม เกตุ องค์ น้อย ประจำ สาย ผูก
 หนังสือ ฉบับ ตะ แห่ง ประทับ พระราช ตัญจกร ประจำ ครั้ง ทง สอง องค์
 ประทับ เหมือน ๆ กัน ทง สอง ฉบับ.

หนังสือสัญญาในระหว่างกรุงสยามกับกรุงอังกฤษ
ว่าด้วยเมืองเชียงใหม่, เมืองลำปาง เมืองลำพูน
ณวันจันทร์ เดือนสิบ ขึ้นสองค่ำ

จุลศักราช ๑๒๔๕ ปีมะแมเบญจศก

ตรงกับวันที่ ๓ เดือนธันวาคม คฤศศักราช ๑๘๘๓

ด้วยทางพระราชไมตรี ความสงบ เรียบร้อย แต่ทางค้าขายได้ตั้ง
อยู่ โดยผาสุก ในระหว่าง กรุง เกรตบริเตน อังกฤษ กับ กรุง สยาม อัน
เปน อยู่ เสมอ ด้วย หนังสือ สัญญาทาง พระราชไมตรี ที่ ลงวันที่ ๑๘ เอปริล
คฤศศักราช ๑๘๕๕ คือ วันพุธ เดือนหก ขึ้นสองค่ำ ปีเถาะ สัปต ศก ๑๒๑๗
แต่ ใน ข้อ สัญญา เพิ่ม เติม ที่ ลงวันที่ ๓๓ เม ๑๘๕๖ คือวันอังคาร เดือน
หก ขึ้นเก้าค่ำ ปีมโรง อัฐศก ๑๒๑๘ แต่ ใน การที่ เกี่ยวข้องด้วย
แคว้น แคว้น เมือง นคร เชียงใหม่ เมือง นครลำปาง เมือง ลำพูน นั้น ก็ได้ มี
อยู่ ด้วย สัญญาฉบับหนึ่งต่าง หาก ในระหว่างผู้ปกครองเมือง อินเดีย
แต่ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน สยาม ลงวันที่ ๑๔ แขนุวารี่ ๑๘๗๔ คือวัน
พุธ เดือนยี่ แรมสิบสองค่ำ ปีวศก เบญจศก ๑๒๓๕ นั้น แล้ว

แต่ ด้วย สมเด็จพระนางเจ้าราชินี ของ กรุง เกรตบริเตน แดไฮโรแดนด์
อัน รวม กัน แต่ บรม ราชชา ชีราชินี แห่ง อินเดีย กับ พระบาท สมเด็จพระ
พระเจ้าแผ่นดิน บรม ราชชา ชีราชแห่ง ดาวมตยาุ กระหริยงแดนอื่น ๆ
มี พระราชดำริ ที่จะ ประกอบ การ บัง กัน ความ ชั่วร้าย ใน แคว้น
แคว้น เมือง นคร เชียงใหม่ เมือง นคร ลำปาง เมือง ลำพูน เปน ของ ฝ่าย

ไทย ให้เป็น ผล ต่ ยิง ขัน แต่ ที่ จะ เกอ กุด แก่ ทาง ค้า ชาย ในระหว่าง
 เมือง พม่า ฝ่าย อังกฤษ กับ แว่น แคว้น ที่ ได้ กลาว ซ้อม มา แดง แก่ ตน นน
 จึง ได้ มี พระราชหฤทัย ตก ลง พร้อม กัน ที่ ยก เด็ก หนังสือ สัญญา ฉบับ หนึ่ง
 ต่าง หาก ที่ ได้ ทำ เมื่อ วันที่ ๑๔ เดือน เมษายน ๑๗๗๕ คือ วันที่ พุฒ
 เดือน ยี่แรม เดือน สอง ค่ำ ปี ภาควาเบญจ ศก ๑๒๓๕ นั้น แต่ ทำ สัญญา ใหม่ ขึ้น
 แทน เพราะ เหตุ ฉะนั้น จึง ได้ ทรง พระ กรุณา โปรด ตั้ง ผู้ มี อำนาจ ที่ จะ ทำ
 สัญญา ทั้ง สอง ฝ่าย คือ ว่า

สมเด็จพระนางเจ้าราชินี ของกรุง เกตุมบริ เตนแต่ไฮกแดนค์ อันรวม
 กัน แด บรม ราชาธิราชินี แห่ง อินเดียนั้น

จิตเตียมเฮนร์ นิงวมน เฮ็คโคเวิร์ เฮอมาเฮลต์เอตติงเอเยนค์ แด กง
 สุลเตเนรชาติ ที่ กรุง เทพมหานคร ของ สมเด็จพระนางเจ้า ใน กรุง สยาม
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม บรมราชาธิราช แห่ง
 ดาวมตยาญุ กระเหรียง แด อื่น ๆ จึง ได้ ตั้ง เจ้า พระยาภาณุวงษมหา
 โภชา ธิปัตย์ ผู้ ได้รับ เครื่องราชอิสริยยศ มงกุฎ สยาม ชั้น ที่ ๑ ชื่อ มหา
 จุฑวราภรณ์ แด เครื่องราชอิสริยยศ สำหรับ ตระกูล ชั้น ที่ ๑ ชื่อ ประมุข
 จุฑจอมเกล้า เครื่องราชอิสริยยศ ข้าง เฝือก ชั้น ที่ ๒ ชื่อ จุฑวราภรณ์
 เสด็จมาที่ว่าการต่างประเทศ แด เปน ปรีวีเคาน์ ซิตลอกกับ พระยาเจริญ
 ราชไมตรี ซึ่ง ได้รับ เครื่องราชอิสริยยศ ข้าง เฝือก ชั้น ที่ ๒ ชื่อ
 จุฑวราภรณ์ แด เครื่องราชอิสริยยศ สำหรับ ตระกูล ชั้น ที่ ๒ ชื่อ ทุคัย
 จุฑจอมเกล้าวิเศษ ที่ ปฤชชาราชการแผ่นดิน ปรีวีเคาน์ ซิตลอก แด
 เปน ผู้ บังคับ การ ค้าต่างประเทศ พระยาเทพประสุน ซึ่ง ได้รับ เครื่อง

ราช อิศริยยศ มงกุฎสยาม ชั้นที่ ๓ ชื่อ มหาสุรารัถน์ แต่เครื่อง
 ราช อิศริยยศ สำหรับ ตระกูล ชั้นที่ ๒ ชื่อ ทุติยจุตจอม เกตุ้า แต่เครื่อง ราช
 อิศริยยศ ข้าง เฝือก ชั้นที่ ๒ ชื่อ จตุวราภรณ์ เป็น ปริวี่เคาน์ ซิดตอ
 แต่ ปลัด ทูต ฉลอง ใน กรม พระ กระ ตา โหม ทั้ง ดำเนิน เป็น ผู้ มี อำนาจ
 เต็ม แต่ ผู้ มี อำนาจ เต็ม ทั้ง ต้อง ฝ่าย นั้น เมื่อ ได้ ส่ง หนังสือ สำคัญ
 มอบ อำนาจ ให้ ซึ่ง กัน แตะ กัน แต่ เห็น ว่า เป็น ถูก ต้อง ตาม แบบ แล้ว
 ได้ ตก ลง ทำ เป็น สัญญา มี ข้อ ความ เป็น หลาย ข้อ ดัง ต่อไป นี้

ข้อ ๑ หนังสือ สัญญา ใน ระหว่าง คอ เวอน แมนต์ เมือง อิน เตีย กับ คอ
 เวอน แมนต์ ของ สม เด็จ พระ เจ้า แผ่น ดิน สยาม ลง วันที่ ๑๔ เดือน
 แขนวารี ศกศศ ศก ราช ๑๘๗๔ คือ วัน พุฒ เตือน ยี่ แรม สิบ สอง ค่ำ ปี วกา
 เบญจ ศก ๑๒๓๕ จะ ได้ ยก เด็ก เตี้ย ไม่ ใ้ ต่อ ไป ด้วย สัญญา ฉบับ นี้

ข้อ ๒ ว่า เจ้าพนักงาน สยาม ที่ เมือง นคร เชียง ใหม่ เมือง นคร
 ตำปาง เมือง ลำพูน จะ ต้อง ช่วย บัอง กัน คน ใน บัง คับ อังกฤษ ซึ่ง
 ไป มา ค้า ขาย แตะ มี ชุระ อื่น ๆ ใน เมือง นคร เชียง ใหม่ เมือง นคร
 ตำปาง เมือง ลำพูน โดย สม ควร

แต่ คอ เวอน แมนต์ อังกฤษ ใน ฝ่าย อิน เตีย ก็ จะ ช่วย บัอง กัน คน ใน
 บัง คับ สยาม ซึ่ง มา จาก เมือง นคร เชียง ใหม่ เมือง นคร ตำปาง
 เมือง ลำพูน ไป ค้า ขาย ฤฯ มี ชุระ อื่น ๆ เข้า ไป ใน เขตแดน อังกฤษ
 เหมือน กัน

ข้อ ๓ ว่า คน ใน บัง คับ อังกฤษ มา แต่ เมือง พม่า ฝ่าย อังกฤษ
 เข้า ไป เมือง นคร เชียง ใหม่ เมือง นคร ตำปาง เมือง ลำพูน ต้อง

มีหนังสือเดินทางสำหรับตัวของผู้ครองเมืองพม่าฝ่ายอังกฤษ ฤฯ ชุนนาง ซึ่งผู้ครองเมืองพม่าฝ่ายอังกฤษตั้งให้เป็นเจ้าพนักงาน ในหนังสือเดินทาง สำหรับตัวนั้น ให้ตั้งชื่อแต่คำหนึ่งว่ามาด้วย ชุระสิ่งใด ๆ มีเครื่อง อาวุธอย่างไร มาด้วย หนังสือเดินทางนั้น ต้องเปลี่ยนใหม่ทุกครั้ง แต่ หนังสือเดินทาง สำหรับตัวนั้น เจ้าพนักงาน ซึ่ง ตั้งอยู่ใน เขตแดนชั้นนอก ฤฯ ชั้นใน เมือง นคร เชียงใหม่ เมือง นคร ลำปาง เมือง ลำพูน จะ เรียกดู ต้องให้ดู ถ้าผู้ที่มี หนังสือเดินทาง ไม่มี สิ่ง ของ ต้อง ห้าม ตาม หนังสือสัญญาทาง พระราชไตรี ลงวันที่ ๓๘ เดือน เอปรีล คฤศศักราช ๑๘๕๕ ปี แต่ ข้อ เพิ่ม เติม ลงวันที่ ๓๓ เดือน เม คฤศศักราช ๑๘๕๖ ปี มิให้ ขัด ขวาง ไว้ ต้อง ยอมให้ ไปตาม ในระ ยะทาง ถ้าผู้ หนึ่งผู้ใดก็ ไม่มีหนังสือเดินทางสำหรับตัวจะให้กลับก็ได้ แต่อย่าให้ ทำอันตรายด้วย ประการใด หนังสือเดินทาง นั้น กงสุลเยเน ราล ของ ส้มเด็จ พระนาง เจ้า ที่ กรุง เทพมหานคร แล กงสุล ฤฯ ไรช กงสุล ของ ส้มเด็จ พระนางเจ้า ที่ นคร เชียงใหม่ จะ เปน ผู้ ออก ให้ ก็ได้ เหมือน กัน เมื่อ เปน เหตุ ที่ หนังสือเดินทางเดิมสูญ หายไป ฤฯ พัน กำหนด หนังสือเดินทาง นั้น ฤฯ เปน เหตุ ก่อ กับ ที่ ว่ามานั้น ถ้าคน ใน บังคับอังกฤษ จะเที่ยว ไปมา ในแคว้น แคว้น แผ่นดินสยามต้อง วัับ หนังสือเดินทาง ของ เจ้าพนักงาน ฝ่ายสยาม

ถ้าคนใน บังคับไทย ที่ออก จากเมือง นคร เชียงใหม่ เมือง นครลำปาง เมือง ลำพูน ไปยังเมือง พม่าฝ่าย อังกฤษ ต้อง มีหนังสือเดินทางของ ผู้ ครอง เมือง นคร เชียงใหม่ เมือง นคร ลำปาง เมือง ลำพูน ในหนังสือเดินทาง นั้นให้ตั้งชื่อแต่ คำหนึ่ง ลงมา ด้วย ชุระสิ่งใด ๆ มี เครื่อง อาวุธ

อย่างไร มาด้วย หนังสือเดินทางนั้นต้องเปลี่ยนใหม่ทุกครั้ง แต่ถ้าเจ้าพนักงาน ซึ่งอยู่ในเขตแดนชั้น นอกชั้นใน ฝ่ายพม่าอังกฤษจะเรียกดูต้องให้ดู ถ้าผู้ที่มีหนังสือเดินทาง ไม่มีสิ่งของต้องห้าม มิให้ขัดขวางไว้ ต้องยอมให้ไปในระยะทาง ถ้าผู้หนึ่งผู้ใด ไม่มีหนังสือเดินทาง จะให้กลับก็ได้ แต่อย่าให้ทำอันตรายด้วยประการใด

ข้อ ๔ ว่า คนในบังคับอังกฤษซึ่ง มาแต่พม่าฝ่ายอังกฤษ เข้าไปในเขตแดน สยาม สิ่งของต้อง พิกัดภาษี ต้อง เสียภาษี ตาม ขรรม เนียมเมืองนั้น ถ้าคนในบังคับสยาม เข้าไป ในเขตแดนอังกฤษ สิ่งของต้อง พิกัดภาษี จะต้อง เสียภาษี ตาม คอเวอน แมนต์ ได้ตั้งไว้ บรรดา พิกัดภาษี อากว ทงหลาย นั้น จะได้ ตีพิมพ์ สำหรับ ที่ จะให้ คนทงปวงทราบ ทักกัน

ข้อ ๕ ว่า สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน สยาม จะให้ เจ้านคร เชียงใหม่ตั้งด่าน กอง ตระเวร แต่ให้มี เจ้าพนักงาน กำกับ รีมฝั่ง แม่น้ำสะระ วินที่ เป็นเขตแดน เมือง นคร เชียงใหม่ ซึ่งเป็นของฝ่าย สยาม แล้วให้มี โปติศตั้งอยู่ พอ ส้มควร จะได้ ระวัง ห้ามโจร ผู้ร้าย แดการอื่น ๆ ที่ เป็นสำคัญ

ข้อ ๖ ผู้หนึ่งผู้ใดต้อง คดี ฤา เป็นโทษ อยู่ ด้วย เป็นโจร ผู้ร้าย ข่าคน ปล้น ทรัพย์ ฤา การที่ เป็น ฉกรรจ์ มหันตโทษ ใน เมือง นคร เชียงใหม่ เมือง นครลำปาง เมือง ลำพูน หนีรอดไป ในเขตแดน อังกฤษ เจ้าพนักงาน อังกฤษ แด โปติศ จะช่วย ติดตาม จับผู้ร้าย โดยแรง ถ้าได้ ตัวผู้ร้าย เช่น นั้น เป็นคน ใน บังคับ สยามแล้ว ฤา เป็นคน ใน บังคับ ประเทศอื่น นอก จาก ประเทศ สยาม แด อังกฤษ จะ ส่งให้ เจ้าพนักงาน สยาม ที่ เมืองนคร เชียงใหม่ แต่ที่ ถูก ตาม กฎหมาย การ ส่งคนโทษ เมือง ต่อ เมือง ที่มี อยู่ใน

เมือง อิน เตีย ของ อังกฤษ ใน เวลานั้น ถ้า เป็น คน ใน บังคับ อังกฤษ จะสั่ง ให้ เจ้าพนักงาน ไทย ฤๅ จะ ให้ เจ้าพนักงาน อังกฤษ จัดการ ก็ สุด แต่ ข้า หลวง อังกฤษ ที่ เมือง พม่า ฝ่าย อังกฤษ ฤๅ ขุน นาง ผู้ โด ที่ ข้า หลวง ได้ มอบ การ ไว้ นั้น คัด ดิน ถ้า ผู้ หนึ่ง ผู้ โด ต้อง คัด ฤๅ เป็น โทษ อยู่ ด้วย เป็น ผู้ ร้าย ชั่ว คน ปล้น ทริพย์ ฤๅ การ ที่ เป็น ฉกรรจ์ มหันต โทษ ใน เขต แดน อังกฤษ หนี รอด ไป ใน เขต แดน เมือง นคร เชียง ใหม่ เมือง นคร ลำปาง เมือง ลำพูน เจ้าพนักงาน ฝ่าย สยาม กับ โปตีส จะ ช่วย ติดตาม จับ ผู้ ร้าย โดย แขนง แวง ถ้า ได้ ตัว ผู้ ร้าย เช่น นั้น เป็น คน ใน บังคับ อังกฤษ ต้อง สั่ง ให้ เจ้าพนักงาน อังกฤษ ตาม ฎหมาย การ ส่ง คน โทษ ที่ มี อยู่ ใน ประเทศ สยาม ใน เวลานั้น ถ้า เป็น คน ใน บังคับ สยาม ฤๅ เป็น คน ชาติ อื่น ที่ ไม่มี หนังสือ สัญญา ทาง พระราชไมตรี กับ ประเทศ สยาม จะ สั่ง ให้ เจ้าพนักงาน อังกฤษ ฤๅ เจ้าพนักงาน ไทย จะ ชำระ เอง ก็ แต่ ว่า เจ้าพนักงาน ไทย จะ คัด ดิน เมื่อ ได้ ปฤกษา กับ กงสุต ฤๅ ไรซ์ กงสุต แล้ว

ข้อ ๗ ผล ประโยชน์ ของ บรรดา คน ใน บังคับ อังกฤษ ที่ มา ยัง เมือง นคร เชียง ใหม่ เมือง นคร ลำปาง เมือง ลำพูน นั้น จะ ได้ ให้ กงสุต ฤๅ ไรซ์ กงสุต อังกฤษ ผู้ ที่ จะ ได้ คง ชน ไป อยู่ ที่ เมือง นคร เชียง ใหม่ นั้น เป็น ผู้ ตรวจตรา ระวาง วิชา แต่ มี อำนาจ ที่ จะ พิจารณา ความ มโน สำนะ แด่ ความ นครบาด ตาม เนื้อ ความ ที่ มี ใน ข้อ ๒ ของ ไซ ข้อ ๑ สัญญา เพิ่มเติม วันที่ ๓๓ เดือน เม ศฤศ ศักราช ๑๘๕๖ คือ วัน อังคาร เดือนหก ขึ้น เก้า

มี มโรว อัฐกศักราช ๓๒๓๗ แต่ต้องทำตามความที่ว่าไว้ในข้อ ๘ ของหนังสือสัญญาฉบับนี้

ข้อ ๘ ส้มเค็ญ พระเจ้าแผ่นดินสยามจะตั้งผู้ซึ่งสมควรให้ เป็น
ตระ ตาการ ฤฯ จำ หรงจ จน เดียว ฤฯ หลาย คน อยู่ ที่ เมือง เชียงใหม่
เพื่อ ประโยชน์ ที่ จะ ว่า ไว้ ใน ทิน ต่อ ไป ตระ ตาการ นั้น ต้อง ทำ ตาม
กำหนด เนื้อ ความ ที่มี อยู่ใน สัญญา นี้ แล้ว มี อำนาจ ที่ จะ พิจารณา ความ
มโนสำเร่ ความ นคร บาด ก็ได้ ทุก เรื่อง ใน ถ้อย ความ ที่ จะ เกิด มี ชน
ใน เมือง นคร เชียง ใหม่ เมือง นคร ลำปาง เมือง ลำ พูน บรรดา
ความ ใน ระหว่าง คน ใน มังคัม อังกฤษ ฤฯ ใน ความ ที่ คน ใน มังคัม อังกฤษ
จะ เปน ผู้ กล่าว โทษ ก็ ดี ฤฯ เปน ผู้ ต้อง ถูก พ้อง ต้อง คัด ต้อง เรียก หา
มา พิจารณา ก็ ดี ฤฯ เปน โจทย์ ก็ ดี เปน จำเลย ก็ ดี ซ้ำระ ได้ หมด
ตาม กฎหมาย ฝ่าย สยาม แต่ ต้อง ให้ ถ้อย อยู่ เปน นิจ ว่า ใน บรรดา
ความ ที่ ว่า มา เหล่า นี้ กงสุต ฤฯ ไวซ์ กงสุต จะ ต้อง ไป อยู่ ใน เวลา ที่
ชำระ ได้ แล ใน ความ ที่ สับเยก อังกฤษ เปน จำเลย ฤฯ ผู้ ถูก พ้อง
นั้น จะ ต้อง คัด สำนวน ให้ กงสุต ฤฯ ไวซ์ กงสุต ไม่ คิด ค่า ชกรรม
เนียม ที่ คัด เทียบ ถ้อย คำ สำนวน นั้น แล ถ้า กงสุต เห็น ว่า เปน การ
สมควร ใน ผล ประ โยชน์ ทาง ยุติ ชกรรม จะ แนะนำ ให้ ตระ ตาการ ได้
ด้วย ต้อง ทำ ตาม ข้อ ความ นี้ อีก ว่า ใน เวลา ก่อน ที่ จะ คัด สิ้น ความ
นี้ แล ความ ที่ จำเลย หรือ ผู้ ถูก พ้อง เปน สับเยก อังกฤษ ถ้า กงสุต

ไวซ์ กงสุต เห็น สัมภว ใน ผด ประโยชน์ ทาง ยุติธรรม โดย จะ เขียน
 หนังสือ คำ ขอบ ด้วย ตาย มือ ของ กงสุต ฤๅไวซ์ กงสุต เอง เป็น การ ชี้ ให้
 ตระตากร เพื่อ จะ สำแดง ความ ปราถนา ของ กงสุต ฤๅไวซ์ กงสุต ใน
 ความ เรืองไค เรื่อง หนึ่ง ซึ่ง โจทย์ จำเลย เป็น คน ใน บังคับ อังกฤษ ทั้ง ๒ ฝ่าย
 ฤๅใน ความ เรือง ซึ่ง คน ใน บังคับ อังกฤษ ผู้ ต้อง คดี ถูก ฟ้อง ต้อง เรียก หา
 ฤๅเป็น จำเลย นั้น ให้ ส่ง ไป ยัง ศาล กงสุต ที่ เมือง นคร เชียงใหม่ เพื่อ
 จะ ได้ วาง บท กฎหมาย ดังนี้ กงสุต ฤๅไวซ์ กงสุต นั้น มี อำนาจ ที่ จะ ทำ
 ได้ แต่ ความ เรือง นั้น ก็ ต้อง ส่ง ไป ยัง ศาล ที่ กล่าว มา เมื่อ นั้น ตาม
 การ ที่ กงสุต ฤๅไวซ์ กงสุต ขอน นั้น ด้วย แต่ ความ เรือง นั้น ก็ สุด แต่ กงสุต
 ฤๅไวซ์ กงสุต จะ ตัดสิน ตาม ความ ข้อ ๒ ใน ข้อ ข้อ สัญญา เพิ่มเติม
 วันที่ ๓๓ เดือน เม คลศศศศักราช ๑๘๕๖ คือ วัน อังคาร เดือน หก ขึ้น เก้า ค่ำ
 ปีมะโรง อัฐศก ศักราช ๑๒๓๘ กงสุต ฤๅไวซ์ กงสุต นั้น ใน เวลา ที่มี
 เหตุ อัน สัมภว จะ เข้า หา คน ใน บังคับ อังกฤษ ผู้ ที่ ต้อง จำ อยู่ โดย โทษ
 ฤๅโดย คำ ตัดสิน ของ ตระตากร นั้น ได้ ทุก เวลา แต่ ถ้า กงสุต เห็น สัมภว
 ว่า จะ ย้าย คน โทษ นั้น มา จำ เสี้ย ที่ ๆ ซึ่ง ของ กงสุต ต่อ ไป ให้ ครบ กำหนด
 ตาม คำ ตัดสิน นั้น ก็ ได้ คำ ธรรมเนียม ความ สำหรับ ศาล ซึ่ง จะ เรียก
 เสมอ เหมือน กัน ทั้ง ๒ ฝ่าย จะ เป็น คน ใน บังคับ อังกฤษ ก็ คือ คน ใน บังคับ
 ไทย ก็ คือ จะ ประกาศ ให้ รู้ ทั้ง กัน

ข้อ ๘ ว่า ใน ความ แ่ง แต่ ความ นคร บาท ซึ่ง สืบแยก อังกฤษ
 เป็น โจทย์ เป็น จำเลย แต่ ซึ่ง ตระตากร นั้น ต้อง เป็น ผู้ชำระ ฝ่าย
 โจทย์ หรือ ฝ่าย จำเลย จะ ร้อง อุทธรณ์ ความ ถึง กรุง เทพมหานคร ได้ แต่

ผู้ที่ เป็น สัปเยก อังกฤษ นั้น โดยได้รับ อนุญาต ต่อ กงสุล ฤๅไช้กงสุล
อังกฤษ ถ้า เป็น ความ อย่าง อื่นโดย อนุญาต ธรรมดาการ นั้น

บรรดา ความ เช่นนี้ ต้อง ตั้ง ด้านวน ความ กับ ความ เห็น ของพระดาการ
มา ที่ กรุงเทพ มหา นคร แต่ ความ อุทธรณ์ นั้น เจ้า พนักงาน ฝ่าย สยาม
กับ กงสุล เย เน ราว ของ สมเด็จพระ นาง เจ้า จะ ปฎิภาษา พร้อม กัน
ตัดสิน แต่ ต้อง ถือ อยู่เป็น เสมอว่า บรรดา ความ จำเลย ฤๅผู้ ต้อง
ฟ้อง เป็น สัปเยก สยาม เจ้า พนักงาน ฝ่าย สยาม เป็นผู้ตัดสิน ความ
อุทธรณ์ นั้น เด็ด ขาด แต่ บรรดา ความ อุทธรณ์ อื่น ๆ ที่ สัปเยกอังกฤษ
เป็น คู่ความ กงสุล เยเนราว ของ สมเด็จพระ นาง เจ้า เป็นผู้ตัดสินความ
อุทธรณ์ นั้น เด็ด ขาด ใน เวลา ที่ ความ ยิงอุทธรณ์ ค้าง อยู่ ค่า ตัดสิน ที่
ศาล เมือง นคร เชียงใหม่ นั้น ต้อง งดไว้ ตาม กำหนด เวลา ที่ จะ ได้ มี ใ
ตาม แต่ ธรรมดาการ กับ กงสุล ฤๅไช้กงสุล จะ ตกถง กัน

ความ อุทธรณ์ เช่นว่า มา ข้าง บน นี้ ต้อง ขอ ทูเดา ที่ ศาล เมือง
นคร เชียงใหม่ ใน กำหนด เดือน หนึ่ง นับ ตั้ง แต่ วันที่ ตัดสิน ความ เติม
นั้นแต่ต้อง มา ร้อง อุทธรณ์ ที่ กรุง เทพมหานคร ตาม เวลา ที่ สมควร
ตาม ที่ ศาล เมือง นคร เชียง ใหม่ จะ กำหนด ถ้า ไม่ มา ร้อง อุทธรณ์
ตาม กำหนด ความ นั้น จะ ไม่ รับ ฟ้อง อุทธรณ์ ค่า ตัดสิน นั้น

ข้อ ๓๐ เจ้า พนักงาน อัง กฤษ ที่ เซอร์ แคน พม่า ฝ่าย อังกฤษ แต่ เจ้า
พนักงานไทย ที่ เมือง นคร เชียง ใหม่ เมือง นคร ลำปาง เมือง ต๋าวพูน จะ จัด หา
แต่ ส่ง คำ พยาน แต่ ผู้ ที่ เป็น พยาน ซึ่ง ต้อง การ จะ ได้ ตัดสิน ความ
มโน สำ เร่ แต่ ความ นคร บาด ที่ ยัง ขำระ ไม่ แก้ว ใน ศาล กงสุล แต่

ศาลไทยที่กรุง เทพมหานคร แต่ที่เมือง นคร เชียง ใหม่ ซึ่ง กัน แด
กัน ซึ่ง เป็น การ สำคัญ ควร จะ ส่ง

ข้อ ๓๑ ว่าคน ใน บัง คับ อังกฤษ มี ความ ปราถนา จะ ขอ ไม่ คัด
ไม่ กาน ไม้ ที่ ไม้ เมือง นคร เชียง ใหม่ เมือง นคร ลำปาง เมือง ลำพูน
ต้อง ทำ หนังสือ สัญญา ต่อ เจ้า ของ ไม้ ใหม่ กำหนด ไม้ หนังสือ สัญญา
นั้น ทำ เป็น สอง ฉบับ เอา ไว้ คนละ ฉบับ ต้อง ประทับ ตรา กง สู้ต หรือ
ไว้ซัง กง สู้ต อังกฤษ แต่ ตระ ตา การ ไทย ฤฯ ขำ หลวง ที่ เมือง นคร เชียง ใหม่
ซึ่ง ได้ คง ไว้ ตาม หนังสือ สัญญา นี ข้อ ๘ แต่ ประทับ ตรา เจ้า ของ เมือง
นั้น ด้วย แต่ หนังสือ สัญญา เข้า ไม้ ไม่ เหล่า นั้น จะ ต้อง จด บัญชี ไว้ ที่ ศาล
กง สู้ต อังกฤษ แต่ ศาล ไทย ที่ เมือง นคร เชียง ใหม่ ทุก ฉบับ ถ้า ผู้
หนึ่ง ผู้ใด คัด ไม้ กาน ไม้ ใน ไม้ ค้ำบด หนึ่ง ค้ำบด ไต เจ้า ของ ไม้ ไม่
ยอม หรือ เกิน กำหนด หนังสือ สัญญา ที่ ได้ ทำ ไว้ แล้ว นั้น ต้อง ใช้ ราคา
ผล ประโยชน์ ที่ เสีย ไป ให้ แก่ เจ้า ของ ไม้ ตาม กง สู้ต อังกฤษ ที่ เมือง นคร
เชียงใหม่ คัดสิน การ ที่ จะ เปลี่ยน ชื่อ ผู้ เข้า ไม้ ฤฯ เปลี่ยน ชื่อ ผู้ เจ้า ของ
ไม้ นั้น จะ ต้อง ทำ ตาม ขรม เนียม ประทับ ตรา เจด บัญชี ใหม่ อีก เหมือน กัน
ค่า ขรม เนียม ลง ชื่อ ประทับ ตรา แต่ จด บัญชี หนังสือ สัญญา ทำ ไม้
นั้น จะ กำหนด ไว้ แต่ พอ ประมาณ แต่ ตี พิมพ์ ให้ ทราบ ทั้ง กัน

ข้อ ๓๒ ว่าตระ ตา การ แต่ ขำ หลวง ไทย ที่ เมือง นคร เชียง ใหม่ ซึ่ง ได้
คง ไว้ ตาม หนังสือ สัญญา ข้อ ๘ แต่ พร้อ ม ด้วย เจ้า พนักงาน ใน เมือง นั้น
จะ ห้าม อย่า ให้ เจ้า ของ ไม้ ทำ หนังสือ สัญญา ขาย ไม้ หรือ ไม้ ไม่ ใน ไม้
ค้ำบด เดียว เป็น สอง ราย เป็น ตาม ราย แต่ ห้าม อย่า ให้ ผู้หนึ่ง ผู้ใด

ไปตัดตรา หรือ ตบ ตราที่เป็นเจ้าของแท้ ได้ตัด ตัด ตราไว้ แต่ต้องช่วย
 ตก ค่าที่ ตัดไม้ ซื่อไม้ ตาม ส้มควรว จะได้ เก็บไม้ ของ ตัวได้ ถ้า เจ้า ของ
 ไม้ไม่ให้ ตัดไม้ กานไม้ หรือไม่ให้ ถอยไม้ ตาม หนังสือ สัญญา ซื่อไม้
 ที่ว่าไว้ ใน หนังสือ สัญญา นี้ ข้อ ๓๓ ให้ ราชการ แล ข้าหลวงไทย ที่
 เมือง นคร เชียงใหม่ กับ เจ้าพนักงาน ใน เมือง นั้น บังคับ ให้ เจ้า ของ ไม้
 เสีย ค่า บวช การ ให้ แก่ ผู้ ซึ่ง ได้ ทำ หนังสือ สัญญา นี้ พอ ส้มควรว ตาม
 กฎหมาย ฝ่าย สยาม

ข้อ ๓๓ ว่า ข้อ ความ ที่มี อยู่ใน สัญญา นี้ ใช้ ได้ เฉพาะ ที่ ได้
 สัญญา ตก ลง กัน เต็ม ใน หนังสือ สัญญา ใหม่ นี้ ไม่มี ข้อ โต้ ใน หนังสือ
 สัญญา นี้ จะ ยก ข้อ ความ หนังสือ สัญญา ทาง พระ ราชไมตรี แล ทาง กำ
 ข่าย ใน ระหว่าง ส้มเต๋จ พระ นาง เจ้า กับ ส้มเต๋จ พระ เจ้า กรุงสยาม ที่ ลง
 วันที่ ๑๘ เดือน เอปรีล ศก ศักราช ๑๘๕๕ วัน พุม เดือน หก ขึ้นสอง ค่ำ
 ปี เถาะ สัปทศก ศักราช ๑๒๑๗ กับ หนังสือ ไซ ข้อ สัญญา เพิ่มเติม วันที่ ๑๓
 เดือน เม ศก ศักราช ๑๘๕๖ วัน อังคาร เดือน หก ขึ้นเก้า ค่ำ ปี มะโรง
 อัฐศก ศักราช ๑๒๑๘

ข้อ ๓๔ หนังสือ สัญญา นี้ ทำไว้ เป็น ภาษา อังกฤษ แล ภาษา สยาม
 เนื้อ ความ อัน เดียว ต้อง กัน ได้ ตก ลง กัน ถ้า เป็น เหตุ การ ตุ่ม เตียง กัน
 ใน สัญญา นี้ ต้อง เอา คำ อังกฤษ เปน แน่

ข้อ ๓๕ หนังสือ สัญญา นี้ จะ ใช้ ได้ ใน ทิน ที่ เมื่อ ได้ รัทไฟ กัน
 แล้ว แล จะ ใช้ ต่อ ไป ได้ ใน ๗ ปี ตั้งแต่ วันที่ รัทไฟ นั้น ไป เว้น เสีย
 แต่ ที่ คอเวอนแมน ผู้ ทำ สัญญา ทั้ง สอง ฝ่าย นี้ จะ แจ้ง ความ ประสงค์

ว่าควร จะเลิก เลี้ยง ก่อน ถึง กำหนด ๗ ปี นั้น ถ้า ไม่ได้ เจ้าง ความประสงค์
ต่อกัน ใน เวลา ก่อน สิ้น กำหนด ๗ ปี แล้ว คง ยัง เป็น อัน ใช้ ได้ ไปกว่า
จะ สิ้น กำหนด ปี นั้น นับ แต่ วันที่ คอเวอนแมนต์ ผู้ ทำ หนังสือ สัญญา
นั้น ได้ เจ้าง ความ ประสงค์ ที่ จะ เลิก เลี้ยง คอเวอนแมนต์ ผู้ ทำ หนังสือ
สัญญา ทั้ง สอง ฝ่าย นี้ อย่างไร ๆ ก็ ดี ยัง รักษา อำนาจ ที่ จะ แกะ ไข ข้อ
ความ เหล่า นี้ โดย การ ที่ จะ ยอม ตก ลง พร้อม กัน ทั้ง สอง ฝ่าย ว่า
ข้อ ความ นั้น ใช้ ไม่ เห็น ควร จะ ต้อง แกะ ไข เสีย

ข้อ ๑๖ หนังสือ สัญญา นี้ จะ ได้ รัตไฟ แด แดก เปลี่ยน กัน ที่ กรุง
เทพมหานคร โดย เร็ว

ใน การ ที่ จะ ให้ เป็น พยาน สำคัญ ใน หนังสือ สัญญา นี้ ผู้ มี อำนาจ
ทั้ง สอง ฝ่าย ได้ ลง ชื่อ ไว้ เหมือน กัน ทั้ง สอง ฉบับ แต่ ได้ ประทับตรา
ลง ไว้ ด้วย

ได้ ทำ ที่ กรุง เทพมหานคร เมื่อ ๑๖ เดือน ที่ สี่ เดือน เดือน เดือน
ปี ๑๘๖๖ ครุฑศักราช พัน แปร ร้อย แปร สิบ สี่ ตาม ตรง กับ วัน จันทร์ เดือน สิบ
ขึ้น สอง ค่ำ ปี มะแม เบญจศก จุติศักราช พัน สอง ร้อย สี่ สิบ ห้า

แต่ กฎหมาย อังกฤษ ที่ จะ ต้อง ส่ง คน โทษ ๑๐ อย่าง ตาม ที่ ได้ ลง
ไว้ ใน หนังสือ สัญญา นี้ ให้ ผู้ ที่ จะ ต้อง ส่ง คน โทษ เข้าใจ ตาม ข้อ
ความ ใน กฎหมาย อังกฤษ ที่ เรียกว่า ๑๐ อย่าง

ที่ ๑ เมอร์เดอ โทษฆ่ามนุษย์ตาย คือ มหันตโทษให้ ถือ ว่า
(๑) ถ้า ผู้ ที่ ฆ่า คน นอก กฎหมาย ได้ ทำ ด้วย การ แกะตั้ง แด กาว โทษ
ทำให้ ผู้ใด ผู้หนึ่ง ตาย

(๒) ถ้าได้ทำแก๊งที่จะทำอันตรายแก่ตัว ซึ่งผู้ทำรู้ว่าเปนเหตุที่จะให้ตาย

(๓) ถ้าแก๊งจะทำอันตรายกับผู้อื่นผู้ใด อันพอควรจะเป็นเหตุตายตามธรรมดา

(๔) ถ้าผู้ทำ ๆ สิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งเขานับว่า เปนเหตุอันตรายแก่ชีวิต แต่ไม่มีที่จะแก้ตัว

ที่ ๒ กาดเปเลตอมิไซต์ คือฆ่าคนผิดกฎหมาย ไม่ถึงมหันตโทษให้ถือว่า คือถ้าผู้หนึ่งผู้ใด มาทำเหตุให้ โกรธเหี้ยมที่จะอดได้ แต่ในทันใดนั้น เขาจึงฆ่าคนที่ทำให้ โกรธนั้นตาย ถ้าฆ่าผู้อื่นผิดไปเปน การ ไม่แก๊ง ถ้าบ้องกัน รักษาทรัพย์ แต่น้องกันตัวโดยสุจริต แต่ได้ทำเกิน กฎหมายห้าม จึงได้ฆ่าผู้ที่ ต่อ ตั้ นั้นตาย

ที่ ๓ เดกอยเต ตัง กอง เปนผู้ร้ายปล้นให้ ถือว่า ถ้าตัง กอง ช้อง ตุ่ม เข้าเปน พวกกัน ตัง แต่ห้าคน ขึ้นไป แต่คิด ตังใจว่าจะไป ปล้นชะโมย ตัง ซึ่ง ดึง รวาก็ดี ถ้าได้ตัง มือ ทำความ ร้าย แก่เขา แล้ว

ที่ ๔ รอมเมอวี คือ กดัช กัณ โชกเอาทรัพย์ ให้ถือว่า คือเอาทรัพย์เขาที่ เจ้าของมิได้ ยอม อนุญาต คือ กดัช กัณ โชกเอาทรัพย์

ที่ ๕ เทพต์ คือ ชะโมย ตัง ของ ให้ถือว่า ชะโมยยกยอกทรัพย์ ตัง ของเขา ไป แต่ ตัง ของที่ เจ้าของมิได้ อนุญาต ให้ มา หยิบฉวยเขา ไป แต่ ยก หยิบ ให้ เค็ด้อน จากที่ ไป เปนประโยชน์ ของตน.

ที่ ๖ ฟอยะเว คือ ทำหนังสือ ปลดอม แดปลดอมแก่ หนังสือ ให้ ถือว่าทำหนังสือปลดอมชุด วม แก่ หนังสือ จะ ให้ ผู้หนึ่ง ผู้ใด เดี่ยวประโยชน์

ที่ ๘ เกาเตอฝูซี้ คือทำเงินทำทอง ซึ่งมีตราแผ่นดินปลอม
ใช้แต่เกาะตราปลอม

ที่ ๘ กิดแนฟ ว่าตักคนหนี

ที่ ๘ เรบ คือข่มขืนทำชำเราหญิง ให้ถือว่า

(๑) ข่มขืนหญิงทำชำเรา หญิงไม่ยอม ชัดเคื่องห้าม

(๒) ผู้หญิงไม่ได้ยอม

(๓) ผู้หญิงยอมด้วยกลัว

(๔) ผู้หญิงยอมเพราะคิดว่าเป็นผัว

(๕) ทำชำเราข่มขืนหญิงยังไม่ครบ ๓๓ ปี

ที่ ๓๐ มิสซึบไบไฟ ออไบเฮนิ เฮสโปตซิฟ คือทั้งไฟ แดดิน
ระเบิดต่างๆที่จะ ให้เป็นอันตราย แก่ชีวิตร้ แดทรัพย์สินสมบัติ

(ลงชื่อ)

(ลงชื่อ)

(ลงชื่อ)

เจ้าพระยาภาณุวงศ์ พระยาเจริญราชไมตรี พระยาเทพประสุน

(ลงชื่อ)

คัมบุเฮชนิวแมน

ข้อเพิ่มเติมหนังสือสัญญาในระหว่าง กรุง เกรตบริเตน
แด กรุง สยาม ซึ่ง ได้ ลง ชื่อ ไว้ แล้ว ที่ กรุง เทพ มหานคร ณ วัน
จันทร์ เดือน สิบ ขึ้น สอง ค่ำ ปี มะแม เบญจศก จุติศักราช ๑๒๔๕
ตรงกับ วันที่ ๓ เดือน ธันวาคม คฤศศักราช ๑๘๘๓

ด้วย คอเวอนเมนต์ เกรตบริเตน แด คอเวอนเมนต์ สยาม เห็น สมควร
จะ เพิ่มเติม ความ ซึ่ง ว่า ด้วย การ ส่ง คน โทษ บาง อย่าง ให้ กัน แด กัน ตาม
ความ ใน ข้อ ๖ หนังสือสัญญา ซึ่ง ทำ ไว้ ใน ระหว่าง กรุง เกรตบริเตน
แด กรุง สยาม ที่ ได้ ลง ชื่อ ไว้ ณ กรุง เทพ มหานคร เมื่อ ณ วัน จันทร์
เดือน สิบ ขึ้น สอง ค่ำ ปี มะแม เบญจศก จุติศักราช ๑๒๔๕ ตรงกับ วันที่ ๓
เดือน ธันวาคม คฤศศักราช ๑๘๘๓ จึง ได้ ตกลง กัน ทำ ข้อ เพิ่ม
เติม ไว้ ดังนี้

ข้อ ๓ ถ้า ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด ใน พระ ราช อาณาเขต ของ สมเด็จ พระ เจ้า
แผ่นดิน สยาม ซึ่ง ค่อ แตน กับ เมือง พม่า ฝ่าย อังกฤษ ที่ ต้อง คดี
ฤๅ ต้อง ปรับ โทษ เป็น ผู้ร้าย อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด ซึ่ง ได้ ก่อ ทำ ไว้ ใน ความ
ทาย หนังสือ สัญญา ระหว่าง กรุง เกรตบริเตน แด กรุง สยาม ซึ่ง เช่น ข้อ
ไว้ ที่ กรุง เทพ มหานคร เมื่อ ณ วัน จันทร์ เดือน สิบ ขึ้น สอง ค่ำ ปี มะแม เบญจ
ศก จุติศักราช ๑๒๔๕ ตรงกับ วันที่ ๓ เดือน ธันวาคม คฤศศักราช
๑๘๘๓ นั้น นั้น เข้า ไป ใน พระ ราช อาณาเขต ของ อังกฤษ เจ้า พนักงาน

แต่ โปติกส์ อังกฤษ จะ ช่วย คิด ตาม จับ ตัว ผู้ร้าย นั้น โดย เต็ม กำถึง เมื่อ ได้ ตัว ผู้ร้าย นั้น แล้ว ถ้า เป็น คน ใน บังคับ สยาม ฤๅ เป็น คน ใน บังคับ ประเทศ อื่น นอกจาก สยาม แต่ อังกฤษ จะ ส่ง ผู้นั้น ให้ เจ้า พนักงาน ฝ่าย สยาม ใน หัว เมือง ซึ่ง ทำ ร้าย นั้น ตาม กฎหมาย ส่ง คน โทษ เมือง ค่อ เมือง ซึ่ง ใช้ อยู่ใน เมือง อินเดียน ของ อังกฤษ ใน เวลานั้น ถ้า ผู้นั้น เป็น คน ใน บังคับ อังกฤษ จะ ส่ง ค่อ กงสุต เยเนอราต อังกฤษ ที่ กรุง เทพ มหา นคร ฤๅ จะ ให้ เจ้า พนักงาน อังกฤษ ทำ โทษ สุด แล้ว แต่ ข้า หดวง ใหญ่ ใน เมือง พม่า ฝ่าย อังกฤษ ฤๅ ขุน นาง ผู้ใด ซึ่ง ได้ รับ อำนาจ ไป แต่ ข้า หดวง ใหญ่ เพื่อ การ นี้ จะ ตัด สิ้น

ถ้า ว่า ผู้ใด ซึ่ง ต้อง คดี ฤๅ ต้อง ปรับ โทษ ว่า เป็น ผู้ร้าย ความ ความ ใน ท้าย สัญญา นั้น ใน เขตแดน ฝ่าย อังกฤษ หนี เข้า ไป ใน พระ ราช อาณา เขตต์ ของ สมเด็จ พระ เจ้า แผ่นดิน สยาม ซึ่ง ค่อ เนื่อง กับ เมือง พม่า ฝ่าย อังกฤษ เจ้า พนักงาน แต่ โปติกส์ ฝ่าย สยาม จะ ช่วย คิด ตาม จับ ตัว ผู้ร้าย นั้น โดย เต็ม กำถึง แต่ เมื่อ ได้ ตัว ผู้ร้าย นั้น แล้ว ถ้า เป็น คน ใน บังคับ อังกฤษ จะ ต้อง ส่ง ให้ เจ้า พนักงาน อังกฤษ ผู้ใด ผู้หนึ่ง ซึ่ง อยู่ ใกล้ ที่ สุด ตาม กฎหมาย ส่ง คน โทษ ซึ่ง ใช้ อยู่ใน แผ่นดิน สยาม ใน เวลานั้น ถ้า ผู้ร้าย เป็น คน ใน บังคับ สยาม ฤๅ เป็น คน ใน บังคับ ประเทศ อื่น ซึ่ง มิ ได้ มี ท่าง พระ ราช ไม่ตรี กับ แผ่นดิน สยาม จะ ส่ง ตัว ผู้ร้าย นั้น ให้ เจ้า พนักงาน ฝ่าย อังกฤษ ฤๅ เจ้า พนักงาน ฝ่าย สยาม เมื่อ ได้ ปฤกษา กับ กงสุต เยเนอราต อังกฤษ ที่ กรุง เทพ มหา นคร แล้ว จะ ทำ โทษ เอง ก็ ได้ สุด แล้ว แต่ เจ้า พนักงาน สยาม จะ ตัด สิ้น

ข้อ ๒ ในข้อเพิ่มเติมนี้ ความที่ว่า พระราชอาณาเขตของ
สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม ซึ่งต่อเนื่องกับเมืองพม่าฝ่ายอังกฤษนั้น
หมายความว่า เป็นเมืองตากฤๅระแห่ง เมืองอุไทยธานี เมืองกาญจนบุรี
เมืองราชบุรี เมืองเพชรบุรี เมืองปราณบุรี เมืองกุยฤๅประ
จวบศรีจันทร์ บางคพานฤๅเมืองกำเนิดนพคุณ เมืองประทิว เมือง
ชุมพร กระบุรี แดเมืองรนอง

ข้อ ๓ ได้ตกลงกันว่า คำอธิบาย โทษต่างๆ ที่ว่าไว้ในความ
ท้ายหนังสือสัญญา ซึ่งกล่าวมาแต่นั้น ผู้ทำหนังสือสัญญา นี้ จะ
ได้กำหนดกันไว้ ไซ้ทั้งสองฝ่ายด้วย

ข้อ ๔ ได้ตกลงกันอีกว่า ข้อเพิ่มเติมนี้จะถือเป็นส่วนใน
หนังสือสัญญา ระหว่างกรุงเกรตบริเตน แดกรุงสยาม ซึ่งได้ลงชื่อไว้
ณกรุงพมมหานคร เมื่อวันจันทร์เดือนสิบขึ้นสองค่ำมีเมเบญจศก
จุลศักราช ๑๒๔๕ ตรงกับวันที่ ๓ เดือนธันวาคมเบอรุ ศกศักราช ๑๘๘๓
แดเปนอันใช้ได้แข็งแรงจริงแท้ ประจักษ์ได้ชัดถงไว้ในหนังสือ
สัญญานั้น ทุกคำ

แต่ข้อเพิ่มเติมนี้ให้ใช้ได้ ในกำหนดหกเดือน ภายหตั้งวัน
ที่ได้ลงชื่อไว้

ข้อ ๕ ถ้าผู้ทำสัญญานี้ทั้งสองฝ่ายจะตกลงพร้อมกัน เปลี่ยน
แปลงข้อความใน ข้อเพิ่มเติมนี้ อย่างหนึ่ง อย่างใด ตามที่จะ
ได้เคยเห็นเคยใช้แล้ว ว่าสมควร จะเปลี่ยนก็เปลี่ยนได้

คำอธิบาย โทษ ต่าง ๆ ที่ กล่าวติด ท้าย หนังสือ สัญญา
ใน ระหว่าง กรุง เกรตบริเตน แล กรุง สยาม ซึ่ง ได้ ลง ชื่อ ไว้
ที่ กรุง เทพมหานคร ณ เดือน สิบ ขึ้น สอง ค่ำ ปีมแม เบญจศก
จุลศักราช ๑๒๔๕

๑ โทษ กัดเปาะเบอดซอม้ไซด์ ถ้าผู้ใด ทำให้ผู้อื่นตาย โดยทำ
สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อประสงค์จะให้ตาย ฤ็ประสงค์ที่จะให้เป็นอัน
ตรายในตัวของผู้นั้น ซึ่งมักจะเป็นเหตุให้ตาย ฤ็ทำ โดยที่รู้ว่า การนั้น
เห็นจะเป็นเหตุที่จะทำให้เขาตาย ผู้นั้นต้องโทษ (กัดเปาะเบอดซอม้ไซด์)

๒ โทษฆ่าคนตาย ที่เรียกตามภาษาอังกฤษว่า เมอเดอ นอก
จากข้อซึ่งได้กล่าวค่อไปในนี้ โทษ (กัดเปาะเบอดซอม้ไซด์) เป็นโทษเมอเดอ

ประการที่ ๑ เมื่อผู้ทำนั้น ทำโดยมุ่งหมาย จะให้ตาย

ประการที่ ๒ เมื่อผู้ทำมุ่งหมาย จะให้เป็นอันตราย ในกาย
ผู้ที่ถูกเจ็บ อย่างที่ผู้ทำรู้ว่า มักจะเป็นเหตุให้ตาย

ประการที่ ๓ เมื่อผู้ทำนั้น ทำโดยแถ้ง จะให้เป็นอันตราย ใน
ตัวของผู้นั้นผู้ใด แถอันตรายที่มุ่งหมายทำนั้น พอสมควร ที่จะให้ผู้ถูกนั้น
ตายตามธรรมดา

ประการที่ ๔ เมื่อผู้ทำรู้ว่า การนั้น เป็นที่น่ากลัว อย่างยิ่งว่าจะ
เป็นเหตุให้ตาย ฤ็จะเป็นเหตุให้บ่อยเจ็บที่น่ากลัวว่าตาย แต่ผู้

ข้อ ๒ ข้อเพิ่ม เติม นี้ ได้ ทำ ไว้ เป็น อักษร อังกฤษ แต่ อักษร ไทย
 ความ ต้อง กัน ทั้ง สอง ภาษา แต่ ได้ ตก ลง กัน ว่า ถ้า เกิด ความ สงสัย
 ด้วย ข้อ ความ นี้ อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด ก็ จะ ถือ อักษร อังกฤษ เป็น ที่ แสดง
 ความ หมาย แต่ ความ ประสงค์ ใน เนื้อ ความ นี้ อัน แก่

ผู้ ท ม ข้อ ข้าง ท้าย นี้ ซึ่ง ได้ รับ อำนาจ แต่ คอเวอนเมนต์ ทั้ง สอง
 ฝ่าย เพื่อ การ นี้ ได้ ลง ข้อ ใน ข้อ เพิ่ม เติม นี้ แต่ ได้ ประทับ ตรา ไว้ เป็น
 สำคัญ ทำ ที่ กรุงเทพมหานคร เป็น ต้นฉบับ (ไทยสองฉบับ, อังกฤษสองฉบับ)
 ณ วัน จันทร์ เดือน สิบสอง แรมเก้า ค่ำ ประกา สัปตศก สุกศักราช พ้น ต้อง ร้อย
 สี่สิบ เจ็ด ตรง กับ วันที่ ๓๐ เดือน นอแวมเบอร์ คฤศศักราช พ้น แปด
 ร้อยแปด สิบห้า

(ประทับ ตรา แด เซ็น) เทวะวงษ์วโรประการ

(ประทับ ตรา แด เซ็น) เฮอร์เนสต์ ม. ซาเคา

ที่ทำนั้นทำ โดยที่ไม่มีเหตุ ที่ควร จะทำการที่น่ากลัว จะให้ตาย แต่
เป็นอันตราย ดังที่ฉัน

เว้นแต่ประการที่ ๑ แม้ว่าผู้ที่ทำผิดนั้น ทำในเวลาที่ไม่มีกำลัง
ที่จะถนอมตนได้ โดยที่มีเหตุยั่วเข้าให้โกรธเป็นกำลังขึ้น ในทันที
จึงได้ให้ผู้นั้นตาย ฤ็ทำผู้อื่นตายผิดตัวไป ฤ็เป็น การไม่
แก่งัด เมื่อเป็นเหตุดังนี้ โทษ กัดเปอเบอตยอมีไซค์ไม่ ไซ้ โทษ เมอเคอ
ข้อ เว้น ซึ่ง ว่ามานี้ มี ข้อ แก่ อีก ดัง ที่กล่าว ต่อ ไป

ประการที่ ๑ เมื่อความยั่วเข้าให้ โกรธนั้น ผู้ที่ทำมิได้ แสงหา
แต่ มิได้คิดทำ ให้มีเหตุยั่วเข้าขึ้น โดยหาเหตุเพื่อ จะทำให้ผู้หนึ่ง
ผู้ใดตาย ฤ็จะ ให้เป็นอันตราย

ประการที่ ๒ เมื่อการที่ยั่วเข้าให้ โกรธนั้น ไม่เป็น การ ที่ควร
ทำตาม กฎหมาย ฤ็ไม่ เป็น การ ที่ ผู้รับ ราชการ ทำ โดยพนักงาน ของ
คน ตาม กฎหมาย

ประการที่ ๓ เมื่อการที่ยั่วเข้านั้นไม่ใช้การที่ ทำตามกฎหมาย โดย
อำนาจ ที่รักษา บังคับ กัน ตน ได้

ข้อ เว้น ที่ ๒

แม้ว่าผู้ทำผิดนั้น ทำ โดย การ บังคับ กัน ตัว ฤ็ทรัพย์ สัมบัติ โดย
สุจริต แต่ ทำ เกิน อำนาจ ที่ กฎหมาย อนุญาต ให้ทำ แต่ ได้ ทำ ให้ผู้หนึ่ง
ผู้ใดตาย โดย การ ที่ บังคับ กัน ตน นั้น หา ได้ คิด มุ่ง หมาย ไว้ แต่ ก่อน ไม่
แต่ มิได้ คิด ที่จะ ทำอันตราย เกินกว่า ที่ สัมควร กับ การ บังคับ กัน ตน นั้น ถ้า เป็น ดัง
นี้ ก็ ไม่ ไซ้ โทษ เมอเคอ

ข้อ เวนท์ ๓

ถ้า ผู้ที่ ทำ ผิด นั้น เป็น คน รับ ราชการ ฤๅ ชั่ว วย คน ราชการ เพื่อ ประ โยชน์ แห่ง ความ ยุติธรรม ทำ เกิน ไป กว่า อำนาจ ที่ กฎหมาย อนุญาต ให้ ทำ จึง เป็น เหตุ ให้ ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด ตาย โดย ที่ ทำ การ ซึ่ง ถือ โดย แท้ ว่า เป็น การ ถูก ต้อง ตาม กฎหมาย แต่ พอสัม ควบ กับ พน กัง งาน ของ ตน แล มิ ได้ มี ความ พยายาม ต่อ ผู้ ที่ ตาย นั้น ถ้า เป็น คัง นี้ ก็ มิ ใ้ โทษ เมอ เดอ

ข้อ เวนท์ ๔

ถ้า ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด ช่า เขา ตาย โดย ที่ ไม่ คิด มุ่ง หมาย ไว้ แต่ ก่อน เป็น แต่ ฎิ วา ท คี กั น โดย ความ โกรธ เคือง จำ เราะ ใน เวลา นั้น แล ผู้ ทำ มิ ได้ เขา เปรียบ ฤๅ ทำ โดย ดู ร้าย ฤๅ อย่าง แปร ตก ประ หลาด ถ้า เป็น คัง นี้ ก็ มิ ใ้ โทษ เมอ เดอ

ข้อ เวนท์ ๕

แม้ ว่า ผู้ ที่ ตาย มี อายุ คั มี มาก กว่า สิบ แปด ปี แล ยอม ตาย เอง ฤๅ ยอม รับ ให้ ทำ การ ที่ น่า กต วั ว่า จะ ให้ ตาย คัง นี้ ก็ มิ ใ้ โทษ เมอ เดอ

๓ โทษ เทพ ต์ ผู้ ใด ที่ มุ่ง หมาย จะ ยัก ยอก ทร พ์ ย์ ดั่ง ของ ๓ ผู้ อื่น ซึ่ง เป็น ของ เคต ็อน ที่ ได้ ไป โดย ไม่ ด้ จ ริ ต ซึ่ง ผู้ เจ้า ของ มิ ได้ อนุญาต แล ได้ ยัก ยาย ของ นั้น เพื่อ จะ ตัก เขา ไป ก็ ต้อง บท โทษ เทพ ต์

๔ โทษ รอม เบอ เร ใน บรรดา โทษ รอม เบอ เร ทุก อย่าง ก็ ต้อง มี เทพ ต์ ฤๅ ความ กต ็ ชั กั น โส ก เขา ทร พ์ ย์ แม้ ว่า ผู้ ที่ ทำ การ เทพ ต์ นั้น เพื่อ เหตุ ที่ จะ ทำ ฤๅ ใน เวลา ที่ ทำ ฤๅ ใน เวลา ที่ เก็บ ฤๅ คิด ตง มือ เก็บ ทร พ์ ย์ ดั่ง ของ ที่ ได้ โดย เทพ ต์ นั้น ไป แล เพื่อ การ นั้น แล ตั้ง ทำ ให้ ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด

ตาย ฤๅเจ็บ ปวด ฤๅยึด เอาตัว ผู้ใด ได้ ฤๅ ทำให้ ผู้ใด กลัว ว่า จะ ตายทันที
 ที่ ฤๅ กลัว ว่า จะ บ่น เจ็บ ทน ที่ ฤๅ กลัว ว่า จะ เอา ตัว ไว้ ใน ทน ที่ นั้น
 ผู้ นั้น ก็ ต้อง โทษ รอบ เบอเว ถ้า ผู้ใด กัด ชี ก้น โสก เอา ทรมัย ซึ่ง ใน
 ภาษา อังกฤษ เรียกว่า เอกษคอร เซอต แต่ ใน เวลา ที่ ทำ อยู่ นั้น ก็ ทำ คอ
 หน้า ผู้ ที่ กลัว แต่ กัด ชี ก้น โสก เอา ทรมัย โดย ที่ ทำ ให้ นัน กลัว ว่า จะ ต้อง
 ตายทันที ฤๅ จะ เจ็บ ปวด ทน ที่ ฤๅ กลัว ว่า จะ เอา ตัว ไว้ ทน ที่ ฤๅ กลัว ว่า จะ
 ทำ ดัง ที่ ว่า นัน กับ ผู้ อื่น แต่ ให้ กลัว ไป จน ผู้ นั้น ต้อง จำ เปน ยอม ให้
 เอา ทรมัย ไป ใน เวลานั้น ก็ ต้อง โทษ รอบ เบอเว

ถ้า ผู้หนึ่ง ผู้ใด แกล้ง ทำให้ ผู้อื่น กลัว ว่า จะ เปน อันตราย อัน ใด เอง
 ฤๅ ให้ กลัว ว่า ผู้อื่น จะ เปน อันตราย แต่ ใน การ ที่ ทำ นั้น โดย ความ ไม่ สุจริต
 ทำให้ ผู้ที่ กลัว นั้น มอบ ทรมัย สิ่ง ของ ใด ๆ ฤๅ สิ่ง ใด ที่ เปน จำ นាំ มี ราคา
 ฤๅ หนังสือ ใด ๆ ที่ มี ดวง ตรา ฤๅ ตง ตาย มือ ที่ แดก เปด ยัน เปน จำ นាំ แทน
 ของ มี ราคา ใด ให้ ไป กับ ผู้หนึ่ง ผู้ใด ผู้ที่ ทำ ดัง นั้น ก็ ต้อง โทษ ว่า
 เปน ผู้ กัด โสก เอา ทรมัย คือ ที่ เรียกว่า เอกษคอร เซอต

๕ ตะ กอย คี่ ถ้า ผู้ใด ตั้ง แค้ ห้า คน ขึ้นไป พร้อ ม กัน ทำ รอบ เบอเว
 ฤๅ คิด ตง มือ ที่ จะ ทำ รอบ เบอเว ฤๅ เมื่อ ผู้ที่ ทำ รอบ เบอเว ฤๅ คิด ตง
 มือ ทำ ทั้ง ผู้ ที่ อยู่ ใน เวลา นั้น ซึ่ง ช่วย ทำ การ รอบ เบอเว ฤๅ การ คิด ที่ จะ
 ตง มือ ทำ นั้น ๆ คี่ เว้ ห้า คน ขึ้นไป ผู้ที่ ทำ ฤๅ คิด ตง มือ ที่ จะ ทำ ฤๅ
 ช่วย ทำ ก็ ต้อง โทษ ตะ กอย คี่

๖ โทษฟอเยอร์ ถ้าผู้ใดทำหนังสือปลอม ฤๅทำปลอมส่วนใด ๆ ในหนังสือโดยที่คิดจะให้ เป็น อันตราย แต่ให้เสียประโยชน์ของผู้หนึ่ง ผู้ใด ฤๅ ของ คน หนึ่ง ปวง ฤๅ เพื่อที่จะ บำรุง ความ ที่ พ้องหาเอาทรัพย์สิน ฤๅ อุดหนุน สิ่ง หนึ่ง สิ่งใด ที่เป็น สำคัญ หลก ทรัพย์สิน ใด ๆ ฤๅ เพื่อที่จะ ทำให้ผู้หนึ่ง ผู้ใดต้องเสียทรัพย์สิน ฤๅ เพื่อที่จะทำให้ผู้หนึ่งผู้ใด เข้าในหนังสือสัญญา ฤๅ การ ซึ่ง เข้าใจ กัน ว่า เป็น สัญญา ฤๅ เพื่อที่จะ ฉ้อ โกง ฤๅ เพื่อที่จะให้ ผู้หนึ่ง ผู้ใด ฉ้อ โกง ได้ ก็ เป็น โทษฟอเยอร์ ผู้ที่ ว่า ทำหนังสือปลอม นั้น คือ

ประการที่ ๓

ผู้ที่ ทำหนังสือ ลง ตาย มือ ใน หนังสือ ฤๅ ทำให้ หนังสือ ใด ๆ ฤๅ ส่วน ใด ๆ ใน หนังสือ นั้น ให้ เป็น อันใช้ ได้ โดยไม่สุจริต ฤๅ โดยความ ฉ้อ โกง ฤๅ ทำ สำคัญ ใด ๆ ลง ไว้ ใน หนังสือ ว่า ใช้ ได้ เพื่อที่จะ ให้ เป็น ที่ เชื่อ พัง ว่า หนังสือ นั้น ฤๅ ส่วน ใด ๆ ใน หนังสือ นั้น ผู้มี ชื่อ ได้ ทำ ได้ ลง ชื่อ ได้ ประ ทับ ตรา เป็น อันใช้ ได้ ฤๅ ได้ ให้ อำนาจ ผู้ใด ผู้หนึ่ง ทำ แทน แต่ ผู้อ้าง ว่าจะ ผู้มี ชื่อ นั้น มิได้ ทำ มิได้ ลง ชื่อ มิได้ ประ ทับ ตรา ให้ ใช้ ได้ ฤๅ รู้ ว่า มิได้ ทำ ใน เวลา ที่ อ้าง ว่า ได้ ทำ ได้ ลง ชื่อ ได้ ประ ทับ ตรา ให้ ใช้ ได้ นั้น ผู้ที่ ทำ เช่น นี้ ต้อง ถือ ว่า เป็น ผู้ ทำ หนังสือปลอม

ประการที่ ๒

ถ้าผู้หนึ่ง ผู้ใด ซึ่ง มิ ได้ มี อำนาจ ตาม กฎหมาย ที่ ควร จะ ทำ ได้ แก่ ตบ หนังสือ เปลี่ยน แปลง ความ สำคัญ อันใด ใน หนังสือ โดย วิธี อย่างอื่น ใด ๆ เป็น การ ไม่ สุจริต ฤๅ เป็น การ ฉ้อ โกง ใน เวลา ภาย หลัง เมื่อ

หนังสือ นั้น ได้ ทำ แล้ว เป็น อัน ไข ได้ ถึง ผู้ นั้น ทำเอง ก็ ดี ถ้า ผู้ นั้น ทำ ก็ ดี
ใน เวลา ที่ ผู้ ทำ ตาย แล้ว ฤ ยัง อยู่ ก็ ดี ผู้ ที่ ทำ เช่น นี้ ก็ ต้อง โทษ ว่า
เป็นผู้ ทำ หนังสือ ปลอม

ประการ ที่ ๓

ถ้า ผู้ใด โดย ไม่ สุจริต ฤ โดย ความ ฉ้อโกง ทำให้ ผู้อื่น ตง ตาย มี
ประทุพม์ ครา ใน หนังสือใด ๆ ฤ ทำให้ หนังสือ นั้น ไข ได้ ฤ ให้ แก่ ความ
ใน หนังสือ นั้น ใน เวลา ที่ รู้ ว่า คน ผู้ นั้น เสีย จริต ฤ เม่า สุรา ฤ โดย
ความ บิด บัง ต้อ ตวง อย่างใด ๆ ผู้ นั้น ไม่ รู้ ไม่ เข้าใจ เนื้อ ความ ใน หนังสือ นั้น
ฤ ความ ที่ แก่ หนังสือ นั้น ผู้ ที่ ทำ เช่น นี้ ก็ ต้อง โทษ เป็น ผู้ ทำ หนังสือ
ปลอม

ที่ ๗ โทษ ที่ ทำ เงิน ตรา ปลอม ฤ แกร่ ทำ ตรา หดวง ปลอม ถ้า ผู้ใด
ทำ ดึง หนังสือ ให้ แม่น ดึง ขึ้น เพื่อ ที่ จะ ทำ การ ต้อ ตวง โดย ที่ ของ นั้น ตาย
กัน ฤ โดย ที่ รู้ ว่า การ ที่ คล้าย กัน นั้น เห็น จะ เป็น เหตุ ที่ จะ ได้ ต้อ ตวง ผู้
ผู้ นั้น ก็ นับ ว่า เป็น ผู้ ทำ ปลอม

ซึ่ง เรียกว่า เงิน ตรา ภาษา อังกฤษ ว่า กอยน์ นั้น คือ สิ่ง ที่ ทำ แต่
แร่ ที่ ใช้ ใน เวลานั้น เป็น ของ ที่ ผู้ ปก ครอง บ้าน เมือง ฤ ผู้ ซึ่ง มี อำนาจ
ได้ ประทุพม์ ครา ให้ ออก ไข เป็น เงิน ซึ่ง เรียกว่า ตรา นั้น คือ ของ ดึงใด
ซึ่ง ประทุพม์ ครา คิด เวอน เมนต์ ไข ต่าง เงิน ทอง

ที่ ๘ โทษ คิด แฉ ถ้า ผู้ใด ตักพา ผู้หนึ่ง ผู้ใด ออกไป จาก เซอร์
แดน เมือง อิน เตีย ของ อังกฤษ ฤ เซอร์ แคน ฝ่าย สยาม ไม่ได้ รับ

อนุญาต ของ ผู้ นน ฎา อนุญาต ของ ผู้ นน ที่มี อำนาจ ตาม กฎหมาย
อนุญาตให้ เขา ตัว ไป ก็ นับ ว่า เป็น ผู้ ต้อง โทษ คิด แนบ

ถ้า ผู้ ไต ชัก ชวน เด็ก ชาย อายุ ค่ำ ยัง ไม่ เต็ม ๑๔ ปี ฎา เด็ก หญิง
อายุ ค่ำ ยัง ไม่ เต็ม ๑๒ ปี ฎา คน เสีย จริต เขา ไป ฎา ให้ ไป พ้น จาก ความ
บ่ารุง ของ ผู้ ที่ ควร ปก บั ก รักษา ตาม กฎหมาย นั้น โดย ที่ มี ด้ รับ อนุญาต
ของ ผู้ ปก บั ก รักษา ก็ นับ ว่า เป็น คน ต้อง โทษ คิด แนบ ดัง กวา เด็ก นั้น
ฎา คน เสีย จริต นั้น ไป จาก ความ บ่ารุง ของ ผู้ ปก บั ก รักษา ตาม กฎหมาย

ข้อ เวน

ความ ใน มาตรา นี้ มี ด้ ว่า ด้วย คน ที่ คิด โดย สุ จริต ว่า ตน เป็น บิดา ของ
เด็ก ซึ่ง เกิด กับ หญิง ซึ่ง มี ด้ เป็น สามี ภริยา กัน ตาม กฎหมาย ฎา ผู้
ที่ คิด โดย สุ จริต ว่า ตน เป็น ผู้ ที่ ควร ปก บั ก รักษา เด็ก นั้น ตาม กฎหมาย เวน
แต่ เมื่อ การ นั้น ทำ โดย ประสงค์ การ ชั่ว ฎา การ ผิด กฎหมาย อย่าง หนึ่ง
อย่าง ไต

ที่ ๕ โทษ เรบ ชาย ซึ่ง รับ ว่า เป็น ผู้ ต้อง โทษ เรบ นั้น คือ ผู้ ที่
ทำ ชำ เรบ กับ หญิง โดย ลักษณะ ซึ่ง จะ กล่าว ต่อ ไป ๕ ประการ เวน ด้
แต่ อย่าง หนึ่ง ที่ กล่าว ด้ ต่อ นี้ ไป

ประการ ที่ ๑ ชื่น หน้า ใจ หญิง

ประการ ที่ ๒ หญิง ไม่ ด้ ยอม ให้ ทำ

ประการ ที่ ๓ หญิง ยอม ให้ ทำ แต่ ซึ่ง ยอม นั้น ยอม โดย ที่ กั ลั ว

ว่า จะ ตาย ฎา ว่า จะ เป็น อนั ตรา ย อย่าง ไต

ประการที่ ๕ หญิงยอมแต่ชายรู้ว่าตนไม่ใช่สามี แต่รู้ว่า
 การที่หญิงยอมนั้น เพราะหญิงสำคัญว่าชายนั้น เป็นสามี ที่หญิง
 ได้กล่าวเป็นภรรยา ฤๅถือว่าเป็นภรรยาโดยกฎหมาย

ประการที่ ๕ หญิงยอมให้ทำ กิ๊ต ฤๅไม่ยอมให้ทำ กิ๊ต เมื่อ
 หญิงนั้น อายุยังไม่เต็ม ๓๐ ปี

ข้อนี้ ซึ่งชาย จะทำซ้ำ เรา กับ หญิง ที่ เป็น ภรรยา ของ ตน แต่
 หญิง นั้น มี อายุ ไม่ น้อย กว่า ครบ ๓๐ ปี จะ ถือ ว่า เป็น โทษ เรบ ไม่ ได้

โทษ ทั้ง ไฟ ฤๅ ทำ อัน ตราย โดย เครื่อง ระเบิด ต่าง ๆ ถ้า ผู้ใด ทำ
 ให้ ทรัพย์สิน ของ ใด ๆ เสีย ไป โดย ที่ ไม่ ควร ฤๅ ทำ ให้ ทรัพย์สิน นั้น เปลี่ยนแปลง
 ไป ฤๅ ย้าย ที่ ไป ให้ เสีย ฤๅ ให้ ราคา ฤๅ ประโยชน์ ใน ของ สิ่ง นั้น น้อย
 ลง ฤๅ เสีย ไป อย่างไร โดย ความ มุ่ง หมาย จะ ให้ เป็น อัน ตราย ฤๅ โดย ที่
 รู้ ว่า การ นั้น เห็น จะ เป็น อัน ตราย แก่ ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด ฤๅ คน ทั้ง ปวง โดย
 ที่ ไม่ ควร ก็ นับ ว่า เป็น ผู้ ทำ อัน ตราย

สัญญา

ว่าด้วยการจดทะเบียนคนในบังคับอังกฤษในกรุงเทพฯ
 ชื่อที่กรุงเทพฯ ฯ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน รัตนโกสินทรศก ๑๑๙

รัฐบาล ของ สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กับ รัฐบาล ของ สมเด็จพระนางเจ้าราชินี กรุง เกรตบริ เคน แด ไฮร์แลนด์ อัน รวม กัน แด เอ็ม เปร์ส ดิน เดีย เห็น อยู่ ว่า เปน การ จำ เปน ที่ จะ ต้อง ทำ สัญญา ให้ เปน ที่ พอใจ กัน ใน การ จด บัญชี คนใน บังคับ อังกฤษ ที่ อยู่ ใน กรุง สยาม แล้ว ผู้ตั้ง ชื่อ หนังสือ สัญญา นี้ คือ เสนาบดี ว่า การ ต่าง ประเทศ ของ สมเด็จพระเจ้ากรุง สยาม กับ ราชทูต ของ สมเด็จพระนางเจ้า อังกฤษ ที่ได้ รับ อำนาจ ให้ กระ ทำ การ อัน นี้ แล้ว จึง ได้ ยิน ยอม ตก ตง กัน ตาม ข้อ ความ ดัง ต่อไป นี้

ข้อ ๑

การ จด บัญชี คน ใน บังคับ อังกฤษ ที่ อาศัย อยู่ ใน กรุง สยาม ตาม ความ ข้อ ๕ ใน หนังสือ สัญญา ซึ่ง ทำ ไว้ ณ วัน พุฒ เดือน หก ขึ้น สอง ค่ำ ปีมะเส็ง ศักราช ๑๒๓๗ ตรง กับ วันที่ ๑๙ เมษายน รัตนโกสินทรศก ๗๔ ศกศักราช ๑๘๕๕ นั้น จะ ต้อง อยู่ ใน จำพวก ที่ กล่าว ต่อไป นี้ คือ

๑ บรรดา คน อัน เกิด ตาม ขรรพทว มาเป็น คนในบังคับ อังกฤษ ฤ

อันได้ แผลง ชาติ เป็น คนใน บังคับ อังกฤษ แต่ นอกจาก คน ที่ เป็น เชื้อ
สาย ชาว ทวีป เอเชีย จำพวก ๑

๒ บรรดา ลูก แด่ หลาน ผู้ ที่ เกิด ใน กรุง สยาม จาก คน ที่ ส้ม ครอบ จด
บายชี้ ได้ ใน จำพวก ที่ หนึ่ง นั้น อัน เป็น ผู้ ซึ่ง จะ เป็น คนใน บังคับ อังกฤษ ได้
ตาม กฎหมาย อังกฤษ จำพวก ๑

แต่ เหตุนี้ ก็ ดี ฤๅ ลูก อัน ไม่ ถูก ต้อง ตาม กฎหมาย ก็ ดี ของ คน
ที่ ก่อ ได้ ไว้ ใน จำพวก ที่ หนึ่ง นั้น เป็น คน ที่ ไม่ ส้ม ครอบ จะ จด บายชี้ ได้

๓ บรรดา คน ที่ เป็น เชื้อ สาย ชาว เอเชีย ที่ เกิด ภาย ใน อาณาเขต
ของ พระ ราชนัน ก็ ดี ที่ เกิด ภาย ใน เขต แดน ของ เจ้า ฤๅ ประเทศ ไต ๆ
ใน อิน เดีย ซึ่ง ชัน ษย์ ฤๅ มี สัญญา เข้า กับ พระ ราชนัน อังกฤษ ก็ ดี ฤๅ เป็น
คน ที่ ได้ แผลง ชาติ ภาย ใน กรุง อังกฤษ แล้ว นั้น ก็ ได้ เหมือน กัน จำพวก ๑

แต่ คน ชาว เมือง พม่า ฝ่าย เหนือ ฤๅ ชาว เมือง เมยว ของ อังกฤษ
ผู้ ซึ่ง ได้ เข้า มา ตั้ง ถิ่น ถาน บ้าน เรือน อยู่น ใน กรุง สยาม ก่อน วันที่ ๑
มกราคม รัตน โกสินทร ศก ๓๐๔ ศฤศศักราช ๑๘๘๖ ตรง กับ วัน ๒๓ ค่ำ
บริกาศ ปศุศก จุศศักราช ๑๒๔๗ นั้น เป็น ผู้ ไม่ ส้ม ครอบ จะ จด บายชี้ ได้

๔ บรรดา ลูก ที่ เกิด ใน กรุง สยาม ของ คน ที่ ส้ม ครอบ จะ จด บายชี้ ได้
ตาม จำนวน ที่ ส้ม นั้น จำพวก ๑

แต่ หลาน ที่ เกิด ใน กรุง สยาม จาก คน ที่ ก่อ ได้ ไว้ ใน จำพวก ที่ ส้ม นั้น
เป็น ผู้ ซึ่ง ไม่ ส้ม ครอบ จะ จด บายชี้ สำหรับ ที่ จะ บัง ใน กรุง สยาม

๕ ภริยา แด่ หญิง หม้าย ของ คน ไต ๆ ที่ ส้ม ครอบ จะ จด บายชี้ ได้ ใน
จำพวก ทั้ง หลาน ที่ ก่อ ได้ มา ข้าง ต้น แด่ จำพวก ๑

ข้อ ๒

บัญญัติทั้งหลายที่ได้เจตน์ว่ามานี้แล้ว จะต้องเปิดให้ผู้แทน
รัฐบาลสยาม อันได้รับ อำนาจไปโดยสมควร แล้ว นั้น ควบคุมในเวลา
ที่จะบอก ถ่วง นำให้ ทราบตามสมควร

ข้อ ๓

เมื่อ มี คดี เกี่ยว กัน ขึ้น อย่าง ไต ๆ ใน ข้อ ที่ เกี่ยว กับ ผู้ ถ้อ หนึ่ง ชื่อ
สำคัญว่า จด บัญชี อังกฤษ นั้น ถูก ต้อง ชอบธรรม ฤๅไม่ ก็ ดี ฤๅใน
ข้อ ที่ หนึ่ง ชื่อ สำคัญ นั้น ใช้ ได้ ฤๅไม่ ก็ ดี เจ้าพนักงาน ฝ่าย อังกฤษ กับ
สยาม จะต้อง ร่วม กัน พิจารณา ใต้ ส่วน แด่ ตัด สิ้น ไป ตาม ข้อ ความ
ที่ ว่า ลง ไว้ ใน หนึ่ง ชื่อ สำคัญ นี้ ใน คำ พยาน ซึ่ง ผู้ ถ้อ หนึ่ง ชื่อ สำคัญ
จะต้อง นำ สืบ มา นั้น ตาม ขรรมนิยม ที่ เคย ทำ มา แล้ว

ข้อ ๔

ถ้า มี คดี ความ ไต ๆ อัน เป็น ความ พัง ฤๅ ความ อาญา มี โทษ ค้าง อยู่
ในเวลา ที่ กำลัง พิจารณา ใต้ ส่วน กัน เช่น ว่า มา นี้ จะต้อง ปรึกษา ให้
ตกลง ร่วม กัน ว่า คดี ความ นั้น ควร จะ พิจารณา ใน ศาล ไต ด้วย

ข้อ ๕

ถ้า คน ผู้ ซึ่ง ต้อง พิจารณา ใต้ ส่วน นั้น เป็น ผู้ ที่ ชำระ ได้ ความ
ว่า อยู่ใน ลักษณะ จำพวก ที่ จด บัญชี ได้ ดัง กำหนด ลง ไว้ ใน ข้อ ๑ แล้ว
แต่ ถ้า เป็น คน ที่ ยัง ไม่ได้ จด ไว้ ใน บัญชี ก็ จด ลง ได้ คือ ไป ว่า เป็น
คน ใน บังคับ อังกฤษ ผู้ หนึ่ง แด่ รับ หนึ่ง ชื่อ สำคัญ ของ การ จด บัญชี

นั้นที่สถานกงสุตอังกฤษ แต่ถ้าวาระได้ความว่าเป็นอย่างอื่น จาก
ความที่เข้ามาแล้ว ก็จะต้องถือว่าเป็นคนในบังคับฝ่ายสยาม แต่ถ้าว
เป็นผู้ที่ได้จับตามกฎหมายไว้แล้ว จะต้องตามข้อนั้น ออกเสีย

ในการที่จะให้เป็นสำคัญ มันคงผู้ลงชื่อท้ายหนังสือนี้ จึงได้ตั้งชื่อ
แต่ประทับตราหนังสือสัญญาไว้เป็นสองฉบับ

ณ กรุงเทพฯ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน วันทโนสินทร ศก ๑๓๘
ศฤศศักราช ๑๘๘๘

ประทับตราแต่เซ็น ทหารวงษ์จโรประการ
ประทับตราแต่เซ็น ยอช เกรฟวิต

สัญญา

ใน ระหว่าง กรุง สยาม กับ กรุง อังกฤษ

ลง ชื่อ กัน ที่ กรุง เทพ ฯ

ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๗

แลได้ แลก เปลี่ยน ทรัพย์สิน ของ สัญญา นี้ ที่ กรุง ลอนดอน

วันที่ ๘ กรกฎาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๘

มีความ ดัง ต่อไป นี้

สมเด็จพระเจ้า กรุง สยาม กับ สมเด็จพระเจ้า กรุง เครตบริเตนแดไอร์
แดนดี กับ ทั้ง ดินแดน อังกฤษ ทั้ง หาดาย แด เปน บรม ราชา ธิราช แห่ง ประ
เทศ อินเดีย มี พระ ราช ประสงค์ ที่ จะ ให้ ความ ต่าง ๆ ซึ่ง เกิด ใน ระหว่าง
สอง ประเทศ นี้ เปน อัน แล้ว เสรี ธิปไตย จึง ได้ ตกลง กัน ทำ หนังสือ
สัญญา ขึ้น ฉบับ หนึ่ง แด ได้ ตั้ง แต่ง ผู้ มี อำนาจ เต็ม เพื่อ ประโยชน์ การ
ทำ สัญญา นี้ ทั้ง สอง ฝ่าย คือ

ฝ่าย สมเด็จพระเจ้า แผ่นดิน สยาม นั้น พระเจ้า น้อย ยาเซอ กรม
หลวง เทเวระวงษ์ โวประการ เสนาบดี ว่า การ ต่าง ประเทศ ฝ่าย หนึ่ง
ฝ่าย สมเด็จพระเจ้า แผ่นดิน อังกฤษ นั้น มิสเตอร์ ราธฟี แปะยิต
อรรคราช ทูต พิเศษ แด ผู้ มี อำนาจ เต็ม ฝ่าย อังกฤษ อีก ฝ่าย หนึ่ง

ต่างได้รับหนังสือมอบอำนาจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ที่ได้มอบ ส่วน
กัน เห็น ถูกต้อง ตาม แบบ อย่าง ดี แล้ว จึง ได้พร้อม กัน ตก ลง ทำสัญญา
มี ข้อ ความ ดัง จะ ถัดมา ต่อไปนี้

ข้อ ๑ รัฐบาลสยาม ยอมโอน ให้แก่ รัฐบาล อังกฤษ บรรดาอำนาจ
ชอบธรรม ฐาน ที่เป็น เจ้า เป็น โอรส ใหญ่ ปกครอง บ้าง กัน แต่ บังคับ บัญชา
อัน มี อยู่ นอก เมือง กงคิน เมือง ตรังคานู เมือง ไทร บูรี เมือง บลิสส์
แต่ เกาะ ที่ เกิด เคียง เมือง เหล่า นั้น แต่ เขตแดน เมือง ที่ ว่า มา นี้ ได้ มี
กำหนด ไว้ ใน หนังสือ สัญญา ว่า ด้วย เขตแดน ซึ่ง คิด ท้าย สัญญา นี้

ข้อ ๒ การ โอน ที่ ว่า มา ใน ข้อ ๑ นั้น จะได้ จัด ให้ ดำเนิน ภาย
ใน สาม เดือน นับ ตั้งแต่ วันที่ ได้ รัทไฟ สัญญา นี้ แล้ว

ข้อ ๓ กรรมการ รวม กัน กอง หนึ่ง มี พนักงาน แด นาย ทหาร
ฝ่าย ไทย แด อังกฤษ ซึ่ง สอง ประเทศ ที่ ทำ สัญญา นี้ จะได้ ตั้ง ขึ้น ภาย
ใน หก เดือน นับ ตั้งแต่ วันที่ ได้ รัทไฟ สัญญา นี้ แล้ว แด จะ ให้ ไป ปัก
เขตแดน ที่ ตก ลง กัน ใหม่ นี้ กรรมการ นี้ จะได้ ตั้ง มี อธิบดี ใน ถิ่น ที่
จะ ทำ การ ได้ทันที แด จะ ให้ ทำ การ ตาม ความ ที่ ถัดมา ไว้ ใน สัญญา ว่า
ด้วย เขตแดน ที่ คิด ท้าย หนังสือ สัญญา นี้

คนในบังคับฝ่ายสยามซึ่งมีสำนักอยู่ในดินแดน ที่ ถัดมา ไว้ ใน ข้อ
๑ นั้น ถ้า มีความประสงค์จะ คง เป็น คน ตั้ง กัด ชาติ ไทย ก็ จะ อนุญาต ให้ เป็น ได้
แต่ ต้อง ไป ตั้ง สำนัก อยู่ ใน อาณาเขต สยาม ภาย ใน เวลา หก เดือน นับ
แต่ วันที่ ได้ รัทไฟ สัญญา นี้ แต่ ฝ่าย รัฐบาล ของ สมเด็จพระ เจ้า แผ่นดิน
อังกฤษ ยอมรับ ว่า คน เหล่า นี้ จะ คง เป็น เจ้า ของ ทรัพย์สิน อัน เกิดขึ้น ที่ ไม่
ได้ ซึ่ง เขามี อยู่ ใน ดินแดน ที่ ถัดมา ไว้ ใน ข้อ ๑ นั้น

หนึ่ง ได้ เข้า ใจ กัน ทั้ง สอง ฝ่าย ตาม อย่าง ตาม ขรรมน เนียม การ
เปลี่ยน อำนาจ ปกครอง บ้าน เมือง ว่า บรรดา หนังสือ อนุญาต สำหรับ ทำ
กิจการ ต่าง ๆ ใน ดิน แดน ที่ กล่าว ใน ข้อ ๑ - ซึ่ง รัฐบาล สยาม ได้ ให้ เอง ฤ
เห็น ชอบ ใน การ ที่ ได้ ให้ แก่ บุคคล ฤ บริษัท แต่ รัฐบาล สยาม ถือ ว่า
ยัง ใช้ ได้ อยู่ ใน วัน ที่ ตกลง ข้อ ใน สัญญา นั้น นั้น ฝ่าย รัฐบาล ของ สมเด็จ
พระเจ้าแผ่นดิน อังกฤษ จะ ยอม ถือ ว่า หนังสือ อนุญาต เหล่า นั้น คง ใช้
ได้ ต่อ ไป เหมือน กัน

ข้อ ๔ รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษยอมรับว่า บรรดา
หนังสือ ของ ที่ ดินแดน ต่าง ๆ อัน กล่าว ใน ข้อ ๑ ซึ่งเป็น หนังสือ ต่อ รัฐบาล
สยาม นั้น รัฐบาล ของ เฟดเดอเรเตดมาเตสเตรตส์ จะ ใช้ แทน ทั้ง สิ้น

ข้อ ๕ อำนาจ ศาล ต่าง ประเทศ ฝ่าย สยาม ซึ่ง ได้ ว่า ไว้ ใน ข้อ ๘
ของ หนังสือ สัญญา ลงวันจันทร์เดือนสิบขึ้นเดือนคำปี่แม่เบญจศกจุลศั
ราช ๑๒๔๕ ตรงกับวันที่ ๓ กันยายน รัตนโกสินทรศก ๑๐๒ ฤศศักราช ๒๔๘๓ นั้น
จะ ต้อง ใช้ ตาม สัญญา ว่า ด้วย อำนาจ ศาล ที่ ตัด ท้าย หนังสือ สัญญา นั้น ไป แก่
บรรดา คน ใน มังคัม อังกฤษ ใน กรุง สยาม ผู้ ที่ ได้ จด บัญชี อยู่ ใน ที่ ว่า การ กงสุล
อังกฤษ ก่อน วัน ที่ ทำ หนังสือ สัญญา นั้น

วิธี อำนาจ ศาล อย่าง นี้ จะ เด็ก ไม่ ใช้ ต่อ ไป คือ ว่า จะ เปลี่ยน
อำนาจ ศาล ต่าง ประเทศ ไป เป็น อำนาจ ศาล ฝ่าย สยาม ตาม ระเบียบ เมื่อ
ได้ ประกาศ ใช้ กฎหมาย รวม ตั๊กชน ต่าง ๆ คือ กฎหมาย ตั๊กชน อาญา โทษ
กฎหมาย ตั๊กชน แพ่ง แด การ ค้า ขาย กฎหมาย ตั๊กชน วิ ช้ พิจารณา คดี
แด กฎหมาย ตั๊กชน พระ ขรรมนูญ จัต คง ศาล

บรรดาคนใน บังคับ อังกฤษ ใน กรุง สยาม นอกจากผู้ ที่ ว่า มา ข้าง
ต้น นี้ แล้ว จะ ต้อง อยู่ใน อำนาจ ค้าต ฝาย สยาม ตาม ขรรณนิยม ของ บ้าน
เมือง แต่ ตาม ความ ที่ กล่าว ไว้ ใน สัญญา ว่า ด้วย อำนาจ ค้าต

ข้อ ๖ คน ใน บังคับ อังกฤษ จะ ได้ มี กรรมสิทธิ์ เหมือน คน ใน พัน
เมือง ตลอด ทั้ง กรุง สยาม คือ กรรมสิทธิ์ ในการ ถ้อ ทرفพย ที่ดิน กรรมสิทธิ์
ในการ ที่ จะ อยู่ ฤา จะ เทียว ไป แห่ง ไต ๆ ได้

คน เหล่า นี้ แต่ ทرفพย สัมบัติ ของ คน เหล่า นี้ จะ ต้อง เสีย ภาษี อากร
แล ส่วย ฤา การ เกณฑ์ ใช้ ราช การ ทุก อย่าง แต่ ต้อง เปน ภาษี อากร
แล ส่วย ฤา การ เกณฑ์ ที่ ไม่ หนัก ยิ่ง กว่า ฤา ไม่ วิต กัน กับ ที่ กฎหมาย กำหนด
ฤา จะ ได้ กำหนด ให้ ใช้ สำหรับ คน ใน บังคับ สยาม แต่ เปน ที่ เข้าใจ กัน ชัด เจน
ด้วย ว่า ความ ใน หนังสือ สัญญา น้อย ดง วันที่ ๒๐ กันยายน รัตน โกสินทรศก ๑๑๘
ศก ๑๘๐๐ ซึ่ง จำกัด ภาษี ที่ ดิน มี ให้ เกือบ เกิน กว่า อัตรา ภาษี สำหรับ
ที่ ดิน เช่น เดียว กัน ใน เมือง พม่า ฝาย ไต นั้น เปน อัน ยก เดิก เสีย โดย
หนังสือ สัญญา นี้

คน ใน บังคับ อังกฤษ ใน กรุง สยาม นั้น จะ ได้ ยก เว้น จาก การ เกณฑ์
เปน ทหาร บก ทหาร เวือ แต่ จะ ไม่ ต้อง เสีย เงิน ซึ่ง บังคับ ให้ ใช้ ฤา เงิน
ค่า แรง แขน เกณฑ์ การ ทหาร ฤา เงิน ช่วย ใน การ ทหาร

ข้อ ๗ ข้อ ความ ทั้ง ปวง ใน หนังสือ สัญญา ใหญ่ น้อย ทั้ง หดาย ที่ มี
อยู่ แต่ ก่อน ใน ระหว่าง กรุง อังกฤษ กับ กรุง สยาม ซึ่ง ไม่ ได้ แก่ ไช ไร่ ใน
หนังสือ สัญญา น ต้อง คง อยู่ เดิม ตาม เดิม

ข้อ ๘ หนังสือ สัญญา นี้ จะ ต้อง วัติ ไฟ ภายใน กำหนด สี่ เดือน นับ
ตั้ง แต่วัน ที่ ลง ข้อ

หนังสือสัญญา^{นี้} ผู้มีอำนาจเต็ม ทั้งสองฝ่าย ได้ ชี้ชัด แล ประทับ
 ตราไว้ เปน สำคัญ ได้ เขียน อย่าง อะสอง ฉบับ ที่ กรุง เทพมหานคร
 ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม วันพฤหัสบดี ๑๒๗ ศกศัศักราช ๒๕๐๘
 ประทับ ตรา (เซ็น) เทเวธวงศ์โรประการ
 ประทับ ตรา (เซ็น) ราล์ฟ แพชยิต

สัญญาว่า ด้วย เขตต์ แตน ติต ท้าย หนังสือ สัญญา

ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๗ ศกศัศักราช ๑๘๐๘

ข้อ ๑ เขตต์ แตนในระหว่างพระราชอาณาจักรของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามฝ่ายหนึ่ง กับ ดินแดนที่ได้โอนไป เป็น ของ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน อังกฤษ อีกฝ่ายหนึ่ง ตามซึ่ง ได้ ตก ตง กัน ใน หนังสือ สัญญา ครอง น นน คือ

ตั้ง แคร่ ริม ทะเล ที่ ผัง เหนือ ของ ปาก น้ำ ปลิศ แด้ว แต่ ต่อ ไป ทางทิศเหนือ จน ถึง ดัน เขา ทง หลาย ที่ บน นาค ก ใน ระหว่าง ด่าน น้ำ ปลิศ ฝ่าย หนึ่ง กับ ด่าน น้ำ โย อีก ฝ่าย หนึ่ง แด้ว แต่ ต่อ ไป ตาม ดัน เขา ที่ กต่าง แด้ว นี้ จน ถึง ดัน เขา ใหญ่ ที่ แบ่ง บน นาค ก ใน ระหว่าง ด่าน น้ำ ทง หลาย ที่ ไหล ตง ใน อ่าว สยาม ฝ่าย หนึ่ง กับ ด่าน น้ำ ทง หลาย ที่ ไหล ตง ใน มหา สมุท อิน เตีย อีก ฝ่าย หนึ่ง แด้ว แต่ ต่อ ไป ตาม ดัน เขา ใหญ่ นี้ เพื่อให้ ผ่าน ปรตาย น้ำ ด่าน น้ำ บัด ตานี้ ด่าน น้ำ เตตุ บิน แล ด่าน น้ำ เปหระ จน ถึง ที่ แห่ง หนึ่ง ซึ่ง เปน ปรตาย น้ำ ด่าน น้ำ แปร เกา แด้ว แต่ ละ จาก ดัน เขา ใหญ่ บัน น้ำ นน ไป ตาม ดัน เขา ที่ บน น้ำ ระหว่าง ด่าน น้ำ แปร เกา กับ ด่าน น้ำ เตตุ บิน จน ถึง เขา เยดี ฤ็ ปรตาย น้ำ ด่าน น้ำ โกตก แต่ นี้ ต่อ ไป ตาม แนว กต่าง ด่าน น้ำ โกตก จน ถึง ทะเล ที่ ตำบล ปาก น้ำ ตะโป

ตั้ง พรหม แตน ที่ ว่า นี้ เปน ยัน กระทบ ให้ ดินแดน ทง ดัน ที่ ลุ่ม น้ำ ตก ใน ด่าน น้ำ บัด ตานี้ ด่าน น้ำ เตตุ บิน ด่าน น้ำ ตัน ยง มาศ แต่ ผัง ซ้าย ฤ็ ฟาก ควัน ตก ของ ด่าน น้ำ โกตก นน เปน ของ ฝ่าย สยาม แต่ ดินแดน ทง ดัน ที่ ลุ่ม น้ำ ตก ใน ด่าน น้ำ เปหระ แล ที่ ผัง ขวา ฤ็ ฟาก ควัน ออก ของ ด่าน น้ำ โกตก นน เปน ของ ฝ่าย อังกฤษ

คนในบังคับประเทศทั้งสองฝ่าย จะเดินเรือในน่านน้ำดำน้ำโกตก
แต่ดำน้ำทั้งหลายที่โหดตกดำน้ำโกตกนั้นก็ได้ไม่ห้ามทุกแห่ง

เกาะที่เรียกว่าตั้งกาวิ แต่บรรดาเกาะเล็กๆที่อยู่ใต้เส้นกลาง
หว่างเกาะเตรุเตากับเกาะตั้งกาวิ แต่เกาะทั้งหลายที่อยู่ใต้เกาะตั้งกาวิ
นั้นให้เป็นของกรุงอังกฤษ เกาะเตรุเตาแต่เกาะเล็กๆที่อยู่เหนือเส้น
กลางหว่างเกาะนั้นคงเป็นของกรุงสยาม

ส่วนเกาะต่างๆที่อยู่ใกล้กับฝั่งตะวันออกนั้น บรรดาที่อยู่เหนือ
เส้นบรรทัดตรงทิศตะวันออกสุดตะวันออกจากที่ฝั่งเหนือของดำน้ำปัดจิด
ทะเลนั้น คงเป็นของกรุงสยาม แต่บรรทัดที่อยู่ใต้เส้นบรรทัดนั้นให้เป็น
ของกรุงอังกฤษ

บรรดาเกาะที่อยู่ใกล้กับแขวงเมืองกตันทันแต่เมืองศรีลังกาแต่ใต้
เส้นบรรทัดตรงทิศตะวันออก แต่ตะวันออกที่ดำน้ำโกตกจุดทะเลเรียกว่า
ปากน้ำตะไบนั้นจะได้โอนให้เป็นของกรุงอังกฤษ แต่บรรดาเกาะ
ที่อยู่เหนือบรรทัดนั้น คงเป็นของกรุงสยาม

ได้เขียนเส้นพรมแดนประเมินไว้อย่างหนึ่งโนแผนี่ตามความที่
กล่าวในข้อนี้คิดเนื่องไว้ในสัญญาด้วย

ข้อ ๒ เขตแดนตามที่กล่าวมาข้างบนนั้น ทั้งรัฐบาลของ
สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม แต่รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษ
พร้อมกันจะถือว่าเป็นการตกลงกันซึ่งที่สุดสิ้นแล้ว แต่ต่างพร้อม
กันสัญญาต่อกันไว้ว่า เมื่อเขตแดนที่กำหนดนั้นจะพึงกระทำให้
เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งอย่างใดแก่เส้นพรมแดนที่มีอยู่ในเวลา

นี้ ของเมืองใด ๆ ก็ดี ถ้าเมืองเหล่านั้นจะร้องขอค่าทดแทนเพราะเหตุที่ต้องถูกเปลี่ยนแปลง เช่นนั้นรัฐบาลทั้งสองฝ่ายจะไม่ยอมรับไว้ พิจารณาว่าช่วยอุดหนุนเป็นอันขาด

ข้อ ๓ กรรมการปักปันเขตแดนที่กล่าวไว้ในข้อ ๓ ของหนังสือสัญญาฉบับนี้ จะต้องทำการปักปันพรมแดนลงไว้ในพื้นที่ตามเขตแดนที่ได้เข้ามาแล้วข้างบนนี้

ถ้าในเวลาที่กำลังไปทำการปักปันเขตแดนกันอยู่นั้น เมื่อปรากฏเห็นเป็นการสมควรที่จะเปลี่ยนแปลงเส้นพรมแดนใหม่ แทนเส้นพรมแดนที่ได้ตกลงยินยอมกันไว้ในพื้นที่แล้ว การที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงกันนั้นถึงโดยว่าจะเกิดเหตุการณ์อย่างไรก็ดี จะต้องทำไม่ให้เกิดวาทะเป็นอันเสื่อมเสียประโยชน์ฝ่ายรัฐบาลสยามได้โดย

สัญญาที่ทำที่กรุงเทพฯ เป็นสองฉบับความเดียวกัน แต่วันที่ ๓๐

มิถุนายน วันโกสินทร์ศก ๓๒๗ ศกศศักราช ๒๔๐๘

ประทับตรา (เซ็น) เหวงวงษ์วิโรประการ

ประทับตรา (เซ็น) วาตพ์ เปชยิต

สัญญาว่าด้วยอำนาจศาลในกรุงเทพฯ

สำหรับใช้แก่คนในบังคับ อังกฤษ

ติดท้ายหนังสือสัญญา

ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๒๗

พุทธศักราช ๑๕๐๘

ข้อ ๑ ศาลต่างประเทศนั้นจะได้ตั้งขึ้นในที่เห็นว่าควรจะมี เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาความให้ได้ตลอดดี จะตั้งที่แห่งใดบ้างนั้นราชทูตอังกฤษที่กรุงเทพฯ กับเสนาบดีว่าการต่างประเทศฝ่ายสยามจะต้องตกลงกันกำหนดสืบไป

ข้อ ๒ อำนาจของศาลต่างประเทศนั้นจะได้ใช้แต่ออกไปถึงคดีที่กล่าวต่อไปนี้

ประการที่ ๑ ในคดีความแพ่ง บรรดาความแพ่ง ฤๅคดีความในการค้าขาย ซึ่งคนในบังคับอังกฤษเป็นคู่ความ

ประการที่ ๒ ในคดีความอาญา บรรดาคดีที่ทำผิดต่อกฎหมายทุกอย่าง ซึ่งคนในบังคับอังกฤษจะได้กระทำผิดก็ดี ฤๅจะเป็นผู้ที่ถูกคนอื่นกระทำร้ายก็ด้วยเหมือนกัน

ข้อ ๓ อำนาจที่จะเรียกถอนคดีในศาลต่างประเทศนั้น จะต้องใช้ตามความที่กล่าวไว้ในข้อ ๘ ของสัญญา ลงวันจันทร์เดือนสิบ ๕ ขึ้นสองค่ำบรมมหาราชวัง พุทธศักราช ๑๒๔๕ ตรงกับวันที่ ๓ กันยายน รัตนโกสินทร ศก ๑๐๒ พุทธศักราช ๑๘๘๓

แต่อำนาจเรียกถอนคดีนี้จะต้องเลิกไม่ใช้ ในคดีทั้งปวง ซึ่ง
 อยู่ในกฎหมายลักษณะต่าง ๆ ถ้าพระราชบัญญัติที่ได้ประกาศ ออก
 ตามแบบอย่างนั้นในทันที เมื่อได้ส่งกฎหมายฎาพระราชบัญญัตินั้น
 ให้สถานทูตอังกฤษที่กรุงเทพฯ ฯ ทราบแล้ว ถ้ามีคดีซึ่งพิจารณาค้าง
 อยู่ในเวลาที่ส่งกฎหมายเช่นว่านี้ กระทรวงต่างประเทศกับสถานทูต
 อังกฤษณกรุงเทพฯ ฯ จะได้ปรึกษาตกลงกันเพื่อที่จะให้พิจารณาคดี
 ที่ค้างอยู่นั้นจนศาลใดต่อไปให้สำเร็จตลอดด้วย

ข้อ ๕ คดีทุกเรื่องในศาลต่างประเทศก็ดี ในศาลฝ่ายสยาม
 ตามธรรมเนียมก็ดี ซึ่งคนในบังคับอังกฤษเป็นจำเลยฎาผู้ต้องหา
 ในศาลชั้นต้นต้องให้มีที่ปรึกษากฎหมายที่เป็นชาวยุโรปมาหนึ่งด้วยผู้หนึ่ง

ถ้าเป็นคดีที่คู่ความเป็นคนในบังคับอังกฤษ เกิดเป็นคนอังกฤษ
 ฎาที่แปลงชาติเป็นอังกฤษ แต่มิใช่เป็นชาติเชื้อชาวเอเชีย ก็ต้อง
 ให้มีที่ปรึกษากฎหมายที่เป็นชาวยุโรปผู้หนึ่ง หนึ่งเป็นผู้พิพากษา
 พิจารณาความในศาลชั้นต้นนั้นด้วย แต่ในคดีที่คนในบังคับอังกฤษ
 อย่างเช่นว่านี้เป็นจำเลยฎาเป็นผู้ต้องหาแล้ว คำพิพากษาต้องเป็นไป
 ตามความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายนั้น

คนในบังคับอังกฤษที่เป็นจำเลยฎาผู้ต้องหาในคดีอย่างหนึ่งอย่าง
 ใดที่เกิดขึ้นในหัวเมือง จะขอให้โยกย้ายคดีไปพิจารณาที่ศาลชั้น
 ก็ได้ แต่ถ้าศาลเห็นสมควรที่จะโยก ก็ให้เอาคดีนั้นมาพิจารณา
 ที่กรุงเทพฯ ฯ ฎาพิจารณาต่อหน้าผู้พิพากษาซึ่งมีหน้าที่พิจารณาคดีนั้น

ในศาลที่กรุงเทพฯ เมื่อมีคำร้องขอให้โยกย้ายศาลเช่นว่านี้แล้ว
ต้องบอกให้ทงตุต อังกฤษ ทราบด้วย

ข้อ ๕ ข้อ ๘ ของหนังสือสัญญาลงวันจันทร์เดือนสิบชั้นสองคำ
บมแม่เบญจศกจุลศักราช ๓๒๔๕ ตรงกับวันที่ ๓ กันยายน รัตนโกสินทรศก ๓๐๒
คฤศศักราช ๓๘๘๓ นั้น เป็นอันยกเลิกเสีย บรรดาคดีอุทธรณ์คำตัดสิน
ของศาลต่างประเทศก็ได้พิจารณาความในชั้นต้นนั้น ต้องไปให้ศาลอุทธรณ์
ฝ่ายสยามที่กรุงเทพฯ พิจารณาแต่พิพากษาแต่บรรดาการอุทธรณ์เช่นนี้ ต้อง
แจ้งความยังทงตุตอังกฤษผู้มีอำนาจที่จะเขียนความเห็นในคดีนั้นให้คดีไว้ใน
จำนวนคดีนั้นด้วย

คำตัดสินคดีอุทธรณ์จากศาลต่างประเทศ กัด ฎา จาก ศาล ฝ่าย
สยามตามธรรมเนียมกदनนั้น ต้องมีผู้พิพากษาชาวยุโรปลงชื่อด้วยสองนาย

ข้อ ๖ คดีอุทธรณ์ด้วยบณหากฎหมายนั้น ให้ร้องได้จากศาลอุทธรณ์
ที่กรุงเทพฯ ต่อศาลสูงที่สุด คือศาลฎีกา

ข้อ ๗ ในศาลหนึ่งศาลใดก็ได้พิจารณาคดีนั้น ถ้าจะมีคำร้องว่า
ด้วยศาลไม่มีอำนาจจะพิจารณาคดีนั้น ตามข้อบังคับที่ว่าไว้ในหนังสือสัญญา
นี้แล้ว ก็ต้องให้ร้องขึ้นก่อนที่จะให้การแก้ความที่เป็นใหญ่ในคดีนั้น จึง
ควรฟัง

ข้อ ๘ เพื่อจะป้องกันความขัดข้อง ซึ่งอาจจะมีขึ้นในภายหน้า เพราะ
การโอนอำนาจศาลตามความในหนังสือสัญญาฉบับใหญ่ แต่สัญญาฉบับนี้
จึงเป็นที่ตกลงกันทั้งสองฝ่ายดังนี้ คือ

(ก) บรรดาคดีทุกอย่าง ซึ่งได้ยื่นฟ้อง ภายหลังจากวันที่ตีพิมพ์หนังสือ

สัญญาบัตร จะ เป็นคดีที่มเหตุเกิดขึ้นก่อน ฤภายหลังวันแตก เบ็ดเตล็ด ฤไฟ
นั้น ก็ตาม ต้องยื่นต่อศาลต่างประเทศ ฤศาลสยามตามหน้าที่ซึ่งจะได้
พิจารณา แลพิพากษา จง ทุก เรื่อง

(๒) บรรดา คดี ทุก อย่างที่ยังค้าง อยู่ในศาลอังกฤษในกรุง สยาม ในวัน
ที่รถไฟหนึ่งข้อสัญญา นี้ ก็ให้จัด การ ตาม ที่เคย ทำมา จน ตัดออกไปในศาล
นั้น ๆ แลในศาลอุทธรณ์ใด ๆ จนถึงที่สุด แต่ให้ศาลอังกฤษ คงมีอำนาจ เต็ม
ที่ ใน คดี ที่ ก่อว่า นี้ ด้วย

การบังคับแลจัด การ ให้เป็นไปตาม คำตัดสิน ใน คดีที่ค้างศาล เช่นว่ามานี้
ต้องให้ศาลต่างประเทศ เปน ชูระ ทั้ง ดั้น

สัญญาบัตร ทำที่ กรุงเทพ ฯ เปน ต้อง ฉบับ ความ เดียว กัน ณ วันที่ ๓๐
มิถุนายน วันโกสินทร ศก ๑๒๗๗ คฤศศักราช ๑๙๐๘

ประทับตรา (เซ็น) เทวะวงษ์ วัโร ประการ

ประทับตรา (เซ็น) ราตพ์ แปะช ยิต

หนังสือ มิคส์ เทอร์ ราดพ์ แปชยิต อรรค ราช ทูตแต่ผู้ มีอำนาจเต็ม ฝ่าย
อังกฤษ ทูตมายังพระเจ้าน้องยา เซอ กรม หลวง เท จะ วงษ์ วัโร ประ การ
เสนาบดี ว่าการ ต่าง ประเทศ

สถาน ทูต อังกฤษ กรุง เทพ ฯ

วันที่ ๓๐ มีนาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๒๗

ด้วยเมื่อ พิศุเคราะห์ ถึง ที่ คง ของ หัว เมือง ฝ่าย อังกฤษ ใน แหตม มตายุ
แต่เขตแดนที่ติด ต่อเนื่อง กันใน ระหว่าง หัวเมือง มตายุ ฝ่ายสยามกับ ดิน แดน ที่
อยู่ในบ่อน้ำของอังกฤษนั้นแล้ว รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้า แผ่นดิน อังกฤษ
ก็มีความปราถนาที่จะได้รับคำแสดังว่า รัฐบาลสยามจะไม่ยอมให้ มีภัยอันตราย
อย่างหนึ่ง อย่างใด เกิดขึ้นแก่ ประโยชน์ ของ อังกฤษ เพราะ เหตุที่ นานา
ประเทศจะเอาไศรยอาณาเขตฝ่ายสยามแห่งหนึ่งแห่งใดใน แหตม มตายุ เพื่อ
ประโยชน์ ใช้ ใน การทหาร บก ฎาทหารเรือ นั้น

เพราะเหตุนี้รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษจึงขอ ว่า อย่า
ให้ รัฐบาลสยามยอม ยกที่ ดินแดน แห่งหนึ่ง แห่งใดใน แหตม มตายุ ภายใต้ เขต
แขวงมณฑลตราขบุรี ฎาเกาะทั้งหลาย แห่งใดที่อยู่ ใกล้ ๆ กัน นั้นให้ เป็น สิทธิ
แก่ต่างประเทศประเทศหนึ่งประเทศใด ฎาให้เข้าที่ เหล่านั้น อีก ทั้ง ภาย
ในเขตที่กล่าวมาแล้วนี้ ขออย่าให้อนุญาตให้ รัฐบาล ฎา บริษัทต่าง ประเทศ
ตั้งที่ ฎา เข้า ที่ ไร่ ถ่าน ทำการ เป็น เจ้า ของ ฎา สร้าง ฎา ซ่อม เรือ ฎา เข้า
ตั้งอาไศรย อยู่ สิทธิ ขาด ฝ่าย เดียวใน ทำ จอด เรือ ทั้ง หลาย อัน การ ที่ เข้า ตั้ง
อาไศรยอยู่นั้นจะเป็นที่เสียหายแก่ประโยชน์ ของ อังกฤษ ใน ทาง กดศึก ได้ ด้วย
แต่เพราะ เหตุ ว่า คำ แสดังที่ ปราถนา นี้ เป็น ไป เพื่อ ประโยชน์ ของ การ

การรักษาบ้านเมืองอย่างเดียวกันนี้ คำที่ว่าที่ไว้ถ่านนั้น จะไม่ถือว่ามี
เกินความถึงกับที่เก็บถ่านไว้หนึ่ง ตะแฉก ตะน้อย ตาม ที่ ต้อง การใช้ เพื่อ ประ
โยชน์ ในการเดินเรือค้าขายตามปรกติตามฝั่งในแหลมมลายู นั้น

ข้าพเจ้า ฯลฯ

(เซ็น) ราชพี เปชยิต

หนังสือพระเจ้าน้อย ยาเซอ กรมหลวงเพชรวงษ์ ๖โร ประการ แจ้ง
ความมายัง มีศ์ เศวต ราชพี เปชยิต อรรค ราชทูต ผู้มีอำนาจ เต็ม
ฝ่าย อังกฤษ

คำ ตา ว่า การ ต่าง ประเทศ กรุงเทพ ฯ

วันที่ ๓๐ มีนาคม รัตน โกสินทร ศก ๑๒๗

ด้วยข้าพเจ้าได้ รับหนังสือของท่านลง วันที่ ที่ ท่านแจ้ง ความปราถนา
รัฐบาล อังกฤษว่า ขออย่าให้ รัฐบาลสยามยอม ยกที่ดิน แดนหนึ่ง หนึ่งแห่งใด
ในแหลมมลายู ภาย ไต้ เศวต ราช มณฑล ราช บุรี ฤๅ เกาะ หนึ่งแห่งใด
อยู่ใกล้ ๆ กันนั้น ให้ เป็น สิทธิ แก่ ต่าง ประเทศ ประเทศ หนึ่ง ประเทศใด
ฤๅให้ เข้า ที่ เหล่า นั้น อีกทั้ง ภาย ใน เศวต ที่ กล่าว มา แล้วนี้ ขอ อย่า
ให้ อนุญาต ให้ รัฐบาล ฤๅ บริษัท ต่าง ประเทศ ตั้ง ที่ ฤๅ เข้า ที่ไว้ ถ่าน ทำ
การ เปรน เจ้า ของ อู่ ฝรั่ง ฤๅ ซ่อม เรือ ฤๅ เข้า ตั้ง อาไศรย อยู่ สิทธิ ชาติ
ฝ่าย เดียว ใน ท่า จอด เรือ หนึ่งแห่ง อัน การ ที่ เข้า ตั้ง อาไศรย อยู่ นั้น จะ
แปร ที่ เสีย หาย แก่ ประโยชน์ ของ อังกฤษ ใน ทาง กตศึก ได้ ด้วย นั้น

ใน คำ ตอบ ข้าพเจ้า ขอ กล่าว ว่า รัฐบาล สยาม ยอม แสดง คำให้
ตาม ที่ กล่าวไว้ ข้าง ต้น นี้ แล้ว แต่ จำ ที่ ท่าน กล่าว ไว้ ด้วย ว่า คำ ว่า ที่

ไว้เท่านั้น จะไม่กินความถึงที่เก็บถ่านไว้หนึ่งละเตี้ยน้อยตามที่ต้องการใช้ เพื่อประโยชน์ในการเดินเรือค้าขายตามปรกติตามฝั่งในแหลมมลายูนี้

ข้าพเจ้า ๑ ต ๑

(เซ็น) ท้าววงษ์วิโรประการ

หนังสือพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงท้าววงษ์วิโรประการแจ้งความมายัง มีสเตอร์ราดฟีแปชยิต อรรถราชทูตแลผู้มีอำนาจเต็มฝ่ายอังกฤษ

คำดำงำการต่างประเทศ กรุงเทพฯ ๑

วันที่ ๓๐ มีนาคม วันวันโกสินทร ศก ๑๒๗

ด้วยเนาความข้อ ๔ ของสัญญาว่าด้วยอำนาจศาล ซึ่งมี ความว่าบรรดาคดีทั้งหลาย ซึ่งคนในบังคับอังกฤษเป็นเจ้าของผู้ ค้องหา จะต้อง มีที่ปรึกษาชาวยุโรป หนึ่งในศาล ด้วยผู้หนึ่งนั้น ข้าพเจ้า ขอ กล่าว ความหวัง ใจ แทนรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่า รัฐบาล ของ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน อังกฤษ คงจะได้ คิด เตรียมไว้ว่า ใน เวลา ที่ ค้อง จะ พิจารณา การ ที่ คิด แก้ไข ความ ข้อนี้ ฤๅ ชัก นัย หนึ่ง จะ เรียบ กว่า ยกเลิกความที่เปน ประกันนี้ เมื่อเห็น ว่าไม่ ค้อง การ จะมี ใ้ อีก สืบไป แต่ ในการ ที่ จะ ปรึกษา กัน แก้ไข ฤๅ ยกเลิก ต่อ ไป ใน ภาย นว่า นั้น จะ อาไ้ รัย เหตุ ที่ สมค้อง ใน ข้อ นั้น อย่าง เดียว จะ ไม่ มุ่ง หมาย ว่า ค้อง มี ประโยชน์ อย่าง อื่น แลก เปลี่ยน กัน ด้วย

รัฐบาลสยามชอบใจในสัญญาอย่าง ที่ ดง ข้อ กัน ใน วัน นี้ ว่า เปนที่ หมาย แห่ง ความ เจริญ ของ การ วิชา ยุกติธรรม ใน กรุง สยาม การ

ที่ตกลงทำสัญญา อย่างเช่น นี้ ก็เป็น พยาน ของ ความ เจริญ ด้วย ของ
ความ ประสงค์ ของ รัฐบาล ถ้ายามจะบำรุงการรักษายุติธรรม ซึ่ง ได้ ตั้ง นำ
จัก มา แล จัก การ อยู่ ชำ นาน แล เพื่อ ให้ คง อยู่ อย่าง ดี ชื่น ชู่
ในการ ที่ เกี่ยว กับ เรื่อง นี้ ข้าพเจ้า มี ความ ยินดี ที่ จะ รับ ว่า
มีศเคอร์เยสัจอดแบตค ได้ ช่วย ทำ การ นี้ ด้วย

ข้าพเจ้า ประสงค์ ที่ จะ กล่าว อีก ด้วย ว่า จะ ได้ คิด จัก การ ที่ จะ คู่ ม
ซึ่ง นัก โทษ ชาว ยุโรป นั้น ให้ เป็น ไป เหมือน อย่าง เช่น ที่ เคย เป็น อยู่ แก่
นักโทษ ใน เมือง พม่า แล เมือง สเตรตส์ เด็คเคอสมেন্ট

ข้าพเจ้า ๑๓ ๑
(เห็น) เหวะวงษ์วโรประการ

หนังสือ มีศเคอร์ วาดฟ้แปชยิต อรรค วรชุต แด ผู้มี อำนาจ เต็ม
ฝ่ายอังกฤษ ทูตมายัง พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทวะวงษ์วโรประการ
เสนาบดี ว่า การ ค่า ประเทศ

สถาน ทูต อังกฤษ กรุงเพท ๑
วันที่ ๓๐ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๗

ด้วยความ ที่ ว่า ไร่ เป็น ประกัน ใน อรรถ คัน ซ้อ ๔ ของ สัญญา ว่า
ด้วย อำนาจ ศาล นั้น ข้าพเจ้า ขอ กล่าว ว่า รัฐบาล ของ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน
อังกฤษ จะ คิด เตรียม การ ไร่ ว่า ใน เวลา ที่ ควร จะ พิจารณา การ ที่ คิด
แก่ ไร่ ความ ซื่อ นี้ ฎานัย หนึ่ง จะ เรียก ว่า ยก เด็ก ความ ที่ เป็น ประกัน น
เมื่อ เห็น ว่า ไม่ ค้อง การ จะ มี ไร่ อีก ดีบ ไป รัฐบาล ของ สมเด็จพระเจ้า

แผ่นดิน อังกฤษ เต็มใจ อีก ด้วย ว่าใน การ ที่ จะ ปลูก ษา กัน แก่ ไช ฤ ฎ ย ก
 เด็ก ต่อ ไป ใน ภาย หน้า นั้น จะ ฮา ไศ รั ย เหนุ ที่ ส้ม คว ร ใน ฐ อ นั้น อย่ ่าง เด็ ย ว
 จะ ไม่ มุ่ง หมาย ว่า ต้อง มี ปร โย ช น อย่ ่าง อื่น แด ก แปร ติ ย น กัน ด้วย

รัฐ ภา ต ของ ส้ม เต็ จ พระ เจ้ ำ แผ่น ดิน อัง ฤ ฎ ย มี ความ พอ ใจ ที่ ได้
 ทรา บ ว่า เป็น ความ ปร ะ สั ง ค์ ของ รัฐ ภา ต สยาม จะ บำ รุง การ วั ก ษา ยุ ติ ช ร ร ม
 ซึ่ง ตัง นำ จั ต มา แด จั ต การ อยุ่ ฐ ำ นาน แด จ เพื่อ ให้ คุ ง อยุ่ อย่ ่าง ดี
 ฐ น ฐ ุ ง นน ข้า พเจ้ ำ ขอ ทู ต ให้ พระ เต ช พระ คุ ณ ทร ง เชื้อ ว่า รัฐ ภา ต ของ
 ส้ม เต็ จ พระ เจ้ ำ แผ่น ดิน อัง ฤ ฎ ย มี ความ หมาย แด ที่ จะ คุ ด หนุ น รัฐ ภา ต ของ
 ส้ม เต็ จ พระ เจ้ ำ ก รุง สยาม ใน ความ ปร ะ สั ง ค์ ทาง นี้

ข้า พเจ้ ำ ปร ะ สั ง ค์ จะ ทู ต อีก ด้วย ว่า ศ้ ำ ต ต่าง ปร ะ เเท ศ์ ที่ ก่อ วั ง ใ ว
 ใน ฐ อ ๓ ของ สั ต ญา ว่า ด้วย อำน าจ ศ้ ำ ต ซึ่ง ติ ค ท้าย หนั ง สั ต ญา ลง วั น น
 นั้น ไม่ จำ เบน ต้อง ตัง ศ้ ำ ต พิ เศษ ฐ น ใหม่ อีก ศ้ ำ ต มณ ทต ฤ ฎ ศ้ ำ ต
 เมื อ ง นน จะ ตัง ฐ น ให้ เป็น ศ้ ำ ต ต่าง ปร ะ เเท ศ์ ณ ที่ แหน่ ง ไต ๆ ก็ ได้ สั ต แด ที่
 นั้น ๆ จะ มี คน ใน บั ง คั บ อัง ฤ ฎ ย ตัง อยุ่ มาก ฤ ฎ น้อย ตาม อำน าจ ของ ศ้ ำ ต
 นั้น ๆ ความ จริ ง การ ที่ ติ ค ให้ ศ้ ำ ต ตาม ระเบิ ต เมื อ ง เป็น ศ้ ำ ต ต่าง ปร ะ เเท ศ์
 ฐ น นั้น ก็ จะ เบน แด เพียง ให้ ไช ฐ อ ความ ที่ ว่า ด้วย ศ้ ำ ต ต่าง ปร ะ เเท ศ์
 ตาม ที่ มี อยุ่ ใน สั ต ญา ว่า ด้วย อำน าจ ศ้ ำ ต ใน ศ้ ำ ต นั้น ด้วย

ข้า พเจ้ ำ ๑ ต ๑

(เซ็น) ราช ภั ปร ชาติ

ประกาศ
สัญญาว่าด้วยส่งผู้ร้ายข้ามแดนกัน

ในระหว่าง กรุง สยาม กับ อังกฤษ

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบ
ทั่วกันว่า เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๘ รัฐบาลสยาม
กับรัฐบาลอังกฤษได้ตกลงกันทำหนังสือสัญญาที่กรุงเทพฯ นี้ฉบับหนึ่ง
ว่าด้วย การส่งผู้ร้ายข้ามแดนซึ่งกันแก่กันแล้ว หนังสือสัญญานี้ได้มี
พระราชานุญาตทั้งสองฝ่าย แต่ได้แตกเปลี่ยนหนังสือพระราชานุญาต
ฝ่ายไทยแต่ฝ่ายอังกฤษต่อกัน ที่กรุงลอนดอน ณวันที่ ๓ สิงหาคม รัตน
โกสินทรศก ๑๓๐ เสร็จแล้ว ให้เจ้าพนักงานทั้งหลายถือแต่กระทำตาม
ข้อความในหนังสือสัญญา ซึ่งมีแจ้งอยู่ต่อท้ายประกาศนี้จึงทุกประการ
ประกาศมา ณวันที่ ๘ สิงหาคม รัตนโกสินทรศก ๑๓๐ เป็น
วันที่ ๒๗๒ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

สัญญา ส่ง ผู้ ร้าย ข้ามแดน

ระหว่าง กรุง สยาม กับ กรุง อังกฤษ

สมเด็จพระเจ้า กรุง สยาม กับ สมเด็จพระเจ้า กรุง บริเตน แด
ไฮร์ แตนด์ อื่น รวมกัน แด อาณาจักร อังกฤษ ที่ พัน ทเด ทงหลาย แด
บรม ราชธานี แห่ง อินเดีย ได้ มี พระราชวินิจฉัย พร้อม กัน เพื่อจะ
จัดการ ค้าต ยุกติกรรม สำหรับ ข้าราชการ ให้ ดี ยิ่ง ขึ้น แด เพื่อ จะ ป้อง กัน
มิให้ มี ผู้ กระ ทำ ความ ผิด ร้าย อื่น เป็นโทษ อยู่ใน พระราช อาณา เขต
ทั้งสอง ฝ่าย คือ คน ที่ ต้อง หา หรือ ว่า คน ที่ พิจารณา เป็น สัตย์ ว่า กระ
ทำ ความ ผิดอื่น มีโทษตาม ที่ มี ร้าย ชื่อ ก่อตัว ไว้ ใน สัญญา นี้ แด เป็น ผู้ ซึ่ง
หลบหนี จาก ค้าต ยุกติกรรม นั้น สมควร ที่ จะ ส่ง ตัว ให้ ซึ่ง กัน แด กัน ใน เหตุ
การ บาง อย่าง เช่น ก่อตัวไว้ ฝ่าย ไทย แด ฝ่าย อังกฤษ จึง ได้ แต่ง ตั้ง ผู้
มี อำนาจ เต็ม ทั้ง สอง ฝ่าย ให้ ตก ตง กัน ตาม สัญญา เพื่อ ประโยชน์ ที่
กล่าวมา นี้ คือ ว่า

ฝ่าย สมเด็จพระเจ้า กรุง สยาม นั้น คือ พระเจ้า บรม วงษ์ เซอ
กรม หลวง เทเวระวงษ์ วัโร ประการ เสด็จ บัด นี้ ว่า การ ต่าง ประเทศ ฝ่าย สยาม
แด ฝ่าย สมเด็จพระเจ้า กรุง บริเตน แด ไฮร์ แตนด์ อื่น รวมกัน แด อาณา
จักร อังกฤษ ที่ พัน ทเด ทงหลาย แด บรม ราชธานี แห่ง อินเดีย นั้น คือ อา
เชอ บิด เฮส ไกอว์ อรรค ราชทูต พิเศษ แด ผู้ มี อำนาจ เต็ม ฝ่าย อังกฤษ ประจำ
อยู่ พระราช สำนัก ที่ กรุง เทพ ฯ

ผู้ มี อำนาจ ทั้ง สอง ฝ่าย ได้ แ่ด ดง หนังสือ สัญญา สำคัญ ซึ่ง ได้
รับ มอบ อำนาจ เต็ม ที่ ได้ สืบ ตู ซึ่ง กัน แด กัน แด เห็น กัน ว่า หนังสือ

สัญญา นั้น ถูก ต้อง ตาม แบบ อย่าง ต่ำ ต่อก จึงได้ตกลงยินยอม พร้อมกัน
ทำหนังสือสัญญา มี ข้อ ความ ดัง ต่อไปนี้

ข้อ ๑

ประเทศ ที่ ทำ สัญญา กัน ทั้ง สอง ฝ่าย นี้ สัญญา ว่า จะส่ง ซึ่ง กันแต่
กัน บรรดา คน ที่ อยู่ใน อำนาจ ศาต ของ ฝ่าย นั้น ๆ อัน เป็น คน ที่ ต้อง หา
หรือ ที่ พิจารณา เป็น ด้ย ว่า กระทำผิด มี โทษ ใน ดิน แดน ของ ฝ่าย หนึ่งซึ่ง
จะ หลบ หนี ไป พบ คดี อยู่ใน ดินแดน อีก ฝ่าย หนึ่ง นั้น ตาม เหตุ การ แด
ตาม ข้อ ความ ที่ ก่อตัว ไว้ ใน หนังสือ สัญญา นี้

ข้อ ๒

ความ ผิด อัน มี โทษ ทงหลาย ซึ่ง จะส่ง ผู้ร้าย ซ้ำม แดน แก่ กันนั้น คือ

- ๑ โทษ ชำ คน ตาย โดย เจตนา หรือ โทษ พยายาม จะฆ่า คน ให้ ตาย
หรือ สัมคบ กัน จะ ฆ่า คน ให้ ตาย
- ๒ โทษ ฆ่า คน ตาย โดย ไม่มี เจตนา
- ๓ โทษ ประทุษฐานร้าย แก่ ร่าง กาย ถึง บาด เจ็บ โทษ จงใจ ประทุษฐาน
ร้าย แก่ ร่าง กาย อย่าง ส่า หั้
- ๔ โทษ ปลอม เงิน ตรา หรือ แปรตง เงิน ตรา หรือ จำ หน่าย ใช้
เงิน ตรา ปลอม หรือ แปรตง
- ๕ โทษ กระทำ เครื่อง มือ หรือ จักร กัด ไก่ ซึ่ง รู้ ว่า สำหรับ จะ
ใช้ หรือ เจตนา จะ ใช้ สำหรับ ปลอม แปรตง เงิน ตรา
- ๖ โทษ ปลอม แปรตง หรือ เป็ดียน ลับ หรือ กระทำ สรรพ สิ่ง ซึ่ง
เป็น ของ ปลอม แปรตง หรือ เป็น ของ เป็ดียน ลับ แทน ของ จริง

๘ โทษ ยัก ยอก ททรัพย์ หรือ ดัก ททรัพย์

๘ โทษ จงใจ ทำร้าย แก่ ททรัพย์ สัมบัติ ด้วย เครื่อง ระเบิด หรือ ด้วย เครื่อง มือ อย่าง อื่น ๆ อัน เป็น มหันตโทษ

๘ โทษ ฉ้อ โกง เขา เงิน หรือ สิ่ง ของ หรือ หนังสือ สำคัญ

๙ โทษ รับ เงิน หรือ หนังสือ สำคัญ หรือ ททรัพย์ สิ่ง ของ อัน มี ราคา เมื่อ รู้ ว่า สิ่ง นั้น เป็น ของ โจร ดัก มา หรือ เป็น ของ ยัก ยอก กัน มา หรือ เป็น ของ ที่ ได้ มา โดยไม่ชอบ ด้วย กฎหมาย

๑๐ โทษ ทั้ง หลาย อัน ผิด ค่อ กฎหมาย ต้ม ตะตวย

๑๑ โทษ ฉ้อ โกง ซึ่ง ผู้ รับ มอบ ททรัพย์ ธนาคาร เขยนต์ ผู้ รับ ขาย ผู้ ที่ ไว้ใจ ให้ จัด การ หรือ ผู้ อำนวย การ หรือ สมาชิก หรือ พนักงาน ของ บริษัท ไต ๆ ได้ กระ ทำ ผิด ซึ่ง กฎหมาย ที่ ใช้ อยู่ ใน เวลา นั้น กำหนดไว้ ว่า เป็น ความ ผิด ใน ทาง อาญา

๑๒ โทษ เบิก ความ เท็จ หรือ จัด หา ผู้ อื่น มา เบิก ความ เท็จ

๑๓ โทษ ช่ม ชิ้น กระ ทำ ชำเรา

๑๔ โทษ กระ ทำ ชำเรา หรือ พยายาม จะ กระ ทำ ชำเรา หญิง ที่ มี อายุ ต่ำ ยังไม่ รู้ เดียงสา ตาม ที่ มี กำหนด ไว้ ใน กฎหมาย ของ ประเทศ ฝ่าย นั้น ๆ

๑๕ โทษ กระ ทำ อมาจาร

๑๖ โทษ วิต ถุก ให้ ถุก แห่ง ใช้ ยา กิน หรือ ใช้ เครื่อง มือ ทั้ง หลาย ด้วย เจตนา หมายถึง ให้ หญิง แห่ง ถุก

๑๗ โทษ ดัก พา คน นั้น

๑๘ โทษ ตัก เต็ก

๒๐ โทษ ตะทัง หรือ ทอดทัง หรือ กัก ชัง เต็กไว้ โดยไม่ชอบด้วย

กฎหมาย

๒๓ โทษ ตัก คน หรือ กัก ชัง คนไว้ ใน ที่ผิด คือ กฎหมาย

๒๒ โทษ ตัก ช้อง หรือ ย่อง เบา

๒๓ โทษ วาง เพ็ง

๒๔ โทษ ชิงทรัพย์ โดย ไซ้ กำ ตั้ง

๒๕ โทษ จงใจ กระทำ ร้ายโดย เจตนา หมายถึง จะให้เกิด ภัยอัน ตราย

แก่ ผู้หนึ่งผู้ใดใน รถไฟ

๒๖ โทษ ชู เชิญ ด้วย หนังสือ หรือ ด้วย อนุบาย อย่าง อื่น ๆ โดยเจตนา เพื่อ กั้น ไซ้ก เอา ทรัพย์

๒๗ โทษ โจร สัตัด ตาม กฎหมาย ระหว่าง นา ๆ ประเทศ

๒๘ โทษ กระทำ ให้ เรือ กำปั่น ใน ทะเล จม หรือ เปน อัน ตราย หรือ โทษ พยายาม หรือ ส้ม คบกัน กระทำ การ เช่น ว่านี้

๒๙ โทษ กระทำ ร้าย ต่อ ร่าง กาย ใน เรือ ซึ่ง เดิน อยู่ ใน ท้อง ทะเล ด้วย เจตนา หมายถึง จะให้ ถึง แก่ ชีวิต หรือ จะให้ เจ็บ ปวด ส่ำหืด

๓๐ โทษ ชัด ชัน หรือ ส้ม คบกัน เพื่อ จะ ชัด ชัน อำนาจ ของ นาย เรือ ตั้งแต่ สอง คน ขึ้นไป ใน เวลา เรือ เดิน อยู่ ใน ท้อง ทะเล

๓๑ โทษ คำ ขाय ทาษ ที่ นับว่า เปน ผิด ต่อ กฎหมาย ทั้ง ๒ ประเทศ

การ ส่ง ผู้ ร้ายข้าม แดนกัน นั้น ถ้า กฎหมาย ทั้ง สอง ฝ่าย ว่า ผู้ สัม รั่วร่วม คิด มีความผิด ควร ลงโทษด้วย แล้ว ก็ จะ ส่ง ผู้ สัม รั่วร่วม คิด ให้ ซึ่ง กัน แดกัน

ด้วย เหมื่อน กัน

ถ้า โทษ อย่ง หนึ่ง หนึ่ง นอก จาก ที่ ก่อตัว มาข้าง ต้น ถ้า มี ความ อยู่ ใน กฎหมาย ซึ่ง ใช้ อยู่ ทั้ง สอง ฝ่าย ว่า จะ ส่ง ผู้ ร้าย ให้ กัน ไ้ นั้น ก็ ตัด แล้ว แต่ ประเทศ ซึ่ง รับ คำ ขอ ให้ ส่ง นั้น จะ เห็น ตม ควร ว่า จะ ส่ง ผู้ ร้าย ข้ามแดน ให้ ต่อ กัน หรือ ไม่

ข้อ ๓

รัฐบาล ฝ่ายใด ฝ่าย หนึ่ง เมื่อ เห็น ว่า ไม่ ควร ยอม ส่ง คน ใน บัง คัม ของ รัฐบาล ฝ่าย นั้น ให้ แก่ รัฐบาล อี ก ฝ่าย หนึ่ง แล้ว ก็ ไม่ ต้อง ให้ แก่ กัน

ข้อ ๔

ถ้า คน ที่ รัฐบาล สยาม ร้อง ขอ กัก ติ หรือ คน ที่ รัฐบาล อังกฤษ ร้อง ขอ กัก ติ เป็น คน ที่ ได้ ขำระ แลปล่อย ให้ พันโทษ ไป แล้ว หรือ ได้ ตงโทษ แล้ว หรือ ว่า ยัง กักตัง ขำระ อยู่ ด้วย โทษ ที่ ร้อง ขอ กัน นั้น ใน เมือง อังกฤษ กัก ติ หรือ กักตัง ขำระ อยู่ ใน กรุง สยาม กัก ติ ฝ่าย หนึ่ง ฝ่ายใด โดย ลำดับ ที่ ก่อตัว มา แล้ว นี้ ไม่ ต้อง ส่ง ผู้ ร้าย นั้น ข้ามแดน ให้ ซึ่ง กัน แด กัน

ถ้า คน ที่ รัฐบาล สยาม ร้อง ขอ กัก ติ หรือ คน ที่ รัฐบาล อังกฤษ ร้อง ขอ กัก ติ เป็น คน ที่ กักตัง ต้อง ไ้ ส่วน อยู่ ด้วยโทษ อย่งใด ใด ใน เมือง อังกฤษ กัก ติ หรือ ใน กรุง สยาม กัก ติ การ ที่ จะ ส่ง ผู้ ร้าย ข้ามแดน ใน กัน นั้น จะ ต้อง งตร อยไว้ จน กว่า จะ ได้ พิจารณา แด ตงโทษ เดรัจ แล้ว จึง จะ ส่ง ให้ ซึ่ง กัน แด กัน

ข้อ ๕

ถ้า ผู้ ร้าย ที่ หนี มา ยัง ประเทศใด ประเทศ นั้น เห็น ว่าโทษ ที่ ขอ ให้ ส่ง ตัว ไป ขำระ นั้น เป็นโทษ มี ตกษณ ผิด ต่อ อำนาจ ของ บ้าน เมือง กัก ติ หรือ ว่า ผู้ ร้าย นั้น นำ พยาน พิศุร ให้ เห็น ว่า การ ที่ ขอ ให้ ส่ง ตัว กลับ ไป เป็น การ เพื่อ จะ

ชำระตงโทษ อันมีลักษณะผิดต่ออำนาจของบ้านเมืองแล้ว ก็ไม่
ต้องส่งผู้ร้ายคนนั้นให้แก่กัน

ข้อ ๖

ผู้ร้ายที่ส่งให้ไปแล้วนั้น ห้ามไม่ให้ประเทศที่รับตัวไปนั้นเอา
ไปกักขังหรือเอาไปชำระโทษอย่างอื่น ๆ นอกจากโทษที่ร้องขอรับ
ตัวไปจนกว่าจะได้ปล่อยตัว หรือให้โอกาสแก่คนที่รับตัวไปนั้น เพื่อ
กลับไปยังประเทศที่ส่งตัวให้มันได้แล้ว จึงจะชำระโทษคดีอย่างอื่น ๆ
ได้ แต่ข้อความที่ว่ามานี้ไม่หมายความถึงโทษที่ผู้ร้ายซึ่งส่งตัวไปนั้น
จะได้กระทำความผิดขึ้นใหม่ เมื่อรับตัวไปถึงประเทศนั้นแล้ว

ข้อ ๗

การที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนกันนั้น จะต้องขอทางทูตของ
ประเทศที่ทำสัญญากันต่อกันเท่านั้น

การขอให้ส่งผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดมีโทษนั้น จะต้อง
หมายจับของเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ในประเทศที่ร้องขอ การจะให้ส่งตัวคน
ร้ายแต่จะต้องมีพยานให้พอที่จะจับได้ ตามกฎหมายที่ใช้กันอยู่ ณ
ที่พบตัวผู้ต้องหา ถ้าหากว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด ณ ที่นั้นด้วย ถ้า
เป็นการให้ส่งตัวผู้ร้ายที่ร้องขอรับโทษอยู่แล้วนั้น จะต้องให้มีสำเนา
คำตัดสินของศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ในประเทศที่ร้อง
ขอนั้นว่าได้พิพากษาตงโทษคนที่พิจารณาเป็นต้นด้วย การตงโทษ
ถาวรขึ้นอำนาจศาลไม่ให้นับว่าเป็นการตงโทษ ให้คงถือผู้นั้นว่า

เป็นจำเลย หรือผู้ต้องหา

ข้อ ๘

ถ้าการที่ขอให้ส่งคนร้ายข้ามแดนนั้น ได้กระทำถูกต้องตามความที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบของประเทศที่ถูกขอ นั้น จะต้องจัดการจับกุมผู้ร้ายที่หนีมาหาได้รัยอยู่ แล้วนั้น นำตัวผู้ต้องจับไปส่งให้ตุลาการผู้มีหน้าที่ไต่สวนคดี เสมอเหมือนหนึ่งว่าผู้ต้องหา นั้น ต้อง ถูกจับตาม กระทำผิด เป็นโทษใน เมือง นั้นเอง

ข้อ ๙

เมื่อประเทศที่ทำสัญญา นี้ ฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใด เห็นว่า เป็น การร้ายแล้ว ฝ่ายนั้น จะร้องขอให้จับกุมตัวคน กักขังไว้ แลจับของ ที่เกี่ยวข้องกับโทษผิดนั้นไว้พดวาง ก่อนก็ได้

การขอเช่น นี้ จะยอมทำให้ได้ก็ต่อเมื่อ มี หลักฐาน มี คำตัดสิน หรือ มี หมายจับ มาแสดง ก่อน กับทั้ง แสดงโทษ ของผู้ หดบ หนี นี้ ต้องหาอย่างไร ชัดเจน เสีย ก่อนด้วย

หมายจับที่กล่าวไว้ในข้อ นี้ จะต้อง เป็น หมายที่ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ จะออกใน เมือง ซึ่ง ร้องขอส่ง คนข้ามแดนได้ ออกแต่เมื่อจับผู้ต้องหาได้แล้ว ต้อง รีบส่งตัวไปยังตุลาการผู้มีหน้าที่ไต่สวนโดยเร็ว ที่ตุลาการที่จะกระทำได้

ข้อ ๑๐

ในการไต่สวน ซึ่ง จะต้อง กระทำตามความที่ กล่าวมา แล้วข้างต้นนี้ เจ้าพนักงานใน ประเทศ ที่ รับ คำขอ นั้น จะต้อง ยอมรับ เป็นพยาน คำ

ให้การ อันได้ค่าบาด หรือ กระทบทำด้วยจริฐาน เบิกความได้ใน ประเทศ
 อีกฝ่ายหนึ่ง นั้น แล้ว หรือ สำเนา ถ้อยคำ ของ พยาน เหล่านี้ ก็ได้ มีตรี หมาย
 ทั่ว ออก แต่ คำ ตัดสิน ที่ได้ พิพากษา ใน อีก ประเทศ หนึ่ง ใน เรือง นั้น แล้ว ก็ได้
 ได้ ถ้อยคำ ซึ่ง เป็น ตาม ลักษณะ อักษร ของ ผู้ มี นำ ที่ หรือ หนังสือ ต่าง ๆ
 ใน จำนวน ความ แต่ง ถึง การ ลงโทษ ก็ได้ แต่ หนังสือ นั้น ๆ เจ้าพนักงาน
 ผู้ มี นำ ที่ จะ ต้อง รับ รอง ดัง ต่อไป นี้

(๑) หมาย นั้น ต้อง ให้ ตั้ง ชื่อ ผู้ พิพากษา หรือ เจ้า พนักงาน ใน
 ประเทศ อีก ฝ่าย หนึ่ง

(๒) คำ ให้ การ หรือ คำ แต่ง ใน สัญญา จริฐาน หรือ สำเนา คำ
 ทงหลาย นั้น ต้อง ให้ ผู้ พิพากษา หรือ เจ้า พนักงาน ผู้ มี นำ ที่ ใน ประเทศ
 อีก ฝ่าย หนึ่ง นั้น รับ รอง ว่า เป็น ต้น ฉบับ คำ ให้ การ หรือ คำ แต่ง ใน สัญญา
 จริฐาน หรือ ว่า เป็น สำเนา อัน ถูก ต้อง กับ ต้น ฉบับ เดิม ของ คำ เหล่านี้
 สุด แล้ว แต่ ที่ จะ ต้อง การ ใช้

(๓) ถ้อยคำ ซึ่ง เป็น ตาม ลักษณะ อักษร ของ ผู้ มี นำ ที่ หรือ หนังสือ
 ต่าง ๆ ใน จำนวน ความ แต่ง ถึง การ ลงโทษ นั้น ต้อง ให้ ผู้ พิพากษา หรือ
 เจ้า พนักงาน ผู้ มี นำ ที่ ของ ประเทศ อีก ฝ่าย หนึ่ง นั้น รับ รอง

(๔) ใน คดี ทุก เรื่อง หมาย ก็ได้ คำ ให้ การ ก็ได้ คำ แต่ง ใน สัญญา จริฐาน
 ก็ได้ สำเนา หนังสือ ก็ได้ ถ้อยคำ ซึ่ง เป็น ตาม ลักษณะ อักษร ของ ผู้ มี นำ ที่
 หรือ หนังสือ ต่าง ๆ ใน จำนวน ความ ก็ได้ ต้อง มี พยาน ค่าบาด รับ รอง
 หรือ มี คราคำ แห่ง เสนา บัด กระทรวง ยุติธรรม ประทับ หรือ คราคำ แห่ง
 เสนา บัด กระทรวง อื่น ใน ประเทศ อีก ฝ่าย หนึ่ง ประทับ รับ รอง ก็ได้ แต่
 ถ้า มี พิธี รับ รอง อย่าง อื่น ซึ่ง กฎหมาย ใน ประเทศ ที่ ได้ ส่วน คดี อยู่ใน ขณะ

นั้น อนุญาตให้ใช้ได้แล้ว จะใช้วิธีอย่างอื่นนั้นแทนวิธีที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็ได้

ข้อ ๓๑

การที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนกันนั้นยังไม่ต้องส่งให้แก่กัน เว้นไว้แต่จะมี พยาน พอ ตาม กฎหมายของ ประเทศที่ถูก ขอให้ส่งผู้ร้ายนั้น ให้เห็นว่าถ้าหากความผิดนั้นจำเลยได้กระทำ ใน ประเทศ นั้น เอง แล้ว จะ ส่ง ขัง จำเลยไว้รอ การ พิจารณาได้ ประ การ หนึ่ง หรือ มี พยาน มา แสดง ให้ เห็น ว่า จำเลย คน นั้น เป็น คน เดียว กัน กับ ผู้ ที่ ต้อง โทษ ตาม คำ พิพากษา ของ ศาล แห่ง ประเทศ ซึ่ง ขอให้ ส่ง ตัว นั้น แต่ความผิดที่ จำเลย ต้อง รับ โทษ นั้นเป็น ความผิด อย่าง หนึ่ง ซึ่งประเทศที่ถูก ขอให้ ส่งคนร้าย ข้ามแดน จะ ส่ง ตัว ให้ ได้ ใน เวลา ที่ พิพากษา ลง โทษ จำเลย นั้น คน ร้าย ก็ หนี เช่น ว่า นี้ ยังไม่ ต้อง ส่ง ตัว ให้ แก่ กัน จนกว่า จะ ครบ ๑๕ วัน นับ ตั้ง แต่ วันที่ ได้ ส่ง ให้ ขังไว้ยัง คุก รอ การ ส่ง ตัว

ข้อ ๓๒

ถ้าคน ร้าย หนี หลาย ประเทศ ด้วย กัน ร้อง ขอให้ ส่ง ตัว ตาม สัญญา แล้ว จะต้อง ส่ง ตัว คน ร้าย นั้น ให้ แก่ ประเทศ ที่ ได้ ร้อง ขอ ก่อน ประเทศ อื่น

ข้อ ๓๓

ถ้าไม่ มี พยาน หลัก ฐาน เพียง พอ สำหรับ จะ ส่ง คน ร้าย ข้ามแดน กัน ภายใน กำหนด ๒ เดือน นับ ตั้ง แต่ วันที่ จับ ตัว คน ที่ หนี ได้ แล้ว หรือ ภายใน กำหนด เวลา ที่ ประเทศ ที่ ถูก ขอ ฤๅ ศาล ของ ประเทศ นั้น จะ ได้ ให้ เวลา ต่อ ไป อีก แล้ว จะต้อง ปล่อย ตัว คน หนี นั้น ไป

ข้อ ๑๔

บรรดาสิ่งของที่จับได้ อันเป็นของที่พบอยู่กับตัวคนที่จะได้
ตั้งในเวลาเมื่อจับกุมนั้น ถ้าเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่อันสมควรใน
ประเทศที่ถูกขอ มีคำสั่งว่าให้สิ่งตั้งของนั้นด้วยแล้ว เมื่อเวลาตั้งตัวคน
ร้ายข้ามแดนไปถึงของจะคงตั้งไปด้วย แต่การตั้งตั้งของนั้น จะ
ไม่กำหนดแต่เฉพาะสิ่งตั้งของที่ตกชะโมย สิ่งของทุกอย่างที่จะเป็น
พยานในความผิดนั้นได้ จะตั้งด้วยเหมือนกัน

ข้อ ๑๕

ประเทศที่ทำสัญญานี้ทั้งสองฝ่าย สัญญาว่าจะไม่คิดคืนเอา
เงินค่าใช้สอยทั้งหลายที่จะต้องใช้ในการจับกุม แต่ในการรักษา
คนที่จะตั้งแก่กัน แต่ค่าพาหนะที่จะพาตัวไปส่งจนถึงตงเรือถ้ามัน
ประเทศทั้งสองฝ่าย ยอมรับกันว่า จะใช้เงินเหล่านั้นเอง

ข้อ ๑๖

ข้อสัญญาทั้งหลายในหนังสือสัญญานี้ จะใช้ได้ตลอดไปถึงหัว
เมืองชนแดนอาณาเขตร์ของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษ ตามแต่
กฎหมายของหัวเมืองชนแดนอาณาเขตร์ที่ได้ใช้อยู่ในเวลานั้น ว่าจะ
เป็นไปได้เพียงใด

การขอให้ส่งคนร้ายที่หนีไปเอาไคร้อยู่ในหัวเมืองชนแดน
อาณาเขตร์ เช่นว่า นั้ ผู้หนึ่งผู้ใดที่ได้รวบรวมอำนาจไปอยู่ในหัวเมืองชน
แดนอาณาเขตร์ของอังกฤษ อย่างเช่น เจ้าพนักงานกงสุลฝ่ายสยาม เป็นต้น
จะขอต่อผู้ว่าราชการเมือง หรือขอต่อเจ้าเมืองนั้นก็ได้ การขอให้
ส่งคน เช่นว่า นั้ ผู้ว่าราชการเมือง หรือเจ้าเมืองจะจัดทำให้เป็นไปได้

ตาม ความที่ กล่าวไว้ ในสัญญา นี้ อย่างใดที่สุดที่จะ กระทำ ได้ ตามกฎ
หมาย ของ หัว เมืองชน แด อาณาเขต จะ ยอมส่ง ตัว คนร้ายให้ หรือ จะ
บอก ข้อ ความ ไปยัง รัฐบาล อังกฤษ ก็ได้

สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน อังกฤษอย่างไรก็ดี จะคิด จัดการ เป็น พิเศษ
ใน หัวเมือง ชน แด อาณาเขต เพื่อให้ ส่ง ตัว ผู้ ร้าย ที่ หนี ไป จาก กรุง
สยาม เข้าไป อาศัย อยู่ใน หัว เมือง แด อาณาเขต อังกฤษตาม ข้อ
ความ ที่ มี อยู่ใน หนังสือ สัญญา นี้ อย่างใดที่สุดที่จะ เป็นไปได้ แด ตาม
กฎหมาย ของ หัว เมือง แด อาณาเขต นั้น จะ ยอมให้ ทำได้ การที่ หัว
เมือง แด อาณาเขต ของ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน อังกฤษ จะ ขอให้ ส่ง ตัว
คน ร้าย ที่ หนี มา อยู่ใน กรุงสยาม นั้น จะ ต้อง เป็นไป ตาม ข้อ บังคับ ที่
กล่าวไว้ ใน ข้อก่อน ๆ ของ สัญญา นี้

ข้อ ๑๗

หนังสือ สัญญา นี้ จะ ใช้ ได้ ภายใน ๓๐ วัน ตั้งแต่ ได้ พิมพ์ ประกาศ
ตาม แบบ ที่ มี อยู่ใน กฎหมาย ของ ประเทศ ทั้งสอง ที่ ทำ สัญญา กัน นี้
ถ้า ประเทศ ที่ ทำ สัญญา นี้ ฝ่าย หนึ่ง ฝ่ายใด จะ บอกให้ ทราบ ต่อหน้า ก่อน
๖ เดือน ว่า มีความประสงค์ จะเลิก สัญญา นี้ เมื่อใด ก็ เลิกได้

หนังสือ สัญญา นี้ จะ ต้อง มี พระราชา นุญาต ด้วย แด หนังสือ พระ
ราชา นุญาต นั้น จะ ได้ แลกเปลี่ยน กัน ที่ กรุง ลอน ดอน โดย เร็ว ที่ สุด ที่
จะ กระทำ ได้

ใน การ ที่ จะ ให้ มี หลัก ถาน ใน สัญญา นี้ ผู้ มี อำนาจ เต็ม ทั้งสอง
ฝ่าย จึง ได้ ลง ข้อ แด ประทับ ตรา ลงไว้ เป็น สำคัญ

สัญญานี้ได้ทำเป็นสองฉบับความเดียวกัน ที่กรุงเทพฯ ณ วันที่ ๕ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๘๘ คฤศตศักราช ๑๘๑๑

(เซ็น) เพาะวงษ์ คุโร ประการ (ประทับ ตรา)

(เซ็น) อาเชอบีต (ประทับ ตรา)

หนังสือสัญญา

ทางพระราชไมตรีประเทศฝรั่งเศสแลประเทศสยาม

กรุงเทพมหานคร ศักราช ๓๒๓๘ ปี มะโรง นักษัตร อัฐศก ความเจริญ
สยามจงมีแก่บ้านเมืองยิ่งขึ้นไปกว่าแต่ก่อนเทอญ ด้วยซามายศคีน่า
ไปเลออนที่สาม อัมเปรอดฝรั่งเศส กับ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหา
มหามกุฏ ผู้ทรงสมเด็จพระพงษ์วงศ์ชาติศักราชระชัตริย์ อรรถชัยราชินิก
โรตม จาตุรันตบรมมหาจักรพรรดิราชสังกาศ บรมชนรมิกมหาราช
ชิราช บรมนารอบพิตร พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แล พระบาท
สมเด็จพระปวงอเรนทราเมศวร มหิศวเรศวรสังสรรค์ มหันตวรเดโชไชยมโหฬาร
คุณ อุดยเดชสวรรค์นครานุรักษ์ บวรจุลจักรพรรดิราชสังกาศ
บวรชนรมิกราชาชิราชบวรนารอบพิตร พระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งสอง
พระองค์ ณ กรุง เทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์มหินทรายุทธยา ยอม
กันทำหนังสือสัญญา ด้วยมีพระราชประสงค์จะให้ทางไมตรี รักใคร่
กันมั่นคง เพื่อจะให้มีส่วนประโยชน์แก่ราษฎรทั้งสองฝ่าย จัดแจง
การไป มาค้าขาย ทำมาหากินให้มีกำไร เรียบร้อยทั้งสองฝ่าย เพราะ
เหตุฉนั้น จึงได้ตั้งเสนาบดีที่มีอำนาจทั้งสองฝ่าย ฝ่ายซามายศคีน่าไป
เลออนที่สาม อัมเปรอดฝรั่งเศส ได้ตั้ง มองซิเออร์ ซาเออส์ สุนิกฮอดามา
ซิมิเตียนเดอมองตัง ซึ่งเปนขุนนางในจำพวกเดเลียงเดอะโนระ เปน

ราชทูตว่า การ แทน ซามายิศ์คันา ไปเดออนที่ ล่าม อัมเปรอด ฝรั่งเศส ใน
 พระบาท สมเด็จพระ ปรมเณทรมหามกุฏ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระ
 บาท สมเด็จพระ ปวเรนทราเมศวรมหิศวเรศ พระบรมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้ง
 สอง พระองค์ ได้ตั้งให้ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงวงษาธิราชสนิท
 แทน พระราชวงษานุวงศ์ ๑ สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติราชวรินทร์
 นารทราชดิริยวงษ์ สักตพงษ์ปติษฐานุชมาคยาธิบัต ไครสรณศรีรัตนชาติ
 สักต มหารัชชาติเบเนทรี ปรมเณทรมหาราชวโรประการ มหาพารเตชา
 นุกาพมพิตร ผู้สำเร็จราชการทั้งพระนคร ๑ เจ้าพระยาศรีดิริยวงษ์
 สมันตพงษ์ พิสุทธมหาบุรุษย์รัตโนดม ที่สมุหพระกระดาโหม ผู้สำเร็จ
 ราชการเมืองปากใต้ทั้งปวง ๑ เจ้าพระยาริวิวงษ์มหาโกษาธิบัตที่พระ
 คตัง ผู้สำเร็จราชการเมืองคอน ออก ๑ เจ้าพระยายมราชชาติเดนางค
 นรินทร์ มหินทรธิบัตศรีวิไชย ราชมหัยศวริยวิรักษ์ ภูมิพิทักษ์ โดการ
 ทินทฤทธิษทรนครบาล เปนเจ้าพนักงานฝ่ายกรมเมืองทั้ง ๕ เปนประธาน
 ฝ่ายเสนาบดีไทย ก็ได้ตั้งพระราชหัดดีเตชาทรงประทับพระราชดิริยจักร
 ฝ่ายขุนนางทูตฝรั่งเศสก็ได้ตั้งหนังสือซามายิศ์คันาไปเดออน ที่ล่าม
 อัมเปรอดฝรั่งเศส ซึ่งให้เข้ามาทำหนังสือสัญญากับไทย เห็นถูก
 ต้องพร้อมกันทั้งสองฝ่าย ได้ตกลงกันตามข้อสัญญาที่เขียนไว้คือ
 ไปข้างหน้านั้น

ข้อ ๓ ว่าตั้งแต่นั้น ซามายิศ์คันาไปเดออนที่ล่าม อัมเปรอด ฝรั่งเศส
 กับพระเจ้าแผ่นดินเมืองฝรั่งเศสที่จะสืบวงศ์แตรราชอิศริยยศคือ

ไปภายหน้า กับด้วย พระบาท สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระ
 บาท สมเด็จพระที่นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งสอง พระองค์ ทั้ง สมเด็จพระ
 เจ้าแผ่นดิน สยาม ก็ จะ สืบ พระราชวงศ์ แต่ พระราชพิธียศ ต่อไป
 ภายหน้า ให้มีไมตรี รักใคร่ กัน ราบคาบ ต่อไป ภายหน้าไม่รู้ต้น สุต คน
 ใน ประเทศ ฝรั่งเศส แต่ คนใน ประเทศสยาม จะ รัก ใคร่ กัน ทั้ง สอง ฝ่าย ทุก
 แห่ง ทุก ตำบล ทุก คน แต่ บรรดา คน ฝรั่งเศส ที่ จะ เข้า มา อยู่ใน ประเทศ
 สยาม ท่าน เสนาบดี ฝ่ายไทย จะ ช่วย บำรุง รักษา คน แต่ เจ้า ของ ตาม
 ขรรหมเนียม กฎหมาย ฝ่าย ประเทศ สยาม ให้ อยู่ เป็น คู่ ข สบาย ท่าน เสนา
 บดี ฝ่ายไทย เขา ชูระ รักษา คน ประเทศอื่น ซึ่ง อยู่ใน กรุง เทพ ๆ แห่งใดให้
 มี ผล ประโยชน์ โดย ยิ่ง อย่างไร ก็ ให้ เขา ชูระ รักษา คน ประเทศฝรั่งเศส
 เหมือน กัน ถ้า คนใน ประเทศ สยาม ไป อยู่ใน ประเทศฝรั่งเศส ขุนนาง
 ใน ประเทศฝรั่งเศส จะ ช่วย บำรุง รักษา คนแต่ เจ้า ของ ตาม ขรรหมเนียม
 กฎหมายประเทศฝรั่งเศส ให้ เป็น คู่ ข สบาย แต่ ขุนนางประเทศฝรั่งเศสเขาชูระ
 รักษา คน ประเทศอื่น ซึ่ง อยู่ใน ประเทศ ฝรั่งเศส แห่งใดให้ มี ผล ประโยชน์
 โดย ยิ่ง อย่างไร ก็ ให้ เขา ชูระ รักษา คน ประเทศ สยาม เหมือน กัน ฝ่าย
 ฝรั่งเศส ยอม รับ จะ ให้ เรือ รบ ฝรั่งเศส เขา ชูระ ช่วย เรือ ตู๊ก ค่า ฝ่ายไทยใน
 ท้องทะเล แล้ว ยอม ให้ กอง สัตว์ ฝรั่งเศส ที่ ตั้ง อยู่ เมือง ต่าง ๆ ประเทศ
 เขา ชูระ ใน การ เรือ ใน การ คนใน ฝ่ายไทย ซึ่ง ไป ค่า ขาย ใน ประเทศเมือง
 เหล่า นั้น ที่มี กอง สัตว์ ฝรั่งเศส ตั้ง อยู่ กอง สัตว์ ฝรั่งเศส จะ เขา ชูระ ตู๊ก ค่า
 ฝ่ายไทย เหมือน กัน กับ ตู๊ก ค่า ชาติ ฝรั่งเศส

ข้อ ๒ ว่า ฝ่ายไทย จะ ยอม ให้ ชาติ ฝรั่งเศส ตั้ง กอง สัตว์ ถ้า กอง สัตว์
 ไม่ อยู่ จะ ยอม ให้ มี ผู้ ว่า การ แทน กอง สัตว์ เข้า มา ตั้ง อยู่ใน กรุง เทพ ๆ

กงสุลก็ได้ ผู้ว่า การ แทน กงสุล ก็ได้ จะต้อง รักษาให้คน ฝรั่งเศสได้ ค่า
 ขยาย โดย งดรก จะได้ บังคับให้คน ฝรั่งเศส ทำตาม หนังสือ สัญญา
 ถ้า คน ฝ่ายไทย ฝ่าย ฝรั่งเศส มีความ เกี่ยว ข้อง กัน เจ้า พนักงาน ฝ่าย
 ไทย กับ กงสุล ฝ่าย ฝรั่งเศส จะ ช่วย กัน ว่ากล่าว ระวัง รักษาให้ ถูก ตาม
 ข้อ สัญญา ทุก สิ่ง ทุก ประการ กงสุล ฝรั่งเศส นั้น จะมี อำนาจ บังคับ
 การได้ ต่อ เมื่อ พระบาท สมเด็จพระเจ้า แผ่นดิน กรุง สยาม พระ ราช
 ทาน นาม สัญญาบัตรให้ เปน กงสุล ว่า การ ฝรั่งเศสใน ประเทศ สยาม จึง
 จะ บังคับ การ ได้ ถ้า ท่าน เสนาบดี กรุงเทพ มหานคร ยอมให้ กงสุลชาติ
 ไต ใด ๆ มีอำนาจ ผลประโยชน์ ประการใด ก็ต้องยอมให้ กงสุลฝรั่งเศสมีอำนาจ
 ผลประโยชน์ อย่าง เดียวกัน แต่ จะ ยอมให้ กงสุลแต่ ผู้ว่า การ แทน กงสุล ฝรั่งเศส
 คงได้ ของ แดง ของ ฝรั่งเศส ใน ที่ สำคัญ กงสุล อยู่ แต่ กงสุล ฝรั่งเศส จะ คง ได้
 ต่อ เมื่อ ได้ หนังสือ สัญญา ไต บดตรา สำหรับ แผ่นดิน ฝรั่งเศส เข้ามาถึง กรุง
 เทพ ๆ เปลี่ยน หนังสือ สัญญา ที่ บดตรา สำหรับ แผ่นดิน สยาม แล้ว จึง จะ คง
 กงสุลได้ ถ้า กงสุล หรือ ผู้ว่า การ แทน กงสุล ตาย ก็ต้องมี ชุระ ไป ไม่ อยู่ ก็ ดี คน
 ฝรั่งเศส จะ ไป ว่า กับ กงสุล ประเทศ ยุโรป ชาติ อื่น ๆ ที่ คง อยู่ใน กรุง เทพ ๆ
 ซึ่ง เปน ไม่ ครี กับ ฝรั่งเศส ให้ ว่า การ แทน ก็ได้ ถ้า กงสุล ประเทศ ยุโรป
 อื่น ๆ ไม่มี ผู้ จะ เขา ชุระ คน ฝ่าย ฝรั่งเศส จะ มา หา เจ้า พนักงาน ฝ่าย
 ไทย ๆ จะ ต้อง เขา ชุระ คน ฝรั่งเศส ให้ ดำ เริ่จ ผล ประโยชน์ ตาม หนังสือ
 สัญญา นี้

ข้อ ๓ ว่า บรรดา คน ฝรั่งเศส จะ เข้ามา เทียว แต่ จะ เข้ามา ชาติ รัย อยู่
 ใน พระ ราช อาณา เขตต์ ประเทศ สยาม จะ ถู ก ค่า ส่า ของ ตัว ฝ่าย ไทย

จะไม่ เบียดเบียน ห้ามนุ ปราบ ถ้าจะสร้าง วัด ขึ้น จะทำได้ ก็ แต่ใน ที่ท่าน
 เสนาบดี ฝ่าย ไทย กับ กง สุต ฝ่าย ฝรั่งเศส ปรกษา กำหนด ขอม ตก ลง กัน
 ให้ ทำ จึง จะ ทำ ได้ แต่ มาด หดวง ฝรั่งเศส ที่ เข้า มา อยู่ กรุงเทพฯ ฯ ก่อน ๆ
 ก็ ดี มาด หดวง ที่ จะ เข้า มา อยู่ ใหม่ ก็ ดี จะ ไป เทียว ตั้ง ตอน ศิวสนา
 ใน ประเทศ สยาม ก็ ได้ จะ สร้าง วัด ขึ้น จะ ทำ ได้ ก็ แต่ใน ที่ ท่าน เสนาบดี
 ฝ่าย ไทย กับ กงสุต ฝรั่งเศส ปรกษา กำหนด ขอม ตก ลง กัน ให้ ทำ จึง ทำ
 ได้ แต่ มาด หดวง ฝรั่งเศส จะ สร้าง ตึก แด โรง เรือน อยู่ ก็ ดี ปรก
 โรง ตอน หนังสือ เด็ก ๆ ก็ ดี โรง รักษา คน ไข้ ก็ ดี ใน ประเทศ สยาม ก็
 ทำ ได้ แต่ ต้อง ประพฤติ ตาม กฎหมาย ไทย ถ้า มาด หดวง จะ ไป เทียว
 ตาม หัว เมือง ก็ ไป ได้ แต่ จะ ต้อง ขอ หนังสือ เจ้า พนักงาน ฝ่าย ไทย แต่
 หนังสือ กงสุต ฝรั่งเศส ไป ด้วย เป็น สำคัญ ถ้า กงสุต ฝรั่งเศส ไม่ อยู่
 จะ ขอ หนังสือ เอบิศตอปุศ ฝรั่งเศส ไป แทน หนังสือ กงสุต ฝรั่งเศส ก็ ได้

ข้อ ๔ ว่า แต่ บรรดา คน ฝรั่งเศส ซึ่ง จะ เข้า มา อาศัย อยู่ ใน
 ประเทศ สยาม ก็ ต้อง บอก ชื่อ ให้ กงสุต จดหมายไว้ ให้ รั้ว ถ้า คน
 ฝรั่งเศส เป็น ความ เกี่ยว ข้อง กับ คน ใน ประเทศ สยาม คน ฝรั่งเศส จะ
 พ้อง คน ใน ประเทศ สยาม ก็ ให้ คน ฝรั่งเศส ทำ เรื่อง รวไป ปรกษา
 กงสุต ฝรั่งเศส ก่อน เมื่อ กงสุต ฝรั่งเศส เห็น เรื่อง ความ สมควร จะ ว่า
 ก่อว่า ได้ ก็ ให้ กงสุต พาดหัว แด นำ เรื่อง รว มา ยื่น กับ เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย ๆ
 จึง จะ รับ ว่า ให้ ถ้า คน ใน ประเทศ สยาม เป็น ความ เกี่ยว ข้อง กับ เจ้าพนักงาน ฝ่าย
 ไทย กับ คน ใน บังคับ ฝรั่งเศส คน ใน ประเทศ สยาม จะ พ้อง คน ใน บังคับ ฝรั่งเศส
 ก็ ให้ คน ใน ประเทศ สยาม ทำ เรื่อง รวไป ปรกษา กับ เจ้าพนักงาน

ฝ่ายไทย ก่อน เมื่อเจ้าพนักงานฝ่ายไทยเห็นเรื่องราวความสมควร
จะว่าได้ ก็ให้เจ้าพนักงานฝ่ายไทยพาตัวแต่นำเรื่องราวมาขึ้นกับ
กงสุลฝรั่งเศสๆ จึงจะรับว่าให้

ข้อ ๕ ว่าคนชาติฝรั่งเศสจะไปเที่ยวค้าขายในประเทศสยามได้
โดยสะดวก จะซื้อขายสินค้ากับเจ้าของไม่ต้องซื้อต่อเจ้าพนักงาน
ต่อเจ้าภาษีไม่ให้มีผู้ขัดขวางห้ามปราม คนฝรั่งเศสเข้ามาอาศัย
อยู่ได้แต่ที่ใกล้กรุงเทพฯ ในจังหวัดหนทาง ๒๔ ชั่วโมง เข้ามาโดย
กำลังเรือแจวเรือพายของไทยในทุกเมื่อทุกเวลา จะปลูกตึกปลูก
เรือนปลูกโรงก็ได้ จะซื้อจะเช่าจะขายที่เรือกสวนไร่นาก็ได้ ถ้า
จะซื้อที่ใกล้กำแพงเมือง วัดแต่กำแพงเมืองออกไป ๒๐๐ เส้นจะซื้อได้ก็
แต่ที่ท่านเสนาบดีฝ่ายไทยยอมให้ซื้อ กับคนฝรั่งเศสเข้ามาอยู่ใน
กรุงเทพฯ ครบ ๑๐ ปีจึงซื้อได้ ถ้าฝรั่งเศสจะซื้อที่บ้านที่เรือนที่สวน
ที่ไร่นาให้ไปบอกกับกงสุลฝรั่งเศสๆ ต้องมาบอกกับเจ้าพนักงาน
ฝ่ายไทย กงสุลกับเจ้าพนักงานฝ่ายไทยจะช่วยว่ากล่าวให้ซื้อตาม
ราคาสมควรแล้ว จะได้ดูแลบักที่วัดที่ทำหนังสือปิดตราเจ้าพนักงาน
ฝ่ายไทยไว้เป็นสำคัญ แต่คนฝรั่งเศสที่ไปซื้อที่อยู่นั้น จะต้อง
ทำตามกฎหมายอย่างธรรมเนียมฝ่ายไทย ค่าธรรมเนียมที่ทำไว้ทำ
สวน ราษฎรฝ่ายไทยบ้านนั้นเมืองนั้นต้องเสียอย่างไรก็ต้องเหมือน
กัน ถ้าผู้ซื้อที่ไว้นั้นคิดตั้งแต่ซื้อที่ไว้ครบ ๓ ปีแล้วไม่ได้ปลูก
สร้างสิ่งใด เจ้าพนักงานฝ่ายไทยจะคืนเขาที่นั้นเสีย จะคิดเอา
เงินค่าที่คืนให้ตามราคาที่ซื้อไว้

ข้อ ๖ ว่าพวกฝรั่งเศษในเมืองไทย เมื่อจะต้องการมีตามแดน คนใช้สำหรับพวยเรือก็ดี ทำการต่างๆก็ดี จะเลือกจ้างได้ใน พวกไทย ซึ่งว่างการของนายหรือนายยอมให้รับจ้าง กับมิได้รับการจ้างของผู้อื่นก่อน แต่เมื่อไทยได้รับการของฝรั่งเสร็จแล้ว เจ้าพนักงานจะช่วยกำชับให้ถือตามซึ่งได้สัญญากัน เมื่อคนไทยรับใช้ฝรั่งเศษอยู่เว้นไว้แต่ราชการ นอกนั้นมิให้ผู้อื่นผู้ใดมาเบียดเบียนเขาได้ เหมือนคนฝรั่งเศษเอง ถ้าแต่ว่าไทยนั้นมากระทำผิดต่อกฎหมาย กงสุลฝรั่งเศษจะส่งตัวให้แก่เจ้าพนักงาน

ข้อ ๗ ว่าคนฝรั่งเศษที่เข้ามาอยู่ในประเทศสยาม จะกตัญญูออกไปก็ไปได้ไม่มีผู้ใดขัดขวาง เว้นแต่เจ้าพนักงานฝ่ายไทยไปชี้แจงบอกกับกงสุลฝรั่งเศษว่า คนฝรั่งเศษคนนั้นมีข้อขัดขวางยังไม่ควรจะให้ออกไป กงสุลฝรั่งเศษก็จะมีให้ออกไป ถ้าแต่คนฝรั่งเศษจะไปเที่ยวเดินทาง ๒๔ ชั่วโมง ที่กำหนดไว้ในหนังสือสัญญา จะต้องให้กงสุลไปขอหนังสือต่อเจ้าพนักงานฝ่ายไทยไป ถ้าคนฝรั่งเศษมีวิชาจะขอไปคูดังของต่างๆ แร่แต่ต้นไม้แต่สัตว์ต่างๆ ก็ให้เจ้าพนักงานฝ่ายไทยช่วยส่งเคราะห์ให้สำเร็จความปรารถนาของพวกนั้น จะได้มีผลประโยชน์ทั้งต้องฝ่าย ถ้าจะไปซุกแร่ถลุงแร่เขา มาแปนอาณาประโยชน์ ต้องบอกเจ้าพนักงานฝ่ายไทยให้รู้ก่อน เจ้าพนักงานฝ่ายไทยยอมจึงทำได้ ถ้าคนฝรั่งเศษจะไปเที่ยวในทาง ๒๔ ชั่วโมงเข้ามา ก็ไปได้ แต่จะต้องถือหนังสือของกงสุลฝรั่งเศษเป็นอักษรไทยว่า คนนั้นชื่ออย่างนั้น รูปพรรณอย่างนั้น มีคำหมิ่นอย่าง

นั้น จะไป ชุระ อย่าง นั้น ๆ จะ ต้อง บิด ตรา เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย ไป เป็น
สำคัญด้วย ถ้าไม่มี หนังสือ สำหรับ ตัวไป เป็น ที่ ส่ง ได้ ย ว่าเป็น คน หนึ่ง
ก็ ให้ เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย จับ ตัวไว้ แล้ว จะ ต้อง เอา ตัว มา ส่ง กับ
กงสุล โดย อธิมา ศิรย ทางไมตรี ใน เวลานั้น

ข้อ ๘ ว่าคน ฝรั่งเศส ที่ เข้า มา อยู่ ใน ประเทศ สยาม ก่อน ๆ ก็ดี ที่
จะ เข้า มา ชย ใหม ก็ดี จะ มี การ เกี่ยว ข้อง เป็น ความ กับ คน ฝ่ายไทย
คน ฝรั่งเศส จะ บอก กับ กงสุล ๆ คิด ข่าน แล้ว จะ ว่า กล่าว ปดอบ โยน
เปรียบ เทียบ ให้ ยอม แล้ว กัน โดย ดี ทั้ง สอง ฝ่าย ถ้า คน ฝ่ายไทย จะ มี
การ เกี่ยว ข้อง เป็น ความ กับ คน ฝรั่งเศส ก็ ให้ คน ฝ่ายไทย มา บอก กับ
กงสุล ฝรั่งเศส ๆ จะ ว่า กล่าว ปดอบ โยน เปรียบ เทียบ ให้ ยอม แล้ว กัน
โดย ดี ทั้ง สอง ฝ่าย ถ้า ทั้ง สอง ฝ่าย ไม่ ตกลง ยอม กัน กงสุล ฝรั่งเศส
จะ พา ตัวไป หา เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย กับ
กงสุล ฝรั่งเศส จะ ว่า กล่าว ตัดสิน ให้ โดย ชื่อ โดย ตรง ถ้า คน ฝ่ายไทย เป็น
ความ กับ เอง ก็ดี หรือ เป็น ความ กับ คนชาติ อื่น ๆ ก็ดี กง สุลฝรั่งเศส
ก็ ไม่ เขา เป็น ชุระ ถ้า คน ฝรั่งเศส วิวาท กับ เอง ก็ดี หรือ คน ฝรั่งเศส วิวาท
กับ คน ประเทศ ยุโรป อื่น ๆ ก็ดี เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย ก็ ไม่ เขา เป็น ชุระ
เว้น แต่ คน ฝรั่งเศส วิวาท กับ เอง หรือ คนฝรั่งเศส วิวาท กับ คนประเทศยุโรป
อื่น ๆ เป็น การใหญ่ ถึง ยิง ปืนฆ่า ฟัน กัน ตาย กฎหมายใน ประเทศ สยาม
ว่า เดิม เมือง ท่าน มีความ ผิด กง สุล จะ ต้อง จ้าง โทษ ผู้ ที่ กระทำ ผิด
ให้ สมควร กงสุลฝรั่งเศส กับ กับ ตน เอง ฝรั่งเศส จะ ต้อง บัง คับ คน ใน ตำแหน่ง
กำ มั้น ฝรั่งเศส ฝ่ายไทย จะ ไม่ เขา เป็น ชุระ ถ้า เรือรบ ฝรั่งเศส ไม่

มีอยู่ที่กรุงเทพฯ กงสุลมีคนอยู่น้อย ฝรั่งเศสคือฝรั่งเศส วิจิตร กั้น
 ขัน กงสุลจะไปขอเจ้าพนักงานฝ่ายไทยให้ไปช่วย ระวัง เจ้าพนักงาน
 ฝ่ายไทยจะให้คนไปช่วย ระวัง คนที่วิจิตร กั้น นั้น กว่าจะเรียบร้อยดี

ข้อ ๘ ว่า ถ้าคนฝรั่งเศส เข้า มา อยู่ใน ประเทศสยาม ทำผิดต่อไทย
 เจ้าพนักงานฝ่ายไทย จะจับเอาตัวผู้ที่ทำผิดไปส่งให้กงสุลฝรั่งเศส
 ต้องทำโทษให้ตามกฎหมายฝรั่งเศส ถ้าคนฝ่ายไทยไปทำผิดต่อคนฝรั่งเศส
 กงสุลฝรั่งเศสจะมาบอกกับเจ้าพนักงานฝ่ายไทย เจ้าพนักงาน
 ฝ่ายไทยจะจับคนฝ่ายไทย ผู้กระทำความผิดมาทำโทษให้ตามกฎหมายประ
 เทศสยาม

ข้อ ๑๐ ว่า ถ้าเรือถูกค้าเมืองฝรั่งเศสจะเข้ามาค้าขายตามทะเลใน
 เขตแดนประเทศสยาม พบปะสัตว์สัตว์เข้าปล้นตีเรือถูกค้าชาติ
 ฝรั่งเศส ท่านเสนาบดีแต่ผู้สำเร็จราชการหัวเมืองฝ่ายไทย จะ
 ให้ทหารแลเรือรบออกช่วยได้ ตามเรือสัตว์ให้เต็มอำนาจฝ่ายไทยที่จะ
 ทำได้ ถ้าจับตัวสัตว์ได้แล้ว ขุนนางฝ่ายไทยจะทำโทษตามกฎหมาย
 ฝ่ายไทย สินค้าของคนชาติฝรั่งเศสที่สัตว์เอาไปนั้น จะพบที่แห่งใดก็
 ดี หรือจะได้อะไรมา น้อยเท่าใดก็ดี จะเสียเท่าไร จะดีเท่าไรให้มอบให้
 กับกงสุลฝรั่งเศส จะได้อะไรให้กับเจ้าของ ถ้าฝ่ายไทยตามจับ
 สัตว์ แต่ผู้ร้ายแลสินค้าของคนชาติฝรั่งเศสด้วย เต็มใจ เต็มอำนาจไม่
 ได้แล้ว เจ้าพนักงานฝ่ายไทยจะมาบอกชี้แจงให้กงสุลรู้แล้วก็ไม่
 ต้องใช้ของ ถ้าผู้ร้ายมาตีของๆคนชาติฝรั่งเศสที่อยู่ในประเทศ
 สยาม เจ้าพนักงานฝ่ายไทยก็จะช่วยสืบเสาะติดตามให้เต็มกำลัง

อำนาจ ฝ่ายไทย ถ้าติดตามเต็มอำนาจไม่ได้แล้ว เจ้าพนักงาน ฝ่ายไทย จะมา บอก ชี้แจงให้ กงสุล รู้ แต่ก็ไม่ ต้องใช้ ของ

ข้อ ๓๑ ว่า ถ้า ถูก เรือ ใน กำปั่นรบเด เรือ ถูก ค้าฝรังเศส หตบ หนี ไป กงสุล ฝรังเศส แต่กับ ต้น นายเรือ ฝรังเศส จะ มา บอก กับ เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย จะ เอา ขูระ ช่วยติดตามให้เต็ม อำนาจ จับตัว ได้แล้ว จะ เอาตัวไป มอบให้ กับ กงสุล ถ้า กงสุล ไม่อยู่ จะ เอาตัว มอบให้ กับ ต้น นายเรือ ฝรังเศส ถ้า คน ฝ่ายไทย ทำ ผิด ด้วย กฎหมาย ฝ่ายไทย หนีไป อยู่ใน บ้าน เรือน คน ฝรังเศส กัด ใน กำปั่น ฝรังเศส กัด เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย จะ ไป ชี้แจง บอก กับ กงสุล ๆ จะ จับ เอาตัว ส่งให้ กับ เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย โดย เรือ กงสุล ฝรังเศส กับ เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย จะไม่ เข้า กับ คน หตบ หนี

ข้อ ๓๒ ว่า ถ้า คน ฝรังเศส ที่ เข้า มา ตั้ง ค้าขาย อยู่ใน ประเทศสยาม กู้ เงิน คน ฝ่ายไทย ไป กัด หรือ ซ้อ เซอ ดินค้า คน ฝ่ายไทย กัด แต่ มี เหตุ ขาดทุน ด้วย การ ต่าง ๆ ไม่มี เงิน จะ ใช้ ให้ กับ คน ฝ่ายไทย ที่ เปน เจ้า หนี กงสุล จะเอา ของ ๆ คน ที่ เปน ตก หนี ตาม มี มาก น้อย เท่าใด แบ่ง ใช้ ให้ กับ เจ้า หนี ตาม กฎหมาย ฝรังเศส เมื่อ เจ้า หนี แต่ เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย ไป บอก กับ กงสุล ๆ จะเอา ขูระ เจ้า หนี ช่วยสืบ เอา ของ ๆ ถูก หนี ที่มี อยู่ แต่ ก่อน ๆ ที่ เมือง นี้ กัด ที่ เมือง อื่น ๆ กัด ใน เวลา ที่ วัน ขำระ มา แบ่ง ให้ เจ้า หนี เสรีจ แต่ดู หนี นั้น จะไป ทำ มาหา ได้ มี กำไร หนี ด้วย สิ่ง อื่น ๆ ภาย หลัง วัน ขำระ เจ้า หนี เดิม จะ กัด ไป ทวง เอา อีก ไม่ได้

ข้อ ๓๓ ว่าถ้าคนฝ่ายไทย เป็น ^๕ คน ฝรั่งเศส หตบ หนีไป เจ้าพนักงาน
งานฝ่ายไทย จะช่วย ติดตามให้ เค็ม อานาจ ถ้า คน ฝรั่งเศส เป็น ^๕ คน ฝ่าย
ไทย เจ้าพนักงานฝ่ายไทย จะไป บอก กงสุล ๆ จะชำระให้

ข้อ ๓๔ ว่า ถ้าคนฝรั่งเศส จะเข้ามาตายใน ประเทศ สยาม ถ้า
คนฝ่ายไทย ตายใน ประเทศ ฝรั่งเศส ก็คือ เจ้าพนักงาน ฝ่ายไทย ฝ่าย ฝรั่งเศส
จะเอาของ ๆ คน ที่ตายให้ กับ คน ฝ่ายไทย ฝ่าย คน ฝรั่งเศส ที่ ควร จะ
ได้ มรดก ถ้าไม่มี ผู้ จะรับ มรดก ต้อง เอา ของ ๆ คน ที่ ตาย มอบให้ กับ
กงสุล แต่ เจ้าพนักงาน ฝ่ายไทย

ข้อ ๓๕ ว่า เรือรบ ฝรั่งเศส จะเข้ามาจอด อยู่ได้ แต่ เพียง หน้าด่าน
เมือง สมุทรปราการ ถ้า จะ ชน มา ถึง กรุงเทพฯ ให้ บอก ท่านเสนาบดี ฝ่าย
ไทยให้ รู้ ก่อน ท่านเสนาบดี ฝ่ายไทย ยอมให้ ชน มา จอด อยู่ ที่ไหน ก็
^๕ ชน มา จอดได้

ข้อ ๓๖ ว่า ถ้า เรือรบ ฝรั่งเศส กัด เรือ ตู๊กค้า ฝรั่งเศส กัด ชำรุด
ควร จะ เข้า อยู่ ชุน นางใน เรือรบ ฝรั่งเศส จะต้อง บอกกับ เจ้าพนักงาน ฝ่าย
ไทย เจ้าพนักงาน ฝ่ายไทย เห็นว่า เรือ ชำรุด จริง ควร จะ ชน มา
เข้า อยู่ ที่ กรุงเทพฯ ก็ จะ ให้ ชน มา ซ่อม แปรตง เข้า อยู่ ที่ กรุงเทพฯ ถ้า เรือ
ตู๊กค้า ฝรั่งเศส มี เหตุ ต้อง พยุ หรือ เรือ เกยหาด เกยหิน เลี้ย ที่ แห่งใดใน
ประเทศ สยาม ผู้ ตำน เจริช ราชการ เมือง หน้ วั ช่าง ก็ จะ ไป ช่วย เก็บ
ของ รับ คน แต่ จะ ให้ คน ไป บอก กับ กงสุล ที่ อยู่ ใกล้ กงสุล กับ เจ้า
พนักงาน ฝ่ายไทย จะช่วย ส่ง เคารพ หัก เก็บ ของ ที่ ควร จะ เก็บได้ ให้ กับ เจ้า
ของให้ ได้ กลับไป บ้าน เมือง

ข้อ ๑๗ ว่า ถ้าเรือ ตู๊ก คำชาติ ฝรั่งเศส จะ เข้า มา ขาย ใน ประเทศ
สยามได้ เสีย ก่า ภาษี ดิน คำ ขา เข้า ขา ออก ตามกฎหมาย ซึ่ง มี อยู่ใน
หนังสือ สัญญา ค่อ ไป ข้าง น่าน ใน ฉบับ นี้ แล้ว จะ ไม่ ต้อง เสีย ค่า ขรรมนเนียม
แต่ ค่า ร่อง น้ำ ค่า ทอด ส้ม อ้อ ถ้า ท่าน เห็น ว่า บัด ฝ่าย ไทย จะ ให้ เรือ ตู๊ก คำ
ประเทศ อื่น ๆ ก็ ดี มี ผล ประโยชน์ ประการใด ก็ จะ ต้อง ให้ เรือ ตู๊ก คำ
ชาติ ฝรั่งเศส มี ผล ประโยชน์ เหมือน กัน

ข้อ ๑๘ ว่า เรือ ตู๊ก คำ ชาติ ฝรั่งเศส จะ บรรทุก ดิน คำ เข้า มา ขาย ใน
ประเทศ สยาม ดิน คำ ขา เข้า ค้ง เสีย ภาษี ร้อย ละ สิบ ทุก สิ่ง จะ เสีย
เงิน ก็ได้ จะ เสีย ให้ เงิน ของ ก็ได้ สุด แต่ใจ เจ้า ของ จะ เสีย ถ้า ราคา
สิ่ง ของ ไม่ ตก ลง กัน ตู๊ก คำ ฝรั่งเศส ต้อง บอก กับ กงสุต ๆ กับ เจ้า
พนักงาน ฝ่าย ไทย จะ เรียก พ่อค้า คน หนึ่ง หรือ สอง คน มา ทั้ง สอง ฝ่าย
ให้ ช่วย ตี ราคา พอ ส้ม คอว ดิน คำ ที่ ตู๊ก คำ ฝรั่งเศส ได้ เสีย ภาษี ร้อย ละ
สิบ แล้ว จะ ไป รวม ขาย แห่ง เดียว หรือ จะ แบ่ง ขาย ให้ ตู๊ก คำ ไป ไม่ ต้อง
เสีย ภาษี อ้อ ถ้า ของ เสีย ภาษี ร้อย ละ สิบ แล้ว ของ จำหน่าย ไม่ได้ จะ
เหลือ ออก ต้ม ออก ไป มาก น้อย เท่าใด ต้อง คิด ภาษี สิ่ง ของ ที่ เหลือ คั้น
ให้กับ เจ้า ของ ให้ ครบ ถ้า ดิน คำ บรรทุก เข้า มา ไม่ได้ ชน ชน จาก เรือ
แต่ ออก ขาย ก็ ไม่ ต้อง เสีย ภาษี

ข้อ ๑๙ ว่า ดิน คำ ใน ประเทศ สยาม เมื่อ บรรทุก ลง เรือ ก็ ดี ที่ ยัง
ไม่ได้ บรรทุก ลง เรือ ก็ ดี จะ ต้อง เสีย ภาษี มาก น้อย เท่าใด ตาม ซึ่ง ได้
กำหนด ไว้ ใน หนังสือ พิภด ท ใต้ บัด ตรา ไว้ ด้วย กัน ทั้ง สอง ฝ่าย แต่ บรรทุก
ดิน คำ เหล่า นั้น จะ ต้อง เสีย ภาษี ชน เดียว ถ้า เสีย ภาษี เมื่อ บรรทุก

ตง เรือ ไป ค่าง ประเทศ แต่ ก็ไม่ ต้อง เสีย ภาษี ใน ประเทศ สยาม แต่ ค่า
ธรรมเนียม อื่น ๆ อีก ถ้า เสีย ภาษี ใน ประเทศ สยาม แล้ว เมื่อ บรรทุก
ตง เรือ ก็ไม่ ต้อง เสีย ภาษี แต่ ค่า ธรรมเนียม อื่น ๆ อีก

ข้อ ๒๐ ว่า ภาษี ดินค้า ที่ ได้ กำหนด ไว้ ใน หนังสือ สัญญา อกว่า ให้
มาก ทว่า ขึ้นไป เมื่อ ตู กค้า ฝรั่งเศส จะ เสีย ภาษี ดินค้า เมื่อ เขา เข้า มา
แต่ เมื่อ บรรทุก ออก ไป จาก ประเทศ สยาม แล้ว จะ ขาย ดินค้า ที่
บรรทุก เข้า มา แต่ ต่าง ประเทศ ก็ได้ จะ บรรทุก ดินค้า ใน ประเทศ สยาม
ออก ไป ก็ได้ เว้นไว้ แต่ ดินค้า ที่ ฝ่าย ไทย ห้าม ไม่ ให้ บรรทุก เข้า มา ขาย
เมื่อ ทำ หนังสือ สัญญา แล้ว ก็ ขาย ไม่ได้ แต่ เขา ปลุก เกิด เมื่อ ท่าน
เสนาบดี ฝ่าย ไทย เห็น ว่า จะ ขัด สั้น จะ ห้าม ไม่ ให้ ตู กค้า บรรทุก ออก
ไป ก็ได้ แต่ ให้ บอก กับ ตู กค้า ฝรั่งเศส ให้ รู้ ก่อน ว่า ห้าม เดือน หนึ่ง
แต่ เข้า ของ ตู กค้า ฝรั่งเศส ที่ ได้ ข้อ ไว้ แล้ว แต่ ก่อน หมาย ประกาศ ห้าม เมื่อ
มี หมาย ประกาศ ห้าม ว่า ใด กงสุล จะ มา บอก กับ เจ้า พนักงาน ให้ รู้ ว่า ตู กค้า
คน นั้น ได้ ข้อ เข้า ไว้ แล้ว เท่านั้น ๆ เข้า ใน จำนวน นั้น ตู กค้า จะ บรรทุก
ออก ไป นอก ประเทศ ก็ได้ เงิน ทอง ผ้า ผ่อน เข้า ของ เสบียง อาหาร
ของ กิน เครื่องใช้ สำหรับ ตัว ไม่ ต้อง เสีย ภาษี ถ้า ฝ่าย ไทย ตด ภาษี ค่า
ธรรมเนียม ให้ ฝ่าย ไทย ก็ได้ แต่ ตู กค้า ซาคี อื่น ๆ ก็ได้ มาก น้อย เท่า ใด
ก็ต้อง ตก ให้ ตู กค้า ฝรั่งเศส เหมือน กัน

ข้อ ๒๑ ว่า กงสุล ฝรั่งเศส จะ ต้อง บัง คับ ให้ กับ ตน แต่ ตู กค้า
ฝรั่งเศส ทำ ตาม กฎหมาย ที่ ตติ อยุ่ ใน หนังสือ สัญญา ซึ่ง บัด คราว ไว้ ด้วย กัน
ทั้งสอง ฝ่าย เจ้า พนักงาน ฝ่าย ไทย จะ ต้อง ช่วย ให้ ตู กค้า ฝ่าย ไทย ถือ

ตาม กฎหมาย ที่ คิด อยู่ กับ หนังสือ สัญญา นี้ เหมือน กัน กง สุ่ง ฝรั่งเศส
กับ เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย จะ คิด จัด แจง เพิ่ม เติม กฎหมาย หวง จะ รักษา
หนังสือ สัญญา ให้ เจริญ ทงสอง ฝ่าย ก็ ทำ ได้ เงิน ที่ ปรับใหม่ แด ของ
ที่ รับ ถูก ค่า เพราะ ทำ ผิด สัญญา นี้ จะ ต้อง ตั้ง เปน ขอส สำหรับ แผ่นดิน
ใน ประเทศ สยาม.

ข้อ ๒๒ ว่า เมื่อ พ้น ๑๒ ปี นับ แต่ หนังสือ สัญญา บิดตรา สำหรับ แผ่น
ดิน เข้า มา เปลี่ยนกัน แล้ว ถ้า ฝ่ายไทย ฝ่าย ฝรั่งเศส จะ ยอม เปลี่ยน ข้อ
ใด ๆ ใน หนังสือ สัญญา นี้ แด ข้อใด ๆ ใน กฎหมาย ค่า ชาย แด
พิกัด ภาษี ที่ คิด อยู่ กับ หนังสือ สัญญา นี้ แด กฎหมาย ที่ จะ ทำ ต่อ ไป
ภาย หน้า เมื่อ ได้ บอก ให้ รั กงกัน บั หนึ่ง แด จะ ตั้ง ขุน นาง ฝ่ายไทย
ฝ่าย ฝรั่งเศส เปลี่ยน แปลง เพิ่ม เติม ได้ ตาม แด เห็น ควร ด้วย กัน
ทง สอง ฝ่าย

ข้อ ๒๓ ว่า หนังสือ สัญญา นี้ ได้ เขียน เปน อักษร ฝรั่งเศส ข้อ
ความ อย่าง เดียว กัน เขา เปน แน ได้ ทง อักษร ไทย อักษร ฝรั่งเศส กฎหมาย
แด พิกัด ดินค้า ได้ เขียน เปน อักษร ไทย อักษร ฝรั่งเศส อย่าง เดียว กัน เขา เปน
แน ได้ ทง อักษร ไทย อักษร ฝรั่งเศส

ข้อ ๒๔ ว่า หนังสือ สัญญา นี้ ต้อง ออก ไป บิดตรา สำหรับ แผ่นดิน
เมือง ฝรั่งเศส เข้า มา เปลี่ยน กัน กับ หนังสือ สัญญา ที่ บิดตรา สำหรับ
แผ่นดิน ประเทศ สยาม กำหนด บั หนึ่ง นับ แต่ วัน ตั้ง ข้อ บิดตรา หนังสือ
สัญญา หรือ กอน ยัง ไม่ ครบ บั บิดตรา สำหรับ แผ่นดิน แด ก็ เปลี่ยน กัน
ได้ เมื่อใด หนังสือ สัญญา เข้า มา เปลี่ยน กัน แด หนังสือ สัญญา นี้ จึง มี

อำนาจใช้ได้ ฝ่ายไทยแต่ฝ่ายฝรั่งเศสจะต้องถือตามหนังสือสัญญา
 ทั้งสองฝ่าย เหตุฉะนั้นอำนาจทั้งสองฝ่ายได้ทำหนังสือสัญญานี้
 เขียนเป็นอักษรไทย ๓ ฉบับ อักษรฝรั่งเศส ๓ ฉบับ ข้อความ
 ถูกต้องกัน ได้ตั้งข้อปัดคราไ้ด้วยกันทั้งสองฝ่าย ทำให้กรุงเทพ
 มหานคร อมรรัตนโกสินทร์มหินทรายุทธยา ฉนวนศุกร เตือนเกล้าขึ้นสืบตั้งคว
 บั มะโรง นักษัตร อัฐี ศก จตุศักราช ๓๒๑๘ ปี ภาษาฝรั่งเศส เป็นวัน
 ตรีวัตที่ ๓๕ เดือน ออกเทศ์ คฤศกศักราช ๓๘๕๖ เป็นปีที่ ๖ ในราช
 สมัยแห่ง พระบาท สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ตราครั้ง มอญตั้ง. ตราพระนารายณ์ทรงนาค กรมหลวงวงษา
 ราชสีนท. ตราพระจันทรมณฑล สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติ.
 ตราพระคชสีห์ เจ้าพระยาศรีสุริยวงษ์สมุหพระกระดาโหม. ตราบัว
 แก้ว เจ้าพระยารัตนวงษ์มหาโกษาธิบดี. ตรายมชี่สิงห์ เจ้าพระยายมราช

กฎหมายสำหรับพ่อค้าฝรั่งเศส ที่จะเข้ามาค้าขายในประเทศไทย

ข้อ ๑ ว่ากับต้น นายเรือ พ่อค้าฝรั่งเศส มาค้าขายในประเทศไทย เมื่อเข้ามาถึงนอกต้นดอนก็ดี หรือจะเข้ามาถึงปากน้ำเมืองสมุทรปราการ ก็ดี จะต้องมาบอกเจ้าพนักงานที่ด่านเมืองสมุทรปราการว่า เรือมาแต่ประเทศนั้นๆ มีลูกเรือกี่คน มีเงินกี่บาท จะต้องทอดสมออยู่ที่หน้าด่านเมืองสมุทรปราการแล้ว จะต้องเอาบันใหญ่ กระสุนดินดำ ตง บรรทุกเรือเจ้าพนักงาน มอบให้กับขุนนางเจ้าพนักงานฝ่ายไทยที่เมืองสมุทรปราการ แล้วต้องมีขุนนางกรมการฝ่ายไทยคนหนึ่ง หรือสองคน กำกับเรือขึ้นมาจากจนถึงกรุงเทพฯ

ข้อ ๒ ว่าถ้าเรือฝรั่งเศส มิได้เอาบันและกระสุนดินดำขึ้นไว้ที่เมืองสมุทรปราการ ตามกฎหมายนี้ ต้องเอาเรือกลับลงไปเอาบันและกระสุนดินดำขึ้นไว้เสียที่เมืองสมุทรปราการแล้ว ต้องปรับไหมเงิน ๘๐๐ บาท ด้วยไม่ฟังกฎหมายนี้ ถ้าเอาบัน กระสุนดินดำขึ้นไว้แล้ว เสียเงินค่าปรับไหมแล้วเรือจะเลยขึ้นมา ณ กรุงเทพฯ มหานครก็ได้

ข้อ ๓ ว่าถ้าลูกค้าชาติฝรั่งเศส ขึ้นมาทอดสมอที่กรุงเทพฯ แล้ว ถ้าไม่ได้เป็นวันอาทิตย์ หรือเป็นวันทำบุญใหญ่ของฝรั่งเศส กับต้น นายเรือฝรั่งเศส ต้องเอาหนังสือสำหรับดำ แด่ บายูชั่ง ของซึ่งมีมา

ในท่าเรือฝรั่งเศส มอบให้กับ กงสุลฝรั่งเศสใน ๒๕ ชั่วโมง ถ้ามิได้ส่งหนังสือ แด่ ภายซึ่งตั้ง ของใน ๒๕ ชั่วโมง หรือส่ง ภายซึ่งไม่ครบจำนวน สิ่ง ของในท่าเรือ ต้องปรับใหม่เงิน ๕๐๐ บาท _____ แต่ว่ายอมให้ กับ ต้น นายเรือ ฝรั่งเศส แก่ ภายซึ่งตั้ง ของ ที่ หลง ลืมในระหว่าง ๒๕ ชั่วโมง คั้งแต่ ได้ส่ง หนังสือ กงสุลฝรั่งเศส นั้นไม่ ต้อง ปรับใหม่ เขาเงิน ถ้ากงสุลฝรั่งเศสได้ หนังสือ สำหรับ ท่า แด่ ภายซึ่งตั้ง ของในท่าเรือเสร็จแล้ว กงสุลฝรั่งเศส จะ เขียน ภายซึ่งให้ กับ เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย ที่ ได้ เรียก ภาษี ว่าเรือคู่ ค้อน ๆ ของ มี สิ่ง นั้นเท่า นั้น เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย ต้องให้ หนังสือ เบ็ด ระวัง แล้ว จะ ได้ เรียก ภาษี ตาม พักท ถ้า กับ ต้น นายเรือฝรั่งเศส ชน ของ ชน ก่อน ยังไม่ ได้ หมาย เบ็ด ระวัง เจ้าพนักงาน หรือ ลูกชาย ของ ที่ ทะเล กัด ที่ แม่ น้ำ กัด จะ ต้อง ปรับใหม่เงิน ๘๐๐ บาท แด ของ ที่ ตก ชาย จับ ได้ นั้น ต้อง วิว เขา เป็น ของ สำหรับ แผ่น ดิน ใน ประเทศ สยาม

ข้อ ๔ ว่า ถ้าเรือ ถูก ค่าฝรั่งเศส ชน ของ ออกแล้ว บรรทุก ของ ที่ จะ ออกไป เสีย ภาษี ให้เสร็จ แล้ว ได้ ทำ ภายซึ่ง จำนวน สิ่ง ของให้ กงสุล ครบ จำนวน แล้ว กงสุล ต้อง ขอ หนังสือ เบ็ดต้อง ค่อ เจ้าพนักงาน ฝ่ายไทย ๆ จะ ให้ หนังสือ เบ็ด ต้อง กับ กงสุล ถ้าไม่ มี การ เกี่ยวข้อง ถึงใด กงสุล จะ คืน หนังสือ สำหรับ ท่า ให้ กับ ต้น นายเรือ ฝรั่งเศส ปล่อยให้ ต้องไป ต้อง มี เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย กำกับ เรือ ลงไป จนถึง เมือง สุ่มท ปราการ ถ้า เจ้า พนักงาน ที่ เมือง สุ่มท ปราการไป ตรวจดู ที่ กำปั่น เสร็จ แล้ว บน แด กระสุน ดิน คำ ที่ เขา ชน ได้ ส่ง ให้ กับ ต้น

นายเรือฝรั่งเศสไป เจ้าพนักงาน ที่เมืองสมุทรปราการ จะต้องมี เครื่อง
แต่งตัว เป็น สำคัญ ให้รู้ว่า เป็น คน พนักงาน ที่ด่านเมือง จะลงไป
กำกับ อยู่ที่เรือ ถูกค่าฝรั่งเศส ลงไปได้ แต่ คน หนึ่ง หรือ สองคน จะ
ไป มากไม่ได้ เว้นไว้แต่เมื่อ จะลงไป วิว ของ นั้น จะไป หลาย คนก็ได้

พิกัดท้ายนอกเล่มในที่จะเรียกเอา ตามหนังสือสัญญา

ข้อ ๓ ว่า เป็น พิกัด ดิน คำภาษี ชั้นในไม่ต้องเสียเลย เสียแต่เมื่อ
บรรทุก ลงเรือ เสียภาษี อย่างนี้

ที่ ๑	งาช้าง	ห้ามละ ๓๐ บาท
ที่ ๒	รง	ห้ามละ ๖ บาท
ที่ ๓	นรมาด	ห้ามละ ๕๐ บาท
ที่ ๔	กระวาน	ห้ามละ ๓๔ บาท
ที่ ๕	แว้ว	ห้ามละ ๖ บาท
ที่ ๖	หอยแมงภู่	ห้ามละ ๓ บาท
ที่ ๗	ขนนก กระตุง	ห้ามละ ๓๐ สัตึง
ที่ ๘	หมากแห้ง	ห้ามละ ๓ บาท
ที่ ๙	กวั๊กซี่	ห้ามละ ๒ สัตึง
ที่ ๑๐	หุปลดาขาว	ห้ามละ ๖ บาท
ที่ ๑๑	หุปลดาดำ	ห้ามละ ๓ บาท
ที่ ๑๒	ผล กระเบา	ห้ามละ ๒ สัตึง
ที่ ๑๓	หางนกงู	ร้อย ละ ๑๐ บาท
ที่ ๑๔	กระตุกโค กระบือ	ห้ามละ ๓ ไพ
ที่ ๑๕	หนังแรด	ห้ามละ ๒ สัตึง
ที่ ๑๖	หนังเน่า	ห้ามละ ๑ สัตึง
ที่ ๑๗	อกเค่า	ห้ามละ ๓ บาท

ที่ ๑๘	กระดองตะพาน	ห้า	หามตะ	๓	บาท
ที่ ๑๙	ปดิ่งทะเล		หามตะ	๓	บาท
ที่ ๒๐	กุระเพาะปลา		หามตะ	๓	บาท
ที่ ๒๑	วังนกขน		ตีบเอา	สอง	
ที่ ๒๒	บักนกกกระเซ็น		ร้อยตะ	๒	บาท
ที่ ๒๓	ดีเลี้ยงด		หามตะ	๒	สลึง
ที่ ๒๔	เบจี่		หามตะ	๒	สลึง
ที่ ๒๕	พุงทลาย		หามตะ	๒	สลึง
ที่ ๒๖	กำยาน		หามตะ	๔	บาท
ที่ ๒๗	เป็ดอกหางไหล		หามตะ	๒	สลึง
ที่ ๒๘	เนื้อไม้		หามตะ	๒	บาท
ที่ ๒๙	หนังกระเบน		หามตะ	๓	บาท
ที่ ๓๐	เขากวางแก่		หามตะ	๑	สลึง
ที่ ๓๑	เขากวางอ่อน		ตีบเอา	หนึ่ง	
ที่ ๓๒	หนังกวาง		ร้อยตะ	๘	บาท
ที่ ๓๓	หนังทราย		ร้อยตะ	๓	บาท
ที่ ๓๔	เอ็นเนื้อ		หามตะ	๔	บาท
ที่ ๓๕	หนังโคกระบือ		หามตะ	๑	บาท
ที่ ๓๖	กระดูกช้าง		หามตะ	๑	บาท
ที่ ๓๗	กระดูกเสือ		หามตะ	๕	บาท

ที่ ๓๗	เขา กระบือ	หามตะ ๓	ตั้ง
ที่ ๓๘	หนัง ช้าง	หามตะ ๓	ตั้ง
ที่ ๔๐	หนัง เต่า	หามตะ ๓	ตั้ง
ที่ ๔๑	เกตุ ต้ม	หามตะ ๔	บาท
ที่ ๔๒	กรัง	หามตะ ๕	ตั้ง
ที่ ๔๓	บ้าน ไบ	หามตะ ๖	ตั้ง
ที่ ๔๔	ปลา แห่ง	หามตะ ๖	ตั้ง
ที่ ๔๕	ปลา ไบไม้	หามตะ ๓	บาท
ที่ ๔๖	ฝาง	หามตะตั้งตั้ง	เพื่อง
ที่ ๔๗	เนื้อ เค็ม แห่ง	หามตะ ๒	บาท
ที่ ๔๘	เบ็ด ออก ไปลง	หามตะ ๓	ตั้ง
ที่ ๔๙	ไม้ แดง	หามตะ ๒	ตั้ง
ที่ ๕๐	ไม้ ดำ	หามตะ ๕	ตั้ง
ที่ ๕๑	เข้า ดำ	เกวียนตะ ๔	บาท
ที่ ๕๒	เข้า เบ็ด ออก	เกวียนตะ ๒	บาท

ข้อ ๒ ว่า เปน ของ ที่ เสีย ภาษี ชั้น ใน ตาม พิกัด นี้ ภาษี นั้น จะ
เรียก มาก ขึ้น ไป ไม่ได้ ถึง จะ บรรทุก กำ บั้น ไป ไม่ ต้อง เสีย

ที่ ๕๓	น้ำ ตาด ทวาย ขาว	หามตะ ๒	ตั้ง
ที่ ๕๔	น้ำ ตาด ทวาย แดง	หามตะ ๓	ตั้ง
ที่ ๕๕	ฝ้าย เม็ด ฝ้าย บด	สิบ ตก	หนึ่ง
ที่ ๕๖	พริก ไทย	หามตะ ๓	บาท

ที่ ๕๗	ปตาทู	หมิ่นละ ๓ บาท
ที่ ๕๘	ถั่วทุก อย่าง	ตีบ สอง เขา หนึ่ง
ที่ ๕๙	กุ่มแห้ง	ตีบ สอง เขา หนึ่ง
ที่ ๖๐	งาเมตต์	ตีบ สอง เขา หนึ่ง
ที่ ๖๑	ไหม ดาว	ตีบ สอง เขา หนึ่ง
ที่ ๖๒	ขมิ้น	ตีบห้าเขาหนึ่ง
ที่ ๖๓	ไซเนื้อ	หาบละ ๓ บาท
ที่ ๖๔	เกตุข	เกตุย่นละ ๖ บาท
ที่ ๖๕	ยาสูบ	พินละ ๖ สติง

ข้อ ๓ ว่าแต่บรรดาสิ่งของทั้งปวง นอกจากพิศัตที่เขียนไว้ในหนังสือที่เสียกัน อยู่ในบ้านในเมืองเท่าไร ให้เรียกขึ้นอยู่แต่เท่านั้น อย่าให้เรียกเพิ่มทิวอื่นไป แต่อย่าให้เรียกภาษีเป็น ๒ ชั้น เมื่อบรรทุก ลงเรือไม่ต้องเสียภาษีอีก

ข้อ ๔ ว่าบ้าน แด่ กระสุน ดิน ต่ำ อาวุธ ต่าง ๆ จำเพาะแต่จะขายได้ กับเจ้าพนักงานฝ่ายไทย หรือเจ้าพนักงานฝ่ายไทย ยอมให้ขายกับคนอื่น ๆ ก็ขายได้

หนังสือสัญญาระหว่าง กรุงสยาม กับ กรุงฝรั่งเศส
ซึ่งได้ลงชื่อ กัน ที่กรุงปารีส ณวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์
รัตนโกสินทรศก ๑๒๒๒

สมเด็จพระเจ้า กรุงสยาม แล ท่าน ประธานาธิบดีรีบบติกฝรั่งเศส
มีความปรารถนา จะผูก พันธ ทางไมตรี แล จะให้ ความ ใจกว้างใจ ซึ่ง
มีอยู่ ต่อ กัน ใน ระหว่าง ประเทศ ทั้งสอง มั่นคง ชัน แล เพื่อ จะ ระวัง
ความ ขากวาง อย่าง ซึ่งได้ เกิด ชัน จากการ ที่ ดี ความ หมายถึง หนังสือ
สัญญาใหญ่ น้อย ที่ได้ ทำไว้ เมื่อ ณวันที่ ๓ ตุลาคม รัตนโกสินทรศก ๑๑๒๒
จึงได้ ตกลง ทำ หนังสือ สัญญา น้อย ชันใหม่ ฉบับ หนึ่ง เพื่อ ประโยชน์
จึงได้ แต่งตั้ง ผู้ มีอำนาจ เต็ม ทั้งสอง ฝ่าย คือ

ฝ่าย สมเด็จพระเจ้า กรุง สยาม นั้น

พระยา สุริยานุวัตร อรรคราชทูต พิเศษ แล ผู้ มีอำนาจ เต็มของ สมเด็จพระ
เจ้า กรุง สยาม ณสำนัก ท่าน ประธานาธิบดี รีบบติก ฝรั่งเศส เครื่อง
ราชอิสริยาภรณ์ มงกุฎสยาม ชั้น ที่ หนึ่ง แล เครื่อง อิศริยาภรณ์ เถยของ
คองเนอรั ชัน ที่ สอง ๑๓ ๑ ๑๓ ๑ ๑๓ ๑

ฝ่าย ท่าน ประธานาธิบดีรีบบติก ฝรั่งเศส นั้น

มองซีเออร์ เทโอฟีล เดลคาสเซ เดปูเต เด่นาบตี อ่าการ ต่าง ประเทศ

๑๓ ๑

๑๓ ๑

๑๓ ๑

ผู้ซึ่งเมื่อได้สั่งหนังสือมอบอำนาจให้ตรวจดู ซึ่งกัน แลกัน เห็น
เป็นอันถูกต้องแบบอย่างดีแล้ว ได้ไปถูกษาคถกตงกัน ทำสัญญาเป็น
ข้อ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑

เขตแดนในระหว่าง กรุงสยาม กับ กรุงกัมพูชา นั้น ตั้งต้นแต่ปาก
คลอง สตุ่ง ไรตุออล ช้าง ผึ่ง ซ้าย ทเด ล่าบ เป็น เส้นเขตแดน ตรง ทิศ
ตะวันออกไป จน บรรจบถึง คลอง กะพงจาม ตั้งแต่ ทิศ ท่อไป เขตแดน
เป็นเส้น ตรง ทิศ เหนือ ขึ้นไป จนบรรจบ ถึง ภูเขา พนม ดงรัก (คือ ภูเขา
บรรทัด) ต่อขึ้นไป เขตแดน เหนือไป ตาม แนวยอด ภูเขาบ้านน้ำใน ระหว่าง
ดินแดน น้ำตก น้ำ แล่น แล ดินแดน น้ำตก แม่ โขง ฝ่าย หนึ่ง กับ
ดินแดน น้ำตก น้ำมูน อีก ฝ่าย หนึ่ง จนบรรจบ ถึง ภูเขา ผาด่าง แล้ว ต่อ
เนื่องไป ช้าง ทิศ ตะวันออก ตามแนว ยอด ภูเขา นี้ จนบรรจบ ถึง แม่โขง
ตั้งแต่ ที่ บรรจบ นั้น ขึ้นไป แม่โขง เป็น เขตแดน ของ กรุงสยาม ตามความ
ข้อ ๑ ในหนังสือสัญญาใหญ่ ณ วันที่ ๓ ตุลาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๑๒

ข้อ ๒

ฝ่าย เขตแดนในระหว่าง เมือง หลวง พระ บางช้าง ผึ่งขวา แม่ น้ำ โขง
แล เมือง พิไชย กับ เมือง น่าน นั้น เขตแดน ตั้งต้น แต่ ปาก น้ำ เชียง ที่
แยก จาก แม่ น้ำ โขง เหนือ ไป ตาม กดาง ตำน้ำ แม่ เชียง จน ถึง ที่ แยก
ปาก น้ำ ตาง เเลย ขึ้นไป ตาม ตำ น้ำ ตาง จน บรรจบ ถึง ยอด ภูเขา บ้าน น้ำ
ใน ระหว่าง ดินแดน น้ำตก แม่โขง แล ดินแดน น้ำตก แม่ น้ำ เจ้า พระยา
ตรง ที่ แห่ง หนึ่ง ที่ ภูเขา แตนดิน ตั้งแต่ ทิศ เขตแดน ต่อ เหนือ ขึ้นไป

ทางทิศเหนือ ตามแนวยอดเขาปันน้ำในระหว่างดินแดนน้ำตกแม่โขง
แต่ดินแดนน้ำตกแม่ น้ำเจ้าพระยา จนบรรจบถึงปลายน้ำควม แล้วเขต
ต่อแดนเนื่องไปตามลำน้ำควมจนบรรจบกับแม่น้ำโขง

ข้อ ๓

จะได้กำหนดเขตแดนในระหว่างกรุงสยาม กับดินแดนที่เป็นแผ่นดิน
ดินอินโดจีนฝรั่งเศส รัฐบาลทั้งสองฝ่ายที่ได้ทำสัญญากันนี้ ต่าง
จะตั้งข้าหลวงผสมกันไปทำการกำหนดเขตแดนนี้ การกำหนดเขต
แดนนี้ จะทำตรงตามเขตแดนที่ได้กำหนดไว้ในข้อ ๑ แต่ข้อ ๒ ทั้ง
จะกำหนดลงในดินแดนที่อยู่ในระหว่างทะเลสาบกับทะเล

เพื่อจะกระทำให้การของข้าหลวงผสมสะดวกขึ้น แต่เพื่อจะหลีกเลี่ยง
เสียจากความยากทุกสิ่งทุกอย่างที่อาจเกิดขึ้นได้ในการกำหนดเขต
แดนในดินแดน ซึ่งอยู่ในระหว่างทะเลสาบแต่ทะเลนั้น เมื่อก่อน
ที่จะตั้งข้าหลวงผสม รัฐบาลทั้งสองฝ่ายจะตกลงกันเสียก่อนว่า
จะกำหนดที่สำคัญแห่งใดเป็นที่หมายกำหนดเขตแดนในดินแดนนี้ แห่ง
ใดเป็นเขตแดนที่จะจดทะเลเป็นต้น

จะได้ตั้งข้าหลวงผสม แต่ข้าหลวงนั้นจะตั้งกันทำการใน ๔ เดือน
ภายหลังวันรับอนุญาตให้หนังสือสัญญาฉบับนี้

ข้อ ๔

รัฐบาลสยามยอมเสียสละอำนาจ ซึ่งเป็นเจ้าของแผ่นดินเมือง
หลวงพระบางที่อยู่ข้างฝั่งแม่น้ำโขง

เรือค้าขายแต่แพไม้ ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของคนไทย มีอำนาจที่

จะขึ้นต้องได้ โดยสะดวก บำราศ จาก การ ขัดขวางใน ตอน แม่ น้ำ โขง
ซึ่งไหล คดงอ ที่ ดินแดน ของ เมือง หดง พระบาง

ข้อ ๕

เมื่อได้ตกลง กัน ตาม ข้อ ความ ซึ่งได้ กล่าวไว้ ใน ข้อ ๓ ตอนที่ ๒
ว่า ด้วย เรื่อง การกำหนด เขตแดน ใน ระหว่าง ทตถาบ แดทเต แถ้ว แด
เมื่อรัฐบาล สยามได้ แจ้ง ความให้ เจ้า พนักงาน ฝรั่งเศส ทราบ โดย ทาง
ราชการ ว่า ที่ ดินแดน ซึ่ง เป็น ผลแห่ง การ ที่ จะได้ ตกลง กัน กับ ที่
ดินแดน ซึ่ง อยู่ ข้าง ทิศ ตะวันออก ของ เขตแดน ตาม ที่ได้ กำหนด ลงไว้ ใน
ข้อ ๓ ข้อ ๒ ใน หนังสือ สัญญา ฉบับนี้ เจ้า พนักงาน ฝรั่งเศส จะ รับ เอา
ได้ เมื่อใดแล้ว กอง ทหาร ฝรั่งเศส ซึ่งได้ เข้า ตั้ง อยู่ใน เมือง จันทบุรี
ชั่วคราวหนึ่ง คราวหนึ่ง ตาม หนังสือ สัญญา วันที่ ๒ ตุลาคม
รัตนโกสินทร ศก ๑๓๒๒ จะ ออกจาก เมือง จันทบุรี ใน ทันใด

ข้อ ๖

ข้อ สัญญา ข้อ ๔ ใน หนังสือ สัญญาใหญ่ วันที่ ๓ ตุลาคม
รัตนโกสินทร ศก ๑๓๒๒ นั้น เป็นอัน ยกเลิก เปลี่ยนเป็น ข้อ สัญญาตามความ
ต่อไปนี้

พระบาท สมเด็จพระเจ้า กรุง สยาม ทรง รับ สัญญา ว่า พด ทหาร
ซึ่ง จะได้ ไปรบ เถต้า ไปรบ กระหม่อม ให้ ส่งไป หรือ จะให้ ตั้ง ประจำ อยู่ใน
เขตแดน ดินแดน แม่ โขง ข้างฝ่าย กรุง สยาม นั้น จะ เป็น พด ทหาร ชาติน ไทย
อยู่ ใน ใต้ มัง คับ นาย ทหาร ชาติน ไทย เสมอ มีความ ยกเว้น อย่าง เดียว จาก
สัญญา ข้อ นี้ ให้ เป็น ประโยชน์ แก่ คำ รวด ภูธร ไทย ซึ่ง นาย ทหาร

ชาติเคนนาร์ก็บังคับ อยู่ใน ขณะนี้ ถ้า รัฐบาล สยาม ปรารถนา จะ เปลี่ยน นายทหาร เหล่านี้ ให้ เป็น นายทหาร ของ ชาติอื่น รัฐบาลสยาม จะ ปรึกษา ให้ตกลง กันกับ รัฐบาล ฝรั่งเศส ก่อน

ในเรื่อง ที่ เกี่ยว ข้อง ด้วย แขวง เมือง พระตะบอง เมือง เดียมราฐ แต่ เมือง ศรีโสภณ นั้น รัฐบาล สยาม สัญญา จะ ให้ มี แต่ กอง พดกระเวร ซึ่ง เป็น ที่ ต้อง การ สำหรับ รักษา ความสงบ เรียบ ร้อย คน ที่ จะ ให้ เป็น พด กอง กระเวร นี้ จะเกณฑ์ เอาแต่ตัวน ที่ เป็น ชาวเมือง ณ ที่นั้น

ข้อ ๗

ถ้าใน กาดภายใน รัฐบาล สยามปรารถนา จะ ทำท่าเรือ คลอง ทาง รถไฟที่ในดินแดน ตุ่มน้ำตกแม่โขง ข้าง ฝ่ายของ กรุง สยาม (มีทาง รถไฟที่จะ ให้ เป็นทาง ติดต่อกัน จาก กรุง เทพ ไป ถึงที่ แห่งใดในแคว้น ตุ่มน้ำโขงโดย เฉพาะ) แม้ จะ ทำการ เหล่านี้ไป มิได้ แต่โดย ตำพั้ง เจ้าพนักงานไทย แต่โดย ทูณ ของไทย รัฐบาล สยาม จะ ปรึกษา ให้ตกลง กันกับ รัฐบาล ฝรั่งเศส ส่วน การที่ จะทำ สำหรับ ให้การ ต่าง ๆ ที่ กล่าว นี้เป็น ผล ประโยชน์ อัน ก็ เหมือน กัน

ใน การที่ จะใช้ ท่าเรือ คลอง ทาง รถไฟใน แคว้น ตุ่มน้ำตกแม่โขง ข้าง ฝ่ายของ กรุง สยาม ก็ดี ทั้งภายใน พระราช อาณาเขตร์ นอกไป จาก แคว้น นี้ ก็ดี เป็น ความ เข้าใจ กัน ว่า จะไม่ คง พักเก็บ เงิน ให้ต่าง กัน ให้เป็น การ ผิดไป จาก หักถัก ถาน ซึ่ง จะ ต้อง ทำให้ เสมอ กันใน

การค้าขาย ดังได้สัญญาไว้ในหนังสือสัญญาทั้งหลายที่กรุงสยาม
ได้ลงชื่อ

ข้อ ๘

ในที่จะทำการให้สำเร็จไปตามความ ข้อ ๖ ของหนังสือสัญญาใหญ่
วันที่ ๓ ตุลาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๓๒ นั้น รัฐบาลสยามจะอนุญาต
ที่ดินเป็นขนาดกว้างยาว ตาม ซึ่งจะได้กำหนดให้แก่รัฐบาลบริบัตติก
ณที่ต่างๆ ข้างฝั่งขวาแม่น้ำโขง คือ

ที่เชียงคาน หนองคาย เมืองสนธิบุรี ที่ ๆ ปากน้ำคาน
(ฝั่งขวาหรือฝั่งซ้าย) บ้านมุกดาหาร เมืองเขมราฐ กับที่ปากน้ำมูน
(ฝั่งขวาหรือฝั่งซ้าย)

รัฐบาลทั้งสองได้ตกลงกันจัดแจงเอาออก เสียซึ่งสิ่ง ที่กีดกันไม่
ให้เรือเดินได้สะดวกในลำน้ำมูน ตอนที่อยู่ในระหว่างพินุดกับแม่
น้ำโขง ถ้าเห็นว่าการนั้น จะทำให้สำเร็จไปไม่ได้ หรือว่าจะเปิดอง
เงินเกินไป รัฐบาลทั้งสองจะช่วยกันจัดแจงทำทางบกให้ไปมาถึง
กันได้ ในระหว่างเมืองพินุดแต่แม่น้ำโขง

รัฐบาลทั้งสองจะตกลงกันด้วยว่า ในระหว่างเมืองจำปาศักดิ์
กับเขตรแดนเมืองหุดวงพระบาง ดังที่ได้กำหนดลงไว้ในข้อ ๒ ของ
หนังสือสัญญาฉบับนี้ จะให้มีทางรถไฟขึ้นใช้แทนการเดินเรือที่
ไม่สะดวกในแม่น้ำโขง ถ้ายอมรั้งกันว่าเป็นที่ ต้องการ

ข้อ ๙

ตั้งแต่เดี๋ยวนี้ไป เป็น การตกลงกันแล้วว่า รัฐบาลทั้งสองจะ

ช่วยให้มีทางรถไฟ ตั้งแต่เมืองพนมเปญ ไปถึงเมืองพระตะบอง ซึ่งให้
ได้โดยสะดวก การก่อสร้าง แต่การที่จะกระทำให้มีผลประโยชน์
นั้น รัฐบาลทั้งสองจะทำเองโดยลำพัง ส่วนการในที่ดินแดนของ
รัฐบาลใด รัฐบาลนั้นรับทำ หรือรัฐบาลทั้งสองจะยินยอมพร้อม
กันให้บริษัทไทยปนกับฝรั่งเศส บริษัทใดทำก็ได้

รัฐบาลทั้งสองได้เห็นด้วยกันแล้วว่า เป็นภาระจำเป็นที่จะทำการ
เพื่อจะให้ทางน้ำในคลองเมืองพระตะบอง ในระหว่างทะเลสาบกับเมือง
นั้นถึงกัน เพื่อที่รัฐบาลฝรั่งเศสพร้อมด้วยที่จะให้เอกชนที่เป็น
ช่าง ซึ่งรัฐบาลสยามอาจจะต้องการใช้ทั้งสำหรับที่จะทำการแต่รักษา
การที่กล่าวนี้ด้วย

ข้อ ๓๐

รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยอมรับรายชื่อของคน
ในบังคับฝรั่งเศส เช่น กับที่มีอยู่แล้ว เดียวนี้ ยกเว้นเสียแต่คนจำ
พวกที่จะได้ยอมรับกันทั้งสองฝ่ายว่า ได้เข้าจดทะเบียนอยู่ในรายชื่อ
นั้น โดยเหตุอันมิชอบธรรม เจ้าพนักงานฝรั่งเศสจะได้ส่งตัว
แนวรายชื่อเหล่านี้ให้แก่เจ้าพนักงานไทย

บุตรหลานของคนอยู่ในบังคับ ซึ่งเข้าอยู่ในใต้อำนาจศาลฝรั่งเศส
เช่น นี้ จะไม่มีอำนาจที่จะอ้างเข้าอยู่ในทะเบียนได้ ถ้าหาก
ว่าคนเหล่านั้นไม่ได้ตกเป็นคนอยู่ในจำพวก ซึ่งได้กำหนดไว้ในข้อ
สัญญาต่อความข้อนี้ไว้ในหนังสือสัญญา น้อยฉบับนี้

คน กำเนิดใน ประเทศ เอเชีย เกิดใน ดินแดน ซึ่ง อยู่ใน ใต้ อำนาจ ปกครอง โดย ทาง ตรง ของ กรุง ฝรั่งเศส หรือใน ดินแดน ที่ อยู่ใน ความ บังคับ ของ กรุง ฝรั่งเศส นั้น จะมี อำนาจ ที่จะ รับ ความ บังคับ ของ ฝรั่งเศส ได้ ยกเว้น เสีย แต่ ผู้ ซึ่ง ได้ เข้า มา ตั้ง อยู่ใน กรุง สยาม เมื่อ ก่อน เวลา ที่ ดินแดน ที่ กำเนิด ของ คน เหล่า นั้น ได้ เข้า อยู่ใน อำนาจ ปกครอง หรือ ความ บังคับ ของ ฝรั่งเศส

ความ บังคับ ฝรั่งเศส จะมี ไป ถึง เพียง บุตร ของ คน เหล่า นั้น แต่ จะ ไม่มี แม่ เมื่อ ต่อ ไป ถึง หัตถา ของ คน เหล่า นั้น

ในการ ที่ เกี่ยว ข้อง ด้วย อำนาจ ศาล ซึ่ง ตั้ง แต่ นี้ ต่อ ไป คน ฝรั่งเศส แด คนใน บังคับ ฝรั่งเศส ใน กรุง สยาม จะ ต้อง เข้า อยู่ใน ใต้ บังคับ โดย ไม่มี ที่ ยก เว้น เลย นั้น รัฐบาล ทั้ง สอง ได้ ตกลง กัน ทำ ข้อ สัญญา ตั้ง ที่ จะ กล่าว ต่อ ไป นี้ ขึ้น ใช้ แทน ข้อ สัญญา ที่ มี อยู่ แต่ ก่อน

๓ ใน ความ อาญา คน ฝรั่งเศส หรือ คนใน บังคับ ฝรั่งเศส จะ อยู่ใน ใต้ บังคับ ธรรมดา การ ศาล ฝรั่งเศส เท่านั้น

๔ ใน ความ แพ่ง คดี ทั้ง ปวง ซึ่ง คนไทย เป็น โจทย์ ฟ้อง คน ฝรั่งเศส หรือ คนใน บังคับ ฝรั่งเศส จะ ต้อง ฟ้อง ต่อ ศาล กงสุล ฝรั่งเศส

คดี ทั้ง ปวง ซึ่ง คนไทย เป็น จำเลย ศาลไทย ดำหรับ พิจารณา คดี ความ ต่าง ประเทศ ซึ่ง ได้ ตั้งไว้ ณ กรุง เทพ ๆ จะ พิจารณา คดี ดิน

ยก เว้น เสีย แต่ ที่ ใน มณฑล เมือง นคร เชียงใหม่ นคร ตำปาง

นคร ตำพูน นคร น่าน ความ อาญา แด ความ แพ่ง ท่งปวง ซึ่ง คน
 ใน บังคับ ฝรั่งเศส มี คดี ศาล ต่าง ประเทศ ไทย จะ พิจารณา ตัดสิน แต่ เป็น
 ความ เข้าใจ กัน ว่า ใน คดี ความ ท่งปวง นี้ กงสุต ฝรั่งเศส มี อำนาจ
 ที่ จะ ไป อยู่ ใน ศาล เมื่อ เวลา ชำระ ได้ หรือ จะ ให้ มี ผู้ แทน ผู้ หนึ่ง ซึ่ง
 ได้ รับ อำนาจ ตาม ส้มควร แล้ว ไป อยู่ ที่ ศาล ใน เวลา ชำระ ก็ได้ แต่ เมื่อ
 เห็น ว่า เป็น การ ส้มควร แก่ ผล ประโยชน์ ของ ความ ยุติธรรม จะ ทำ ความ แนะ
 นำ ทัก ท่วง ชน ได้ ทุก อย่าง

ใน คดี ความ ซึ่ง คน ฝรั่งเศส หรือ คน ใน บังคับ ฝรั่งเศส เป็น จำเลย นั้น
 ถ้า ใน ระหว่าง ความ พิจารณา กงสุต ฝรั่งเศส เห็น เป็น เวลา ส้มควร ที่
 จะ ขอ ถอน คดี ความ นั้น ออก เสีย โดย ทาง ที่ จะ ทำ หนังสือ ขอ ไป เมื่อ
 ใด ก็ได้

คดี ความ นี้ ก็ ต้อง ส่ง ต่อ ไป ยัง ศาล กงสุต ฝรั่งเศส ซึ่ง ตั้ง แต่ เวลา
 นั้น ไป จะ พิจารณา คดี นั้น ได้ ตาม ตำพั่ง แต่ เจ้า พนักงาน ไทย จะ ส่ง
 เกราะ ี่ ช่วย ชุระ แก่ ศาล นั้น ด้วย

การ ฟ้อง อุทธรณ์ ต่อ คำ ตัด สิน ท่ง ปวง ของ ศาล สำหรับ พิจารณา
 คดี ความ ต่าง ประเทศ ก็ได้ ของ ศาล ต่าง ประเทศ สำหรับ มณฑล ท่ง ๔ ที่
 ได้ กล่าว มา แล้ว นั้น ก็ได้ จะ ต้อง ไป ฟ้อง อุทธรณ์ ที่ ศาล อุทธรณ์
 ณ กรุง เทพ ฯ

ข้อ ๓๓

ใน กาด ภาย หน้า เรื่อง กาว ที่ ชาว ประเทศ เอเซีย ซึ่ง มิ ได้ เกิด ใน ดิน
 แดน ที่ ตรง อยู่ ใน อำนาจ หรือ ใน ดิน แดน ที่ อยู่ใน ความ บังคับ กัน ของ กรุง

ฝรั่งเศส หรือ ผู้ ซึ่งมีได้ เบียดเบียน ชาติโดย ถูก ต้อง ตาม กฎหมาย จะ เข้า เป็น คน อยู่ใน ความ บังคับ กัน ของ ฝรั่งเศส ได้ นั้น รัฐบาล ของ รัฐบาล วิกตอเรีย ได้ รับ อำนาจ เท่า กัน กับ อำนาจ ซึ่ง กรุง สยาม จะ ยอม ให้ แก่ ประเทศ หนึ่ง ประเทศใด ใน กาดทวาย นำ

ข้อ ๑๔

ข้อความ ทั้งหลาย ซึ่ง มี อยู่ใน หนังสือ สัญญา ใหญ่ สัญญา น้อย แต่ สัญญา ทั้งปวง แต่ ก่อน มา ใน ระหว่าง กรุง สยาม กับ กรุง ฝรั่งเศส ที่ หนังสือ สัญญา น้อย ฉบับ นี้ มีได้ เบียดเบียน แปรตง เสีย นั้น ยัง คง ใช้ ได้ อยู่ โดย เต็ม

ข้อ ๑๕

ถ้าเกิด ความ ซัดซึ้ง ไม่ เห็นต้อง กัน ใน ความหมาย ของ หนังสือ สัญญา ซึ่ง ได้ เขียน ขึ้น ใน ภาษา ฝรั่งเศส แล ภาษา ไทย นี้ ภาษา ฝรั่งเศส จะ เป็น หลัก ข้าง เดียว

ข้อ ๑๖

หนังสือ สัญญา น้อย นี้ ต้อง มี อนุญาต ใน กำหนด ๔ เดือน ตั้งแต่วันที่ ได้ ลง ชื่อ หรือ ให้ เร็ว กว่า นั้น ถ้า จะ กระทำได้

ในการ ที่ จะ ให้ เป็น พยาน สำคัญ นั้น ผู้ มี อำนาจ เต็ม ทั้งสอง ฝ่าย ได้ ลง ชื่อ ไว้ ใน หนังสือ สัญญา นี้ แต่ ได้ ประทับตรา ลง ไว้ ด้วย กัน

ได้ ทำ ที่ กรุง ปารีส (เป็น สอง ฉบับ เหมือน กัน)

ณ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๒๒

(ประทับ ตรา แด เชื้อ) พระยา สุริยา

(ประทับ ตรา แด เชื้อ) เดตกาสเซ

หนังสือสัญญา

ระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส

ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕

ด้วย เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน รัตนโกสินทรศก ๑๒๖ หม่อมเจ้า
จรัญศักดิ์กฤดากร อรรควราหตุตพิเศษ แด่ผู้มีอำนาจเต็ม กับมอง
ซิเออร์ บิชอป เห็นว่า การ ต่าง ประเทศ ฝ่าย ฝรั่งเศส ได้ แยกเปลี่ยน
ฉบบั วติ ไฟ หนังสือ สัญญา คู่ กัน แล้ว แล้ว มี ข้อ ความ ใน หนังสือ
สัญญานี้ ดัง ต่อไปนี้ .

หนังสือสัญญา

สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน สยาม กับ เบร ดีเคินต์ แห่ง รับบ ดิก ฝรั่งเศส
อาไศรย เหตุ การ อัน มี ขึ้น เมื่อ ทำ การ ปัก บัน เขตแดน เพื่อจะให้
สำเร็จ ตาม ความ ใน หนังสือ สัญญา ลง วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร
ศก ๑๒๒ ศกศศ ศักราช ๑๘๐๕ นั้น มี ความ ประสงค์ ที่จะ แบ่ง บัน เขต
แดน สยาม ซึ่ง ติด ต่อ กับ เขตแดน ฝรั่งเศส ให้ แล้วแล้ว เป็น ครั้ง ที่ สุด
โดยทางต่างฝ่ายต่างผ่อนผันแลกเปลี่ยนเขตแดนต่อกันประการหนึ่ง อีก
ประการหนึ่ง มี ความ ประสงค์ ที่จะ ให้ การ ที่ เกี่ยว ข้อง กัน ใน ระหว่าง
สอง ประเทศ นี้ สดวกดี ขึ้น โดย แก่ ไขจัตไซ วิ ชี อำนาจ ศาต เป็นแบบ
เดียว และ ให้ คน ใน บ้อง กัน ฝรั่งเศส ซึ่ง อยู่ ใน กรุง สยาม มี กวรมสิทธิ
มาก ขึ้น อีก ด้วย จึง ได้ ตกลง กัน ทำ หนังสือ สัญญา ใหม่ ฉบบั หนึ่ง แล้ว
ได้ ตัด แต่ง ผู้มี อำนาจเต็ม สำหรับ การ ทำ สัญญา นี ทั้ง สอง ฝ่าย คือ

ฝ่าย ส้มเตี๊ยะ พระเจ้าแผ่นดิน สยาม นั้น พระเจ้าน้องยาเธอ กรม
หลวงเทเวศร์วงษ์โรประการ ภาวตรมहाจักรบรมราชวงษ์ และคราครอง
ขอพิศุ์ เชี้ยตั้งของคองเนอ ๆ ต ๆ เ่นาบตี ว่าการ ต่าง ประเทศ ฝ่ายหนึ่ง

ฝ่าย เปรตีเตนค้ แห่ง ธิบับติก ฝรั่งเศส นั้น มองซิเออร์ อิกคอรเอมิถ
มาวี โยเสฟ คอตแดง (เดอปลังซี) อรรค ราชทูต พิเศษแด่ผู้มี อำนาจ
เต็ม ของ ธิบับติก ฝรั่งเศส ครา ขอพิศุ์ เชี้ยตั้งของคองเนอ กับ ตองตัก
ของ บับติก อีกฝ่ายหนึ่ง

ต่างได้ รับ หนังสือ มอบ อำนาจ ด้วย กัน ทั้ง สอง ฝ่าย ที่ได้ สอบ สอน
กัน เห็น ถูก ต้อง ตาม แบบ อย่าง แด้ว จึง ได้ พร้อม กัน ตกตง ทำ หนังสือ
สัญญา มี ข้อ ความ ดัง กล่าว คือไปนี้

ข้อ ๑

รัฐบาล สยาม ยอม ยก ดินแดน เมือง พระตะบอง เมือง เสียมราฐ กับ
เมือง ศรีโสภณ ให้ แก่ กรุง ฝรั่งเศส ตาม กำหนด เขตแดน ดัง ว่าไว้ ใน
ข้อ ๑ ของ หนังสือ สัญญา ว่า ด้วย บัก บัน เขตแดน ซึ่ง ติด ท้าย หนังสือ
สัญญา นี้

ข้อ ๒

รัฐบาล ฝรั่งเศส ยอม ยก ดินแดน เมือง ด่าน ช้าย และ เมือง คราด กับ
ทั้ง เกาะทั้งหลาย ซึ่ง อยู่ ภายใต้ แหตม ถึง ลงไป จน ถึง เกาะ กูค นั้น ให้ แก่
กรุง สยาม ตาม กำหนด เขตแดน ดัง ว่าไว้ ใน ข้อ ๒ ของ สัญญา ว่า ด้วย บัก
บัน เขตแดน ดัง กล่าว มา แด้ว

ข้อ ๓

การที่จะส่งมอบดินแดนเหล่านี้ซึ่งกันและกันนั้น จะได้จัดให้สำเร็จภายในยี่สิบวัน ตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนวีไฟสัญญาแล้ว

ข้อ ๔

กรรมการรวมกันของทั้งมี นายทหาร และ พนักงานฝ่ายไทยและฝรั่งเศส ซึ่งต้องประเทศที่ทำสัญญานี้ จะได้เลือกตั้งขึ้นภายในสี่เดือนตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนวีไฟสัญญาแล้ว และให้ไปปักเขตแดนทั้งปวงที่ตกลงกันใหม่นี้ กรรมการนี้จะตั้งมีอัครราชทูตที่จะทำการได้ทันที และให้ทำการตามความที่กำหนดที่กล่าวไว้ในสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนที่คล้ายหนังสือสัญญานี้

ข้อ ๕

บรรดาคนชาวทวิปเอเชีย ซึ่งอยู่ในบังคับภายในบ้องกันของฝรั่งเศส ผู้ซึ่งจะได้จัดบาญชีตามความ ข้อ ๓๓ ในหนังสือสัญญาวันที่ ๓๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๒ ศกศักราช ๑๘๐๕ นั้น ถ้าเป็นคนที่จะจัดบาญชีในที่ว่า การ กงสุต ฝรั่งเศสในกรุงสยาม ภายในวันที่ตั้งชื่อหนังสือสัญญาฉบับนี้แล้ว จะต้องอยู่ในอำนาจศาลฝ่ายสยามตามธรรมเนียมของบ้านเมือง

อำนาจศาลคดีต่างประเทศฝ่ายสยาม ซึ่งได้ไว้ในข้อ ๓๒ ของหนังสือสัญญา ลงวันที่ ๓๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๒ ศกศักราช ๑๘๐๕ นั้น จะต้องผ่อนใช้ตามสัญญาว่าด้วยอำนาจศาลที่คิด

ท้ายหนังสือสัญญา ให้ขยายใช้ทั่วไป ทั้ง กรุง สยาม สำหรับ คน ชาว
เอเชีย ซึ่ง อยู่ใน บังคับ หรือ อยู่ใน บ้อง กัน ของ ฝรั่งเศส ที่ ว่าไว้ ใน
ข้อ ๓๖ และ ข้อ ๓๗ ของ หนังสือสัญญาเก่า ที่ กล่าว มา แล้ว และ เปน
คนที่ ได้ จด บัญชี อยู่ใน ที่ ว่า การ กงสุต ฝรั่งเศส ใน ปัจจุบัน นี้

วิธี อำนาจ ศาด อย่าง นี้ จะ เดิก ไม่ ใช้ คือ ไป คือ จะ เปลี่ยน อำนาจ
ศาด ศัด ต่าง ประเทศ ไป เปน อำนาจ ศาด ฝ่าย สยาม ตาม ขรรณ เนียม
ของ บ้าน เมือง เมื่อ ได้ ประกาศ ใช้ กฎหมาย รวม ลักษณะ ต่าง ๆ คือ
กฎหมาย ลักษณะ อาญา ฎา โทษ กฎหมาย ลักษณะ แพ่ง และ การ ค้า
ขาย กฎหมาย ลักษณะ วิธี พิจารณา ศัด และ กฎหมาย ลักษณะ จัด ตั้ง ศาด

ข้อ ๖

คน ชาว เอเชีย ซึ่ง อยู่ใน บังคับ และ บ้อง กัน ของ ฝรั่งเศส จะ ได้ มี
กรรมสิทธิ์ เหมือน คน ใน พน เมือง ตลอด ทั่ว กรุง สยาม คือ กรรม สิทธิ
ในการ ถือ ที่ ดิน กรรมสิทธิ์ ในการ ที่ จะ อยู่ ฎา จะ เกี่ยว ไป แห่ง ไต ๆ ได้
ไม่มี ข้อ กำหนด ห้าม ด้วย

คน เหล่า นี้ จะ ต้อง เสีย ภาษี อากร และ ส่ง วย หรือ การ เกณฑ์ ใช้
ราชการ ตาม ขรรณ เนียม

แต่ จะ ได้ ยก เว้น จาก เกณฑ์ เปน ทหาร และ จะ ไม่ ต้อง เสีย ภาษี ฎา
ค่า แรง แทน เกณฑ์ เปน การ พิเศษ ขึ้น อีก

ข้อ ๗

ข้อ ความ ทง บ้อง ใน หนังสือ สัญญา ใหม่ น้อย ทง บ้อง ที่ มี อยู่ แต่ ก่อน
ใน ระหว่าง กรุง สยาม กับ กรุง ฝรั่งเศส ซึ่ง ไม่ ได้ แก่ ไข ไว้ ใน หนังสือ
ต้อง คง อยู่ เต็ม ตาม เดิม

๓๓๒

ข้อ ๘

ถ้ามีข้อเถียงกันขึ้นในการแปลความหมายของหนังสือสัญญา^{ซึ่ง}ที่ได้ทำไว้ทั้งภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสนั้น จะต้องใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นหลัก

ข้อ ๘

หนังสือสัญญา^{ซึ่ง} จะต้องระงับไว้ในกำหนดสี่เดือน นับตั้งแต่วันที่ได้ตั้งชื่อ ถ้าก่อนกำหนดนั้นถ้าจะทำได้ หนังสือสัญญา^{ซึ่ง}นั้นผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่าย ได้ตั้งชื่อแต่ประทับตราไว้เป็นสำคัญ

กระทำอย่างละ ๒ ฉบับ ณ กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๓ มีนาคม วันจันทร์โกสินทรศก ๓๒๕ คฤศศักราช ๓๘๐๗

(ประทับตราและเซ็น) เทวระวงษ์วิโรประการ

(ประทับตราและเซ็น) วัคคอดแดง (เดอปลั่งซี)

สัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนทิศท้ายหนังสือสัญญา
ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๕๕

เพื่อประโยชน์ที่จะให้กรรมการ ซึ่งกล่าวไว้ในข้อ ๔ ของหนังสือสัญญา ลงวันนั้น จัดการปักปันเขตแดนให้ชัดเจน และเพื่อที่จะไม่ให้เกิดมีข้อขัดข้องขึ้นได้ ในการปักปันเขตแดนนั้น รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม กับ รัฐบาลของริบเบิลิกฝรั่งเศส จึงได้ยินยอมตกลงกัน ตามความที่กล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑

เขตแดนในระหว่างกรุงสยาม กับ อินโดจีน ของฝรั่งเศส นั้น ตั้งแต่ชายทะเลที่ ตรงข้าม จาก ยอดเขา สูงที่สุด ของ เกาะ กูด เป็น หลัก แล้ว ตั้งแต่ นั้น ต่อไป ทาง ทิศ ออก เดียง เห็น ถึง ดัน เขา พนม กระจาย และ เปน ที่ เข้าใจ กัน ชัดเจน ด้วยว่า แม้ จะมี เหตุการ ใดๆ ก็ดี พาก ไหล่ เขา เหล่า นี้ ข้าง ทิศ ทิศ ออก รวม ทั้ง ที่ ตุ่ม น้ำ คลอง เกาะ ปะ โดย นั้น ต้อง คง เปน ดินแดน ฝ่าย อินโดจีน ของ ฝรั่งเศส แล้ว เขตแดน ต่อไป ตาม ดัน เขา พนม กระจาย ทาง ทิศ เหนือ จน ถึง เขา พนม ทม ซึ่ง เปน เขา ใหญ่ บน น้ำ ทง หลาย ระหว่าง ถ้ำ น้ำ ที่ ไหล ตก ข้าง สยาม ฝ่าย หนึ่ง กับ ถ้ำ น้ำ ที่ ไหล ตก ทะเลสาบ อีก ฝ่าย หนึ่ง ตั้งแต่ เขา พนม ทม นี้ เขตแดน ไป ตาม ทิศ พายัพ ก่อน แล้ว จึง ไป ตาม ทิศ เหนือ ตาม เขตแดน ซึ่ง เปน อยู่ใน ปัจจุบันนี้ ระหว่างเมือง พระตะบอง ฝ่าย หนึ่ง กับ เมือง จันทบุรี และ เมือง ทรายค อีก ฝ่าย หนึ่ง แล้ว ต่อไป จน ถึง ที่ เขต

แดน น ชาม ดำน้ำใต้ ทั้ง แค้น ค่อยไป ตาม ดำ นาน จน ถึง ปาก ที่ ต่อ กับ
 ดำ น้ำ ศรี โสภณ และ ตาม ดำ น้ำ ศรี โสภณ ค่อยไป จน ถึง ที่ แห่ง หนึ่ง ใน
 ดำ นาน ประมาณ สิบ กิโลเมตร ฤๅ สองร้อยห้าสิบ เส้น ได้ เมือง ฮาวาย
 ตั้งแต่ ที่ นี้ ตัดเส้น ตรงไป จน ถึง เขา แดง แรก ตรงระหว่าง ถดถาง ทาง
 ช่อง เขา ทั้ง ๒ ที่ เรียกว่า ช่อง ตะโก กับ ช่อง เสม็ด แต่ ได้ เป็น ที่ เข้าใจ
 กัน ว่า เส้น เขตแดน ที่ ก้าว มา ที่ สุด นี้ จะ ต้อง บุก บั่น กัน ให้ มี ทาง
 เดิน ตรง ใน ระหว่าง เมือง ฮาวาย กับ ช่อง ตะโก คง ไว้ ใน เขต กรุงสยาม
 ตั้งแต่ ที่ เขา แดง แรก ที่ ก้าว มา ช่าง ต้น นั้น เขตแดน ค่อยไป ตาม เขา
 บัน น้ำ ที่ ตก ทเล ตำบล และ แม่ น้ำ โขง ฝ่าย หนึ่ง กับ ที่ ตก น้ำ หนอง อีก ฝ่าย
 หนึ่ง แล้ว ค่อยไป จน ตก ตำ แม่ น้ำ โขง ได้ ปาก มน ตรง ปาก ห้วย ดอน
 ตาม เส้น เขตแดน ที่ กรมการ บุก บั่น แดน ครั้ง ก่อน ได้ ตก ลง กัน แล้ว
 เมื่อวันที่ ๓๘ มกราคม รัตนโกสินทรศก ๒๒๕ กฤศศักราช ๑๘๐๗

ได้ เขียน เส้น พรหมแดน ประเมิน ไว้ อย่าง หนึ่ง ใน แผนที่ ตาม ความ
 ที่ ก้าว ใน ข้อ นี้ คิด เนื้อ ไร่ ใน สัญญา นี้ ด้วย

ข้อ ๒

เขตแดน เมือง หดวง พระบาง นั้น ตั้งแต่ ช้าง ทิศใต้ ใน แม่ น้ำ โขง
 ที่ ปาก น้ำ เือง แล้ว ค่อยไป ตาม ถดถาง ดำ น้ำ เือง น จน ถึง ที่ แรก เกิด
 น้ำ น ที่ เรียกว่า ภูเขา เมียง ค่อย เขตแดน ไป ตาม เขา บัน น้ำ ตก
 แม่ น้ำ โขง ฝ่าย หนึ่ง กับ ตก แม่ น้ำ เจ้า พระยา อีก ฝ่าย หนึ่ง จนถึง ที่ ใน
 ตำ แม่ น้ำ โขง ที่ เรียกว่า แก่ง ผา ไต ตาม เส้น พรหมแดน ที่ กรมการ บุก
 บั่น เขตแดน ได้ ตก ลง กัน ไว้ แต่ เมื่อวันที่ ๓๖ มกราคม รัตนโกสินทรศก ๒๒๕
 กฤศศักราช ๑๘๐๖

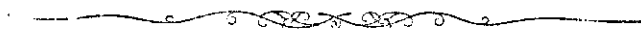
ข้อ ๓

กรรมการ บั๊กบ้าน เขตแดน ที่กล่าวไว้ในข้อ ๔ ของหนังสือสัญญา
 ดังวันนั้น จะต้องทำการ บั๊กบ้าน หมายเขตแดนไว้ ในพื้นที่ ตามเขต
 แดนที่กล่าวไว้ในข้อ ๑ นี้ ถ้าในเวลาที่กำลังไปทำการ บั๊กบ้าน เขตแดน
 กันอยู่นั้น รัฐบาลฝรั่งเศสจะมี ประสงค์ที่จะ เปลี่ยนแปลงเส้นพรม
 แดนใหม่ เพื่อให้เป็นไปตาม ลักษณะภูมิประเทศ แทนเส้นพรมแดน
 ที่ได้ตกลงยินยอมกันไว้แล้ว การที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงกันนั้น
 ถึงโดยว่าจะเกิดมี เหตุการณ์อย่างไรๆ ก็ดี จะต้องทำให้เป็นที่
 ตกลง ต้าเสียประโยชน์ของ รัฐบาลสยามด้วย

สัญญา นี้ผู้มีอำนาจ เต็ม ทั้ง สอง ฝ่าย ได้ ลงชื่อ แด่ ประทับตราไว้
 เป็น สำคัญอย่าง ละ สอง ฉบับ ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๒๓ มีนาคม
 รัตนโกสินทรศก ๑๒๕ ๐๑๑๑

(ประทับตราและเซ็น) เทอะวงษ์วโรประการ

(ประทับตราและเซ็น) วัคสอดแดง (เดอปลั่งซี)

สัญญาว่าด้วยอำนาจศาลในกรุงเทพฯ
 สำหรับใช้แก่คนชาวเอเชียที่อยู่ในบังคับอยู่ใน
 บ่อนกันฝรั่งเศสติดต่อกันหนึ่งข้อสัญญา ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม
 รัตนโกสินทร ศก ๑๒๕ ๑๓๕๕ ๑๙๐๗

ตามความที่กล่าวไว้ใน ข้อ ๕ ของหนังสือสัญญาฉบับนี้ รัฐบาล
 ของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม กับ รัฐบาลของริบดิค ฝรั่งเศส มี
 ความประสงค์ที่จะผ่อนผัน ทั้งและจัดการของศาลคดีต่างประเทศนั้น
 ได้ยินยอมตกลงกันดัง กล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑

ศาลคดีต่างประเทศทั้งหลายนั้น จะได้ตั้งขึ้นทุกแห่งที่สมควรจะ
 จัดการพิจารณาคดีให้มีขึ้นตามแบบอันดี ตามที่จะได้เข้าใจตกลง
 กันในระหว่าง เสนาบดีว่า การต่างประเทศฝ่ายสยาม กับ ราชทูตฝรั่งเศส
 ที่กรุงเทพฯ

ข้อ ๒

อำนาจของศาลคดีต่างประเทศทั้งหลายนั้น จะได้ขยายใช้ออกไปคือ
 ประการที่ ๑ ในคดีความแพ่ง บรรดาความแพ่ง หรือ คดีความใน
 การค้าขาย ซึ่งคนชาวเอเชียที่อยู่ในบังคับอยู่ในบ่อนกันของฝรั่งเศส
 เป็นคู่ความ

ประการที่ ๒ ในคดีความอาญา บรรดาคดีที่ทำผิดต่อกฎหมายทุก

อย่าง ซึ่ง คน ชาว เอเชีย ที่ อยู่ใน บังคับ ฎ อยู่ใน บ้อง กั้น ฝรั่งเศส จะ
ได้ กระทำผิด ก็ ดี ฎ จะเป็น ผู้ ที่ ถูก คน อื่น กระทำ ร้าย ก็ ด้วย เหมือนกัน

ข้อ ๓

ใน มณฑล อุดร และ มณฑล อีสาน นั้น อำนาจ ของ ศาล คดี ต่าง
ประเทศ จะ ได้ ขยาย ใช้ ไป พดาง ก่อน ทว่า ทั้ง คน ชาว เอเชีย ที่ อยู่ใน บังคับ
ฎ ใน บ้อง กั้น ของ ฝรั่งเศส ไม่ เดือก ว่า คน เหล่า นี้ จะ ได้ จัด บาญชี่ ได้
ใน ที่ ว่า การ กงสุต ฝรั่งเศส วันใด ๆ

ข้อ ๔

อำนาจ ที่ จะ เรียก ถอน คดี นั้น จะ ต้อง ใช้ ตาม ความ ที่ กล่าว ได้ ใน
ข้อ ๓๒ ของ หนังสือ สัญญา ลง วันที่ ๓๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร ศก ๒๒๒
ศฤศศักราช ๒๔๐๔

แต่ อย่างไร ก็ ดี อำนาจ นี้ จะ ต้อง เถิก ไม่ใช่ ใน คดี ทั้ง ปวง ซึ่ง เป็น
คดี ที่ อยู่ใน กฎหมาย ดักษณ ต่าง ๆ ฎ อยู่ใน พระ ราช บัญญัติ ที่ ได้ ประ
ภาศ์ ออก ตาม แบบ อย่าง นั้น ใน ที่ นี้ เมื่อ ได้ ส่ง กฎหมาย หรือ พระ ราช
บัญญัติ เช่น ว่า นี้ ยัง ถาน ทูต ฝรั่งเศส แล้ว และ ได้ ใช้ กฎหมาย นั้น ด้วย
ถ้า มี คดี ซึ่ง พิจารณา ค้าง อยู่ใน เวลา ที่ ประภาศ์ ใช้ กฎหมาย ดักษณ ต่าง ๆ
ฎ พระ ราชบัญญัติ ดัง ว่า มา แล้ว กระทรวง ว่า การ ต่าง ประเทศ กับ
สถาน ทูต ฝรั่งเศส ณ กรุง เทพ ฯ จะ ได้ ปฤชษา ตก ลง กัน เพื่อ ที่ จะ พิจารณา
คดี ที่ ค้าง อยู่ นั้น ณ ศาลใด ต่อ ไป ให้ สำ เร็จ ตลอด ด้วย

ข้อ ๕

บรรดา คดี อุทธรณ์ คำ คัดสิน ของ ศาล คดี ต่าง ประเทศ ทั้งหมด ที่ ได้ พิจารณา ความ ใน ชั้น ต้น นั้น จะ ได้ ส่ง ให้ ถึง สุด ฝั่ง เส้น ผู้ท จะ มี อำนาจ เขียน ความ เห็น ใน คดี นั้น ยื่น ให้ คัด ไว้ ใน ส่วน ณ คดี นั้น ด้วย

คำ คัดสิน คดี ชั้น อุทธรณ์ นั้น จะ ได้ มี ผู้พิพากษา ชาว ยุโรป ลง ชื่อ ด้วย ต้อง นาย

ข้อ ๖

คดี อุทธรณ์ ด้วย บังคับ กฎหมาย นั้น จะ ร้อง อุทธรณ์ คำ คัดสิน ของ ศาล อุทธรณ์ ทั้งหมด อีก ได้

คดี อุทธรณ์ อย่าง นี้ จะ มี ชั้น ได้ ด้วย เหตุ ที่ จะ ร้อง ว่า ศาล ไม่ มี อำนาจ จะ พิจารณา คดี นั้น แล้ว และ ใช้ อำนาจ ผิด และ เมื่อ กล่าว ทิ้ง ไป จะ ร้อง ได้ ทุก ข้อ ที่ ว่า ทำ ผิด กฎหมาย คำ อุทธรณ์ อย่าง นี้ ศาล ฎีกา ซึ่ง เป็น ศาล สูง ที่ สุด จะ ได้ พิจารณา

ข้อ ๗

ใน ศาล หนึ่ง ศาล ใด ก็ ดี ที่ ได้ พิจารณา คดี แ่ง หรือ อาญา นั้น ถ้า จะ มี คำ ร้อง ว่า ด้วย ศาล ไม่ มี อำนาจ จะ พิจารณา คดี นั้น ตาม ข้อ บังคับ ที่ ว่า ไว้ ใน หนังสือ สัญญา นี้ แล้ว ก็ ต้อง ให้ ร้อง ชั้น ก่อน ที่ จะ ให้ การ แก่ ความ ใน คดี นั้น

สัญญา นี้ ผู้ มี อำนาจ เต็ม ทั้ง ๒ ฝ่าย ได้ ลง ชื่อ และ ประทับตรา ไว้

๓๓๘

เป็นสำคัญอย่าง ๓๓๘ ฉบับ ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๒๓ มีนาคม

รัตนโกสินทร์ ศก ๓๒๕ คฤศศักราช ๓๘๐๗

(ประทับตราและเซ็น) เทวะวงษ์จโรประการ

(ประทับตราและเซ็น) วิคตตถง (เดอปลั่งซี)

ข้อบังคับสำหรับศาลต่างประเทศ
ซึ่งตั้งขึ้นตามสัญญา ทางพระราชไมตรี
ระหว่างกรุงสยามกับฝรั่งเศส
ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม รัน โกลสินทรศก ๑๒๕

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยวิธีต่าง ๆ ทวิไป

ข้อ ๓ คนชาวเอเชียที่อยู่ในบังคับ หรือ อยู่ในความ บังคับ
ของฝรั่งเศส ตามความ ที่กล่าวไว้ ในวรรคที่ ๒ แห่งข้อ ๕ ของหนังสือ
สัญญา ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ศก ๑๒๕ และข้อ ๓ แห่ง สัญญา ว่าด้วย
อาณาเขต ที่ติด ท้ายหนังสือ สัญญา ซึ่ง ลงวัน เดือน ปี เดียว กัน นั้น ถ้า
มีคดี เกี่ยวข้อง ในอาณา เขต สยาม เป็น ความ พัง หรือ ความอาญา
ก็ดี ให้พิจารณา คดี นั้น ๆ ดัง กล่าวต่อไป นี้

(๑) คดี เมื่อ เกิด ขึ้นใน ชั้นแรก ให้พิจารณา ที่ ศาล ต่างประเทศ

(๒) คดี ชั้น อุทธรณ์ นั้น ให้ อุทธรณ์ ต่อ ศาล อุทธรณ์ กรุง เทพ ฯ

(๓) เมื่อ จะ อุทธรณ์ ต่อไป ให้ ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา

ข้อ ๒ การพิจารณา คดี ต่าง ๆ จะ เป็น ความ พัง หรือ ความอาญา
ก็ดี ให้พิจารณา โดย เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๓ ถ้า การ พิจารณา คดี โดย เบ็ด เตล็ด นั้น อาจ จะ เป็น เครื่อง
ทำลาย ความดี ความ ชอบ ธรรม หรือ ทำ ความเสีย หาย แก่ ประชาชน

แล้ว ศาลจะสั่งให้พิจารณาคดีนั้นในที่ลับ เวทาคิดก็ได้ หรือโจทก์
จำเลยทั้งสองฝ่าย หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะขอร้องต่อศาล เพื่อให้
พิจารณาคดีนั้นในที่ลับก็ได้

ข้อ ๔ คำพิพากษานี้ให้อ่านในศาลโดยเปิดเผย ทั้งเหตุผล
ที่ยกขึ้นวินิจฉัย ก็ต้องให้ปรากฏในคำพิพากษา

ข้อ ๕ ตามความในข้อ ๒ แห่งสัญญาว่าด้วยอำนาจศาลที่ติด
ท้ายหนังสือสัญญา ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ค.ศ. ๑๒๕ นั้น ศาลมีอำนาจ
ดังกล่าวไว้ในข้อ ๓ นั้น ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ในคดีความแพ่ง บรรดาความแพ่งหรือคดีความในการ
ค้าขาย ซึ่งคนชาวเอเชียที่อยู่ในบังคับหรือในความบงกชของ
ฝรั่งเศสเป็นคู่ความ

(๒) ในคดีความอาญา บรรดาคดีที่ทำผิดต่อกฎหมายทุก
อย่าง ซึ่งคนชาวเอเชียที่อยู่ในบังคับหรืออยู่ในความบงกชของ
ฝรั่งเศสจะได้กระทำผิดก็ดี หรือจะเป็นผู้ที่ถูกคนอื่นกระทำร้าย
ก็ด้วยเหมือนกัน

ข้อ ๖ ตามความในข้อ ๕ นั้น อำนาจของศาลดังได้กล่าวไว้ใน
ในข้อ ๓ และในข้อบังคับพิเศษซึ่งเกี่ยวแก่ศาลนั้น ให้ใช้ดังกล่าว
ต่อไปนี้คือ

(๑) ให้ใช้แก่บรรดาคนซึ่งอยู่ในอำนาจศาลไทย ที่เป็นคู่
ความหรือเป็นผู้ขัดขวางในคดีที่เป็นความแพ่ง หรือคดีความในการ

คำ ข่าย ซึ่ง คน ชาว เอเชีย ที่ อยู่ใน บังคับ หรือ อยู่ใน ความ บัง กั้น ของ ฝรั่งเศส เป็น คู่ ความ

(๒) ให้ ใช้ แก่ บรรดา คน ซึ่ง อยู่ใน อำนาจ ศาต ไทย ที่ เป็น ผู้ เกี่ยว ข้อง ใน ความ ผิด โดย เหตุ ที่ คน ชาว เอเชีย ที่ อยู่ใน บังคับ หรือ อยู่ใน ความ บัง กั้น ของ ฝรั่งเศส เป็น ผู้ ได้ กระทำ ผิด ดง หรือ เป็น ผู้ ที่ ถูก คน อื่น กระทำ ร้าย ก็ ด้วย เหมือน กัน

ข้อ ๗ ถ้า จะมี คำ ร้อง ว่า ด้วย ศาต ไม่มี อำนาจ ที่ จะ พิสูจน์ มา คดี เรื่อง หนึ่ง เรื่อง ใด ตาม ข้อ บังคับ ซึ่ง ได้ กล่าว มา ใน ตอน ต้น นี้ ได้ แล้ว ก็ ต้อง ให้ ร้อง ชน ก่อน ที่ ให้ การ แก่ ความ ใน คดี เรื่อง นั้น

คำ คัด คำน อำนาจ ศาต เช่น นี้ จะ ร้อง ชน เป็น ครั้ง แรก ต่อ เมื่อ คดี อยู่ใน ระหว่าง อุทธรณ์ หรือ ฎีกา ไม่ได้

เมื่อ เกิด มี ข้อ คัด คำน ใน เรื่อง อำนาจ ศาต ชน แล้ว ก็ ให้ ศาต วินิจฉัย ดู แล้ว ทำ คำ สั่ง เสีย ชน หนึ่ง โดย ยก เหตุ ใน การ ที่มี คำ สั่ง เช่น นั้น ด้วย

ข้อ ๘ คน ชาว เอเชีย ที่ อยู่ใน บังคับ หรือ อยู่ใน ความ บัง กั้น ของ ฝรั่งเศส นั้น เมื่อ ได้ รับ หมาย จาก เจ้า พน กงาน ฝ่าย สยาม ผู้ มี หน้าที่ หรือ จาก ศาต ต่าง ประเทศ แล้ว จะ ต้อง กระทำ ตาม ข้อ ความ ใน หมาย นั้น ๆ ทุก ประการ ถ้า ชัด ชน เสีย มิ ได้ กระทำ ตาม หมาย นั้น ๆ แล้ว ศาต หรือ เจ้า พน กงาน ผู้ ท ออก หมาย นั้น จะ เอา ตัว ผู้ ที่ ได้ รับ หมาย และ ชัด ชน นั้น มา ก็ ได้ แต่ จะ ดง โทษ ผู้ นั้น ตาม กฎหมาย เอง ไม่ ได้ เว้น ไว้ แต่ ศาต ต่าง ประเทศ จะ กำหนด โทษ ให้

ข้อ ๙ คน ชาว เอเชีย ที่ อยู่ใน บังคับ หรือ อยู่ใน ความ บัง กั้น

ของฝรั่งเศษที่ ต้อง จำ ชั่ง อยู่ หรือ ที่ ต้อง กัก ชั่ง ใน การ ถูก จับ กุม นั้น
 แม้จะได้ มี คำ พิพากษา วาง บท ปรับ โทษ แล้ว หรือ ยัง ก็ ดี มี อำนาจ ที่
 จะมี หนังสือ ไป มา ยังกงสุต หรือ ไรซ์ กงสุต ฝรั่งเศษ ซึ่ง ประจำ ตำบล นั้น ได้
 เจ้าพนักงาน ฝ่าย สยาม จะ เบ็ด ผนึก หนังสือ ที่มี สลัก หลง ถึง พนักงาน
 ฝรั่งเศษ ที่ กล่าว มา แล้ว นั้น ไม่ได้ เลย

ข้อ ๓๐ กงสุต หรือ ไรซ์ กงสุต ฝรั่งเศษ มี อำนาจ ที่ จะ เข้า ไป ใน
 คุก เพื่อ สันทนา กับ คน ชาว เอเชีย ที่ อยู่ใน บังคับ หรือ อยู่ใน ความ
 บังคับ ของ ฝรั่งเศษ ซึ่ง ต้อง จำ ชั่ง หรือ กัก ชั่ง อยู่ นั้น ใน เวลา หนึ่ง
 เวลาใด ตาม สัมควร แก่ เวลา โดยมี ต้อง มี พยาน นั่ง กำกับ

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยพระบรมมณูญและอำนาจศาลต่างประเทศ

ข้อ ๓๑ ศาล ซึ่ง ได้ มี นาม ต่อ ไป นี้ ให้ ถือ ว่าเป็น ศาล ต่าง ประเทศ คือ

(๑) ใน มณฑล กรุงเทพ ฯ นั้น คือ ศาล คดี ต่าง ประเทศ ให้ เรียก
 ว่า ศาล ต่าง ประเทศ ใน กรุงเทพ ฯ กับ ศาล โปริตภา ที่ ๓ นับ ว่าเป็น
 สาขา ของ ศาล ต่าง ประเทศ กรุงเทพ ฯ ด้วย

(๒) ใน มณฑล จันทบุรี นคร ราชดีมา อีสาน และ พายัพ ให้
 ถือ ศาล มณฑล ว่าเป็น ศาล ต่าง ประเทศ

(๓) ให้ ถือ ศาล เมือง ที่ เมือง น่าน ว่าเป็น ศาล ต่าง ประเทศ

ข้อ ๓๒ ศาล โปริตภา ที่ ๓ เมื่อ นับ ว่าเป็น ศาล ต่าง ประเทศ นั้น มี

อำนาจ เท่า กับ ศาล โปริสภาใน กรุงเทพฯ ฯ ทั้ง ๓ ศาล คือ ศาล โปริสภา
ที่ ๑ ที่ ๒ และ ที่ ๓

ศาล ต่าง ประเทศ จันทบุรี นั้น มี อำนาจ ทัด ทัง มณฑล จันทบุรี

ศาล ต่าง ประเทศ นคร ราชสีมา นั้น มี อำนาจ ทัด ทัง มณฑล

นคร ราชสีมา

ศาล ต่าง ประเทศ อีสาน นั้น มี อำนาจ ทัด ทัง มณฑล อีสาน และ

มณฑล ชุขร ด้อย

ศาล ต่าง ประเทศ พายัพ นั้น มี อำนาจ ทัด ทัง มณฑล พายัพ เว้น

แต่ เมือง น่าน และ แพร่

ศาล ต่าง ประเทศ เมือง น่าน นั้น มี อำนาจ ทัด ทัง เมือง น่าน และ

เมือง แพร่ ด้อย

ศาล ต่าง ประเทศ ใน กรุงเทพฯ ฯ นั้น มี อำนาจ ทัด ทัง มณฑล

กรุงเทพฯ ฯ และ หัว เมือง อื่น ๆ ซึ่ง มิ ได้ ออก นาม ไว้ ใน ข้อ ความ ข้าง

ต้นนี้ ด้อย

ข้อ ๓๓ ศาล ต่าง ประเทศ ที่ ได้ ออก นาม แล้ว มี อำนาจ ตาม

กำหนด เป็น ต่ำ คุ้ม กัน ดัง ต่อไป นี้

(๓) ศาล โปริ สภา ที่ ๑ มี อำนาจ พิจารณา และ พิพากษา คดี พ่วง
ทั้ง ปวง ซึ่ง กล่าว หา และ เรียก ททรัพย์ แก่ กัน เป็น จำนวน เงิน ไม่เกิน
กว่า ๑๖๐ บาท และ ใน คดี อาญา มี อำนาจ พิจารณา และ พิพากษา จำคุก
จำเลย ได้ เพียง กำหนด โทษ ไม่เกิน กว่า ๖ เดือน

(๒) ศาล ต่าง ประเทศ มณฑล จันทบุรี นคร ราชสีมา อีสาน

พวยฟ้า และ เมือง น่าน มีอำนาจ พิจารณาและ พิพากษาใน คดี แห่ง และ
อาญาได้ ทุกๆ ชนิด

(๓) ศาล ต่าง ประเทศใน กรุงเทพฯ มีอำนาจ พิจารณาและ พิพากษา
บรรดา คดี แห่ง และ คดี อาญา ซึ่ง เกิน กว่า อำนาจ ของศาล โบริตภา ที่ ๑

ข้อ ๑๔ นอกจาก ข้อความ ที่ กล่าว ยก เว้น ไว้ ใน กฎ ข้อ บังคับนี้
แล้ว วิธี พิจารณา วิธี ประกัน และ ค่า ค่า ชนวน เนียม ตาม แบบ
อย่าง ศาลสยามทั้งปวงนั้น ให้เอามาใช้ ในศาลต่างประเทศทั้งหลายด้วย
ค่า ชนวน เนียม ชั้น ศาล เดิม นั้น ให้ เรียบ ตาม อัตรา ของ ศาล ที่
ได้รับ พ้อง

ข้อ ๑๕ ในคดี ทุกๆ เรื่อง ซึ่ง อยู่ใน อำนาจ ศาล ต่าง ประเทศ นั้น
กงสุล ฝรั่งเศส มี อำนาจ ที่จะ อยู่ใน ศาล เมื่อ เวลา ชำระได้ หรือจะให้
มี คนยุโรป พนักงาน กงสุล ผู้หนึ่ง ซึ่งได้รับ อำนาจ ตาม สัมคอร แล้วไป
อยู่ที่ ศาลใน เวลา ชำระ ก็ได้ และ เมื่อ เห็น ว่า เป็น การ สัมคอร แก่ผล
ประโยชน์ ของ ความ ยุติธรรม จะ ทำความ แนะนำ ทัก ท้วง ขึ้นได้ ทุกอย่าง

ข้อ ๑๖ ในคดี ความ ซึ่ง คน ชาว เอเชีย ที่ อยู่ใน มังคัม หรือ อยู่ใน
ใน ความ บังคับ ของ ฝรั่งเศส เป็น จำ เหย นั้น ถ้า ใน ระหว่าง ความ
พิจารณา กงสุล ฝรั่งเศส เห็น เป็น เวลา สัมคอร ที่ จะ ถอน คดี ความ นั้น
ออกเสีย โดยทาง ที่ จะ ทำหนังสือ ขอไป เมื่อใด ก็ได้ คดี ความ นั้น
ก็ต้องโอน ส่ง ค่อไป ยัง ศาล กงสุล ฝรั่งเศส ซึ่ง ตั้งแต่ เวลา นั้นไป จะ

พิจารณาคดี นั้นได้ ตาม ตำ พัง และเจ้า พนักงานไทย จะ ส่งเคราะห์ ช่วย
ชำระ แก่ ศาล นั้น ด้วย

ข้อ ๓๗ การ ที่จะโอนคดี ไป ดัง ความ ที่ได้ กล่าวไว้ แล้ว นั้น ให้
โอนไปได้ แต่ เฉพาะ จากศาล ซึ่ง พิจารณา คดี ใน ชั้น แรก และ ก่อนหน้า
ศาล นั้น ได้ อ่าน คำ พิพากษา แต่เมื่อ เหตุ ผิด ทิ้ง หลាយ และ ข้อ ความ
ต่าง ๆ ได้ กระทำ โดย ถูก ต้อง ตาม ข้อ ๓๖ ทุก ประการ แล้ว จะโอน
คดี เช่น นี้ ไป เป็น ส่วน พิเศษ ตาม อำนาจ ที่ ร้อง ขอนั้น ก็ได้ ด้วย

แต่อย่างไร ก็ดี อำนาจ นี้ จะ ต้อง เด็ด ไม่ ใ้ ใน คดี ทั้งปวง ซึ่ง
เป็น คดี ที่ อยู่ใน กฎหมาย ตักษณ ต่าง ๆ หรือ อยู่ใน พระ ราชบัญญัติ
ที่ได้ ประกาศ ออก ตาม แบบ อย่าง นั้น ใน ที่ นี้ เมื่อ ได้ ตั้ง กฎหมาย หรือ
พระ ราชบัญญัติ เช่น ว่า นี้ ยัง ตักษณ ทูต ฝรั่ง เค็ด แล้ว และได้ ใ้
กฎหมาย นั้น ด้วย

ข้อ ๓๘ เมื่อ ศาล ต่าง ประเทศ จะ ตัดสิน คดี เรื่องใด ซึ่ง อยู่ใน ศาล
แล้ว ก็ จะ ให้ แจ้ง ให้ กงสุล ฝรั่ง เค็ด ทราบ ว่า จะ ตัดสิน อย่างไร

ข้อ ๓๙ เมื่อ ศาล ต่าง ประเทศ ได้ ตก ลง จะ พิพากษา คดี อย่างไร ต่อ
หน้า กงสุล ฝรั่ง เค็ด หรือ ได้ อ่าน คำ พิพากษา ใน คดี เรื่องใด ต่อ หน้า
กงสุล ฝรั่ง เค็ด แล้ว ให้ กงสุล ฝรั่ง เค็ด เช่น ชื่อไว้ เป็น พยาน ว่า กงสุล
ฝรั่ง เค็ด ได้ อยู่ ณ เวลา ที่ ศาล ได้ ตก ลง จะ พิพากษา คดี หรือ ใน ขณะ ที่
ศาล อ่าน คำ พิพากษา คดี นั้น ด้วย แล้ว

หมวดที่ ๓
ว่าด้วยคดีที่เกิดขึ้นในเมือง
ซึ่ง มี ศาล ต่าง ประเทศ ประจำ อยู่

ข้อ ๒๐. การฟ้องคดีที่เป็นความแพ่ง หรือคดีความในการค้า
ชายนั้น ให้ยื่นฟ้องและตั้งหมายไปให้อีกฝ่ายหนึ่ง ตามแบบ
วิธีธรรมดาซึ่งใช้อยู่ในเวลานั้น

เมื่อศาลต่างประเทศได้รับฟ้องแต่คำให้การในคดีเรื่องใดแล้ว ให้
แจ้งความไปยังกงสุลฝรั่งเศส ซึ่งประจำ ณ ที่ตำบลนั้นให้ทราบตั้ง
แต่วันนัดพิจารณาคดีเรื่องนั้นด้วย

ข้อ ๒๑. ผู้ที่จะฟ้องขอให้ศาลลงโทษในคดีอาญาได้นั้น คือ

(๑) คนที่ถูกบาดเจ็บเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือคนหนึ่ง
คนใดซึ่งตามกฎหมายให้อำนาจอันชอบธรรมที่จะฟ้องคดีนั้นได้

(๒) ในหน้าที่อัยการ

(๓) กงสุลซึ่งประจำอยู่ในตำบลนั้น

ข้อ ๒๒. ในการที่มี ความฟ้องร้องกันขึ้นต่อศาลโปริสกาที่ ๑ นั้น
ให้กรม กอง กระทรวง หรือศาลแจ้งประเภทข้อหาของคดี ชื่อโจทก์
จำเลย ชาติกำเนิดของโจทก์จำเลย และวันพิจารณา ไปให้กงสุล
ฝรั่งเศสทราบ

ข้อ ๒๓. การที่มี ความฟ้องร้องกันขึ้นต่อศาลต่างประเทศทั้งหลาย
ก็ให้ศาลแจ้งความเช่นเดียวกันนั้น ไปให้กงสุลฝรั่งเศสทราบเหมือนกัน

ข้อ ๒๔ เมื่อศาลต่างประเทศได้ ออกหมายจับ หรือหมายค้น บ้าน เรื่องคนชาวเอเชียที่อยู่ในบังคับ หรือ อยู่ใน ความ บังคับ ของ ฝรั่งเศส มาแล้ว ก็ให้แจ้ง ความ เรื่อง นั้น ให้กงสุล ฝรั่งเศสทราบโดยเร็ว

ข้อ ๒๕ การพิจารณาและพิพากษาคดีนั้น ให้ทำในเวลา ที่ กงสุล ฝรั่งเศส มา นั้น อยู่ด้วย เว้นไว้แต่เมื่อ กงสุล ได้ ทราบ กำหนดจาก ศาล แล้ว หามา ตาม กำหนดไม่เช่นนั้น ก็ให้ศาลพิจารณาและพิพากษา คดีนี้ ไปโดยไม่ต้อง พร้อมด้วย กงสุล ฝรั่งเศสได้

ข้อ ๒๖ กงสุล ฝรั่งเศส จะ ตรวจ ดู ตำนวนคดี เรื่องใด ๆ ในเวลาใด ก็ได้ ถ้ากงสุล ฝรั่งเศส อยาก จะ รู้ ความ คัด ต้อง กัด ขีด ความ ที่ ชำระให้ กงสุล ฝรั่งเศส รู้

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยคดีที่เกิดขึ้นนอกเมือง

ซึ่ง ศาล ต่าง ประเทศ ประจำ อยู่

ข้อ ๒๗ คดีที่เกิดขึ้นในหัวเมืองที่ไม่มีศาลต่างประเทศประจำอยู่นั้น โจทย์ หรือ พนักงาน อัยการ มีอำนาจ ยื่นฟ้อง ดัง จะ กล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ฟ้องต่อศาลต่างประเทศที่เดี่ยวนั้น หรือ

(๒) ฟ้องต่อศาลเมืองหรือศาลมณฑล ตามที่คดีได้เกิดขึ้น

ในเขตอำนาจของศาลนั้นๆ ได้ตามอำนาจและทุนทรัพย์ที่บังคับไว้ในกระบวนการพิจารณาฝ่ายสยาม

ข้อ ๒๘ เมื่อมีผู้ยื่นฟ้องต่อศาลต่างประเทศโดยตรงแล้ว ให้

ศาล พร้อมด้วย กงสุล ฝรั่งเศส ที่ มา หนึ่ง อยู่ด้วย (หรือไม่ต้อง พร้อมด้วย กงสุล ฝรั่งเศส ก็ได้ เมื่อศาลได้แจ้งความไปให้ทราบแล้ว) แต่วินิจฉัย การที่จะให้คดี นั้น ดำเนินไปตาม ข้อ ที่ กล่าว ต่อ ไป นี้ คือ

(๑) ให้รับ เอา คดี นั้น ไว้ พิจารณา ใน ศาล นั้น เอง

(๒) ให้ ส่ง คดี นั้น ไป ให้ ศาล เมือง หรือ ศาล มณฑล พิจารณา แต่ อย่าง เดียว

(๓) ให้ ส่ง คดี นั้น ไป ให้ ศาล เมือง หรือ ศาล มณฑล พิจารณา และ พิพากษา ษั ชาติ ด้วย ก็ได้

ข้อ ๒๘ เมื่อ ศาล ต่าง ประเทศ รับ เอา คดี นั้น ไว้ พิจารณา แล้ว ก็ ให้ พิจารณา และ พิพากษา คดี นั้น ประดุจ หนึ่ง ว่า ได้ เกิด ขึ้น ใน เมือง ซึ่ง ศาล ต่าง ประเทศ ประจำ อยู่ เหมือน กัน

ข้อ ๓๐ เมื่อ ศาล ต่าง ประเทศ ส่ง คดี เรืองไต่ ไป ให้ ศาล เมือง หรือ ศาล มณฑล พิจารณา แต่ อย่าง เดียว แล้ว การ พิจารณา คดี เรือง นั้น ก็ ให้ ทำ ไป ตาม ข้อ บังคับ ขรรมาตา แห่ง วิชั พิจารณา เว้นไว้ แต่ ข้อ ที่ แก่ ไข โดย กฎ ข้อ บังคับ นี้ และ กงสุล ฝรั่งเศส จะ ใช้ อำนาจ อัน ชอบ ขรรมา ใน ศาล นั้น ๆ เท่า กับ ที่ มี อยู่ ใน ศาล ต่าง ประเทศ ก็ได้ เหมือน กัน

เมื่อ ศาล เมือง หรือ ศาล มณฑล พิจารณา คดี นั้น เสร็จ แล้ว ก็ ให้ ส่ง จำนวน คน ไป ยัง ศาล ต่าง ประเทศ และ ให้ ศาล ต่าง ประเทศ แจ้ง ไป ยัง กงสุล ฝรั่งเศส และ ให้ กงสุล ฝรั่งเศส มี โอกาส พอ ที่ จะ ตรวจ จำนวน นั้น ก่อน ศาล จะ ได้ ตัดสิน ด้วย

คำพิพากษา^{นี้} ศาลต่าง ประเทศจะอ่านเอง หรือจะส่งไปให้ศาลเมือง หรือศาล มณฑล ซึ่ง พิจารณาคดี^{นี้} อ่าน ก็ได้

ข้อ ๓๓ เมื่อศาลต่าง ประเทศส่งคดี^{นี้} ไปให้ศาลเมือง หรือศาล มณฑล พิจารณา และพิพากษาด้วยแล้ว ก็ให้ศาล^{นี้} ใช้อำนาจ อย่าง ศาลต่าง ประเทศ เหมือนกัน

ให้ศาล เมือง หรือศาล มณฑล พิจารณา และพิพากษาคดี^{นี้} ไปตาม ข้อ บังคับ ขรรคมตา แห่ง วิถีพิจารณา เว้นไว้แต่ข้อที่ได้แก้ไขโดย ข้อ บังคับ^{นี้} และ กงสุล ฝรั่งเศส จะใช้ อำนาจ อัน ชอบ ขรรคมใน ศาล^{นี้} เท่า กับ ที่มี อยู่ใน ศาล ต่าง ประเทศก็ได้ เหมือนกัน

ข้อ ๓๒ เมื่อศาลเมือง หรือศาล มณฑลได้รับ ฟ้อง ความแพ่ง หรือ ความ อาญาไว้ดัง ข้อ ความ ที่ได้กล่าวไว้ ใน ข้อ ๒๗ ตอนที่ ๒ แล้ว ให้ศาล จัดการ ดัง ต่อไป^{นี้}

(๑) ถ้าเป็น ความแพ่ง ก็ให้ศาล รับ ฟ้องไว้ แล้วให้ ส่ง ฟ้องไป ยังจำเลย และเมื่อ ได้รับ คำให้ การ ของ จำเลยแล้ว ก็ให้ ส่งสำนวน ไปยัง ศาล ต่าง ประเทศ ซึ่ง เป็น เจ้า หน้า ที่ ของ เขต^{นี้} แวง นั้น

(๒) ถ้าเป็น ความ อาญา ก็ให้ศาล บอก ชื่อ การ ทำ มาหา กิน และชาติ กำเนิด ของ ผู้ต้อง หา และ ของ ผู้ ที่ ถูก ฆาต เจ็บ ต้อง เสีย หาย อย่างใด อย่าง หนึ่ง และ ประเภท ข้อ หา ของ คดี^{นี้} ทั้ง ข้อ ความ อย่างอื่น ที่ จำเป็น ไป ยัง ศาล ต่าง ประเทศทันที เพื่อให้ ศาล ต่าง ประเทศทราบ ความ แท้จริง ของ คดี เรื่อง^{นี้} ได้

ถ้าการแจ้งความโดยทางไปรษณีย์จะกินเวลาเกินกว่า ๔๘ ชั่วโมง
แล้ว ก็ให้ศาลแจ้งความนั้นไปยังศาลต่างประเทศโดยโทรเลข

ข้อ ๓๓ เมื่อศาลต่างประเทศได้ทราบความของคดีนั้นแล้ว ให้
วินิจฉัยคดีนั้นพร้อมด้วยกงสุลฝรั่งเศส หรือจะไม่พร้อมด้วยกงสุล
ฝรั่งเศส เมื่อศาลได้แจ้งความให้ทราบแล้วก็ได้ เพื่อดำริเห็นว่าคดีนั้น
ควรจัดการต่อไปอย่างไร คือว่าจะควรรับเอาคดีนั้นไว้พิจารณา
หรือจะส่งคืนไปให้ศาลนั้นพิจารณาแต่อย่างเดียว หรือจะให้ศาล
นั้นพิจารณาและพิพากษาด้วยอย่างไร ดังข้อความที่ได้กล่าวไว้
ในข้อ ๒๘ ถึงข้อ ๓๓ ข้างต้นนี้

ข้อ ๓๔ เมื่อศาลต่างประเทศได้ส่งคดีไปให้ศาลอื่นพิจารณาแต่
อย่างเดียว หรือให้พิจารณาและพิพากษาด้วยแล้ว ศาลต่างประเทศ
มีอำนาจที่จะมีคำสั่งให้โอนการพิจารณาต่อไปนั้น คืนมายังศาล
เดี่ยวนั้น หรือโดยกงสุลฝรั่งเศสขอร้องก็ได้

ข้อ ๓๕ ความในข้อ ๒๑ ข้อ ๒๓ ข้อ ๒๔ ข้อ ๒๕ และข้อ ๒๖ นั้น
ให้ใช้ในศาลเมืองและศาลมณฑล เมื่อเวลาทำการตามอำนาจ
แห่งศาลต่างประเทศนั้นด้วย

ข้อ ๓๖ คดีที่เกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลเมืองซึ่งอยู่ในอำนาจ
แห่งศาลต่างประเทศนั้น แม้มีเหตุจำเป็นขึ้น ศาลต่างประเทศจะขอ
ให้ศาลฝ่ายสยามไต่สวนชั้นต้น รับคำให้การหรือทำการอย่างไร
อย่างหนึ่ง ซึ่งจะได้เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา เพื่อจะได้รับ
ความจริงโดยชัดแจ้งสำหรับคดีนั้นก็ได้

หมวดที่ ๕

ว่าด้วย อุทธรณ์

ข้อ ๓๗ เมื่อจะ อุทธรณ์คำพิพากษาคัดต่าง ประเทศ ในคดี ชั้น
แรก ก็ ให้ อุทธรณ์ ต่อ ศาล อุทธรณ์ ใน กรุง เทพ ฯ

คำสั่ง ของ ศาล นั้น จะ อุทธรณ์ ได้ ก็ แต่ เมื่อ ศาล ได้ ตัด สิน ใน คดี
เรื่อง นั้น แล้ว คือ ให้ อุทธรณ์ คำสั่ง พร้อม กับ อุทธรณ์คำ พิพากษา ด้วย กัน

ข้อ ๓๘ ฟ้อง อุทธรณ์ นั้น ให้ ยื่น ต่อ ศาล ซึ่ง ได้ อ่าน คำ พิพากษา
ใน คดี เรื่อง นั้น

ข้อ ๓๙ อุทธรณ์ นั้น ให้ ยื่น ต่อ ศาล ภายใน กำหนด ตาม กฎหมาย

ข้อ ๔๐ ผู้ อุทธรณ์ ต้อง ชำระ เงิน ค่า ฤชา ธรรม เนียม ภายใน กำหนด
อุทธรณ์ ให้ เสร็จ ถ้า มิ เช่นนั้น จะ ไม่ นับ ว่า เป็น อุทธรณ์ เลย

ข้อ ๔๑ เมื่อ ศาล ต่าง ประเทศ ได้ รับ ฟ้อง อุทธรณ์ ไว้ แล้ว ก็ ให้
ส่ง ตำนา ฟ้อง อุทธรณ์ ฉบับ นั้น ไป ยัง คู่ ความ อีก ฝ่าย หนึ่ง เมื่อ ได้ รับ
คำ แก่ อุทธรณ์ มา แล้ว ก็ ให้ แจง ความ ไป ยัง กงสุต ฝรั่งเศส เพื่อให้ มี
เวลา พอดี จะ ตรวจ จำนวน และ เขียน ข้อ ความ เห็น ใน คดี เรื่อง นั้น ได้
ตาม อำนาจ อัน ชอบ ธรรม ซึ่ง กงสุต มี อำนาจ ทำ ได้ ตาม ข้อ ๕ แห่ง
สัญญา ว่า ด้วย อำนาจ ศาล ตัด ท้าย หนังสือ สัญญา ลง วันที่ ๒๓ มีนาคม
ศก ๑๒๕ และ ให้ ศาล ต่าง ประเทศ รวม ความ เห็น ของ กงสุต ฝรั่งเศส
คิด เข้า ไว้ ใน จำนวน แล้ว ส่ง ไป ยัง ศาล อุทธรณ์

ข้อ ๔๒ เมื่อศาลเมือง หรือศาล มณฑล ได้รับฟ้อง อุทธรณ์แล้ว ก็ให้ส่ง สำเนาอุทธรณ์ ไปยัง คู่ความ อีก ฝ่ายหนึ่ง และเมื่อได้รับ คำ แก่ อุทธรณ์ แล้ว ก็ให้ส่ง สำนวนคดี เรื่อง นั้นไป ยัง ศาล ต่าง ประเทศ ต่อ น ไปให้ศาล ต่าง ประเทศ จัดการไป ตาม ข้อ ความ ที่ได้กล่าวไว้ ใน ข้อ ๔๓ นั้น

ข้อ ๔๓ คำพิพากษา ศาล อุทธรณ์ ต้องให้มี ผู้พิพากษา ชาวยุโรป ลงชื่อด้วย ๒ นาย

หมวดที่ ๖

ว่าด้วยฎีกา

ข้อ ๔๔ คดี อุทธรณ์ ด้วย บัณฑุกฎหมาย นั้น จะร้อง อุทธรณ์ คำตัดสิน ทงหลาย ของ ศาล อุทธรณ์ อีก ก็ได้ คดี อุทธรณ์ อย่าง นั้น จะ มี ชนได้ ด้วย เหตุ ที่ จะ ร้อง ว่า ศาล ไม่มี อำนาจ จะ พิจารณา คดี นั้น แล้ว และใช้ อำนาจ ผิด และเมื่อ กล่าว ทวไป จะ ร้อง ได้ ทุก ข้อ ที่ ว่า ทำ ผิด กฎหมาย คำ อุทธรณ์ อย่าง นั้น ศาล ฎีกา ซึ่งเป็น ศาล สูง ที่ สุด จะ ได้ พิจารณา

ข้อ ๔๕ ฎีกา ใน ความ แพ่ง และ อาญานั้น ให้ ยื่นต่อศาล ซึ่งได้ อ่าน คำพิพากษา ของศาล อุทธรณ์ ภายใน กำหนด ตาม กฎหมาย

ข้อ ๔๖ ใน ฎีกา นั้นให้ ยก เหตุผล ต่าง ๆ ซึ่งเป็น ข้อ ความ ที่ ฎีกา และต้อง ชำระ เงิน ค่า ฤชา ธรรมเนียม ทุก ๆ อย่าง ให้ เสริม ถ้า มี ฉะนั้น จะไม่ นับว่า เป็น ฎีกา เลย

ข้อ ๔๗ ศาล ฎีกา มี อำนาจ ที่ จะ ตัดสิน ชำขาด คดี ได้ ตาม รูป ความ

หนังสือสัญญาซื้อขาย

ในระหว่างกรุงเทพฯกับกรุงเทพฯ

ตั้งชื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๓๓

คฤศคศักราช ๑๘๐๕

สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม แต่ดาวแดง ดาว กาว มดาบ กะเหรี้ง ๆ ด ๆ ๆ ด ๆ ๆ ด ๆ แต่สมเด็จพระเจ้าคริสเตียนที่ ๘ เจ้าแผ่นดินเดนมาร์ก แต่เป็นเจ้าของพวกวันดาตซ์ แต่พวก กอชซ์ แต่เป็นตุ๊กแห่งเมืองชะเตศวิซไฮตชะไต้ไน้ ชะคومان ดิตมาช เตาเฮนเบิก แต่ไฮตเคนเบิก

มีพระราชประสงค์จะบำรุงทางเดินพณิชยกรรม แต่กิจ การ ทางพระราชไมตรีซึ่งมีในระหว่างสองประเทศ ให้สะดวก แลเจริญยิ่งขึ้น จึงได้ทรงพระราชดำริห์เห็นชอบพร้อมกัน ทำหนังสือสัญญาซื้อขายว่าด้วยการจดทะเบียนแลการใช้อำนาจศาล สำหรับคนในบังคับเดนมาร์กซึ่งอยู่ในกรุงเทพฯฉบับหนึ่ง แลทรงตั้งแต่งผู้มีอำนาจเต็ม สำหรับการทำสัญญาทั้งสองฝ่าย คือ

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามนั้น พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทอดวงศ์โรประการ เสนาบดีว่าการต่างประเทศฝ่ายหนึ่ง

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินเดนมาร์กนั้น มองซิเออร์ อาเอ โอดา รอฟด์กี ราชทูตของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินรัสเซีย ซึ่งรักษาประโยชน์

กรุง เดนมาร์ก ใน กรุง สยาม ตรา ชน คอม เดอร์ ใน เครื่อง ราชอิศริยาภรณ์
เดนมาร์ก ชื่อ ตาเน โบริก อีก ฝ่าย หนึ่ง

ผู้ ซึ่ง ใ้ รับ หนังสือ มอบ อำนาจ ด้วย กน ทง สอง ฝ่าย ที่ได้ ใ้
ส่วน กน เห็น ถูก ต้อง ตาม แบบ อย่าง แดว จึง ได้ ปรึชมน กน ตก ตง ทำ
สัญญา มี ข้อ ความ ดัง จะ ถ้าว ต่อ ไป นี้

ข้อ ๑

การ จด ทะเบียน คน ใน บังคับ เดนมาร์ก ที่ อยู่ ใน กรุง สยาม นี้ จะ
ต้อง จด ทะเบียน แค่ บรรดา คน อยู่ ใน กรุง สยาม ซึ่ง ใ้สมควร เป็น คน ชาติ
เดนมาร์ก ได้ ตาม กฎหมาย กรุง เดนมาร์ก นอกจาก นั้น ไม่ มี ผู้ ใด มี อำนาจ
ที่ จะ เข้า อยู่ ใน ความ บังคับ กน อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด ของ รัฐบาล เดนมาร์ก

ข้อ ๒

บาย ซึ่ง ชื่อ คน ที่ ได้ จด ทะเบียน ไว้ นี้ รัฐบาล สยาม จะ ตรวจ ดู ได้
เสมอ เมื่อ แจง ความ ประสงค์ ให้ ทราบ ต่อง นำ โดย ใ้สมควร

ข้อ ๓

ถ้า มี ความ สงัไสย เกิด ขึ้น ด้วย เรื่อง อำนาจ ของ คน ผู้ ใด ที่ จะ จด
ทะเบียน ไว้ ใน ที่ ว่า การ กงสุต เดนมาร์ก ก็ได้ หรือ ด้วย เรื่อง ความ ใ้ ได้
หรือ ใ้ ไม่ ได้ ประการ ใด ของ หนังสือ สำหรับ ตัว ใน การ จด ทะเบียนฉบับ ใด
ซึ่ง ทำ จาก สถาน กงสุต เดนมาร์ก นั้น ก็ได้ จะ ต้อง มี การ ใ้ ส่วน ปรึชมน
กน ทง สอง ฝ่าย คือ กงสุต เดนมาร์ก ฝ่าย หนึ่ง แต่ ผู้ แทน รัฐบาล สยาม
ซึ่ง ใ้ รับ อำนาจ โดย ถูก ต้อง อีก ฝ่าย หนึ่ง ทง สอง ฝ่าย นี้ จะ ได้ พง แด
ตรวจ พยาน แด หลัก ถาน ต่าง ๆ ซึ่ง จะ มี มา ข้าง เบน การ ุค หนุณ ความ ใ้

ได้ ของ หนังสือ สำหรับ ตัว หรือ อำนวย สัมควร จด ทะเบียน นั้น ๆ โดย สัมควร แก่ การ แล้ว จะได้ พร้อม กัน ตัด สิน ให้ เป็น การ ตก ลง แล้ว ไป

ถ้า แต่ ผู้แทน รัฐบาล สยาม แต่ กงสุล เดนมาร์ก ไม่ สามารถ ตก ลง พร้อม กัน ได้ แล้ว ทั้ง สอง ฝ่าย ย่อม มี อำนวย ที่ จะ ตั้ง สักขี พยาน ใน คดี นั้น ไป ให้ คน กกลาง ผู้หนึ่ง ซึ่ง ทั้ง สอง ฝ่าย จะ ได้ พร้อม ใจ กัน เลือก ตั้ง เป็น ผู้ พิพากษา แต่ คำ ตัด สิน ของ คน กกลาง นั้น ต้อง ถือ เขา เป็น เด็ด ขาด

ข้อ ๔

ใน ระหว่าง ที่ ได้ ส่วน อยู่นี้ ถ้า มี ความ พัง หรือ ความ อาญา อย่าง ไค ค้าง อยู่นี้ ซึ่งมี ลักษณะ ที่ จะ พัก รอ ไว้ จน กว่า จะ ได้ ทราบ ความ ตัด สิน ของ การ ได้ ส่วน นั้น ไม่ได้ แล้ว ต้อง เป็น ขูระ ของ กงสุล เดนมาร์ก แต่ ผู้แทน รัฐบาล สยาม พร้อม กัน ตก ลง ว่า ควร จะ ให้ พิพากษา ความ นั้น ใน ศาล ไค ไป ก่อน

ข้อ ๕

ถ้า ผู้ ที่ ต้อง ได้ ส่วน นั้น เป็น คน อยู่นี้ ใน ลักษณะ สัมควร จด ทะเบียน ได้ ดัง ที่ กต่าง ไว้ ใน ข้อ ๓ แห่ง สัญญานี้ แต่ ยัง ไม่ได้ จด ทะเบียน ก็ ให้ จด ทะเบียน เป็น คน ใน บังคับ เดนมาร์ก แต่ รับ หนังสือ สำหรับ ตัว ใน การ จด ทะเบียน นั้น จาก สถาน กงสุล เดนมาร์ก โดย ไม่ต้อง รอ ถ้า ไม่ เป็น คน อยู่นี้ ใน ลักษณะ เช่น นั้น ต้อง ถือ ว่า ผู้ อยู่นี้ ใน บังคับ กฎหมาย สยาม แต่ ถ้า ได้ จด ทะเบียน ที่ สถาน กงสุล เดนมาร์ก ไว้ แล้ว ก็ ให้ ถอน ชื่อ ผู้ นั้น ออก เสีย จาก ทะเบียน นั้น

ในการที่เกี่ยวข้อด้วยอำนาจศาล ซึ่งตั้งแต่นั้นต่อไปคนใน บังคับเดนมาร์ก ในกรุงสยาม จะต้อง อยู่ในบังคับ โดยไม่มีที่ขกเว้นเลย นั้น รัฐบาลทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันว่า

ก (๑) ในความอาญา ถ้าผู้กระทำผิดเป็นคนในบังคับเดนมาร์ก เจ้าพนักงานฝ่ายกงสุล เดนมาร์กจะเป็นผู้พิจารณาแต่ทำโทษ

(๒) ในความแพ่ง คดีทั้งปวง ซึ่งคนในบังคับสยามฟ้องคนใน บังคับเดนมาร์ก ต้องพิจารณาณศาลกงสุลเดนมาร์ก ถ้าเป็นคดีซึ่ง คนในบังคับสยามเป็นจำเลย ต้องให้ศาลคดีต่างประเทศพิจารณา

ข (๑) บรรดาความแพ่ง หรือ ความอาญา ซึ่งจะมีขึ้นในเขตต์ของ นครเชียงใหม่ นครลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน ซึ่งรัฐบาลสยามหรือ คนในบังคับสยาม หรือ คนในบังคับ ต่างประเทศ เป็นโจทย์ฟ้องคนในบังคับ เดนมาร์ก เป็นจำเลยก็ดี หรือคนในบังคับเดนมาร์กเป็นโจทย์ฟ้องคน ในบังคับสยาม เป็นจำเลยก็ดี ต้องพิจารณาศาลต่างประเทศฝ่าย สยามทั้งสิ้น

(๒) ในคดีทั้งปวงที่กล่าวในวรรคสุดท้ายข้างบนนี้ กงสุล เดนมาร์กยอมมีอำนาจที่จะไปอยู่ในเวลาพิจารณา หรือแต่งตั้งผู้แทน ซึ่งได้รับอำนาจโดยถูกต้องไปอยู่แทนในเวลาพิจารณา นั้นก็ได้ และ จะกล่าววาทาอย่างหนึ่งอย่างใดที่เห็นสมควรแก่ประโยชน์แห่งความยุติธรรมในที่นั้นด้วยก็ได้

(๓) ในคดี ซึ่งจำเลย เป็นคน ใน มังคัม เดนมาร์ก นั้น ถ้า ในระหว่าง พิจารณา กงสุต เดนมาร์ก เห็น เป็น การ สมควร ที่ จะโยก คดี นั้น ไป พิจารณา เอง โดยมี หนังสือ ขอโยก ไป เช่น นั้น เมื่อไร ก็ ได้ ถ้า การ เป็น เช่น นี้ ก็ ต้อง ส่ง คดี นั้น ไป ยัง ศาล กงสุต เดนมาร์ก ซึ่ง ตั้ง แต่ นั้น ไป จะมี อำนาจ พิจารณา คดี นั้น แต่ ฝ่าย เดียว แต่ เจ้าพนักงาน ฝ่าย สยาม จะต้อง ช่วย ใน กิจ นั้น ด้วย

(๔) ในคดี ขาญา ทงปวง เมื่อ กฎหมาย อนุญาต ให้ มี ประกัน ได้ ก็ ให้ อนุญาต ให้ ผู้ต้อง หา มี ประกัน ได้ แทน การ จำขัง

ข้อ ๗

การ อุทธรณ์ คำพิพากษา ของ ศาล คดี ต่าง ประเทศ ก็ ดี ของ ศาล ต่าง ประเทศ ซึ่ง ตั้ง อยู่ใน เขตฯ นคร เชียงใหม่ นคร ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน ก็ ดี ต้อง นำ มา อุทธรณ์ ต่อ ศาล อุทธรณ์ กรุงเทพ ฯ

ข้อ ๘

บรรดา ข้อความ ใน หนังสือ สัญญา แต่ ใน ความ ตก ตง อย่าง ใด ๆ ที่ ได้ ทำ มา แล้ว ใน ระหว่าง กรุง เดนมาร์ก กับ กรุง สยาม นั้น ถ้า ข้อความ อย่าง ใด ๆ ไม่ได้ แกะ ไข ไว้ ใน หนังสือ สัญญา ฉบับ นี้ แล้ว ก็ ให้ ถือ เขาว่า ความ เหล่า นั้น ยัง คง บริบูรณ์ อยู่ ตาม เดิม

ข้อ ๙

หนังสือ สัญญา นี้ จะ ต้อง วัติไฟ แต่ แยก เบียด ความ วัติไฟ ต่อ กัน ภายใน กำหนด หก เดือน ตั้งแต่วันที่ ได้ ลง ชื่อ

หนังสือสัญญา^{นี้} ผู้มีอำนาจเต็ม ทั้ง สอง ฝ่าย ได้ ลงชื่อ แล ประ
 ทับตราไว้ เป็น สำคัญ ได้ กระทำ เป็น สอง ฉบับ เป็น ภาษา อังกฤษ ซึ่งเป็น
 ภาษาที่ ใช้ ต่อกัน แล กัน ใน ระหว่าง ผู้มีอำนาจ ทำ สัญญา^{นี้} ณ กรุงเทพมหานคร ฯ
 วันที่ ๒๔ มีนาคม วันพฤหัสบดี ศก ๑๒๓ ศตศักราช ๑๙๐๕

(ประทับตรา แล เซ็น) เทอะวงษ์วโรประการ

(ประทับตรา แล เซ็น) ฮา เอ โอตารอฟสกี

สัญญาในระหว่างกรุงเทพฯ กับกรุงเทพฯ

ตั้ง ชื่อ กั้น ที่ กรุงเทพฯ เป็นแฮเคน วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ., ๒๔๕๕ แต่ได้
แตก เปลี่ยน พระราชานุญาต รหัสไฟ ทั้ง ๒ ฝ่าย ที่ กรุงเทพฯ ฯ

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ., ๒๔๕๖

สมเด็จพระเจ้า กรุงเทพฯ แต่ สมเด็จพระเจ้า กรุงเทพฯ มี
พระราชประสงค์ ที่จะให้ทาง พระราช สัมพันธมิตรในระหว่าง สอง พระนคร
ถาวร ยิ่ง ขึ้น โดย ยอม ตาม การ ที่ได้ จัด ขึ้นใหม่ ใน เรื่อง อำนาจ ศาล
เห็น การ ที่ได้ เปลี่ยน แปลง ไปใน กรุงเทพฯ ตั้งแต่ ได้ ตั้ง ชื่อ ใน หนังสือ
สัญญาตั้งวันที่ ๒๕ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๔๘ แต่ฤกษ์ศักราช ๑๘๐๕
นั้น แล้ว แต่ ตาม การ ที่จะ ขยาย อำนาจ ของ คน ชาว เมือง เดนมาร์ก ให้
มี แผ่กว้าง ออกไป ใน กรุงเทพฯ จึง ได้ มี พระราชวินิจฉัยตกลง ว่า จะ
ทำ สัญญาใหม่ ฉบับ ๑ แล้ว แต่ ได้ ทรง แต่ง ตั้ง ผู้มี อำนาจ เต็ม เพื่อ
ประโยชน์อัน นี้ คือ

ฝ่าย สมเด็จพระเจ้า กรุงเทพฯ นั้น พระยา ศรีธรรมศาสตร์ อรรคราช
ทูต แต่ ผู้มี อำนาจ เต็ม

ฝ่าย สมเด็จพระเจ้า กรุงเทพฯ นั้น คาต วิตเดียมเคาน์ต ฮาด
เฟลดต์ ดอร์วิก เสนาบดี ว่า การ ต่าง ประเทศ ฯ

ผู้ซึ่งได้ รับ มอบ อำนาจ แล้ว แต่ ได้ ยินยอมตกลง กัน ทำสัญญา
ไว้ มีความ ดัง ต่อไปนี้

ข้อ ๓

อำนาจศาล ซึ่งได้มีอยู่แก่กงสุล เดนมาร์ก ฤๅแก่ศาล กงสุล เดนมาร์ก แต่ก่อนมานั้น แต่บัดนี้สืบไป กลับคืนคงให้มีแก่รัฐบาล สยามตาม ข้อความ ที่กล่าวต่อไปใน ข้อสัญญา นี้

ข้อ ๒

ในการที่จะชำระคดี ทั้ง ปวง นั้น รัฐบาล ทั้ง สอง ฝ่าย ยินยอม กันว่า จะยกเลิก ข้อความ ที่กล่าวไว้ ในหนังสือสัญญา ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๔๘ แด่ กฤศศักราช ๑๘๐๕ นั้นเสีย แต่ จะใช้ความ ตามที่กล่าวไว้ใน สัญญา นี้ต่อไป

บรรดาคนใน บังคับ เดนมาร์ก ใน กรุง สยาม นั้น ตั้งแต่บัดนี้สืบไป จะ ต้อง อยู่ใน บังคับ อำนาจ ศาล ฝ่าย สยาม ตาม กระบิต เมือง เว้นไว้แต่ คนใน บังคับ เดนมาร์ก ทั้งหลาย ที่ได้ จด บัญชีไว้ ณ สถานกงสุล เดนมาร์ก ก่อนวัน แรก เปลี่ยน สัญญา นี้ แล้ว จะ ต้อง อยู่ใน อำนาจ ศาล ต่าง ประเทศ ฝ่าย สยาม ตาม ข้อความ ที่กำหนดไว้ต่อไปในสัญญา นี้

ข้อ ๓

อำนาจ ศาล ต่าง ประเทศ นั้น จะ ต้อง มี ไป ถึง ๒ ประการ ๑ ที่ ๓ ใน คดี ความ แ่ง นั้น คือ บรรดา คดี ความ แ่ง ฤๅ ความ เรื่อง การ ค้า ขาย ซึ่ง คนใน บังคับ เดนมาร์ก เป็น คู่ ความ

ประการ ที่ ๒ ใน คดี มี โทษ นั้น คือ บรรดา คดี ที่ กระทำ ผิด ต่อ กฎหมาย ทุก อย่าง ไม่ ได้ออก ว่า จะเป็น คดี ที่ คนใน บังคับ เดนมาร์ก กระทำ

ผิดเอง ฤๅคดีที่ผู้อื่นกระทำผิดให้เป็นทุกข์ยากเดือดร้อนเสียหายแก่
คนในบังคับ เตนมาร์ก

ข้อ ๔

คดีในศาลต่างประเทศนั้น แม้จะจำเลยฤๅผู้ต้องหาเป็นคน
ในบังคับ เตนมาร์กแล้ว ถ้ากงสุล เตน มาร์ก เห็นว่าเป็นการสมควรเพื่อ
ประโยชน์แก่ความยุติธรรม แต่จะเขียนหนังสือขอถอนคดีนั้นใน
เวลาใด ๆ ก่อน เวลาที่มีคำตัดสินในศาลชั้นแรกที่ชำระคดีนั้นก็ได้

คดีเช่นนั้น เมื่อขอถอนเช่นนั้นแล้วก็ได้ย้ายไปพิจารณา
ตัดสินในศาล กงสุล เตนมาร์กผู้ซึ่งมีอำนาจฝ่ายเดียว แต่เจ้าพนักงาน
ฝ่ายสยาม จะต้องช่วยให้กระทำการสำเร็จตามคำขอ นั้นด้วย

อำนาจในการถอนคดีในศาลต่างประเทศนี้ จะไม่ใช่คดีที่มีอยู่
ในประมวลกฎหมาย ฤๅในกฎหมายอื่นได้ประกาศออกตามระบอบ
ในเวลาเมื่อได้แจ้งความให้ผู้แทนรัฐบาล เตนมาร์กฝ่ายการทูต ณ กรุง เทพ ฯ
ทราบ เนื้อความในประมวลกฎหมาย ฤๅกฎหมายที่ได้ประกาศนั้น

อนึ่งเสนาบดีว่าการต่างประเทศฝ่ายสยาม กับผู้แทนรัฐบาล เตนมาร์ก
ฝ่ายการทูต ณ กรุง เทพ ฯ นั้น จะได้ปรึกษาปรองดองกันเพื่อจะจัด
การให้คดีที่เปนกันค้างอยู่ในเวลาที่แจ้งความประมวลกฎหมาย ฤๅ
กฎหมายอื่น กล่าว มาแล้ว นั้นให้พิจารณา กัน อย่างไรให้แล้วด้วย

ข้อ ๕

คดีอุทธรณ์คำพิพากษาศาลต่างประเทศ ซึ่งชำระคดีเป็นครั้งแรก
นั้น จะได้พิจารณาในศาลอุทธรณ์ฝ่าย สยาม ณ กรุง เทพ ฯ

คดีอุทธรณ์เช่นนั้น จะได้แจ้งความให้กงสุล เตนมาร์ก ทราบ กงสุล
เตนมาร์ก มีอำนาจที่จะเขียนความเห็นในเรื่องคดีนั้นให้คดีไว้ กับสำนวน
ความเรื่องนั้นด้วย

คำ อุกุทธธรรมด้วย บัณฑิตหา กฎหมาย จะมี จาก ศาสด อุกุทธธรรม กรุงเทพร ๗
ไป ยัง ศาสด ฎีกาได้

ข้อ ๖

วิธีที่ใช้ ใน ศาสด ต่าง ประเทศ นั้น จะ เด็ก แต่ ย้าย อำนาจ ศาสด ไป
อยู่ใน ศาสด สยาม ตาม กระบิต เมือง เมื่อได้ ประกาศ แด ออกใช้ ประมวล
กฎหมายไทยทั้ง หาดาย คือ ประมวล กฎหมายอาญา ประมวล กฎหมายแพ่ง
แตร การค้าขาย แตร ประมวล กฎหมาย กระบวน พิจารณา แตร พระ ธรรม มุญญ ศาสด

ข้อ ๗

ใน คดี ทั้ง หาดาย ที่ เปน อยู่ใน ศาสด สยาม ตาม กระบิต เมือง แตร ที่
เปน อยู่ใน ศาสด ต่าง ประเทศ นั้น คนใน บังคับ เตน มาร์ก จะ ได้ มี อำนาจ
แตร ผล ประโยชน์ ทุก อย่าง เสมอ เหมือน กับ วิถีบาด สยาม ได้ อนุญาต
ให้ แตร ฎา จะ อนุญาต ให้ ได้ แก่ คนใน บังคับ ประเทศ อื่น ประเทศใด
ประเทศ หนึ่ง นั้น

ประโยชน์ ใน การ ที่ จะ กระทำให้ เสมอ เหมือน กัน กับ ซาคี ที่ โปรด แตร
อย่าง ยิง นั้น ใน เวดา นี้ มี ข้อ ดำคัญ ที่ ขยาย ออก ไป ถึง

ประการ ที่ ๓ อำนาจ ของ จำเเตย ฎา ผู้ต้อง หา คดีใด ๆ ซึ่ง เปน อยู่ใน
ใน หัวเมือง นั้น จะ ขอ ให้ ย้าย ศาสด เข้า มา ชำระ ใน กรุงเทพร ๗ ได้

ประการ ที่ ๒ ใน การ ที่ มี ที่ ปฤกษา กฎหมาย ชาว ยุโรป หนึ่ง ใน ศาสด
นั้น ตาม ตำแหน่ง เปน ที่ ปฤกษา ฎา เปน ผู้ พิพากษา ใน ศาสด ต่าง ๆ ชั้น
ทั้ง สอง แพนก ศาสด นั้น ๆ

ข้อ ๘

คำที่จะร้องคัดค้านว่าศาลไม่มีอำนาจที่จะชำระได้ ความ
ที่กล่าวไว้ในสัญญา นี้ ถ้าได้มีคำให้การ แก่ข้อหาแล้ว จะร้อง
ขึ้นในศาลใดๆไม่ได้

ข้อ ๙

ในการที่จะฟ้องกัน ความขัดข้อง ซึ่ง จะเกิด ขึ้นใน ภายหน้าใน
เวลาที่จัดการย้ายอำนาจ ศาล ความ สัญญา นี้ จึงยินยอมกัน ว่า
ประการที่ ๑ บรรดาคดี ทั้ง หาย ที่ จะฟ้อง ร้อง กัน ขึ้น ภายหลัง
วัน แรก เปลี่ยน หนังสือ สัญญา นี้ ให้ศาล ต่าง ประเทศ ฤฯ ศาล ฝ่าย
สยาม พิจารณา คัด ดิน ไม่ เด็ดอก ว่า คดี นั้น จะ เป็น เหตุ ที่ เกิด ก่อน ฤฯ
หลัง วัน แรก เปลี่ยน สัญญา

ประการที่ ๒ บรรดาคดี ทั้ง หาย ที่ ศาล กงสุล เดนมาร์ก อยู่
ณวันที่ แรก เปลี่ยน หนังสือ สัญญา นี้ ให้ เป็น กัน ไป ใน ศาล กงสุล เดนมาร์ก
แต่ใน ศาล อุตสาหกรรม แห่ง หนึ่ง แห่ง ใด จน กว่า คดี นั้น จะ ได้ แล้ว กัน เป็น
ที่สุด แต่ อำนาจ ศาล เดนมาร์ก คง มี อยู่ใน คดี เช่น ว่า นเดิม ที่ ทุก อย่าง
แต่ การ ที่จะ บังคับ ตาม คำ คัด ดิน ของ คดี ที่ ศาล ยื่น ศาล ต่าง
ประเทศ จะ ได้ มี อำนาจ จัดการ ไป ให้ สำ เร็จ

ข้อ ๑๐

คน ชาว เมือง แด คน ใน บังคับ เดนมาร์ก จะมี อำนาจ แด ผล ประโยชน์
เสมอ เหมือน กับ คน พด เมือง คดออก ทัว ไป ใน พระ ราช อาณา จักร์ สยาม
มี เป็น ต้น ว่า อำนาจ ใน ที่ ดิน อำนาจ ใน การ ที่ จะ อยู่ อา ใสรวย แด
อำนาจ ที่ จะ เทียบ ไป ได้

คนในบังคับดิน มาร์ก จะ ต้อง ยก เว้น จาก การ เกณฑ์ รับ ราชการ
ฝ่าย ทหาร บก แด ทหาร เรือ แด เว้น จาก การ ที่ จะ ต้อง บังคับ ฤๅ เกณฑ์
ให้ ออก เงิน ให้ คุ้ม ยืม ฤๅ เงิน ช่วย ใน การ ทหาร

บริษัท จำ กัด ดิน ไร่ แด บริษัท หรือ ห้าง หุ่น ส่วน อย่ง อื่น ๆ เพื่อ
ประโยชน์ การ ค้ำ ขาย ฤๅ การ งาน ไร่ แด ฤๅ ไร่ เงิน ที่ ได้ มี อยู่ แล ฤๅ
จะ มี ขน ต่อ ไป ตาม กฎหมาย ของ ประเทศ ที่ ทำ สัญญา นี้ ฝ่าย ใด ฝ่าย
หนึ่ง ก็ ตี ยอม ให้ กระทำ การ ใน ดิน แคน ของ ประเทศ อื่น ฝ่าย หนึ่ง ได้
ตาม อำนาจ ของ บริษัท ฤๅ ยอม ให้ เปน คู่ ความ ฝ่าย ใด ฤๅ จำ เลย
ได้ ใน คำ ตกลง กฎหมาย ของ ประเทศ อื่น ฝ่าย หนึ่ง นั้น

ข้อ สัญญา ที่ กล่าว มา ใน บรรทัด นี้ นี้ ไม่ เกี่ยว ข้อง กับ ข้อ บัญหา ที่
จะ ว่า ด้วย บริษัท ฤๅ ห้าง หุ่น ส่วน ที่ ตั้ง ขน ใน ประเทศ ฝ่าย หนึ่ง ใน สอง
ประเทศ นี้ แล ฤๅ จะ อนุญาต ให้ ทำ กิจ ขะ ฤๅ การ งาน ใน ประเทศ อื่น
ฝ่าย หนึ่ง ฤๅ ไม่ อนุญาต เพราะ ว่า การ อนุญาต อย่ง นี้ ย่อม คง เปน
ไป ตาม กฎหมาย แด ข้อ บังคับ ที่ ได้ ออก ประกาศ ฤๅ ตั้ง ไว้ ใน ประเทศ
ทั้ง สอง ฤๅ ใน อาณา เขต ร ส่วน ใด ๆ ใน ประเทศ ทั้ง สอง ฝ่าย นั้น ทุก ประการ

ข้อ ๓๑

ข้อ ความ ใน หนังสือ สัญญา ใหญ่ น้อย ทั้ง ปวง ใน ระหว่าง กรุงสยาม
กับ กรุงเดนมาร์ก ซึ่ง ไม่ ได้ แก่ ไข ไว้ ใน หนังสือ สัญญา นี้ แล ให้
คง ไร่ อย่ง เดิม ที่ ตาม เดิม

ข้อ ๓๒

หนังสือ สัญญา นี้ จะ ต้อง มี พระ ราช านุญาต แด พระ ราช านุญาต

นั้นจะได้แตกเปลี่ยนกันที่กรุงเทพฯ ภายในหกเดือน ตั้งแต่วันที่ลง
ไว้ในสัญญา และจะใช้ได้ในทันทีเมื่อได้แตกเปลี่ยนพระราช
อนุญาตแล้ว

ในการที่จะให้เป็นพยานตัวจริง ผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่ายได้
ลงชื่อแต่ประทับตราไว้

หนังสือสัญญานี้ทำเป็น ๒ ฉบับ ความเดียวกันที่กรุงโลเปนแซเคน
ณวันที่ ๑๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๕๕ ครุฑศักราช ๑๘๓๓
(ลงชื่อ) พระยาภิรมย์ภักดี (ลงชื่อ) ค.ว. ฮาดเฟลด์ท ลอร์วิก

ประทับตรา

ประทับตรา

ข้อบังคับศาลต่างประเทศ

ซึ่งตั้งขึ้นตามหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีน้อย

ในระหว่างกรุงสยามกับกรุงเดนมาร์ก

ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ศก ๑๒๓๓

แต่ตามหนังสือสัญญา^{น้อย}ซึ่งเพิ่มเติมแก้ไขข้อความ

ในหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี ในระหว่าง กรุงสยาม กับ

กรุงอิตาลี ลงวันที่ ๙ เมษายน ศก ๑๒๔๔

ข้อ ๓ ข้อบังคับต่อไปนี้ ให้ใช้ในบรรดาคดีแพ่ง หรือ คดีอาญา
ทั้ง ปวง ซึ่ง คนใน มังคัม เดนมาร์ก หรือ คนใน มังคัม อิตาลี จะ ได้ เป็น คู่ ความ
ด้วย ฝ่าย หนึ่ง คือ จะ เป็น ผู้ ก่อ ต่ำ โทษ ก็ ดี หรือ เป็น ผู้ ต้อง ถูก
ฟ้อง ต้อง คดี ต้อง เรียก หา มา พิ จาร ณา ก็ ดี หรือ เป็น โจ ชย์ ก็ ดี เป็น
จำ เหย ก็ ดี

ข้อ ๒ ให้ ศาล ต่าง ประเทศ นคร เซียง ไห้ม นคร ล่า ปาง นคร ล่า พุน
เมือง แพร่ แต่ เมือง น่าน รับ ฟ้อง คดี ทั้ง ปวง ซึ่ง เกี่ยว ข้อง กับ คน ใน
มัง คัม เดนมาร์ก

ข้อ ๓ ให้ ศาล ต่าง ประเทศ นคร เซียง ไห้ม นคร ล่า ปาง นคร ล่า พุน
แต่ เมือง น่าน รับ ฟ้อง คดี ทั้ง ปวง ซึ่ง เกี่ยว ข้อง กับ คน ใน มัง คัม อิตาลี

ข้อ ๔ ผู้ พิพากษา ศาล ต่าง ประเทศ ทั้ง หดาย ดั่ง ได้ ก่อ ต่ำ ข้าง บน มา แล้ว
นี้ มี อำนาจ ที่ จะ หนึ่ง พิ จาร ณา แต่ พิพากษา บรรดา คดี แพ่ง คดี อาญา โดย

นั่ง พว้อม กับ กงสุต เดนมาร์ก หรือ อิตาลี หรือผู้แทน กงสุตเดนมาร์ก
หรือ อิตาลี ตามแต่ กงสุต นั้น ๆ จะ มอบ อำนวย

ข้อ ๕ ศาตต่าง ประเทศ ดังได้ กล่าว ข้าง บน มา แดงนี้ เมื่อได้
รับ คดี ของ คนใน บังคับ เดนมาร์ก หรือ คนใน บังคับ อิตาลี ไว้ ในระหว่าง
เวลา ที่ กงสุต เดนมาร์ก หรือ กงสุต อิตาลี ไม่ อยู่ นั้น ก็ ให้ รายงาน ใน
เรื่อง คดี ที่ พ้อง ร้อง กัน นั้น ไป ยัง กระทรวง ยุติธรรม นครกรุงเทพฯ
แล้ว ให้ คอย พัง คำสั่ง ค่อยไป

หนังสือสัญญาซื้อขาย

เพิ่มเติมแก้ไขความข้อ ๘ ข้อ ๙ ในหนังสือสัญญาทางพระราช
ไมตรี ทางค้าขายและการเดินเรือ ในระหว่างกรุงสยามกับกรุง
อิตาลี ซึ่งได้ทำไว้ ณ วันที่ ๗ ๆ ๑๓ ค่ำ มีมะโรง นักษัตร สัมฤทธิศก

จุลศักราช ๑๒๓๐ (ตรงกับวันที่ ๓ ตุลาคม คฤศตศักราช ๑๘๖๘)

สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม

แล

สมเด็จพระเจ้ากรุงอิตาลี

ทรงพระราชดำริเห็นเป็นประโยชน์ที่จะแก้ไขความข้อ ๘ กับ ข้อ ๙
ในหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี ทางค้าขาย แล การเดินเรือใน
ระหว่างกรุงสยามกับกรุงอิตาลี ซึ่งได้ทำไว้เมื่อ ณ วันที่ ๗ ๆ ๑๓ ค่ำ

มีมะโรง นักษัตร สัมฤทธิศก จุลศักราช ๑๒๓๐ (ตรงกับวันที่ ๓ ตุลาคม
คฤศตศักราช ๑๘๖๘) จึงได้ตกลงทำหนังสือสัญญาซื้อขายเพิ่มเติมขึ้น
ฉบับหนึ่งเพื่อประโยชน์นี้ ได้ทรงแต่งตั้งผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่ายคือ

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามนั้น

พระยาสุริยานุวัตร อรรคราชทูตพิเศษ แลผู้มีอำนาจเต็มของ

สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม ณ กรุงโรม เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหา
สุวามรณัมงกุฏสยาม ชั้นที่หนึ่ง เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มงกุฏอิตาเล่
ชั้นที่หนึ่ง ๑ ๓ ๑

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้ากรุงอิตาเล่

อีชีเอ็กเซเตนซี เคาเวร์ ยีอูเซเป คอรันเฮดี บรูชาติดี แวรวคาโน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซานตีซึมา อินนูนซีอาตา ๑ ๓ ๑

เอกอรรคราชทูตของสมเด็จพระเจ้ากรุงอิตาเล่ ณ กรุงฝรั่งเศส

ผู้ซึ่งเมื่อได้ส่งหนังสือมอบอำนาจ ให้ตรวจดูซึ่งกันแก่กัน
แต่ได้เห็นเป็นอันถูกต้องแบบอย่างดีแล้ว ได้ตกลงทำข้อสัญญา
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๓

การจกทะเบียนคนในบังคับอิตาเลี่ยนที่อยู่ในกรุงสยาม ตาม
ความข้อ ๘ ในหนังสือสัญญาใหญ่ วันที่ ๗ ๑ ๑๓ คำบ่มะโรงนักษัตริ
๒

สัมฤทธิศกจุลศักราช ๑๒๓๐ (ตรงกับวันที่ ๓ ตุลาคมคฤศศักราช ๑๘๖๘)
นั้น จะมีแต่บรรดาคนอยู่ในกรุงสยาม ซึ่งมีอำนาจอันชอบธรรม
ที่จะเป็นชาติอิตาเลี่ยนได้ ตามกฎหมายชีวิตโค็ดของกรุงอิตาเล่ กับ
คนในบังคับของเมืองชั้นของกรุงอิตาเล่ นอกจากนั้นไม่มีผู้ใดมี
อำนาจอันชอบธรรมที่จะเข้าอยู่ในเมืองกันอย่างไรอย่างหนึ่ง ของ
รัฐบาลอิตาเล่

๓๗๓

ข้อ ๒

สถานที่ ทูต อีตาดี้ จะส่ง รายชื่อ คน ที่ได้ จด ลงไว้ ใน ทะเบียน เช่น
นั้น ให้แก่ รัฐบาล สยาม ครั้ง หนึ่ง ทุก ปี

ข้อ ๓

ใน การ ที่ เกี่ยว ข้อง ด้วย อำนาจ ศำต ซึ่ง คง แค่นี้ ต่อไป คนใน มังคัม
อีตาดี้ ใน กรุง สยาม จะ ต้อง อยู่ ใน มังคัม โดยไม่มี ที่ ยก เว้น เติมนั้น
รัฐบาล ทั้ง สอง ฝ่าย ได้ ตกลง กัน ว่า

๑ ใน ความ ฮาญา ถ้า จำเลย เป็น คนใน มังคัม อีตาดี้ ย่น กงสุต
ตระตากร อีตาดี้ ย่น จะ เป็น ผู้ พิจารณา แด่ ทำ โทษ จำเลย

๒ ใน ความ แ่ง คดี ทั้ง ปวง ซึ่ง คนไทย เป็น โจทย์ พ้อง คนใน มังคัม
อีตาดี้ ย่น กงสุต ตระตากร อีตาดี้ ย่น จะ เป็น ผู้ พิจารณา ตัดสิน

ถ้า จำเลย เป็น คนไทย ศำต ไทย สำหรับ พิจารณา คดี ความ ต่าง
ประเทศ จะ พิจารณา ตัดสิน คดี นั้น

๓ แต่ ที่ ใน มณฑล เมือง นคร เชียงใหม่ นคร ลำปาง นคร ลำพูน
นคร น่าน นั้น ความ ฮาญา แด่ ความ แ่ง ทั้ง ปวง ซึ่ง คนใน มังคัม
อีตาดี้ ย่น มี คดี ศำต ต่าง ประเทศ ไทย จะ พิจารณา ตัดสิน

ใน คดี ความ ทั้ง ปวง ซึ่ง ได้ ก่อ ทำ ไว้ ใน วรรค ที่ ๓ ของ ธรรมนูญ ข้อ นี้
กงสุต ตระตากร อีตาดี้ ย่น จะมี อำนาจ ที่ จะ ไป อยู่ ใน เวลา ที่ ขำระ
ได้ หรือ จะ ให้ ผู้ แทน ผู้ หนึ่ง ซึ่ง ได้ รับ อำนาจ ตาม สัมคอร แด่ ไป อยู่
ก็ได้ แด่ จะ มี ความ แนะ นำ ทัก ท้วง ชน ได้ ทุก อย่าง ถ้า เห็น ว่า ความ
แนะ นำ ทัก ท้วง นั้น จะ เป็น ประโยชน์ แก่ ความ ยุติธรรม

ในคดี ความ ซึ่ง จำเลย เป็น คนใน บังคับ อิตาเลียน นั้น ถ้าใน ระหว่าง
กงสุต ตระตา การ เห็น สัมควร จะ ถอน คดี ความ นั้น ไป พิจารณา เสียเอง
เมื่อใด โดย ทาง ที่ จะ เขียน จดหมาย ไป ขอ ก็ ได้ คดี ความ เช่น นี้ ก็ ต้อง
ส่ง ต่อ ไป ยัง กงสุต ตระตาการ อิตาเลียน ซึ่ง ตั้ง แต่ เวลา นั้น ไป จะ เป็น
ผู้ สัมควร ผู้ เดียว ที่ จะ พิจารณา คดี ความ นี้ แต่ เจ้า พนักงาน ไทย จะ
ต้อง ช่วย ใน ชุระ นั้น ด้วย

การ พ้อง อุทธรณ์ ต่อ คำ ตัดสิน ทั้งปวง ของ ศาล สำหรับ พิจารณา
คดี ความ ต่าง ประเทศ ก็ ดี ของ ศาล ต่าง ประเทศ ซึ่ง ตั้ง ไว้ ใน มณฑล
ทั้ง ๕ ที่ ได้ กล่าว มา แล้ว นั้น ก็ ดี จะ ต้อง ไป พ้อง อุทธรณ์ ที่ ศาล
อุทธรณ์ กรุงเทพฯ ฯ

ข้อ ๔

หนังสือ สัญญา น้อย ฉบับ นี้ ได้ เขียน ใน ภาษา อังกฤษ ภาษาอิตา
เลียน แด ภาษาไทย แต่ รัฐบาล ทั้ง สอง ฝ่าย ที่ ได้ ทำ สัญญา นี้ ได้
ตกลง ยอมรับ กัน ว่า จะ ใช้ เนื้อ ความ ใน ภาษา อังกฤษ เป็น คำ แปล ที่ ถูก
ต้อง กับ ความ หมาย ของ หนังสือ สัญญา น้อย ฉบับ นี้

ข้อ ๕

หนังสือ สัญญา น้อย นี้ จะ ต้อง มี พระบรมราชานุญาตใน กำหนด
หก เดือน นับ ตั้ง แต่ วันที่ ได้ ลง ชื่อ หรือ ให้ เร็ว กว่า นั้น ถ้า จะ กระทำ ได้
ในการ ที่ จะ กระทำ ให้ เป็น หลักฐาน มัน คง ผู้ มี อำนาจ เต็ม ทั้ง
สอง ฝ่าย ได้ ลง ชื่อ ประทับตรา หนังสือ สัญญา น้อย นี้ ไว้ เป็น สำคัญ
หนังสือ สัญญา นี้ ได้ ทำ ณ กรุง ปารีส เป็น สอง ฉบับ เนื้อ ความ
ต้อง กัน เมื่อวันที่ ๘ เมษายน รัตนโกสินทร ศก ๒๓๔

สัญญาในระหว่างกรุงเทพฯกับกรุงนิวยอร์ก
ว่าด้วยการคมนาคม คนในบังคับฮอลันดาใน กรุงเทพฯ ลงชื่อ
ที่กรุงเทพฯ วันที่ ๑ พฤศจิกายน วันโกสินทรศก ๑๒๐

ฤา ศฤศศักราช ๑๙๐๑

รัฐบาลของ สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กับ รัฐบาลของ สมเด็จพระนางเจ้าราชินี กรุงนิวยอร์กเห็น อยู่ ว่ามีการจำเป็นที่จะต้องวางแบบสำหรับใช้ ไป พดาง อย่างหนึ่ง ซึ่ง เกี่ยว ด้วย ข้อ ๔ วรรค ต้น ของ หนังสือสัญญาที่ได้ ทำไว้ วันจันทร์ เดือน ๕ ขึ้น ค่ำ ปีมะโรง โทศกจุลศักราช ๑๒๒๒ ตรงกับวันที่ ๑๗ ธันวาคม วันโกสินทรศก ๗๘ ศฤศศักราช ๑๘๖๐ ในระหว่าง กรุงเทพฯ กับกรุงนิวยอร์ก อันควร จะใช้ ตาม การ ที่ เป็นไป ใน ปัจจุบันนี้ กับ นอกจากนั้น ยัง เห็นควร มีข้อบังคับ สำหรับ รงับ ข้อกุ่มเดียวกัน อันจะ เกิด มีขึ้นได้ ใน คน ผู้ ถือ หนังสือ สำคัญ ว่า คมนาคมของฮอลันดา อย่างใด จึง จะ ถูก ต้อง ชอบ แล้ว ฤา ใน หนังสือ สำคัญนั้นเอง อย่างใด จึง จะ ใช้ ได้ ฉะนั้น แล้ว ผู้ ลง ชื่อ หนังสือ สัญญา คือ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทเวศร์วงษ์ไโร ประการ เสด็จมา ว่า การ ต่าง ประเทศของ สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กับ เฮีย ฮัตต์ แวนเดเดน กงสุต ของ สมเด็จพระนางเจ้า กรุงนิวยอร์ก ผู้ ที่ ได้รับ อำนาจ ให้ กระทำ การ อัน นี้ แล้ว จึง ได้ ยินยอม ตกตง กัน ตาม ข้อ ความ ดังกล่าว ต่อไป นี้

นอกจากจำพวกคน ทงหลายที่กฎหมาย ฮอตันดา ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม คฤศคศักราช ๑๘๘๒ ตรงกับรัตนโกสินทรศก ๑๓๓ นับว่า เป็นคนใน บังคับ ฮอตันดา แล้ว แต่เพื่อที่จะวางไว้ เป็นแบบ สำหรับใช้ ไป พดาง อย่าง หนึ่ง จนกว่าจะได้ มี กฎหมาย ฮอตันดา ว่าไว้ ให้ เด็ด ชาติ ดิบ ไป ว่าคน ที่เกิด ใน หัว เมือง ของ ฮอตันดา จะมี ชาติ ฤา เป็น คน ใน บังคับ ฮอตันดา เพียงใด แล้ว การ ที่ จด บัญชี คน ใน บังคับ ฮอตันดา ซึ่ง อยู่ใน กรุง สยาม ตาม ความ ข้อ ๔ หนังสือ สัญญา วันจันทร์ เดือน ๕ ขึ้น ๕ ค่ำ ๒๕๐๖ ตรีศก จุศศักราช ๑๒๒๒ ตรงกับ วันที่ ๑๗ ธันวาคม รัตนโกสินทรศก ๑๘๗๖ นั้น จะต้อง อยู่ใน จำพวก ที่กล่าว ต่อไป นี้

๑ บรรดา ลูก ที่ เกิด ภาย ใน ดินแดน ของ ฮอตันดา ใน ประเทศ ยุโรป ฤา ที่ เกิด ภาย ใน หัว เมือง ของ ฮอตันดา แห่ง หนึ่ง บิด มารดา เป็น คน ที่ ตั้ง ถิ่นฐาน อยู่ใน ที่ นั้น ด้วย แต่ เป็น คน ที่ ไม่ อยู่ใน บังคับ ประเทศ อื่น จาก ฮอตันดา นั้น ฤา ถ้า ไม่ รู้ จัก บิด มารดา เป็น คน ตั้ง ถิ่นฐาน อยู่ใน ที่ นั้น แต่ เป็น คน ที่ ไม่ อยู่ใน บังคับ ประเทศ อื่น จาก ฮอตันดา นั้น ด้วย

๒ บรรดา ลูก ที่ เกิด ใน หัวเมือง ของ ฮอตันดา ไม่ รู้ จัก บิด มารดา

๓ ภริยา ของ สามี ผู้ ซึ่ง สัมควร จะ จด บัญชี ตาม จำพวก หนึ่ง ซึ่ง กล่าว มา ข้าง บน แล้ว ต้อง จำพวก นั้น

๔ หญิง หม้าย ผู้ ซึ่ง สามี สัมควร จด บัญชี ใน เวลา ที่ ก่อน ตาย ตาม จำพวก หนึ่ง ซึ่ง กล่าว มา ใน จำพวก ที่ ๑ ฤา ที่ ๒ นั้น

๕ บรรดา ที่เกิดใน เมือง ต่าง ประเทศ ของ คน ที่ ส้มควร จะ ได้ จด บัญชี ตาม จำพวก หนึ่ง ซึ่ง ก่อตัว มาใน จำพวก ที่ ๑ ฎา ที่ ๒ นั้น แต่ ว่าถูก เหล่า นี้ จะจด ได้ เพียง ที่ มีอายุ ยังไม่ ถึง ปี ที่ สิบแปด ฎา ที่ ยังไม่ได้ แต่งงาน ก่อน อายุ เท่าที่ ว่านี้ ฎา ที่ บิดามารดา ไม่ เป็น ผู้ ซึ่ง ไม่ ส้มควร จะจด บัญชี ตาม จำพวก ที่ ก่อตัว มาแล้ว นั้น สิบไป ด้วย

ข้อ ๒

บัญชี ทงหลาย ที่ จดไว้ นี้ จะต้อง เปิดเผยให้ ผู้ แทน รัฐบาลสยาม อันได้ รับอำนาจ ไปโดย ส้มควร แล้วนั้น ตรวจดู ใน เวลา ที่ จะ บอก ถ่วง นำ ให้ทราบ ตาม ส้มควร

ข้อ ๓

เมื่อ มี คัด ถุ่ม เถียง กัน ขึ้น อย่างไร ๆ ใน ข้อ ที่ เกี่ยว กับ ผู้ ถ้อ หนึ่ง ชื่อ สำคัญ ว่า จด บัญชี ย่อต้นดา นั้นถูก ต้อง ชอบ หรือ ฎา ไม่ กัด ฎา ใน ข้อ ที่ หนึ่ง ชื่อ สำคัญ นั้น ใช้ ได้ ฎา ไม่ กัด เจ้า พนักงาน ฝ่าย สยาม กับ ย่อต้นดา จะ ต้อง พร้อม กัน พิจารณา ได้ ส่วน แต่ คัด สิ้น ไป ตาม ข้อ ความ ที่ว่า ลงไว้ ใน หนังสือ สัญญา นี้ ตาม คำพยาน ซึ่ง ผู้ ถ้อ หนึ่ง ชื่อ สำคัญ จะ ต้อง นำ มาสืบ นั้น ตาม อย่าง หรือ เนียม ที่ เคย ทำ มา แล้ว

ข้อ ๔

ถ้า มี คัด ความใด ๆ อัน เป็น ความ พัง ฎา ความ อาญา มีโทษ ค้าง อยู่ใน เวลา ที่ กำลัง พิจารณา ได้ ส่วน กัน เช่น ว่ามานี้ จะ ต้อง ปฤกษา ให้ตกลง พร้อม กัน ว่า คัด ความ นั้น ควร จะ พิจารณา ใน ศาลใด ด้วย

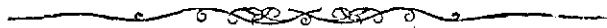
ข้อ ๕

ถ้าคนผู้ซึ่งต้องพิจารณาได้ส่วนนั้น เป็น ผู้ที่ชำระได้ความว่า อยู่ในลักษณะจำพวก ที่ จดบัญชีได้ ดัง กำหนดไว้ใน ข้อ ๑ แล้ว แต่ ถ้าเป็นคน ที่ ยังไม่ได้ จดไว้ ใน บัญชี ก็ให้ จดลงได้ต่อไปว่า เป็น คน ใน บังคับ ฮอลันดา ผู้ หนึ่ง แต่ วัณหนังสือ สำคัญ ของ การ จดบัญชี นั้น ที่ สถาน กงสุลฮอลันดา แต่ ถ้าชำระได้ความ ว่า เป็น อย่างอื่น จาก ความ ที่ว่า มา นี้ แล้ว ก็จะต้อง ถือว่า เป็น คน ใน บังคับ ฝ่าย สยาม แต่ ถ้า เป็น ผู้ ที่ ได้ จดบัญชีไว้ แล้ว ก็จะต้อง ดบ ชื่อนั้นออกเสีย

ในการ ที่จะ ให้ เป็น สำคัญ มันคง ผู้ ตั้งชื่อ ทาย หนังสือ นี้ จึง ได้ ตั้งชื่อ ประทับตรา หนังสือ สำญานี้ไว้ เป็น คู่ กัน สองฉบับ ณ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม วันตน โทสินทร ศก ๑๒๐ ศกศตศักราช ๑๘๐๓

(ประทับตราแดง) เพชรวงษ์โรประการ

(ประทับตราแดง) อี ตี แวน เคตเคน

หนังสือสัญญา

ทาง พระราชไมตรี

ทางค้าขาย แด การเดินเรือ ในระหว่าง กรุงสยาม กับ กรุงญีปุ่น ทำที่
กรุงเทพ ฯ ตั้งวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร์ ศก ๓๓๖
ได้ แดก เบียดเบียน รติไฟ ต่อกันที่ กรุงเทพ ฯ
วันที่ ๓๑ พฤษภาคม รัตนโกสินทร์ศก ๓๓๗

สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม แด สมเด็จพระเจ้ากรุงญีปุ่น มี พระ
ราชประสงค์ เสมอ กัน ที่จะ เกื้อ กุด ทาง พระราชไมตรี พันทิมิตร ทางค้าขาย แด
ทางเดินเรือ ซึ่งมี อยู่โดย ผิดๆ ในระหว่าง สอง พระนคร กับ อาณาประชาน
ทั้งสอง ประเทศ นั้น ให้ ถาวร วัฒนา การ ยั่งยืน จึง ได้ ตกลง ที่จะ ทำ
หนังสือสัญญา ฉบับ นี้ เพื่อ ประโยชน์ นี้ แล้ว ได้ ทรง ตั้ง แต่ง ผู้ มี อำนาจ เต็ม
ทั้งสอง ฝ่าย คือ

ฝ่าย สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม นั้น พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวง
เทพวงษ์วิโรประการคณาภินันทรเครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาจักรพรรดิ ชั้นที่ ๓
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ อภิตตย์ อุไทย ฯ ๑ ๑ เสนาบดี ว่า การ ต่าง ประเทศ
ของ สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม

ฝ่าย สมเด็จพระเจ้ากรุงญีปุ่น นั้น อะกะกิมันชิโร โส คอย ราชทูตของ สมเด็จพระ
เจ้ากรุงญีปุ่น ณ พระราชสำนัก ของ สมเด็จพระเจ้ากรุงญีปุ่น

ผู้ซึ่งเมื่อได้ส่งหนังสือมอบอำนาจให้ตรวจดูซึ่งกันแต่กัน แต่
ได้เห็นเป็นอันถูกต้องแบบอย่างดีแล้ว ได้ปรึกษาตกลงกันทำ
สัญญาเป็นข้อดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กรุงสยาม กับ กรุงญี่ปุ่น จะต้องมีความสงบรามคาบ
เรียบร้อยกันอยู่เสมอ และจะต้องเป็นไมตรีกันอยู่เป็นนิจนิรันดร แต่
คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะต้อง
ได้รับความคุ้มครองป้องกัน โดยเต็มที่ทั้งหมดในกายตัวและทรัพย์สิน
สมบัติ ซึ่งอยู่ในอาณาจักร แต่อาณาเขตรของประเทศ อีกฝ่ายหนึ่ง
นั้น ตามกฎหมายที่ได้ตั้งไว้ในเมืองนั้น.

ข้อ ๒ จะต้องเป็นการสะดวกตามอำเภอใจแก่ประเทศที่ทำสัญญา
นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะต้องส่งกงสุลเยเนอราล กงสุลไวซังกงสุล และพนักงานกงสุล
ทั้งหลาย ให้ไปอยู่ ณ เมือง แต่ท่าเรือ ในอาณาจักร แต่อาณา
เขตรของประเทศ อีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งได้ยอมให้พนักงาน กงสุล ของประเทศใด ๆ
ไปตั้งอยู่แต่อย่างไรก็ดี กงสุลเยเนอราล กงสุลไวซังกงสุลแต่เจ้าพนักงานกงสุล
เช่นนี้ จะต้องไม่เข้าทำการตามตำแหน่งไปก่อนจนกว่ารัฐบาลซึ่ง
ผู้นั้นได้มาถึง ได้เห็นชอบ แต่ยอมตามธรรมเนียมแล้ว จึงจะทำการ
ได้ พนักงาน กงสุลทั้งหลายนี้ จะต้องมิกระดิดกระริ้ว มีประโยชน์
แต่มีการยกเว้นทุกอย่าง ซึ่งให้มิอยู่หรือจะได้ให้มิแก่กงสุลทั้งหลาย
ของประเทศซึ่งโปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๓ คน ใน บังคับ ของ ประเทศ ที่ ทำ สัญญา ใหญ่ นี้ ก้อย ที่ ต่าง ฝ่าย ต่าง ที่ จะ เข้า ไป อยู่ แด ฮา ไครย ณ แห่ง ไต ๆ ใน อาณาจักร แด อาณา เขต ของ ประเทศ ฝ่าย หนึ่ง ซึ่ง คน ใน บังคับ ญา ชาว เมือง ของ ประเทศ ที่ โปรด ให้ ได้ ประโยชน์ อย่าง ยิง ใน เรื่อง นี้ ได้ รับ อนุญาต ให้ เข้า ไป อยู่ แด ฮา ไครย ณ ที่ นั้น คน เหล่า นี้ เมื่อ อยู่ใน ที่ นั้น จะ จ้าง คน ใช้ แด จะ เข้า อยู่ใน เรือน โรง ท่างาน ร้าน แด โรง เก็บ สิ้น ค้า ได้ แด จะ ค้า ขาย เปน การ ขาย มาก ๆ ญา ชาย ปลัด ใน ที่ นั้น ก็ ได้ ทุก อย่าง ใน สิ่ง ของ ที่ เกิด ขึ้น ก็ ต่ ทำ ขึ้น ก็ ต่ ทง ที่ เปน สิ้น ค้า ก็ ด้วย เหมือน กัน ไม่ ต้อง เสีย ภาษี อากร ค่า กรรม เนียม ญา ค่า อะไร ๆ ยิง กว่า ที่ คน ใน บังคับ ญา ชาว เมือง ประเทศ ซึ่ง โปรด ให้ ได้ ประโยชน์ อย่าง ยิง ได้ เสีย ชยู่ ทุก วัน นี้ ญา ที่ จะ ได้ เสีย ต่อ ไป ภาย หน้า

ในการ ทั้ง ปวง ที่ เกี่ยว กับ ที่ จะ เดิน ทาง ไป มา กับ การ ค้า ขาย แด การ ที่ ตั้ง บ้าน เรือน อยู่ ก็ ต่ แด ที่ เกี่ยว กับ อำนาจ ที่ จะ จ้าง ทุก อย่าง ใน กิจ ชุระ ใน การ ตั้ง ทำ มา หา กิน แด ใน กิจ ที่ จะ กระทำ การ หา ก่อ ไร ก็ ต่ ฝ่าย คน ใน บังคับ ของ ประเทศ ที่ ทำ สัญญา นี้ ก้อย ที่ ต่าง จะ ได้ รับ ผล ใน เวลา ที่ อยู่ใน อาณาจักร แด อาณา เขต ของ อีก ฝ่าย หนึ่ง เสมอ เหมือน กับ ที่ ได้ มี แก่ คน ใน บังคับ ญา ชาว เมือง ของ ประเทศ ที่ โปรด ให้ ได้ ประโยชน์ อย่าง ยิง

ข้อ ๔ ใน ระหว่าง อาณาจักร แด อาณา เขต ทั้ง สอง ฝ่าย ที่ ได้ ทำ สัญญา นี้ จะ ต้อง ให้ มี การ ค้า ขาย แด การ เดิน เรือ ไป มา ได้ โดย สดวก เต็ม ที่ ทง หมค เสมอ กัน ทั้ง สอง ฝ่าย คน ใน บังคับ ของ ประเทศ ที่ ทำ สัญญา ใหญ่ นี้ ต่าง ฝ่าย ก้อย ที่ ต่าง ไป มา หา กิน ได้ ตาม อำเภอ ใจ โดย สดวก แด ปราศ จาก ภัย นัศราย พร้อม กับ กำปั่น แด สิ้น ค้า ยิง ทำ

แต่ถ้า น้ำทุกแห่ง ใน อาณาจักร แต่ อาณาเขต ของ อีกฝ่าย หนึ่ง ซึ่ง ได้ เบ็ด
ให้มี การ ค้า ขาย แต่ การ เดิน เรือ ต่อ เมือง ต่าง ประเทศ

ข้อ ๕ คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ต่างฝ่าย ถ้อย
ที่ ต้อง ได้ มี ได้รับ ผล ใน อาณาจักร แต่ อาณาเขต ของ ฝ่าย หนึ่ง เสมอ
เหมือนกับ คน ใน บังคับ ฤๅ ชาว เมือง ของ ประเทศ ที่ โปรด ให้ ได้ ประโยชน์
อย่าง ชึ่ง ในการ ทั้ง ปวง ซึ่ง เกี่ยว ข้อง ใน ภาษี ของ ที่ ชน ไป มา ภาย
ในเมือง ในการ เก็บ สิ้น ค้า ไว้ ที่ โรง พัก ใน เงิน อนุญาต เก็บ กู้ การ ค้า ขาย
ในการ ช่วย เก็บ หนี้ ให้ สักดอง ในการ ตรวจ แด่ ตีราคา สิ้น ค้า ทั้ง ในการ
คืน ภาษี สิ้น ค้า กลับ ออก ไป นอก เมือง ด้วย

ข้อ ๖ ห้าม ไม่ ให้ เก็บ ภาษี อย่าง อื่น ฤๅ สูง ขึ้น ไป ในการ ชั่ง บรรทุก
สิ่ง ของ ที่ เกิด ชน ฤๅ ที่ ทำ ชน อย่าง ใด ๆ ใน อาณาจักร แต่ อาณาเขต
ของ สมเด็จ พระ เจ้า กรุง สยาม ไม่ จำเพาะ ว่า ของ นั้น มา ถึง อยู่ จาก แห่ง ที่
ใด ๆ ที่ เข้า ไป ยัง อาณาจักร แต่ อาณาเขต ของ สมเด็จ พระ เจ้า
กรุง ญีปุ่น กับ ห้าม ไม่ ให้ เก็บ ภาษี อย่าง หนึ่ง ฤๅ สูง ขึ้น ไป ในการ ที่
บรรทุก สิ่ง ของ ที่ เกิด ชน ฤๅ ที่ ทำ ชน อย่าง ใด ๆ ใน อาณาจักร
แต่ อาณาเขต ของ สมเด็จ พระ เจ้า กรุง ญีปุ่น ไม่ จำเพาะ ว่า ของ นั้น มา
ถึง อยู่ จาก ที่ แห่ง ใด ๆ ที่ เข้า ไป ยัง อาณาจักร แต่ อาณาเขต ของ
สมเด็จ พระ เจ้า กรุง สยาม นั้น ยิ่ง กว่า ที่ ได้ เก็บ ภาษี เขา เข้า จาก สิ่ง
ของ ที่ เกิด หรือ ที่ ทำ ชน ใน เมือง ต่าง ประเทศ อื่น ๆ แต่ จะ ต้อง
ไม่ ห้าม สิ่ง ของ ใด ๆ ที่ ได้ เกิด ชน ฤๅ ได้ ทำ ชน ใน อาณาจักร แต่
อาณาเขต ของ ประเทศ ที่ ทำ สัญญา ใหญ่นี้ ฝ่าย ใด ฝ่าย หนึ่ง ซึ่ง บรรทุก เข้า

ไป ใน ประเทศ อีก ฝ่าย หนึ่ง ไม่ จำเพาะ ว่า ของ นั้น บรรทุก มา จาก ที่ แห่ง
ใด ๆ อัน เป็น ของ อย่าง เดียว กัน กับ ที่ เกิด ขึ้น ฎา ที่ ทำ ขึ้น ใน เมือง อื่น ๆ
ที่ ไม่ ต้อง ห้าม ไม่ ให้ บรรทุก เข้า ไป เหมือน กัน ความ ตอน ท้าย ใน
ข้อ นี้ ไม่ ใ้ ไป ถึง การ ที่ ต้อง ห้าม เพื่อ การ ศุขาภิบาล แด เพื่อ การ อื่น ๆ ซึ่ง
เป็น สมัย จะ ต้อง ห้าม ด้วย ความ จำ เป็น เพื่อ จะ คุ้ม ครอง บ้าง กัน
สรรพ ยัน ค่ำวาย ไม่ ให้ มี ต่อ ตัว คน ฎา ต่อ สัตว์ พาหนะ ฎา ต่อ ภาชนะ
สิ่ง ซึ่ง เป็น ประโยชน์ ใ้ ใน การ เพาะ ปลูก ด้วย

ข้อ ๗ ห้าม ไม่ ให้ เก็บ ภาษี อากร ฎา ค่า อะไร ๆ อย่าง อื่น ฎา สูง ขึ้น
ไป ใน อาณาจักร แด อาณา เขตร์ ของ ประเทศ ที่ ทำ สัญญา ใหญ่ นี้ ฝ่าย ใด
ฝ่าย หนึ่ง ใน สิ่ง ของ ซึ่ง บรรทุก ออก ไป อย่าง ใด ๆ ยัง ประเทศ อีก
ฝ่าย หนึ่ง นั้น ยิ่ง กว่า เช่น ที่ เสีย ภาษี อยู่ ฎา ควร จะ เสีย ภาษี ต่อ ไป ได้
ใน สิ่ง ของ อย่าง เดียว กัน ที่ ได้ บรรทุก ออก ไป ยัง เมือง ต่าง ประเทศ อื่น ๆ
แด จะ ต้อง ไม่ ห้าม สิ่ง ของ อัน ใด ซึ่ง บรรทุก ออก จาก อาณาจักร แด
อาณา เขตร์ ของ ประเทศ ที่ ทำ สัญญา นี้ ทั้ง สอง ฝ่าย ฝ่าย ใด ฝ่าย หนึ่ง
ไป ยัง ประเทศ อีก ฝ่าย หนึ่ง เป็น สิ่ง อัน เดียว กัน กับ ที่ ไม่ ต้อง ห้าม
ไม่ ให้ บรรทุก ออก ไป ยัง เมือง อื่น ๆ เหมือน กัน

ข้อ ๘ บรรทุก สิ่ง ทั้ง ปวง อัน เป็น ของ ที่ จะ บรรทุก เข้า ไป ได้ ไม่
ต้อง ห้าม ตาม กฎหมาย อยู่ใน เวตานั้น ฎา เวตาค่อ ไป ภาย หน้า ยัง ทำ
เรือ ใน อาณาจักร แด อาณา เขตร์ ของ สมเด็จพระ เจ้า กรุง สยาม โดย เรือ
กำปั่น ไทย ฎา เรือ กำปั่น ของ ประเทศ ที่ โปรด ให้ ได้ ประโยชน์ อย่าง ยิ่ง นั้น
ก็ จะ บรรทุก เรือ กำปั่น ญี่บุน เข้า ไป ยัง ทำ เรือ เหล่า นั้น ได้ เสมอ เหมือน กัน

โดย ไม่ต้อง เสีย ภาษี หรือ ค่า ขรรมนิยม อย่าง ใด ๆ ยิ่ง กว่า ที่ เก็บ
 จาก ของ ที่ บรรทุก เข้า ไป โดย เรือ กำปั่น ไทย หรือ เรือ ของ ประเทศ
 ที่ โปรต ให้ ได้ ประโยชน์ อย่าง ยิง แต่ ถ้อย ที่ ถ้อย ให้ ประโยชน์ เสมอ
 กัน บรรดา สิ่ง ทั้ง ปวง อัน เปน ของ ที่ จะ บรรทุก เข้า ไป ได้ ไม่ ต้อง ห้าม
 ตาม กฎหมาย อยู่ใน เวลานั้น หรือ เวลา ต่อ ไป ภาย นาน ยัง ทำ เรือ ใน
 อาณาจักร แต่ อาณาเขต ของ สมเด็จพระเจ้า กรุง ญีปุ่น โดย เรือ กำปั่น ญีปุ่น
 หรือ เรือ กำปั่น ของ ประเทศ ที่ โปรต ให้ ได้ ประโยชน์ อย่าง ยิง นั้น ก็ จะ บรรทุก
 เรือ กำปั่น ไทย เข้า ไป ยัง ทำ เรือ เหล่า นั้น ได้ เสมอ เหมือน กัน โดย ไม่ต้อง เสีย
 ภาษี หรือ ค่า ขรรมนิยม อย่าง ใด ๆ ยิ่ง กว่า เก็บ จาก ของ ที่ บรรทุก เข้า ไป
 โดย เรือ กำปั่น ญีปุ่น หรือ เรือ ของ ประเทศ ที่ โปรต ให้ ได้ ประโยชน์ อย่าง ยิง
 การ ซึ่ง ถ้อย ที่ ถ้อย ทำให้ เสมอ ต่อ กัน เช่น นี้ จะ ต้อง มี ผล ตกลง ไป โดย
 ไม่ จำเพาะ ว่า สิ่ง ของ เช่น นี้ จะ ตรง มา จาก ที่ เดิม ของ สิ่ง นั้น หรือ
 จะ มา จาก ที่ แห่ง อื่น ๆ ก็ เหมือน กัน ทั้ง สิ้น

ใน อาการ อย่าง เดียว กัน นี้ จะ ต้อง ทำให้ เสมอ กัน แท้ ใน การ
 ที่ เกี่ยว กับ สิ่ง ของ ซึ่ง บรรทุก ออก ไป เพราะ ดัง นั้น ภาษี ชัน ใน แด
 ภาษี ขา ออก จะ ต้อง เสีย เหมือน กัน เงิน อนุญาต เกษ กุด การ ค่า ขาย
 แด คน ภาษี ดิน ค้า ที่ บรรทุก กด บั ก็ ต้อง ยอม ให้ เหมือน กัน ใน อาณาจักร
 แด อาณาเขต ของ ประเทศ ที่ ทำ สัญญา นี้ ฝ่าย ใด ฝ่าย หนึ่ง เมื่อ เวลา บรรทุก
 สิ่ง ของ ใด ๆ ซึ่ง ไม่ ต้อง ห้าม ตาม กฎหมาย ออก ไป จาก ที่ นั้น ไม่ จำเพาะ
 ว่า การ บรรทุก ออก ไป เช่น นี้ จะ เปน ใน เรือ กำปั่น ไทย ถ้า ญีปุ่น ถา
 เรือ ของ ประเทศ อื่น แต่ ไม่ จำเพาะ ว่า จะ บรรทุก ไป ยัง ที่ แห่ง ใด ๆ

จะ เป็น ท่าเรือ ของ ประเทศ ที่ ทำ สัญญา น้ ฝาย ไต ฝาย หนึ่ง หรือ เป็น ท่าเรือ ของ ประเทศ อื่น ๆ ก็ เสมอ เหมือน กัน ทั้ง ดิน

ข้อ ๘ ห้าม ไม่ ให้ เก็บ ภาษี หรือ ค่า ธรรมเนียม อย่าง อื่น หรือ สูง ขึ้น ไป ใน จำนวน นำ หนัก ตัน ที่ เรือ กำปั่น กัด ใน ค่า ประภาคาร ฤ ค่า เบิก ด่าน กัด ใน ค่า นำ ร้อง ค่า ห้าม เรือ บ้อง กัน โจร ค่า ชั่ว วย เรือ แด ค่า ของ ที่ เสีย หรือ อับปาง กัด หรือ ใน ค่า ธรรมเนียม อย่าง ไต ๆ ที่ เก็บ ใน ท่า บัด นั้น ๆ กัด ณ ที่ ทำ เรือ แห่ง ไต ๆ ของ กรุง สยาม นั้น จาก เรือ กำปั่น ญู ญู ฤ ฤ ที่ ทำ เรือ ทง หลาย ของ กรุง ญู ญู จาก เรือ กำปั่น ไทย ยิ่ง กว่า ที่ เรือ กำปั่น สำหรับ ประเทศ นั้น เอง เสีย ภาษี อยู่ เป็น ค่า ญู ญู ประมาณ หรือ ที่ เรือ กำปั่น ของ ประเทศ ที่ โปรด ให้ ได้ ประโยชน์ อย่าง ยิ่ง เสีย ภาษี ได้ อยู่ ใน การ เหมือน กัน ณ เวลา นั้น ฤ ค่อ ไป ภาย นำ ที่ ทำ เรือ อื่น เดียว กัน นั้น การ ที่ ประพฤติ ให้ เสมอ เหมือน กัน เช่น นี้ กอ ย ที่ ต่าง ที่ จะ ต้อง ใช้ ไป ถึง เรือ กำปั่น ของ ฝาย นั้น ๆ ไม่ จำ เาะ ว่า เรือ นั้น จะ มา ถึง จาก ท่า เรือ แห่ง ไต ๆ แด ไม่ จำ เาะ ว่า เป็น เรือ จะ ออก ยัง แห่ง ไต ๆ

ข้อ ๑๐ ใน การ ทัง ปวง ที่ เกี่ยว กับ การ เข้า ทอด ท่า การ เบิก ต้อง การ ทอด อยู่ การ ขน ของ ลง แด ขึ้น จาก เรือ ใน ท่า ทอด ใน ท่า น้ำ ใน อยู่ ใน หน ทาง น้ำ ใน ท่า จอด หรือ ใน แม่น้ำ ของ อาณา ญู ญู แด อาณา เขต ร์ ของ ประเทศ ทง ต้อง ฝาย น้ ฝาย หนึ่ง ต้อง ไม่ ให้ ประโยชน์ แถ้ เรือ ของ ประเทศ นั้น เอง หรือ แก้ เรือ ของ ประเทศ อื่น ๆ ใน การ ซึ่ง เป็น อย่าง เดียว กัน แด จะ ให้ แก้ เรือ ของ อีก ฝาย หนึ่ง เหมือน กัน ไม่ได้ ด้วย

ข้อ ๑๓ เรือรบฤเรือค้าขายของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งถูกพายุ ฤมีเหตุทุกขยากอย่างอื่น ๆ จำเป็นต้องเข้าบังฮาไศรยในท่าเรือแห่งหนึ่งของประเทศฝ่ายหนึ่งแล้ว ต้องยอมตามใจในการที่จะแต่งเรือใหม่ ณ ที่นั้น ในการที่จะหาเสบียงอาหารที่จำเป็นทุกอย่าง แต่ในการที่ออกเรือต่อไปในทะเลนั้น โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมอันใดยิ่งกว่าที่เรือของประเทศนั้นจะเสียได้ แต่อย่างไร ๆ ก็ดี ถ้าเป็นการที่นายเรือค้าขายจำเป็นจะต้องจำหน่ายสินค้าส่วนหนึ่ง เพื่อที่จะได้เงินมาใช้จ่ายแล้ว นายเรือจะต้องทำตามข้อบังคับแต่พิคัดในท้องที่ซึ่ง นายเรือ ได้ ไปถึงอยู่นั้นด้วย

ถ้าเรือรบหรือเรือสินค้า ถ้าใด ถ้าหนึ่ง ของประเทศที่ทำสัญญา นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ คิดค้นหรืออุปบางตามฝั่งทะเลของอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว กำปั่น ฤเรือ เช่น นกบ ทง เครื่อง แต่งเรือแต่เครื่องภาชนะใช้สำหรับเรือ กับสิ่งของแลสินค้าที่ช่วยมาได้ จากเรือทงของสิ่งใด ๆ ที่พึงได้ ทงทะเล ฤเงินที่ขายของใด กับทงหนึ่งต่อที่คนพบบนเรือ ซึ่งได้ คิดค้น ฤอุปบาง ทง ปวงนี้ ต้องคืนให้แก่เจ้าของเรือ นายเรือ หรือผู้รับ ชูระ เช่นนี้ ไม่อยู่ ณ ที่ตำบลนั้นแล้ว ของเหล่านี้ก็ต้องส่งให้แก่กงสุตเยเนรลทงสุต ไรซ์ กงสุต ฤพนักงาน กงสุตฝ่ายสยาม ฤฝ่ายญี่ปุ่น ผู้ซึ่งมีหน้าที่อยู่ในแถวที่เรือ คิดค้น หรืออุปบาง อยู่นั้น เมื่อมาเรียกวันไปภายในเวลาซึ่ง กำหนดไว้ ในกฎหมายของประเทศนั้น ๆ แต่ กงสุต ก็คือเจ้าของเรือ นายเรือ ฤผู้รับ ชูระ เช่นว่า นี้ ก็ดี ต้องใช้เงินแต่เพียงค่าที่คงเก็บรักษาสมบัตินั้น กับทงค่าช่วยเรือแลของที่เสีย ฤอุปบาง ฤค่าอื่น ๆ ซึ่ง ควรจะเสียเหมือนกัน ในการอุปบางของเรือสำหรับประเทศนี้เอง

สิ่งของแต่สินค้าที่ช่วยมาได้จากการ อับปางนั้น ต้องงดเว้นไม่เก็บ
ภาษีศุลกากร ทุกอย่าง ยกเสียแต่ที่ได้ปรากฏชัดว่า เป็นของ สำ
หรับจำหน่ายให้หมดไปจึงจะต้องเสียภาษีตามธรรมเนียม

ในการที่เรือของคนในบังคับประเทศที่ทำสัญญาฝ่ายหนึ่งได้คิด
ค้นหรืออับปางอยู่ในอาณาจักร แลอาณาเขตร ของประเทศ อีกฝ่ายหนึ่ง
ถ้าเจ้าของเรือ ฤ็ นายเรือ ฤ็ ผู้ขึ้นที่รับ ข้าราชการ ของเรือนั้นไม่ได้ช่วย
ที่นั้น กงสุล เยเนราล กงสุลไวซ กงสุล ฤ็ เจ้าพนักงาน กงสุล ของฝ่าย
นั้น มีอำนาจที่จะเข้าช่วยเป็น ข้าราชการ กล่าว เพื่อจะได้ช่วยเกอ
หนุนแก่ คนในบังคับ ประเทศนั้นตาม การที่จำเป็น ถ้าเจ้าของเรือ ฤ็ นาย
เรือ ฤ็ ผู้รับ ข้าราชการ ของเรือ นั้น อยู่ ณ ที่นั้น ต้อง การให้ พนักงานกงสุลช่วยตั้ง
จำนวน ก็ช่วยได้เหมือนกัน

ข้อ ๓๒ เรือรบของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง
จะเข้าจะขยับ จะซ่อมแซมเรือ ในท่าเรือที่แห่งใดในประเทศอีกฝ่าย
หนึ่งซึ่งยอมให้เรือรบของประเทศที่โปรดให้ ได้ประโยชน์อย่างยิ่งเข้าไป
แล้วได้ เรือรบทั้งหลายนี้ ต้องยอมทำตาม ข้อบังคับทั้งหลายด้วยเหมือน
กันแต่ได้มีเกียรติยศมีผลประโยชน์ แต่มีการยกเว้นเหมือนกันกับที่
ให้มีอยู่ในบังคับ ฤ็ จะได้ ให้มีต่อไปข้างหน้า แก่บรรดาเรือรบของ
ประเทศที่โปรดให้ ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง.

ข้อ ๓๓ ประเทศที่ทำสัญญาทั้งสองฝ่ายยอมตกลงกันว่า ในการ
ที่เกี่ยวกับ การงาน การค้าขายแลการเดินทางนั้น ประโยชน์การที่โปรด
ให้ ฤ็ การยกเว้นอื่นใด ๆ ซึ่งประเทศที่ทำสัญญา ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง ได้
อนุญาตให้แล้ว ฤ็ จะอนุญาตให้ต่อไปข้างหน้าแก่ รัฐบาล ฤ็ เรือ ฤ็
สินค้า ฤ็ คนในบังคับ ฤ็ คน ชาว เมือง ประเทศอื่น ๆ แล้ว ต้อง อนุญาต

แม่ไปให้แก่รัฐบาลเรือสินค้าคนในบังคับ ฤๅคนชาวเมืองของอีกฝ่ายหนึ่งนั้นโดยทันที แต่โดยไม่มีข้อแลกเปลี่ยนกันด้วยว่าเป็นความประสงค์ของสองประเทศว่าการค้าขายแต่เดินเรือของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นอีกฝ่ายหนึ่งต้องทำให้เสมอเหมือนกันกับการของประเทศที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยั่งยืนทุกอย่าง

ข้อ ๑๕ หนังสือสัญญา^๕ ต้องใช้กันโดยทันที ขณะเมื่อได้แลกเปลี่ยนหนังสือพระบรมราชานุญาต^๕ นั้น แต่จะใช้ได้ต้องมีกำหนด ๑๐ ปี แต่ต่อไปนั้นจนกว่าจะสิ้นกำหนดปีหนึ่ง ตั้งแต่วันซึ่งประเทศที่ทำสัญญานี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะได้บอกแก่อีกฝ่ายหนึ่งว่าจะเลิกสัญญานี้เสีย

ข้อ ๑๕ หนังสือสัญญา^๕ นี้ได้ลงชื่อกันภาษาละสองฉบับ ในภาษาไทย ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอังกฤษ แต่ถ้าจะปรากฏว่ามีเนื้อความคลาดเคลื่อนกันอย่างไร ในระหว่างภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่นแล้ว การที่คลาดเคลื่อนเช่นนี้ จะต้องวินิจฉัยให้สำเร็จเด็ดขาดไป ตามเนื้อความในภาษาอังกฤษ

ข้อ ๑๖ หนังสือสัญญา^๕ นี้จะต้องมีพระบรมราชานุญาต^๕ แห่งเดียว พระบรมราชานุญาต^๕ นั้นต้องแลกเปลี่ยนกันที่กรุงเทพฯ มหานคร โดยเร็วที่จะทำได้

ในการที่จะทำให้เป็นหลักฐานมั่นคง ผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่ายได้ลงชื่อประทับตราหนังสือสัญญา^๕ นี้ไว้เป็นสำคัญ

หนังสือสัญญาที่ได้ทำ ภาษา ตระกูล ฉบับ ตาม ภาษา รวม ๒ ฉบับ
 ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๑๖ ตรง
 กับ วันที่ ๒๕ เดือน ที่ สอง ศักราช ญี่ บุน แผ่น ดินไม ยี่ ปี ที่ ๓๑ แด
 ศฤศศักราช ๑๘๘๘

เซ็น เทวะวงษ์ วัโร ประการ ประทับตรา

เซ็น อินะคะก็ มั่นชโร ประทับตรา

บันทึกสัญญา

ใน ขณะ เมื่อ จะ ตง ชื่อ หนังสือ สัญญา ทาง พระ ราช ไมตรี ทางค้าขาย
แต่ การ เดิน เรือ ใน ระหว่าง กรุง สยาม กับ กรุง ญีปุ่น ณ วัน นี้ ผู้ มีอำนาจ
เต็ม ของ ประเทศ ที่ ทำสัญญาใหญ่ ทั้งสอง ฝ่าย ได้ ปฏิญาณ ข้อ ความ
สัญญาไว้ คือ ไป ดังนี้ว่า

๑ รัฐบาล ฝ่าย สยาม ขอมให้ พันงาน กงสุต ญีปุ่น ทำการมี อำนาจ
ศาลเห็น คน ใน บังคับ ญีปุ่น ในกรุง สยาม ไปจนกว่า จะ ได้ จัดกรรมเนียม
ใหม่ใน ธรรมดาการให้ บริบูรณ์ แล้ว คือ ว่าจน ถึง เวลา ที่ ได้ ใช้ กฎหมาย
พระ ชรรมศาสตร์ อาญาโทษ ๓ พระ ชรรมศาสตร์ กระบวน ขำระ ความ อาญา ๓
พระชรรมศาสตร์ แผงพัดเรือนเงินไว้ แต่ตักษณตำมภรรยา กับตักษณ มรดก ๓
พระ ชรรมศาสตร์ กระบวน ขำระ ความ แผง ๓ กับพระชรรมนุญ ศาลยุติธรรม
ทั้งหลาย ๓

๒ รัฐบาล ญีปุ่น ขอม รับให้ คนใน บังคับ กับ กำบังฝ่าย ญีปุ่น ซึ่ง
เข้าไป ดึง ณกรุง สยาม กระทำ ตามข้อ บังคับ ค้าขาย แลพิกักศุตการ
ที่ใช้ อยู่ ใน กรุง สยาม ณบัดนี้ ตาม ที่ เกี่ยว ข้อง กับคนใน บังคับ ฤฯ ชาว
เมือง แต่ กำบังของ ประเทศ อื่น ๆ ที่มี หนังสือ สัญญา กับกรุง สยาม
ข้อ บังคับ แล พิกัก เช่น ว่า มาน ต้อง เปน ที่ แก้ว ใหม่ ได้ ใน เวลา
เมื่อ กรุง สยาม ฤฯ กรุง ญีปุ่น บอก ด่วง นำให้ ทราบ กัน ว่า จะขอ แก้ว ๓๒
เดือน ก่อน แล้ว ก็ แก้ว ไซ้ได้

บรรดา เงิน พิไนย แล เงิน ค่าปรับ โทษ ที่ได้ ตงโทษ ผู้ กระทำผิดข้อ
บังคับ หรือ ข้อ ข้อ ความใน หนังสือ สัญญา ที่ ตง ชื่อกัน วัน นี้ ต้อง ส่งให้

รัฐบาลฝ่ายสยาม

๓ ข้อความ ถัด ๕ ถึง ๖ นั้น อันใด ซึ่ง จะ เกิด ขึ้น เกี่ยว ข้อง กับ การ
 ที่ ตัด ความ หมายถึง การ ที่ จะ กระ ทำให้ สำเร็จ ตาม หนังสือ สัญญา ที่ได้ ลง ชื่อ
 ไว้ ณ ฤๅ เหตุ การ ที่ จะ มี ต่อ ไป ว่า กระ ทำ ผิด ข้อ สัญญา อย่าง ใด ๆ นั้น เมื่อ
 ได้ ปรึกษา กัน โดย ทาง ตรง เพื่อ ที่ จะ ให้ ตก ตง กัน โดย เรียบ ร้อย ไม่ ได้
 แล้ว จะ ต้อง ยอม ยก ให้ กรรมการ คน กลาง วินิจฉัย แต่ การ ที่ คน กลาง
 ที่ ว่า นี้ ตัดสิน เป็น อย่าง ใด ๆ รัฐบาล ทั้ง สอง ฝ่าย ต้อง กระ ทำ ตาม อย่าง นั้น ๆ
 ทุก ประการ ผู้ ซึ่ง เป็น กรรมการ เช่น ว่า มา นี้ รัฐบาล ทั้ง สอง ฝ่าย
 ต้อง เลือก ขึ้น โดย ปรึกษา ร่วม กัน ถ้า ปรึกษา ไม่ ร่วม กัน ได้ ก็ ให้
 ต่าง ฝ่าย ต่าง เลือก คน กลาง ข้าง ละ หนึ่ง คน หรือ ข้าง ละ หาย คน มี จำนวน
 เท่า กัน แล้ว คน กลาง ทั้ง หาย ที่ ได้ ลง ชื่อ ลง นี ต้อง เลือก ผู้
 ขาด ขึ้น อีก คน หนึ่ง ด้วย

กระบวน พิจารณา ของ คน กลาง นั้น ประเทศ ที่ ทำ สัญญา ทั้ง
 สอง ฝ่าย ต้อง ร่วม กัน กำหนด ขึ้น ได้ ทุก ครั้ง ทุก คราว ไป ถ้า ไม่ ร่วม
 กัน กำหนด ขึ้น ได้ แล้ว กรรมการ คน กลาง ก็ มี อำนาจ ที่ จะ กำหนด กัน ขึ้น
 เอง ก่อน เวลา พิจารณา ความ นั้น

ผู้ มี อำนาจ เต็ม ที่ จะ ลง ชื่อ ท้าย หนังสือ สัญญา ทั้ง สอง ฝ่าย ได้ ยิน
 ยอม ตก ตง กัน แล้ว ว่า บน ทัก สัญญา นี้ ต้อง ให้ ไป เสนอ ยัง ประเทศ ที่
 ทำ สัญญา ใหญ่ ทั้ง สอง ฝ่าย ร่วม กัน กับ หนังสือ สัญญา ด้วย แต่
 ตก ตง กัน ว่า เมื่อ หนังสือ สัญญา ได้ มี พระบรมราชานุญาต แล้ว ข้อ ความ
 ทั้ง ปวง ที่ ตก ตง ใน บัน ทัก สัญญา ต้อง ถือ ว่า เป็น ที่ ทรง พระ ราชดำริ

เห็นชอบด้วยแล้วเหมือนกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีหนังสือพระบรม
 ราชานุญาตตามแบบ อีกต่อไป

ในการที่จะกระทำให้เป็นหลักฐานมั่นคง ผู้มีอำนาจเต็มทั้งสอง
 ฝ่ายได้ตั้งชื่อประทับตราบันทึกสัญญาไว้เป็นสำคัญ

บันทึกสัญญานี้ ทำที่ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖
 โทศินทรศก ๒๕๒๖ ตรงกับ คักราช ยี่สิบแปดต้นไม้อับที่ ๓๓ แต่
 คฤศศคักราช ๒๕๒๕

เช่น เทววงษ์ วัโรประการ ประทับตรา

เช่น อินะคะเก้ มนชิโร ประทับตรา

หนังสือสัญญาปฏิญาณ

ที่ได้ แยก เบียดกัน ใน ระหว่าง กรุง สยาม กับ กรุง รุสเซีย
เมื่อ วันที่ ๑๓ อย่าง เก่า แต่ วันที่ ๒๓ มิถุนายน

รัตนโกสินทร ศก ๓๓๘

๑ รัฐบาล สยาม กับ รัฐบาล รุสเซีย มีความปรารถนาที่จะกระทำ
ให้ ทาง พระ ราชนครีทาง ค้าขาย ที่ เกี่ยว ข้อง กัน ในระหว่าง สอง พระ นคร นี้
เป็นที่ สดวก ดื่น จึง ได้ ยินยอม พร้อม กัน ทำสัญญา นี้ไว้ พดาง ก่อน จน
กว่า จะ ได้ ตกกลง ทำ หนังสือ สัญญา ทาง พระ ราชนครี แต่ ทาง ค้า ขาย ใหม่
ฉบับ หนึ่ง แล้ว เป็น ข้อ ความ ตาม ที่ ตกกลง กัน ดังต่อไปนี้

ว่า ใน บรรดา การ ท้องปอง ที่ เกี่ยว กับ อำนาจ ศาด กัด ที่ เกี่ยว กับ
การ ค้าขาย กัด แต่ ที่ เกี่ยว กับ การ เดิน เรือ กัด แต่ ตั้งแต่ นี้ ต่อไป
จน ตลอด เวลา จะ ได้ สิ้น กำหนด ใช้ หนังสือ สัญญา นี้ แล้ว คนใน บัง
กับ ฝ่าย สยาม ใน แผ่นดิน รุสเซีย กับ คนใน บัง กับ ฝ่าย รุสเซีย ใน แผ่นดิน สยาม
จะได้ มี อำนาจ แด ผลประโยชน์ ทั้งหลาย เหมือน อย่าง ที่ได้ อนุญาต ให้
แก่ คนใน บัง กับ ประเทศ อื่น ๆ ใน หนังสือ สัญญา ทั้งหลาย ที่ ใช้ อยู่ใน บัง
บัด นี้ กับ ทั้ง ที่ จะ มี ใช้ ต่อไป ใน ภาย นาค ใน กรุง รุสเซีย ฤฯ กรุง สยาม
ตาม ตำดับ กัน ทั้ง สอง ฝ่าย

หนังสือ สัญญา นี้ จะ ใช้ ได้ ทั้ง สอง ฝ่าย ตั้งแต่ วันที่ ลงชื่อ กัน
ไว้ ต่อไป จน ถึง เวลา ครบ กำหนด หก เดือน ตั้งแต่ วันที่ ประเทศ หนึ่ง ซึ่ง
ได้ ทำ สัญญา จะ ได้ บอก ถ่วง นำ ให้ อีก ประเทศ หนึ่ง ทราบ ว่า จะ เลิก สัญญา นี้

หนังสือ ฎีกาฎานต์ฎานันต์ ได้ทำไว้ในภาษาไทย ภาษา รุต์เซีย
ภาษา ฝรั่งเศส มีความหมายแต่ใจความเหมือนกัน ทั้งตาม ภาษา แล้ว
ภาษา ฝรั่งเศส จะ ต้อง เป็น ที่ ใช้ ใน ราชการ แต่ เป็น หลักถาน ทุก ข้อ

ใน การ ที่ จะ ให้ เป็น พยาน สำคัญ มันคง นั้น ผู้ ดง ชื่อ ทั้งสองฝ่าย
ซึ่ง ได้รับ อำนาจ ตาม คราว ให้ ทำ ฎีกาฎานันต์ ได้ ทำคำฎีกาฎานต์ฎานันต์
นี้ไว้ ได้ ดง ชื่อ แต่ ประทับตรา ทั้งสอง ฝ่าย

หนังสือ นี้ ทำที่กรุงเทพฯ ณวันที่ ๒๓ มิถุนายน รัตนโกสินทร ศก ๑๑๘ ปี
ตรงกับ ปฏิทิน ฝ่าย รุต์เซีย วันที่ ๑๑ เดือน ยูน คฤศตราช ๑๘๘๘ ปี

(ประทับตรา) เช่น เทวะวงษ์วโรประการ

(ประทับตรา) เช่น เอ. อี. โอตาบอฟสกี.

หนังสือสัญญา

ทาง พระราชไมตรี ประเทศ ปรอยชิน แด ประเทศ สยาม

คฤมัตถ์ จตุศักราช ๓๒๒๓ ประกาตวิศัก ความ เจริญ งามจง มี แก่ บ้าน
เมือง ยิ่ง ขึ้นไป กว่าแต่ก่อน เทอญ

ด้วย สมเด็จพระเจ้า กรุง ปรอยชิน แต่งให้ ท่านกอนต์ เอดเด็นเบอก
เปน ราชทูต เชิญ พระราชดำล้น คุม เครื่อง มงคล ราชบรรณาการ เข้า มา
ทรง ยินดี เจริญ ทาง พระราชไมตรี ขอ ทำ หนังสือ สัญญา เบิก ทาง ค้า
ขาย ให้ สบาย สดวก แกรวด ประเทศ สยาม แด ชาว ประเทศ ปรอยชิน
ทั้งสอง ฝ่าย หนังสือ สัญญา อัน เปน ทาง พระราชไมตรี ค้าขาย แด การ
เรือ ต่อ กัน ข้าง กรุง เทพมหานคร ฝ่าย หนึ่ง แด ข้าง ประเทศ ที่ หาดาย ที่
รวม เข้า กัน มี ค่าธรรม เนียม แด การ ค้าขาย อัน หนึ่ง อัน เดียว กัน ที่ ใน
ภาษา ดอยชะ เรียกว่า ซอตะพะวันะ แด ประเทศ ดอยชะ ทั้งสอง คือ เมือง
เม็กเด็นเบอกชะอะวิน หนึ่ง เมือง เม็ก เต็ก เบอกซา เตรีตติ ฝ่าย หนึ่ง ด้วย
ว่า สมเด็จ พระ ปร เบนทร มหามกุฏ สุกษสมมติ เทพย พงษ์ วงษา ดิศวร กระจ
ษัตริย์ ธรรมัตถ์ราชนิถ ไรตมจาสุวันตบรมมหา จักรพรรดิราช สังกาศ บรม
ธรรมิก มหาราชาธิราช บรมนารถบพิตร พระ จอมเกล้า เจ้า อยู่ หัว แด
สมเด็จพระ บวเรนทราเมศวร มหิศวเรศ รั้งธรรมคัมหันตวร เตโชไชยมโห
พาว คุณอดุลยเดช สรรพ เทเวศรานุรักษ์ บวรจุลจักรพรรดิ ราชสังกาศ บวร
ธรรมิกราชบวรนารถบพิตร พระ ฝั่งเกล้า เจ้า อยู่ หัว ฝ่าย หนึ่ง แด

สมเด็จพระเจ้าประเทศโปรยซัน เพื่อประเทศโปรยซัน แดแทนประเทศทั้งหก คือ เมืองตุกเซ็ม เบอคหนึ่ง เมืองอันยัตตะเคะเซาโกเค็นหนึ่ง เมืองอันยัตตะเบอรเบอคหนึ่ง เมืองฉนเคกแดบระมอนต์หนึ่ง เมืองลิเบหนึ่ง แดเมืองไมเซินไฮม์หนึ่ง แดแทนประเทศทั้งหลายอันที่รวมเข้ากัน มีค่างธรรมเนียม แดการกำขายอันหนึ่งอันเดียวกัน ที่เรียกในภาษาเยอรมันคอยชะฮอดะพระันะ คือ เมืองเบเวเรียหนึ่ง เมืองซัคไซน์หนึ่ง เมืองฮันโนเวอร์หนึ่ง เมืองเวเค็มเบอคหนึ่ง เมืองบาเดนหนึ่ง เมืองอิตเทโคโรตตีหนึ่ง เมืองเครนคูล์เฮ็คคีแตรัมเบอค แดประเทศทุรินคี่ อันทงแปดคือเมืองซัคไซไวมาระไอเซินแน็คหนึ่ง เมืองซัคไซไมนินเค็นหนึ่ง เมืองซัคไซวาระเค็มเบอคหนึ่ง เมืองซัคไซโคเบอกโคคาหนึ่งเมืองชวาคเบอค รุดตชะตาดหนึ่งเมืองชวาคเบอคชนเดอชะวอเซินหนึ่ง เมืองรอยชะใหญ่หนึ่ง เมืองรอยชะน้อยหนึ่ง เมืองปรอนชะวิกหนึ่ง เมืองไฮตะเค็นเบอคหนึ่ง เมืองนาเซาแดริฟบัค คือ ฟรันกะไฟดหนึ่ง แดแทนเมืองทงสองคือเม็กเตนเบอคชะวอวินหนึ่ง แดเมืองเม็กเตนเบอคชะเคโรตตีหนึ่ง ฝ่ายหนึ่งรวมพระราชประสงค์ ด้วยความซื่อสุจริตจะ ตั้งให้มีทางพระราชไมตรีต่อกัน ณ กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร มหินทรายุทธยา แดกับประเทศคอยชะทง ๒๗ เมืองที่มีชื่อในสัญญาอัน จึงทรงพระราชดำริห์ให้มีชน เช่นนี้ ด้วย พระราชสัญญาเจริญ ความสุข แดทางกำขายกัน อันจะมีผลประโยชน์อัน เวียบร้อยเสมอกัน แก่กันทั้งหลายอัน อยู่ในบังคับ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินทงสองฝ่าย ที่มีสัญญาต่อกัน แดเพื่อจะ

ให้ การ อันนี้ สำเร็จได้ ออก ชื่อ ตั้ง ท่าน ผู้มีอำนาจ เต็มให้ สำเร็จการ ทั้งสอง
ฝ่ายใน ส้มเด็จพระบรมนารถบพิตร พระจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว ส้มเด็จพระปิ่น
เกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งสอง พระองค์ พร้อม กัน กับ ความคิด ของ พระบรม
ราชวงษานุวงศ์ แต่ ข้า ทูลต่อของ ส้มเด็จพระบาท ทั้งปวง มอบ พระราช
ดำริให้ แด พระราชประสงค์ ให้ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงวงษาธิราช
สนิท มา ประชุม แทน พระราชวงษานุวงศ์ แล้วโปรดเกล้าโปรดกระ
หม่อม ให้ เจ้าพระยาศรีสุริยวงษ์ ส้มหนักพงษ์พิศุทธมหาบุรุษ รัตโนดมผู้ว่า
ส้มหพระกระดาใหม่ผู้ สำเร็จราชการ บังคับบัญชาหัวเมืองฝ่งทเดปาก
ใต้ฝ่ายตะวันตก กับ เจ้าพระยารัตนวงษ์มหาโกษาธิบดี ว่าที่ พระคลังผู้
สำเร็จราชการ บังคับบัญชาหัวเมืองฝ่งทเดฝ่ายตะวันออก กับ เจ้าพระยา
ยมราช ชาติเสนาสงครามมหินทรราชบิด ศรีวิไชยราชสมให้ศรีวิชัยบริรักษ์ ภูมิพิ
ทักษ์ โดการกัณฑ์ ฤทธิธรรมาต เป็น อธิบดี ฝ่าย กรมเมืองกับพระยามน
ตรีสุริยวงษ์ ดำรงฤทธิอำนาจมาตยาธิบดี จตุตศบดี มหาสารธดาพรพิริยพาห
สมุหพระกระดาใหม่ฝ่ายเหนือ ในสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินปรอยชินได้ คังซ่า
เบอดินฟเวตริกฮาดะ เบตกอนต์เออเด็นเบอก ผู้ได้ เครื่องยศโรเดฮาดเดร์
แต่ เครื่องยศโยฮันนิตะ เป็นราชทูต มีอำนาจ เต็ม ปฤกษาทำสัญญา
ใน ชุระผู้ครองแผ่นดินที่จามาแล้ว นั้น ครั้นผู้ มีอำนาจ เต็ม ทั้งสอง ฝ่าย
ได้ สันติราติงให้ดู ด้วย กัน ทั้งสอง ฝ่าย เห็น ถูกต้อง ดี แล้ว จึงได้ ตกตง
กัน ทำ ข้อสัญญาต่าง ๆ ที่มีค่อไป

ข้อ ๑ ตั้งแต่นั้นไป ส้มเด็จพระบรมนารถบพิตร พระจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว พระเจ้ากรุงสยาม พระองค์เอก ส้มเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระ องค์ ที่ต้อง แล ส้มเต๋จ พระ เจ้า แผ่นดิน ต๋ยาม ที่ จะ สืบ พระ วงษ์ แล พระ
 ราช อิศริย ศ์ ต่อ ไป ภาย น้่า ทั้ง ประเทศ ดอยชะ ทง สัน ที่ เข้า ใน ตัญญา น
 จะมี พระ ราช ไม่ ตริ รั ก ไคว่ ส่ง เบริบ ร้อย ราม คาม ต่อ กัน เป็น นิศย คน ทั้ง
 หตาย อยู่ ใน บังคับ ทั้ง ต้อง ฝาย ที่ เข้า ใน ตัญญา น จะ ไป อยู่ ใน ประเทศ
 ช้าง หนึ่ง ช้าง ไต ทั้ง คัว คน แล ทริ พย เขา จะ รั กษา ได้ โดย ดี ของ ซึ่ง จะ ไป
 มา ค้า ชาย กัน โดย สดวก มี ให้ มี ท ชดชวาง ทง คน ฆต เรือ ที่ อยู่ ใน บังคับ
 ส้มเต๋จ พระ เจ้า แผ่นดิน ที่ ทำ ตัญญา ต่อ กัน ใน ทุก คำ บด ทว กัน ตาม ที่
 ยอม ให้ ไป มา ค้า ชาย ทง ทาง บก ทาง เรือ หรือ ภาย น้่า จะ ยอม ให้ ประเทศ
 อื่น ที่ รั ก ไคว่ ไป มา ค้า ชาย กัน อย่าง ไว่ ก็ ต้อง ยอม ให้ เหมือน กัน

ข้อ ๒ ส้มเต๋จ พระ เจ้า แผ่นดิน ทั้ง ต้อง ฝาย ที่ ไค่ ทำ ตัญญา น มี ข้า
 นาง จะ ตั้ง กง สุต เยน เหวราต แล กง สุต แล ไวช กง สุต แต่ ผู้ ว่า การ แทน กง
 สุต ใน เมือง ชาย ทเด แล เมือง ต่าง ๆ ประเทศ ทั้ง ต้อง ฝาย นน ไค่ กง สุต
 เหล่า น จะ ต้อง น บถ อ ให้ มี ข้า นาง ทง ทย กท เวณ ใน ประเทศ ที่ เขา จะ ไป อยู่ นน
 ตาม ที่ ให้ แล วั หรือ คาม ที่ ยัง จะ ยอม ให้ แก่ กง สุต ประเทศ อื่น ๆ อื่น
 เป็น ตำแหน่ง เดียว กัน ที่ เป็น ไม่ ตริ กัน แล วั แล จะ เป็น ไม่ ตริ กัน ต่อ ไป ภาย
 น้่า อย่าง ไว่ จะ ให้ เหมือน กัน แต่ ราช การ ใน ตำแหน่ง กง สุต เหล่า น จะ ไม่
 จับ ทำ การ ของ ตัว ก่อน ไค่ รั บ หง สัว เอกชะ เคว ตอ ริ คือ หง สุต ที่ ประ
 เทศ ทก กง สุต จะ ไป อยู่ ยอม รั บ ให้ ว่า การ กง สุต จึง จะ ว่า ไค่ ประเทศ ดอยชะ
 ทง หตาย ที่ เข้า ใน ตัญญา น จะ ตั้ง ผู้ ว่า การ กง สุต คน หนึ่ง สำหรับ เมือง หนึ่ง
 เป็น เมือง ชาย ทเด หรือ เป็น เมือง ชน ใน ก ไค่ แต่ ใน คำ บด เหล่า น
 ที่ เขา จะ ตั้ง กง สุต เยน เหวราต หรือ กง สุต เขา จะ ตั้ง ไวช กง สุต หรือ ผู้ ว่า การ
 แทน กง สุต อี ก คน หนึ่ง ก็ ไค่ จะ ไค่ ทำ การ แทน กง สุต เยน เหวราต หรือ กง สุต
 เมื่อ เขา จะ ไม่ อยู่ หรือ มี เหตุ ที่ จะ ว่า การ เอง ไม่ ไค่ กง สุต เยน เหวราต

แต่ กงสุล จะ ตั้งไว้ ขงสุล หรือ ผู้ว่าการ กงสุล ก็ได้ ด้วย อนึ่ง การ ซึ่ง จะ
 เป็น ประโยชน์ แห่ง คน ทงต้น ที่ อยู่ใน บังคับ ประเทศ คอยชะ ต่าง ๆ ที่ เข้า
 ใน สัญญา กงสุล จะ รักษา แต่ ดู แต่ เขาไว้ ได้ บังคับ ของ กงสุล แม้ คน
 เหล่า นั้น จะ มา กัด หรือ จะ หา ใ้ รย อยู่ใน ประเทศ สยาม ก็ ผู้ว่าการ กงสุล
 นั้น จะ ต้อง ประพฤติ ตาม ข้อ ความ ใน หนังสือ สัญญา ทงต้น แต่ บังคับ ให้
 ชาวประเทศ คอยชะ ต่าง ๆ นั้น ประพฤติ ไป ตาม ด้วย ผู้ว่าการ กงสุล นั้น
 จะ ต้อง ประกาศ แต่ ช่วย ให้ สำเร็จ ไป ได้ ข้อ สัญญา แต่ ใจ ข้อ สัญญา ทง
 ต้น ซึ่ง ตั้งไว้ แลว บัดนี้ หรือ ซึ่ง จะ ตั้ง ใน เบื้องหน้า ให้ คน ใน บังคับ
 ประเทศ คอยชะ ต่าง ๆ นั้น รักษาไว้ เพื่อ จะ บังคับ การงาน ของ เขา แต่ เพื่อ
 เขา จะ ได้ ประพฤติ ตาม กฎหมาย แผ่นดิน สยาม ถ้า ผู้ว่าการ กงสุล ฝ่าย
 ประเทศ คอยชะ นั้น ไม่ อยู่ ชาวประเทศ คอยชะ ต่าง ๆ ที่ เข้า ใน สัญญา
 นั้น อัน จะ มา หรือ จะ หา ใ้ รย อยู่ใน ประเทศ สยาม นั้น จะ ไป พง ให้ กงสุล ประเทศ
 อื่น อัน เป็น ไม่ ตี กัน กับ ประเทศ ของ ตน ช่วย ชุระ ก็ได้ หรือ จะ พง เจ้า
 พนักงาน ฝ่าย ไทย ใน ตำบล นั้น ให้ ช่วย ชุระ ก็ได้ เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย
 ใน ตำบล นั้น ก็ เอา ชุระ ให้ มี ผล ประโยชน์ ตาม หนังสือ สัญญา

ข้อ ๓ คนใน บังคับ ประเทศ คอยชะ ที่ เข้า ใน สัญญา นี้ จะ เข้า มา ใน
 ประเทศ สยาม หรือ จะ หา ใ้ รย แลว ต้อง ยอม ให้ ประพฤติ ตาม สำนาน ของ
 เขา ถ้า จะ สร้าง วัด ใน ที่ สัมคอร ตาม ซึ่ง เจ้าพนักงาน ฝ่าย สยาม จะ อนุญาต ก็
 ได้ ถ้า ไม่ มี เหตุควร จะ ห้าม ก็ ไม่ ห้าม ถ้า มี เหตุควร จะ ห้าม ก็ จะ
 ห้าม ได้

ข้อ ๔ คนใน ประเทศ คอยชะ ที่ เข้า ใน สัญญา นี้ อัน มี ความ ปรารถนา
 จะ หา ใ้ รย อยู่ใน ประเทศ สยาม ต้อง มี ข้อ จดไว้ ที่ กงสุล คอยชะ แต่ หนังสือ
 ข้อ จด ข้อ นั้น ฉบับ หนึ่ง ต้อง ให้ ไว้ แก่ เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย ด้วย เมื่อ
 คน ชาว ประเทศ คอยชะ ที่ เข้า ใน สัญญา นี้ จะมี ชุระ เกี่ยว ข้อง กับ เจ้า

พนักงานฝ่ายไทย หนังสือเรื่อง ความ ขู่หนี ต้องไปแจ้ง คอผู้ว่า การ
 กงสุล ดอยชะ ก่อน จึง จะส่ง เข้าไป ถ้า เห็น ว่า ขู่หนี ควร แต่ หนังสือ
 เรื่อง ความ นน แต่ง คี่ แด้ว ถ้าไม่ คี่ไม่ ควร ก็ จะ ให้ แก่ ไป ตาม ควร

ข้อ ๕ คน ประเทศ ดอยชะ อันมี ความ ปราถนา จะ อาไศรย อยู่ ใน
 ประเทศ สยาม ใน เวลา บัดนี้ จะ อาไศรย ได้ แต่ ใน กรุงเทพมหานคร ใน แด
 จังหวัด ตาม ที่ กำหนด ไว้ แด้ว ใน สัญญา ประเทศ อื่น ๆ เหมือน กัน คือ ข้าง
 ทิศ เห็น อุดอง บาง พุทรา ตั้ง แด้ว รวม กัน กับ แม่น้ำ เจ้า พระยา ถึง กำแพง
 เก่า เมือง ดยบุรี แต่ นั้น ตรง ไป ถึง ท่า พระงาม โกลเมือง สระบุรี ที่ แม่น้ำ
 ประสัก ข้าง ทิศ ควัน ออก คี่ แต่ ท่า พระงาม ตรง ไป ถึง ที่ ปดาย คดอง ชุก
 ออก แม่น้ำ บาง ประกง แด้ว แม่น้ำ น ตง แด้ว นน คดอด ถึง ปาก แม่น้ำ นน ข้าง
 ชายทะเล ใน ระหว่าง ตั้ง แด้ว แม่น้ำ บาง ประกง จน ถึง เกาะ ศรี มหาราชฯ คน ดอยชะ
 จะ ไป อาไศรย อยู่ ที่ แห่ง หึ่ง แห่ง ไต ใน จังหวัด กำหนด ทาง ๒๔ ชั่วโมง แต่
 กรุงเทพมหานคร ข้าง ทิศ ไต้ เกาะ ศรี มหาราชฯ แด้ว เกาะ สี ข้าง แต่ กำแพง เมือง
 เพ็ชรบุรี ข้าง ชาย ทะเล ปาก อ่าว ทิศ ควัน ตก คน ใน บังคับ ประเทศ ดอยชะ
 จะ ไป อาไศรย อยู่ ที่ เมือง เพ็ชรบุรี แต่ ใน แห่ง อื่น ๆ ตั้ง แต่ เมือง นั้น แด้ว
 แม่น้ำ แม่งดอง ใน จังหวัด กำหนด ทาง ๒๔ ชั่วโมง ตั้ง แต่ กรุงเทพมหานคร
 ตั้ง แต่ ปาก น้ำ แม่งดอง จน ถึง เมือง ราชบุรี ต่อ ไป จน ถึง เมือง สุพรรณบุรี
 ตั้ง แต่ นั้น จน ถึง ปากน้ำ บาง พุทรา ประจบ ที่ เก่า แต่ คน ชาว ประเทศ
 ดอยชะ นั้น จะ ไป อาไศรย อยู่ ที่ พัน จังหวัด ที่ กำหนด ไว้ นี้ ก็ได้ แต่ เจ้าพนักงาน
 งาน ฝ่าย ประเทศ สยาม ต้อง อนุญาต ให้ ไป จึง ไป ได้ คน ชาว ประเทศ ดอยชะ
 ทั้ง กัน ที่ เข้า ใน สัญญา นี้ จะ ไป เกี่ยว คำ ชาย ใน ประเทศ สยาม ทุก แห่ง ทวี

กัน เพื่อจะซื้อแต่ขายสินค้าทุก อย่างที่มีได้ ห้ามปรามนี้ แต่ใครแต่
 แก่ใคร ตามชอบใจก็ได้ ไม่ต้องซื้อต่อเจ้าพนักงาน แต่เจ้าภาษีไม่ห้าม
 ผู้ซื้อ ขวางห้ามปรามในการเขา

ข้อ ๒ ว่าเจ้าพนักงานฝ่ายไทย จะไม่ขัดขวางห้ามปรามคนใน
 ประเทศ คอยระในการ ซึ่งจ้างจะใช้สอยคนอยู่ในบังคับสยามให้ทำการทุก
 อย่าง ถ้าคนในบังคับสยามเป็นทาส ฤ็าเป็นหนี้กันอยู่กับผู้หนึ่ง
 ผู้ใด มันจะไปเกี่ยวข้องรับใช้อยู่กับคนในบังคับ คอยระไม่ได้ เว้นแต่
 นายมันยอมให้ไป ถ้ามันไปรับใช้อยู่กับคนในบังคับ คอยระแล้ว
 สัญญาซึ่งรับใช้นั้น จะให้คงได้แต่เพียงสามเดือน เว้นแต่เวลากำหนด
 การในสัญญานั้นจะน้อยกว่าสามเดือน ฤ็าคนในบังคับ คอยระนั้น
 ชยาคจะปลดปล่อยคนในบังคับสยามนั้นให้ไปทีเดียว แต่ในเวลาที่คนใน
 บังคับ คอยระจะใช้คนนั้นจะต้องแบ่งค่าจ้างคนใช้นั้นเป็นสามส่วน ยก
 สองส่วนให้แก่ นายที่มัน เป็นหนี้การอยู่อย่าให้แก่ผู้รับใช้เลย ถ้าคน
 ในบังคับ สยามไปรับใช้อยู่กับคนในบังคับ ประเทศ คอยระ แล้วทำผิดกฎ
 หมายประเทศ สยาม ฤ็า ถ้าคนในบังคับ สยาม เป็นคนผิด ฤ็า เป็นคนหนี
 ไป แอบอาไศรยอยู่ กับคนในบังคับ คอยระที่อยู่ในประเทศ สยาม ผู้ว่าการ
 กงสุต คอยระ ครั้นได้ความจริงแล้วว่า เป็นคนผิด ฤ็า เป็นคนหนี ทำน
 กงสุต แต่ผู้ว่าการแทน กงสุต ก็ต้องจัดแจง การ ควร เพื่อจะได้ส่งตัวมัน
 แก่เจ้าพนักงานฝ่ายไทย

ข้อ ๓ คนในบังคับ ประเทศ คอยระที่เข้าไปในสัญญานจะกลับ ออกไปจาก
 ประเทศ สยาม เมื่อใดก็ได้ จะห้ามปรามไว้ให้อยู่ก็มีได้ เว้นแต่เจ้า

พนักงาน ฝ่ายไทย อ้าง เป็น ความ จริง ให้ผู้ว่าการ กงสุล ฝ่าย คอยชะ เห็น ว่า มี เหตุ ควร จะ งดรอให้ คน นั้น อยู่ ก่อน ใน เขตแดน ที่ ว่าไว้ แล้วใน ข้อ ๕ แห่ง สัญญา นี้ คนใน บังคับ ประเทศ คอยชะ ทั้งหลาย ที่ เข้าในสัญญา นี้ จะ เกี่ยวไป มา โดย สัตว กก็ได้ มี ให้ มี ผู้ ชัดขวาง แต่ คน ที่ จะ เกี่ยวไป มา นั้น ต้อง มี หนังสือ สำหรับ ตัว เขียน ชื่อ ผู้ ว่า การ กงสุลไว้ แล้ว แต่ เขียน เป็น ภาษาไทย ว่า คน นั้น ชื่อ นาม รูป ร่าง อย่าง นั้น มี ชุระตั้ง นั้น แล้ว จะ ต้อง ให้ เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย ประทับ ตรา หนังสือ ให้ ไป เป็น สำคัญ ด้วย ถ้า จะ เกี่ยว ขึ้นไป ใน ประเทศ สยาม นอกจาก ทาง ที่ กำหนดไว้ จะ ต้อง มี หนังสือ ไว้ สำหรับ ตัว แต่ หนังสือ นั้น ต้อง ให้ ผู้ ว่า การ กงสุล ขอ แต่ เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย ถ้า ผู้ ว่า การ กงสุล คอยชะ เห็น ชอบ ด้วย เจ้า พนักงาน จะ ให้ หนังสือ นั้น ทุก ครง

ข้อ ๘ คนชาวประเทศ คอยชะ ที่ เข้าใน สัญญา นี้ จะ ซ้อหรือ จะ ขาย จะ เช่า หรือ จะ ให้ เช่า ที่ บ้าน ที่ ส่วน ที่ ไร ที่นา ก็ได้ แต่ จะ ส้วาง จะ ซ้อ จะ เช่า จะ ขาย หรือ จะ ให้ เช่า ตัก เช่า ไร่ เช่า เรือน เช่าบ้าน ก็ได้ ใน เขตแดน ที่ กำหนดไว้ แล้วใน ข้อ ๕ แต่ เพื่อ จะ เป็น เจ้า ของ ที่ กำหนด ผังซ้าย แห่ง แม่น้ำ เจ้า พระยา เมื่อ ผิน หน้า ไป ข้าง ทเเต คือ ที่ ใน กำแพง เก่า แห่ง กรุง เทพมหานคร แต่ ที่ ตั้งแต่ กำแพง เก่า ออก มา จนถึง คลอง ผดุง กรุงเกษม กำหนด ผัง ขวา แห่ง แม่น้ำ เจ้า พระยา เมื่อ ผิน หน้า ไป ข้าง ทเเต คือ ที่ ใน ระหว่าง สอง ไม้ ตี อังกฤษ ตรง ออกไป จาก ผัง แม่น้ำ ตั้งแต่ ที่ ตรง กัน กับ ปาก คลอง ผดุง กรุงเกษม ทั้ง ปาก คลอง บน ปาก คลอง ต่าง ได้ เฎาะ แต่ คน ที่ เสนาบดี ฝ่าย สยาม จะยอม ให้ เป็น ฤๅแก่ คนที่ มา อยู่ใน

ประเทศสยาม ๓๐ ปีแล้ว จึงเป็นไปได้ แต่เพื่อจะ เป็น เจ้า ของ ที่ แด ของ
 ซื่อ เช่น ว่า มานี้ คนใน บังคับ คอยชะ จะไป ขอ ให้ ผู้ ว่า การ กงสุต ไป แจ้ง
 ความ แก่ ท่าน เสด็จมาดี ๆ สยาม จะ ให้ เจ้า พนักงาน ไป เป็น ข้าราชการ ด้วย กัน กับ
 ผู้ ว่า การ กงสุต จัด แจ้ง ให้ ซื่อ ตาม ราคา ส้มควย แล้ว จะ ได้ ดู แด
 ปัก ที่ วัด ที่ เจ้า พนักงาน สยาม จึง จะ ให้ ที่ นน แก่ ชาว คอยชะ ผู้ ซื่อ ได้
 เจ้า พนักงาน กรมการ จะ ต้อง ช่วย ดู แด ท่าน บำรุง ของ เป็น ที่ เป็น ดิน ทิ้ง ดิน
 ของ ชาว คอยชะ นั้น แต่ เจ้า ของ นั้น ต้อง พัง บังคับ บัญชา เจ้า เมือง กรม
 การ นั้น ตาม ขวรม เนียม กฎหมาย ที่ เป็น ยุติธรรม แต่ ต้อง เสีย ค่า
 ธรรม เนียม เหมือน ชาว ประเทศ อื่น อัน มี สัญญา เป็น ที่ รัก ดสนิท กัน กับ
 ประเทศ สยาม อนึ่ง คนใน บังคับ คอยชะ ที่ เข้า ใน สัญญา นี้ จะ ไป หา
 ไป ชุก ดอง ดู แด ใน ประเทศ สยาม กุ่ คำ บอ ก็ ได้ แต่ ครั้น มา แจ้ง ความ
 ซัด ต่อ ผู้ ว่า การ กงสุต กงสุต พร้อ มกัน กับ เจ้า พนักงาน สยาม จะ จัด
 แจ้ง ข้อ สัญญา แด ค่า ธรรม เนียม ให้ พอ ส้มควย ที่ จะ ทำ การ ที่ แร่ นั้น ได้ คน
 ใน บังคับ คอยชะ จะ ทำ การ เอง หรือ จะ เป็น นายงาน เจ้า ของ การ ดัง มา
 นู แพก ไทรี ทุก อย่าง ใน ประเทศ สยาม ก็ได้ เว้น แต่ ที่ ผิด กฎหมาย แผ่น ดิน
 บ้าน เมือง แต่ ผู้ ว่า การ กงสุต แด เจ้า พนักงาน ฝ่าย สยาม จะ ต้อง จัด แจ้ง
 ข้อ สัญญา แด ค่า ธรรม เนียม พอ ส้มควย ที่ จะ ทำ จึง ทำ ได้

ข้อ ๘ เมื่อ คนใน บังคับ ประเทศ คอยชะ ที่ เข้า ใน สัญญา นี้ จะ มา อา
 ไครย อยู่ ใน ประเทศ สยาม เป็น การ อยู่ นาน ฤา ไม่นาน จะมี เหตุ เกิด ความ
 กับ คนใน บังคับ สยาม จะ ต้อง ไป แจ้ง ความ พ้อง ต่อ ผู้ ว่า การ กงสุต ก่อน
 เมื่อ กงสุต พิเคราะห์ ฤา ความ ถ้วน ถ้วนแล้ว จะ ช่วย ว่า ความ นั้น ให้ ดำไว้ จ

โดยดี แต่เมื่อคนในบังคับ สยาม จะมี เหตุ จะ พ้อง คนในบังคับ ดอยชะ
ผู้ว่าการ กงสุต ดอยชะ จะ พึง เอา ความ นั้น มา คัด ดิน โดยดี ถ้า คัด ดิน
ไม่ได้ ผู้ว่าการ กงสุต จะ ไป บอก แก่ เจ้า พนักงาน ไทย แล ให้ คน ทั้ง
สอง ฝ่าย ปรึกษา กัน ถี่ ถ้วน แล้ว จึง คัด ดิน ตาม สมควร

ข้อ ๓๐ ว่า ด้วย การ ผิด ใน ประเทศ สยาม ผู้ว่าการ กงสุต จะ ต้อง
ทำ โทษ ให้ ตาม กฎหมาย สำหรับ ประเทศ ดอยชะ นั้น ฎา จะ ต้อง ส่ง คน
ผิด นั้น ถึง ประเทศ ดอยชะ ให้ เป็น โทษ ที่ นั้น ถ้า คน ผิด นั้น เป็น คน ใน
บังคับ สยาม เจ้า พนักงาน ไทย ต้อง ทำ โทษ ให้ ตาม กฎหมาย ประเทศ
สยาม นั้น

ข้อ ๓๑ ถ้า แด่ โจร สัตต์ มา ต่ ี่ เวื่อ คน ใน บังคับ ประเทศ ดอยชะ ที่ เข้า ใน
สัญญา น ที่ ชาย ทเต โกต เคียง ประเทศ สยาม ผู้สำเร็จ ราชการ เมือง แดกรม
การ บ้าน เมือง ที่ อยู่ โกต เคียง นั้น ได้ ยิน ชาว ดั้ง นั้น แล้ว ให้ ช่วย จับ โจร
สัตต์ คั้น ของ เหล่า นั้น โดย เต็ม กำลัง มา ให้ ไว้ แก่ ผู้ว่าการ กงสุต เพื่อ จะ
ได้ คั้น ให้ แก่ เจ้า ของ เดิม ถ้า เกิด เหตุ โจร ผู้ร้าย ปล้น ตัก เขา ของ ของ
คน ใน บังคับ ดอยชะ บนมก ก็ ให้ เจ้า พนักงาน สยาม ทำ เหมือน กัน ถ้า ได้
ความจริง ว่า เจ้า พนักงาน ไทย ได้ ช่วย จับ โจร สัตต์ ผู้ร้าย นั้น โดย เต็ม กำลัง
แล้ว เจ้า พนักงาน ไทย จะ ไม่ ต้อง ใช้ เงิน ค่า ของ ที่ หาย นั้น เสีย ฝ่าย คน ใน
บังคับ สยาม แด ของ ของ เขา ครั้น ไป ตก อยู่ ใน ประเทศ ดอยชะ ที่ เข้า ใน
สัญญา น เจ้า พนักงาน ประเทศ นั้น จะ ต้อง จัดแจง ชำระ ส่ง คั้น ให้
เหมือนกัน.

ข้อ ๓๒ เมื่อ ผู้ว่า การ กงสุล คอยชะ จะมี จุดหมาย ข้อความไปถึง เจ้า
 พนักงาน ฝ่ายไทย ๆ จะ ช่วย สืบ จับคน แด ตุ๊ก เรือ คอยชะ ฤๅ คนอื่นอัน
 อยู่ใน บังคับ ชาว คอยชะ โดย เต็มกำลัง แล้ว เจ้า พนักงานไทย จะ ช่วย ให้ คน
 เปน กำลัง พอจะ สำเร็จ การได้ เมื่อ ผู้ว่า การ กงสุล คอยชะ จะ ขอให้ ช่วย
 เพื่อ จะ ให้ มี อำนาจ ของ เขา สำเร็จ ใน การ พอ บังคับ บัญชา คน คอยชะ แด
 ตุ๊ก เรือ คอยชะ ใน ประเทศ สยาม ถ้า คน ใน บังคับ สยาม ที่ หนี ฤๅ ที่ ได้ ทำผิด
 ประการใด ไปอาไศรย อยู่ใน เรือคน ฤๅ ใน เรือคน ใน บังคับ คอยชะ
 ที่ เข้า ใน สัญญา นี้ ก็ ให้ ผู้ สำเร็จ ราชการ เมือง กรมการ สยาม ไป ขอ
 ค่อ ผู้ว่า การ กงสุล คอยชะ ครั้น ได้ ความ จริง ว่า คน ที่ ถูก พ้อง ผิด แล้ว
 จะ ให้ จับ ที่ เตี้ย แด ห้าม มิ ให้ คน ทั้งสอง ฝ่าย บิดบัง กัน เลย

ข้อ ๓๓ ถ้า คน ใน บังคับ ประเทศ คอยชะ ที่ เข้า ใน สัญญา มา ทำ มาหากิน
 ใน ประเทศ สยาม เปน คน ไร้มิเงิน จะ ใช้ หนี ผู้ว่า การ กงสุล คอยชะ
 จะ เอา สิ่ง ของ ๆ ทั้งสิ้น ของ หนี มา เฉลี่ย แบ่ง บัน ให้ แก่ เจ้า หน ตาม ซึ่ง
 คิด มาก แด น้อย ถ้า ตุ๊ก หนี คน หนี มี ททรัพย์สิน ของ อยู่ใน ประเทศ อื่น
 ผู้ว่า การ กงสุล นั้น จะ ไม่ เพิก เฉย ต้อง เว่ง เอา สิ่ง ของ ๆ ทั้งสิ้น ซึ่ง ตุ๊ก
 หนี หนี มิ ใน ประเทศ อื่น ๆ มา แจก จ่าย ให้ เจ้า หน ด้วย แด ให้ ท่าน เสนา
 บัด ฝ่ายไทย ช่วย กัน จัดแจง ด้วย ถ้า คน ชาว ประเทศ สยาม เปน หนี คน
 ชาว ประเทศ คอยชะ ไร้มิเงิน จะ ใช้ หนี เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย จะ เอา ททรัพย์สิน
 สิ่ง ของ ทั้งสิ้น ของ คน ที่ เปน ตุ๊ก หนี หนี มา เฉลี่ย แบ่ง บัน ให้ แก่ เจ้า หน
 เหมือน อย่าง กงสุล คอยชะ ตัด สิน คน ชาว ประเทศ คอยชะ ซึ่ง เปน หนี ไร้มิ
 มีเงิน จะ ให้ หนี เหมือน กัน.

ข้อ ๑๔ ถ้าคนใน บังคับไทย จะบิดไม่รับไม่ ไซ้ ให้นำให้แก่คนใน บังคับ
 คอยชะ เจ้าพนักงาน ฝ่ายไทย จะช่วย ส่งเคราะห์ ให้เต็ม ถ้าตั้ง กว่าจะได้
 ซึ่ง เขาเป็น หนี้ นั้น ถ้า คน ใน ประเทศ คอยชะ เป็น หนี้ คนใน บังคับ ฝ่าย
 ไทย ผู้ว่า การ กงสุต คอยชะ ก็ ต้อง ช่วย คนใน บังคับไทย โดย เต็มกำลัง
 ให้ ได้เงิน ได้ ของ คืน เหมือน กัน.

ข้อ ๑๕ ถ้าคนใน บังคับ ประเทศ ข้างหนึ่ง ข้างใด ที่ ทำ สัญญา ต่อ
 กัน ทั้งสอง ฝ่าย นั้น จะไป ตาย ใน ประเทศ ข้าง หนึ่ง ฤฯ ข้าง อื่น ททรัพย์ ของ
 ผู้ ตาย นั้น จะ ต้อง มอบ ให้ แก่คน ดำหรับ จะ ให้ หนึ่งสี่ พันยกรวม ของผู้ตาย
 นั้น สำเร็จ ถ้าคน เช่น นั้น มิได้ ตั้งไว้ แล้ว ต้อง มอบ ให้ แก่ครอบครัว ของ
 ผู้ ตาย ฤฯ แก่คน เข้า ทุน เข้า ส่วน ด้วย กัน ถ้า ผู้ ตาย นั้น มิ มี ครอบครัว
 ฤฯ มิ มี เพื่อน เข้า ทุน เข้า ส่วน ด้วย ในการ ททรัพย์ สัมบัติ ของเขา ใน ประเทศ
 ที่ มี สัญญา ต่อ กัน ทั้งสอง ฝ่าย นั้น จะ ต้อง มอบ ให้ ได้ ตามกฎหมาย แผ่น
 ดิน ที่ ททรัพย์ สัมบัติ นั้น ตก อยู่ จะ อนุญาต แก่ผู้ ว่า การ กงสุต แด่ เจ้า
 พนักงาน ที่ ผู้ ตาย อยู่ใน บังคับ ตะข้าง ๆ เพื่อ กงสุต นั้น จะ ได้ แบ่ง ททรัพย์ นั้น
 ตาม แบบ ตาม เยี่ยง อย่าง ตาม ขรรณ เนียม กฎหมาย ที่ เคย มี ใน ประเทศ
 ของ ผู้ ตาย นั้น

ข้อ ๑๖ ถ้า บัน เรือรบ ประเทศ คอยชะ เมือง หนึ่ง เมืองใด ที่ เข้า ใน
 สัญญา นี้ จะ เข้า มา ใน แม่น้ำ จอด ที่ เมือง สมุท ปราการ ได้ ถ้า จะ ขึ้น ไป
 ถึง กรุง เทพมหานคร ต้อง บอก ให้ เจ้า พนักงาน ไทย รู้ ก่อน เจ้า พนักงาน
 ไทย ยอม ให้ ขน มา ไซ้ ที่ ให้ จอด จึง ขน มา จอด ได้

ข้อ ๑๗ ถ้ากำปั่น คอยชะช้ารูด ต้อง ยาก ลำบาก อยู่ จะ เข้า เมือง
 ชายทะเล เมือง หนึ่ง เมืองใด ของ ประเทศ สยาม ผู้ ดำเรือ ราชการ เมือง ตำบล
 นั้น จะ ต้อง ช่วย โดย เต็ม กำลัง ให้ ซ่อมใหม่ ให้ มี อาหาร พอดี เพื่อ เรือ ดำ
 นั้น จะ ไป ทาง ต่อ ไป ได้ ถ้า กำปั่น คอยชะ จะ แยก ที่ ชาย ทะเล ประเทศ สยาม
 เจ้า พนักงาน ไทย ที่ ใกล้ เคียง ที่ เรือ แยก นั้น ครั้น ได้ ชาว แล้ว จะ ต้อง เป็น
 ชูระ โดย เรือ เต็ม กำลัง ไป ช่วย เรือ ดำ นั้น แต่ ทำการ ทุก อย่าง อัน ควร จะ
 ทำ เพื่อ จะได้ ช่วย จะ ด้ รักษา ทั้ง กำปั่น ทั้ง ของ บน ทุก นั้น ช่วย รักษา แต่
 จึง จะ ได้ แจ่ม ความ แก่ ผู้ ว่า การ กงสุต คอยชะ บอก การ ที่ ทำ ไว้ นั้น เพื่อ ผู้
 ว่า การ กงสุต พร้อม กับ เจ้า พนักงาน ไทย จะ ได้ จัด แจง ทำ การ ควร จะ
 ให้ คน กำปั่น นั้น กลับ ไป เมือง เขา ได้ แล จะ ได้ ให้ ดำเรือ การ เรือ ที่ แยก
 แล ของ บน ทุก นั้น

ข้อ ๑๘ เมื่อ กำปั่น คอยชะ ประเทศ หนึ่ง ประเทศใด ที่ เข้า ใน สัญญา
 เสีย ค่า ขนรม เนียม ขา เข้า ขา ออก ตาม ที่ ว่า ไป ข้าง นำนั้น ทั้ง กำปั่น ทั้ง
 สินค้า จะ ไม่ ต้อง เสีย ภาษี อีก ใน ประเทศ สยาม ทั้ง ค่า ปาก เรือ ทั้ง ค่า
 นำ ร้อง ค่า จอด ฤ ค่า อื่น ประการใด เลย ทั้ง ขา เข้า ขา ออก กำปั่น คอยชะ
 นั้น จะ ต้อง ให้ มี ผด ประโยชน์ เหมือน ลำเนา จีน แล เรือ ฝ่าย สยาม ฤ
 กำปั่น เมืองใด ๆ ที่ เปน ไมตรี สนิท ที่ สุด

ข้อ ๑๙ ค่า ขนรม เนียม ที่ จะ ต้อง เสีย เพราะ สินค้า ขา เข้า ใน ประเทศ
 สยาม ที่ กำปั่น คน ใน ประเทศ คอยชะ ทั้งหลาย ที่ เข้า ใน สัญญา นี้ จะ เขา เข้า
 มา ให้ ไม่ ต้อง เสีย ภาษี เกิน ร้อย ละ สิบ ตาม ราคา ของ นั้น จะ เสีย เปน ของ
 ฤ จะ เสีย เปน เงิน ก็ สุด แต่ ใจ เจ้า ของ จะ ยอม เสีย ถ้า คน ที่ เขา ของ

เข้ามา ^๕ กับ เจ้า พนักงานไทย ที่โรง ภาษี ^๕ ไม่ ตกตง กัน ด้วย ราคา ของที่
 เข้ามา ^๕ เรื่อง ความ ^๕ อัน ^๕ นั้น ^๕ ของ ^๕ มอ ^๕ บให้ ^๕ ไว้ ^๕ แก ^๕ ผู้ ^๕ ว่า ^๕ การ ^๕ กง ^๕ สุต ^๕ แด ^๕ เจ้า
 พนักงานไทย ^๕ อัน ^๕ มี ^๕ อำ ^๕ นาจ ^๕ เข้า ^๕ ใจ ^๕ ใน ^๕ การ ^๕ นั้น ^๕ ถ้า ^๕ ทง ^๕ ตอง ^๕ คน ^๕ นั้น ^๕ เห็น ^๕ ว่า ^๕ ควร
 แด ^๕ จัง ^๕ จะ ^๕ ได้ ^๕ เข ^๕ ญ ^๕ พ ^๕ อ ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ ต ^๕ ัก ^๕ คน ^๕ หนึ่ง ^๕ ฤ ^๕ ต ^๕ อง ^๕ คน ^๕ มา ^๕ ช ^๕ ว ^๕ ย ^๕ ป ^๕ ฤ ^๕ ก ^๕ ษา ^๕ ใน ^๕ การ ^๕ นั้น
 แด ^๕ ค ^๕ ึ่ง ^๕ ค ^๕ ด ^๕ ด ^๕ ิน ^๕ ข ^๕ ำ ^๕ ระ ^๕ ความ ^๕ นั้น ^๕ ตาม ^๕ ทาง ^๕ ยุ ^๕ ศ ^๕ ิ ^๕ ฐ ^๕ ร ^๕ ม ^๕ เม ^๕ ื่อ ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ ฐ ^๕ ร ^๕ ม
 เน ^๕ ย ^๕ ม ^๕ ข ^๕ า ^๕ เข้า ^๕ ร ^๕ อ ^๕ ย ^๕ ต ^๕ ระ ^๕ ล ^๕ ำ ^๕ แ ^๕ ด ^๕ ด ^๕ ิน ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ จะ ^๕ ข ^๕ าย ^๕ ได้ ^๕ ที่ ^๕ ต ^๕ ะ ^๕ มา ^๕ ก ^๕ ฤ ^๕ ต ^๕ ที่ ^๕ ต ^๕ ะ ^๕ น ^๕ อ ^๕ ย
 ก็ ^๕ จะ ^๕ ไม่ ^๕ ต ^๕ ้อง ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ ฐ ^๕ ร ^๕ ม ^๕ เน ^๕ ย ^๕ ม ^๕ อ ^๕ น ^๕ น ^๕ อ ^๕ ก ^๕ จาก ^๕ นั้น ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ถ้า ^๕ ด ^๕ ิน ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ ข ^๕ น ^๕ บ ^๕ ก ^๕ แ ^๕ ด ^๕
 แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ได้ ^๕ ข ^๕ าย ^๕ แ ^๕ จะ ^๕ ข ^๕ น ^๕ ก ^๕ ำ ^๕ บ ^๕ ะ ^๕ กล ^๕ ั ^๕ บ ^๕ อ ^๕ อ ^๕ ก ^๕ ไป ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ ฐ ^๕ ร ^๕ ม ^๕ เน ^๕ ย ^๕ ม ^๕ ท ^๕ ัง ^๕ ห ^๕ ม ^๕ ด ^๕ ที่ ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ไป ^๕ แ ^๕ ด ^๕
 นั้น ^๕ จะ ^๕ ต ^๕ ้อง ^๕ ค ^๕ ัน ^๕ ให้ ^๕ แก ^๕ ผู้ ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ แ ^๕ ด ^๕ น ^๕ นั้น ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ร ^๕ ว ^๕ ม ^๕ ความ ^๕ ว่า ^๕ ด ^๕ ิน ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ ที่ ^๕ มี ^๕ ได้ ^๕ ข ^๕ าย
 นั้น ^๕ จะ ^๕ ไม่ ^๕ ต ^๕ ้อง ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ภา ^๕ ษ ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ห้าม ^๕ มี ^๕ ให้ ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ก ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ ฐ ^๕ ร ^๕ ม ^๕ เน ^๕ ย ^๕ ม ^๕ มี ^๕ ให้ ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ อ ^๕ ย ^๕ ่าง
 หนึ่ง ^๕ อ ^๕ ย ^๕ ำ ^๕ ไ ^๕ ด ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ น ^๕ อ ^๕ ก ^๕ จาก ^๕ ว่า ^๕ มา ^๕ แ ^๕ ด ^๕ นั้น ^๕ แ ^๕ ด ^๕ ด ^๕ ิน ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ ข ^๕ า ^๕ เข้า ^๕ น ^๕ ั้น ^๕ ก ^๕ ึง ^๕ ไป ^๕ ต ^๕ ก
 อ ^๕ ย ^๕ ใน ^๕ ม ^๕ ือ ^๕ ต ^๕ ุก ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ ไทย ^๕ ที่ ^๕ ข ^๕ ้อ ^๕ ได้ ^๕ ก็ ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ก ^๕ อ ^๕ ก ^๕ ไม่ ^๕ ได้

ข้อ ๕๐ ค ^๕ ำ ^๕ ฐ ^๕ ร ^๕ ม ^๕ เน ^๕ ย ^๕ ม ^๕ ที่ ^๕ จะ ^๕ ต ^๕ ้อง ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ก ^๕ เพราะ ^๕ ของ ^๕ เกิด ^๕ ที่ ^๕ ป ^๕ ระ ^๕ เ ^๕ ษ ^๕ ์
 ส ^๕ ย ^๕ ำ ^๕ ม ^๕ ก ^๕ อ ^๕ น ^๕ ต ^๕ ง ^๕ ก ^๕ ำ ^๕ บ ^๕ ั้น ^๕ ฤ ^๕ ต ^๕ ะ ^๕ เม ^๕ ื่อ ^๕ จะ ^๕ ต ^๕ ง ^๕ ก ^๕ ำ ^๕ บ ^๕ ั้น ^๕ จะ ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ก ^๕ แ ^๕ ต ^๕ ตาม ^๕ พ ^๕ ิก ^๕ ติ
 ภา ^๕ ษ ^๕ ที่ ^๕ ก ^๕ ำ ^๕ ห ^๕ น ^๕ ด ^๕ พ ^๕ ิก ^๕ ติ ^๕ ภา ^๕ ษ ^๕ ์ ^๕ ไ ^๕ ข ^๕ าย ^๕ ห ^๕ น ^๕ ง ^๕ ล ^๕ ือ ^๕ ส ^๕ ัญ ^๕ ญา ^๕ น ^๕ ด ^๕ ิน ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ ของ ^๕ อ ^๕ น ^๕ เกิด ^๕ อ ^๕ น
 มี ^๕ ใน ^๕ ป ^๕ ระ ^๕ เ ^๕ ษ ^๕ ์ ^๕ ส ^๕ ย ^๕ ำ ^๕ ม ^๕ น ^๕ ท ^๕ ก ^๕ ส ^๕ ัง ^๕ อ ^๕ น ^๕ ต ^๕ ้อง ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ภา ^๕ ษ ^๕ ์ ^๕ ข ^๕ ำ ^๕ อ ^๕ อ ^๕ ก ^๕ ตาม ^๕ พ ^๕ ิก ^๕ ติ ^๕ น ^๕ จะ ^๕ ไม่
 ต ^๕ ้อง ^๕ ให้ ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ภา ^๕ ษ ^๕ ์ ^๕ ใน ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ ฐ ^๕ ร ^๕ ม ^๕ เน ^๕ ย ^๕ ม ^๕ ใน ^๕ อ ^๕ ย ^๕ ำ ^๕ หนึ่ง ^๕ อ ^๕ ย ^๕ ำ ^๕ ไ ^๕ ด ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ท ^๕ ัง ^๕ ป ^๕ ระ ^๕ เ ^๕ ษ ^๕ ์
 ส ^๕ ย ^๕ ำ ^๕ ม ^๕ ท ^๕ ัง ^๕ ส ^๕ ัน ^๕ แ ^๕ ด ^๕ ก็ ^๕ ย ^๕ อ ^๕ ม ^๕ ก ^๕ ัน ^๕ ท ^๕ ัง ^๕ ส ^๕ ัง ^๕ ผ ^๕ าย ^๕ ว่า ^๕ ของ ^๕ มี ^๕ ของ ^๕ เกิด ^๕ ใน ^๕ ป ^๕ ระ ^๕ เ ^๕ ษ ^๕ ์
 ส ^๕ ย ^๕ ำ ^๕ ม ^๕ อ ^๕ ย ^๕ ำ ^๕ หนึ่ง ^๕ อ ^๕ ย ^๕ ำ ^๕ ไ ^๕ ด ^๕ ที่ ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ภา ^๕ ษ ^๕ ์ ^๕ ใน ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ ฐ ^๕ ร ^๕ ม ^๕ เน ^๕ ย ^๕ ม ^๕ ใน ^๕ อ ^๕ ย ^๕ ำ ^๕ หนึ่ง ^๕ อ ^๕ ย ^๕ ำ
 ไ ^๕ ด ^๕ แ ^๕ ด ^๕ จะ ^๕ ไม่ ^๕ ต ^๕ ้อง ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย ^๕ พ ^๕ ิก ^๕ ติ ^๕ ภา ^๕ ษ ^๕ ์ ^๕ ฤ ^๕ ต ^๕ ะ ^๕ ค ^๕ ำ ^๕ ฐ ^๕ ร ^๕ ม ^๕ เน ^๕ ย ^๕ ม ^๕ อ ^๕ ย ^๕ ำ ^๕ อ ^๕ น ^๕ อ ^๕ ก ^๕ แ ^๕ ล ^๕ ย
 ก ^๕ อ ^๕ น ^๕ บ ^๕ ัน ^๕ ท ^๕ ก ^๕ ก ^๕ ำ ^๕ บ ^๕ ั้น ^๕ ฤ ^๕ ต ^๕ ะ ^๕ เม ^๕ ื่อ ^๕ จะ ^๕ บ ^๕ ัน ^๕ ท ^๕ ก ^๕ ก ^๕ ำ ^๕ บ ^๕ ัน ^๕ นั้น

ข้อ ๒๑ เมื่อเสียพิภตภาษี ซึ่งว่า มาแล้วแต่หลัง แต่ ซึ่งจะไม่ให้
 เพิ่ม ขนใน ภายหน้า ยอมให้ ชาว ประเทศ คอยชะ ที่เข้าในสัญญา เขาสินค้า
 เข้ามาใน ประเทศ สยาม แต่ ประเทศ คอยชะ แต่ ประเทศอื่นทั้งหลาย แดยอม
 ให้ เขา สินค้า ขาออก ทุกสิ่งไป ถึง ทุกแห่ง ตามชอบใจ ที่มีได้ ประกาศ
 ห้ามไว้ เมื่อ ณ วัน ประทับตราหนังสือ สัญญา นี้ ฤๅ ที่มี ข้อยกไว้ เป็น
 ของ จำเพาะ คน เดียว แต่ แผ่นดิน สยามจะ เข้าใจ ว่า จะ ห้าม มิให้ เป็น
 สินค้า ขาออก ก็ได้ เมื่อ มี เหตุควร จะ ถัดไป ว่า จะ ไม่ บริบูรณ์ ใน ประเทศ
 สยาม นี้ แต่ ข้อ จะ ห้าม นั้น คง จดหมาย ประกาศ ออก มา ให้ รั กำนัด
 เสีย ก่อน เดือน หนึ่ง จึง ไซ้ ได้ นาย ห้าง ได้ ข้อ เขาไว้ แต่ ก่อน วัน ห้าม นั้น
 มาก น้อย เท่าใด ต้อง บอก ให้ เจ้าพนักงาน ฝ่าย ไทย ไป ดู ให้ รั กำนัด แต่
 ข้อ ห้าม นั้น จะ ไม่ ขัดขวาง ข้อ สัญญา จะ ข้อ ขาย ต่อ กัน ที่ ทำ ด้วย สุจริต แล้ว
 ก่อนได้ ประกาศ ข้อ ห้าม นั้น ออกมา แต่ พ่อค้า ชาว ประเทศ คอยชะ นั้น
 จะต้อง ไป แจ้ง การ สัญญา นั้น แก่ เจ้าพนักงาน ไทย หนึ่ง ก็ ย่อม ว่า จะ ให้ กำปั่น ที่ มา
 ถึง ประเทศ สยาม รับบัน ทุก เขา เข้าไป แต่ ที่ นาย ห้าง ได้ มาบอก แก่ เจ้าพนักงาน
 งานไป ดู รั กำนัด ว่า ได้ ข้อ ไว้ แล้ว แต่ ก่อน เมื่อ วัน กำนัด ห้าม กำปั่น
 ใน เมือง จัน เมือง สิงคโปร์ อื่น มา ถึง กีดขวาง ท้อง เมือง นั้น จะ มา ถึง ประ
 เทศ สยาม ก่อน ชาว ข้อ ห้าม นั้น ไร้ ทราบ รั ใน เมือง นั้น กำปั่น เหล่า นั้น
 จะ บัน ทุก เขา ที่ ข้อ ไว้ ก่อน ห้าม นั้น ได้ เงิน ทอง แด เลี้ยง อาหาร แด ของ
 สำหรับ ตัว จะ เขา เข้า มา ฤๅ จะ เขา ออกไป เป็น ยก ไม่ ต้อง เสีย พิภตภาษี ถ้า
 แผ่นดิน สยาม ใน ภายหน้า จะ ตัด พิภตภาษี สินค้า ขาเข้า ขาออก กับ เรือ สยาม
 ฤๅ กับ เรือ กำปั่น ชาตินอื่น ก็ ต้อง ให้ เรือ กำปั่น ชาว ประเทศ คอยชะ ที่ เข้า

ในสัญญา^{นี้} อันจะเอา ของ ชนิด เดียว กัน เข้า ฤๅ ออกได้ ผล ประโยชน์ ในการ ตัด อัน นั้น เหมือน กัน

ข้อ ๒๒ ท่าน ทงหลาย ผู้ ว่าการ กงสุต ประเทศ คอยชะที่เข้าในสัญญา^{นี้} ต้อง บังคับให้ ถูกค่า แด พวก เรือ ใน อำนาจ ประเทศ คอยชะ ทำตาม กฎหมาย ทงหลาย ที่ คิด ต่อ ท้าย หนังสือ สัญญา^{นี้} แด เจ้า พนักงาน สยาม ต้อง ช่วย ท่าน ทงหลาย ผู้ ว่าการ กงสุต^{นี้} ในการ อัน ไปด้วย เงิน ทงต้น ที่ปรับใหม่ไว้ เพราะ การ ทำผิด หนังสือ สัญญา^{นี้} ต้อง เป็น ของ แผ่นดิน สยาม

ข้อ ๒๓ ประเทศ คอยชะ ทงหลาย ที่ เข้าใน สัญญา^{นี้} แด คน ชาว ประเทศ นั้น จะได้ เสมอ เท่า กัน ผล ประโยชน์ ทงต้น ทุก อย่าง ซึ่งประเทศ สยาม ให้แล้ว ฤๅ ยัง จะ ยอมให้ ได้ แก่ ชาว ประเทศ อื่น ๆ

ข้อ ๒๔ เมื่อ พ้น ๑๒ ปี แล้ว ตั้งแต่ ประทับ ครา เปลี่ยน หนังสือ สัญญา^{นี้} แล้ว ฝ่าย ประเทศ คอยชะ ทงหลาย ที่ เข้าใน สัญญา^{นี้} จะขอ ตรวจ แก่ หนังสือ สัญญา^{นี้} ทงกฎหมาย แด พักติภาษ^{อัน} คิดต่อ ท้าย หนังสือ สัญญา^{นี้} เพื่อ จะได้ เติม ค่า แก่ ค่าใหม่ แด ค่าดี ตาม การ ที่ ตวงไป แล้ว จะให้เห็น ว่า ควร จะ แก่ จะ เติม แต่ต้อง กำหนด การให้ ระบุ^{นี้} หนึ่ง ก่อน

ข้อ ๒๕ หนังสือ สัญญา^{นี้} ทำไว้ เป็น ๔ ฉบับ ทั้งใน ภาษา คอยชะ ภาษา สยาม แด ภาษา อังกฤษ ซึ่ง แปลไว้ ทุก ฉบับ นั้น หมายถึง ความ อัน หนึ่ง อัน เดียว ต้อง กัน ทงหมด แต่ ต้อง ถือ ว่า คำ อังกฤษ นั้น เป็น คำ เดิม แห่ง หนังสือ สัญญา^{นี้} ถ้าใน ภายหน้า ความ คำ คอยชะ แด คำ สยาม แปลไม่ ถูก กัน ต้อง อ้าง ความ คำ อังกฤษ เป็น แน่ หนังสือ สัญญา^{นี้} ใช้ ได้

ตั้งแต่วันที่ ๑๕ เดือนมิถุนายน ซึ่ง จะออกไป ประทับตรา สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินปรอยซัน
 จะต้อง กลับ มา เปลี่ยน กับ ฉบับ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม ใน กรุง
 เทพมหานคร ใน ระหว่าง ๓๘ เดือน ตั้งแต่วัน ทำไว้ นั้น ท่าน ผู้ มี อำ
 นาจ เต็ม ทั้งหลาย ผู้ มี ชื่อ ข้าง ต้น หนังสือ นี้ แล้ว ได้ ตั้ง ชื่อ ประทับ ตรา
 ไว้ ที่ หนังสือ สัญญา เป็น ตำรับ ณ กรุง เทพมหานคร อมร รัตนโกสินทร
 มหานครา ยุทธยา ณ วัน ศุกร ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน มาฆะ คือ เดือน ดำ ประทาน กษัตริ
 ตรีศก จุติ ศักราช ๓๒๓๓ ปี ภาษา ยุโรป เป็น วันที่ ๗ ใน เดือน เฟบรูเอรี
 คฤศศักราช ๑๘๖๒ เป็น ปี ที่ ๓๓ ใน ราชสมบัติ แห่ง พระ บาท สมเด็จพระ
 จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ตั้งชื่อ ประทับตรา ท่าน ผู้ ดำ รั้ง ราชการ ฝ่าย ไทย หัว ดวง คือ
 ตรา กรมหลวง วงษา ตรา เจ้า พระยาศรีสุริยวงษ์
 ตรา เจ้า พระยา พระคลัง ตรา เจ้า พระยามราช
 ตรา เจ้า พระยา มนตรีสุริยวงษ์

ตั้งชื่อ ประทับตรา ฝ่าย เมือง ปรอยซัน คือ กอนต์ เอเวเดนเบอก.

ธรรมนิยาม ที่ ตั้ง ว่าด้วย การค้าขาย

ข้อ ๑ ว่า นาย เรือ กำปั่น คอยชะ ทุกดำ ซึ่งจะเข้ามาค้าขายในกรุง
เทพมหานคร ก่อน ฤาเมื่อเข้ามาในตำแม่ น้ำ แล้ว ตามแต่ชอบใจ
ต้อง มา แจ้ง ความ ด้วย เรือ ต่อ เจ้า พนักงาน ที่ ดำเนิน เมืองสมุทรปราการว่าเรือ
ถึง แล้ว มี ลูก เรือ ก็คน มี ปัน ก็บอก แต่ บอก ชื่อ เมือง ที่ เรือ มา นั้น
ทอด ส้มอ ที่ เมือง สมุทรปราการ แล้ว จะ ต้อง มอบ ปันใหญ่ แด่ ดินดำไว้
แก่ เจ้า พนักงาน ที่ ดำเนิน เมือง สมุทรปราการ แล้ว จึง จะมี เจ้า พนักงาน
ฝ่ายไทย กำกับ เรือ ขนมา จนถึง กรุงเทพมหานคร

ข้อ ๒ กำปั่น ที่ เคย ดำเนิน เมือง สมุทรปราการ ขนมา มิได้ เอา ปัน แด่
ดินดำ ขนไว้ ตาม ที่ ว่ามา แล้ว ใน ข้อ นี้ นี้ จะ ต้อง กัดบับ ลง ไป ถึง เมือง
สมุทรปราการ ให้ ทำตาม ข้อ ๑ นี้ แต่ จะ อยู่ ใน ระหว่าง โทษ ถูก ปรับ มี
ให้ เกิน ๘๐๐ บาท ครั้น ได้ เอา ปันใหญ่ แด่ ดินดำ ขนไว้ แล้ว จึง จะ ยอม
ให้ เรือ ดำเนิน ขน มา ค้าขาย ที่ กรุงเทพมหานคร

ข้อ ๓ เมื่อ เรือ คอยชะ มา ทอด ส้มอ ที่ กรุงเทพมหานคร แล้ว ยก แต่ วัน
อาทิตย์ แด่ วัน เทศกาล คือ วันใหญ่ นาย เรือ นั้น ใน ระหว่าง ๒๔ ชั่วโมง
ต้อง เอา หนังสือ สำหรับ ดำ แด่ บัญชี สิ่งของ ซึ่ง มี เข้า มา ใน ตำ เรือ นั้น มา
มอบไว้ ที่ กงสุต คอยชะ แต่ เมื่อ ผู้ ว่าการ กงสุต แจ้ง ความ นี้ แล้ว แก่

เจ้าพนักงาน ไทย ที่ เรียก ภาษี นั้น ๆ ต้อง ยอม ให้ เปิด ระวัง ใน เวลา นั้น ถ้า
 เจ้าพนักงาน ฝ่าย สยาม เห็น เข้า ไป ไม่ ยอม ให้ เปิด ระวัง ใน ๒๔ ชั่วโมง
 ผู้ว่า การ กงสุต จะ ให้ หนังสือ ยอม ได้ หนังสือ ยอม นั้น จะมี อำนาจ เสมอ
 กัน กับ หนังสือ ยอม ที่ มา แด่ โรง ภาษี ถ้า มิ ได้ ไป แจง ว่า เรือ มา ถึง แล้ว
 ฤๅ ตั้ง ภาษี มิ จริง ไม่ ครบ จำนวน ตั้ง ของ ใน ตำเรือ นายเรือ นั้น จะ อยู่
 ใน ระหว่าง โทษ ปรบ มี ให้ เกิน ๔๐๐ บาท แต่ ว่า ยอม ให้ นายเรือ แก่ ภาษี
 ตั้ง ของ ที่ หงต ดิม ถ้า ทน ใน ๒๔ ชั่วโมง คง แด่ ไป ตั้ง หนังสือ นั้น จะ ไม่ อยู่
 ใน ระหว่าง โทษ ปรบ

ข้อ ๔ ถ้า เรือ คอย ชะ เปิด ระวัง ขน ดิน ค้า ก่อน ได้ หนังสือ ยอม ฤๅ
 ถัก ครอบ ขาย ตั้ง ของ ที่ ถัก ขน ขาย นั้น จะ อยู่ ใน ระหว่าง โทษ ปรบ เอา ไป
 หมด

ข้อ ๕ เมื่อ กำปั่น คอย ชะ ขน ของ ออก แล้ว แต่ บันทุก ของ ที่ จะ ออก
 ไป เสรี จ แล้ว แด เลี้ย ภาษี ครบ แล้ว ทั้ง ตั้ง ภาษี จริง ครบ ตั้ง ของ ที่ จะ
 เอา ออก ไป นั้น แก่ ผู้ว่า การ กงสุต แล้ว หนังสือ เบิก ต้อง
 สยาม ฉบับ หนึ่ง ต้อง ให้ ไว้ แก่ เรือ ตำ นั้น แล้ว ถ้า มิ ได้ เกี่ยว ของ ตั้ง
 ใด อัน ควร จะ ห้าม มิ ให้ เรือ ตำ นั้น ออก ผู้ว่า การ กงสุต จะ คั้น หนังสือ
 สั่ง สำหรับ ตำ ให้ ไว้ แก่ นาย เรือ ปลอ ยเรือ ให้ ออก ไป เจ้า พนักงาน สยาม
 คน หนึ่ง จะ กำกับ เรือ ลง ไป ถึง เมือง สมุท ปรการ แต่ เจ้า พนักงาน ที่
 นั้น จะ ไป ตรวจ ดู ที่ กำปั่น แต่ จะ คั้น บัน ดิน ค้า ที่ เอา ขน ไว้ ตั้ง ให้ แก่
 เรือ ตำ นั้น

ข้อ ๖ เจ้าพนักงานโรงภาษี แต่ด่าน ต้อง มี สิ่ง เป็น สำคัญ ทุกคน
 เพื่อคน ทงปวง จะ ได้ วิชา เมื่อ เขา ทำ ราชการ อยู่ เจ้าพนักงาน กำกับ
 วิชา จะ ยอม ให้ มี ที่ วิชา คอยชะ แต่คราว ละสอง คน เว้น แต่จะ ต้อง การ
 คนยัง มาก ขึ้นไป เพื่อ จะ ได้ ใจ ของ ที่ ตกตอม ขายนั้น

ตั้ง ชื่อประทับตราผู้ ดำเนิน ราชการ ฝ่ายไทย ๕ ดวง คือ

ตรา กรมหลวงวงษา ตรา เจ้า พระยาศรีสุริยวงษ์

ตรา เจ้า พระยาพระคลัง ตรา เจ้า พระยา ยมราช

ตรา เจ้า พระยามนตรี สุริยวงษ์

ตั้ง ชื่อประทับตราฝ่าย เมือง ปรอยจีน คือ ตรากอนต์เอเดนเบอก

หนังสือสัญญา
ทาง พระราชไมตรี
ประเทศอเมริกัน แล ประเทศสยาม

ศุภมัตถุจุดศักราช ๑๒๓๘ ปี มี โอง นักษัตร อัฐศก ความเจริญงาม
จง มี แก่ บ้าน เมือง ยิ่ง ขึ้น ไป กว่า แต่ ก่อน เทอญ

ด้วย พระ บาท ส้มเค็ญ พระ ปรมณฑรมหามกุฏ ผู้ทรงสมมต เทพย พงษ์
วงษา ดิศวรกระษัตรีย์ วรชัทย ราช นิก โรตมจากุ รัทศบรม มหาจักรพรรดิราช
ตั้งกาศบรม ชรรมิกรมหา ราช าชิราชบรมนารถ บพิตร พระ จอม เกตุเจ้า อยู่
หัว แด ส้มเค็ญ พระ บอเรนทรา เมศัวร มหิศว เรศรังสรรค์ มหันตวร เตโช
ไชยม โหพารคุณ อุดยเดชสวรรค์เวศรวนุรักษ์ บวรจุลจักรพรรดิราชตั้งกาศ
บวร ชรร มิกรมหาราช บวรนารถบพิตร พระ บินเกล้า เจ้า อยู่ หัว ทั้งสอง
พระ องค์ ณ กรุง เทพมหานครอมรัตน โกสินทร มหินรายุทธยา ขอม
กัน ทำ หนังสือ สัญญา แก่ เปรดีเคนต์ อยู่ใน เขตต์เขตต์ เพื่อ จะ ให้ มี ผลประ
โยชน์ แก่ ราษฎร ฝ่ายไทย แล คน อเมริกัน ที่ ทำการ ทำมาหากิน คำขาย
ให้ มี ผล ประโยชน์ เรียบร้อย ทั้งสอง ฝ่าย เพราะ เหตุ นี้ จึง ได้ ตั้ง เส้น
บัต ที่ มี อำนาจ ทั้งสอง ฝ่าย เมือง อยู่ในเขตต์ เขตต์ ตั้งตอนเช่น ฮาริช กงตุต
เยเนอราต เมืองญูบู ใน พระ บาทส้มเค็ญ พระ ปรมณฑรมหามกุฏ พระจอม
เกล้าเจ้า อยู่ หัว ส้มเค็ญ พระ บอเรนทราเมศัวร มหิศวเรศ พระ บิน เกตุ
เจ้า อยู่ หัว ทั้งสอง พระ องค์ พร้อม กับ ความ คิด พระ ราชวงษา นุวงศ์ แด

ข้าพเจ้าของ ข้าพระพุทธเจ้า ทงปวง มอญ พระราชดำริห์แด่ พระราชประ
 สังก์ ให้พระเจ้าน้อย ยาเชอ กรมหลวงวงษาธิราชสนิท แทนพระ
 ราชวงษานุวงศ์ ๑ สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติเนตรนารถ
 ราชสุริยวงศ์ สกลพงษ์ ปติษฐา มุขมาตยาธิบดี ไตรยสร ณศรีวิทัน ชาติสกล
 มหารัชชาธิเบนทร ปรมเนทร มหาราช วโร ประการมโหฬารเสนาภูภาพ
 บพิตร ผู้สำเร็จราชการทั้งพระนคร ๑ เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ สมันตพงษ์
 พิสุทธมหาบุษย์ รัตโนดม ที่สมุหพระกตาทิโหม ผู้สำเร็จราชการ เมือง
 ปากใต้ ทงปวง ๑ เจ้าพระยารัตนวงษ์ มหาโกษาธิบดี ที่พระคลัง ผู้สำเร็จ
 ราชการ เมือง ตวันออก ๑ เจ้าพระยายมราชชาติเสนาภินทรวิ
 ษิต ศรีวิไชยราช มหัยศุภวิย ปริวัภษ ภูมิพิทักษ์ โดถากร ทณฑิ ฤทธิ
 นครบาล เป็นเจ้าพนักงานฝ่าย กรมเมือง ๑ ฝ่ายเมือง อเมริกา ตั้งให้
 ตอนเซนฮาริช กงสุล เยเนอราล เมือง ญีบุน เป็นผู้ว่าการ ฝ่าย อเมริกา
 ฝ่ายเสนาบดีไทย ก็ได้ตั้ง พระราชหัตถเตชา ประทับพระราชบัญชากร ฝ่าย
 ขุนนาง อเมริกา ก็ได้ตั้ง หนังสือ เปเรดี เคนตซึ่งให้เข้ามา ทำหนังสือ สัญญา
 แก่ไทย เห็นถูกต้องพร้อมกันทั้งสองฝ่าย ได้ตกลงกันตาม ข้อสัญญา
 ที่เขียนไว้ต่อไปข้างหน้า

ข้อ ๑ ว่าตั้งแต่นั้นไป เมืองอยู่ในเขตต์เขตต์ กับใน พระบาท สม
 เด็จพระ ปรมเนทรมหามงกุฎ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระ
 พระบรมเทวราชเมศวรมหิศวเรศวร พระบรมเกล้าเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์
 ทั้งสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินในสยาม ที่จะสืบ พระวงษ์ พระราชอิสริยยศไป
 ภายหน้า ให้มีไมตรีรักใคร่กัน รวบคาบ อยู่เป็นนิตย์ แต่บัดนั้นคนชาติ

อเมริกัน ซึ่งเข้ามาอยู่ ณ กรุงเพท ฯ เสนาบดีฝ่ายไทย ก็ จะช่วยบำรุง
 รักษาให้ อยู่ เป็นสุขสบาย ให้ได้ค่าขายโดยสะดวกมิให้ ผู้หนึ่ง ผู้ใดฝ่าย
 ไทย ช่ม เหวง เบียด เบียด แต่คนฝ่ายไทยที่จะไป ค้าขายแต่ ไป อาศัย
 อยู่ในเขตแดน อเมริกา นั้นไม่มี ฝ่าย อเมริกัน ยอมให้ เรือรบ อเมริกัน
 เขาเป็น ขู่ช่วย เรือ ตูค คำฝ่ายไทยใน ท้อง ทะเด พอ ส้มควร ที่จะช่วย
 ได้แล้ว ยอมให้ กงสุล อเมริกัน ที่ตั้ง อยู่ เมือง ต่าง ๆ ประเทศ เขา ขู่ช่วย
 ในการ เรือ การคน ฝ่ายไทย ที่จะไป ค้าขายใน ประเทศ ที่ กงสุลอเมริกัน
 ตั้ง อยู่ เว้นไว้ แต่ การ ที่ กฎหมาย เมือง นั้น ห้าม ไม่ ให้ ช่วย ก็ ช่วยไม่ได้

ข้อ ๒ ว่าแต่ บันดา การงาน ของ คน ซาคิ อเมริกัน ซึ่ง เข้า มา อยู่
 ณ กรุงเพท ฯ ก็ ต้อง พัง บังคับ บัญชา กงสุล อเมริกัน ซึ่ง เข้ามาอยู่ ณ กรุง
 เพท ฯ กงสุล อเมริกัน จะได้ ทำ ตาม หนังสือ สัญญา นี้ แต่ ข้อ หนังสือ
 สัญญาเก่า ซึ่ง แอดแมน รอเบิต ทำไว้ ใน คฤศศักราช ๑๘๓๓ ปี ที่มี ได้ ยก
 เสีย ทุก ประการ แล้ว จะได้ บังคับ บัญชา คน ซาคิอเมริกัน ให้ ทำตาม
 ด้วย แล้ว กงสุล อเมริกัน จะ รับ รักษา กฎหมาย การ ค้าขาย แต่ กฎหมาย
 ที่ จะ ห้าม ปราบ มิให้ ซาคิ อเมริกัน ทำ ผิด ต้อง เกินกฎหมายของ ซาคิอเมริกัน
 กับไทย ที่มี อยู่ แล้ว แต่ จะมี ค่อยไป ภายหน้า ถ้า ซาคิ อเมริกัน จะ เกิด
 วิวาท กัน ขึ้น กับ คนอยู่ ในใต้ บังคับไทย กงสุล อเมริกัน กับ เจ้าพนักงานฝ่าย
 ไทย จะ พัว้ม กัน พัง แต่ ตัดสิน ถ้าคน ซาคิ อเมริกัน ทำ ผิดจะต้องทำ โทษ
 กงสุล อเมริกัน จะ ทำ โทษ ตาม กฎหมายอเมริกัน ถ้าคน ในใต้ บังคับไทย ทำ
 ผิด เจ้าพนักงานไทย จะ ทำ โทษ ตามกฎหมายไทย ถ้าคน ในใต้ บังคับไทย เป็น
 ความกันเอง กงสุล อเมริกัน จะไม่ เขาเป็น ขู่ ถ้าคน ซาคิ อเมริกัน เป็น

ความ กั้นเอง เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย จะไม่เอา เป็น ชุระ เหมือนกัน

ข้อ ๓ ว่าคน ซึ่ง อยู่ใน ไต้ บังคับไทย จะไป เป็น ลูกจ้าง อยู่ ด้วย ชาติอเมริกัน ก็ดี คน อยู่ใน บังคับไทย ที่มีได้ เป็น ลูกจ้าง ก็ดี ทำผิดกฎ หมาย เมืองไทย จะ หนีไป อาศัยอยู่ ด้วย ชาติ อเมริกัน ซึ่ง อยู่ใน กรุงเทพฯ ถ้า มี พยาน ว่าทำผิด หนีไป อยู่ ด้วย ชาติ อเมริกัน จริง กงสุล จะจับ ตัว ส่งให้ เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย ถ้า ชาติ อเมริกัน ที่ เข้า มาตั้ง บ้านเรือน แด เข้า มา อาศัยอยู่ ใน กรุงเทพฯ ทำผิด หนีไป อยู่ ด้วย คนใน ไต้ บังคับไทย กงสุล อเมริกัน จะขอ เอาตัว ถ้า มี พยาน ว่าทำผิด หนีไป อยู่ ด้วย คน ในไต้ บังคับไทย จริง เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย จะจับ เอาตัว ส่งให้

ข้อ ๔ ว่า ชาติ อเมริกัน จะ เข้า มาค้าขาย ตาม หัว เมืองชาย ทะเลซึ่งขึ้น กับ กรุงเทพฯ ก็ ค้าขายได้ โดยสะดวก แต่จะ อาศัยอยู่ ได้ ที่เดียว ก็แต่ ใน กรุงเทพฯ ตามใน จัง หวัด ซึ่ง กำหนดไว้ ใน หนังสือสัญญาประการ หนึ่ง ชาติอเมริกัน จะเข้ามา เข้าที่ปลูก โรงปลูก เรือน ปลูก คอก แต่จะ ขอ โรงขอ เรือน ขอคอก ฟัน กำแพงออกไป ในกำหนด ๒๐๐ เส้น คือ ๔ ไมล์ อังกฤษ ชาติ อเมริกัน เข้าได้ แต่จะ ขอที่ ขอไม่ได้ ถ้า อยู่ ถึง ๓๐ ปีแล้ว จึง จะขอได้ ถ้าอยู่ ยังไม่ถึง ๓๐ ปี ท่านเสนาบดี จะโปรด ให้ ขอจึง จะขอได้ แต่ ที่นอก กำหนด ๒๐๐ เส้น คือ ๔ ไมล์ อังกฤษ ชาติ อเมริกัน จะขอ จะเข้า ที่ เรือน ที่ สวน ที่ไร่ ที่ นาตั้งแต่ กำแพง เมือง ออกไป เดินด้วย กำแพง เว้น แจว เว้น พายทาง ๒๔ ชั่วโมง จะขอ จะเข้า เมื่อไร ก็ขอได้ เข้าได้ แต่เมื่อ อเมริกัน จะขอ ที่ขอ เรือน จะต้องบอก กงสุล อเมริกัน ๆ จะได้ บอก เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย เจ้า พนักงาน กับ กงสุล เห็น ว่าคน ที่ จะขอที่ นั้น เป็นคน ทำมาหา กินโดยจริง

เจ้าพนักงาน กับกงสุล จะช่วย ว่ากล่าวให้ ข้อให้เข้า ตาม ราคา ส้มควร แล้ว
 จะได้คืน แต่ บักที่ วัด ที่ ทำ หนังสือ ประทับตราเจ้าพนักงานให้ไว้ เป็น สำคัญ
 แล้ว จะได้ ผ่ากฝัง เจ้า เมือง กรมการ ให้ ช่วย ตูแถม ทำ นุบำรุง ด้วย แต่ให้
 ผู้ที่ไป อยู่ ณ พัง บังคับ บัญชา เจ้าเมืองกรมการตามยุคธรรม ค่าธรรมเนียม
 เนียม ที่ ทำไร ทำสวน ราษฎร บ้าน นั้น เมือง นั้น ต้อง เสีย อย่างไร ก็ให้
 เสีย ตาม ชาว บ้าน นั้น ชาว เมือง นั้น ถ้าใน กำหนด สาม ปีแล้ว ผู้ที่ซื้อ
 ที่ไม่มี ทุนรอน ฤฯ แซ่เขื่อน เสีย มิได้ คง การ ปลูก สร้าง ท่าน เสนา บัดี้จะ
 คืนเงิน ค่าที่ ให้ จะ คิดคืน คืน เอาที่ นั้น เสีย

ข้อ ๕ ว่าชาติอเมริกัน ที่ เข้า มา อาศัยรย อยู่ กรุงเทพฯ ฯ ต้องไปบอก
 แก่ กงสุลให้ จด ชื่อไว้ ถ้า คน เหล่า นั้น จะออกไป ทเล ฤฯ จะไป เทียบ เกิน
 กำหนด ทาง ๒๔ ชั่วโมง ตาม สัญญา ไว้ ที่ จะให้ คน ชาติ อเมริกัน อยู่ กงสุล
 จะไป ขอ หนังสือ เบิกส่ง เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย ให้ ไป ถ้า ชาติ อเมริกัน
 จะ กลับ ออกไป จาก กรุงเทพฯ ฯ ถ้า เจ้า พนักงาน ฝ่ายไทย บอก แก่ กงสุล ว่า มี
 เหตุควร จะ ห้าม มิให้ ออกไป กงสุล อเมริกัน ก็ จะมิให้ ออกไป ถ้า ชาติ
 อเมริกัน จะไปเทียบใน ระหว่าง ทาง ๒๔ ชั่วโมง กงสุล อเมริกัน จะ เขียน เป็น
 หนังสือ ไทยให้ ไป ว่า คน นั้น ชื่อ อย่าง นั้น รูป ร่าง อย่าง นั้น มี ชุระ อย่าง
 นั้น แล้ว จะ ต้องให้ เจ้าพนักงาน ประทับตราหนังสือให้ ไป เป็น สำคัญด้วยด้าน
 ทาง แดเจ้า พนักงาน อื่น ๆ ฝ่ายไทย ดู หนังสือ แล้ว ให้ คืน หนังสือ ให้
 ปล่อย ตัวไป โดย เร็ว ถ้า ไม่มี หนังสือ กงสุล อเมริกัน ประทับตรา เจ้า
 พนักงาน ฝ่ายไทยไป เป็น สำคัญ ก็ เป็น ที่ ตั้ง ดัย ว่า เป็น คน นั้น ขอ ให้ ยึด ตัวไว้
 แล้ว ให้ บอก กงสุล อเมริกัน ให้ รู้

ข้อ ๖ ว่า ชาติอเมริกัน จะเข้ามาเที่ยวแต่ จะเข้ามาหาได้รย อยู่ ณ
 กรุงเทพฯ ฯ จะถือศาสนา ของ ตัว ไทย ก็ไม่ห้ามปราม เมื่อจะสร้างวัดขึ้นจะ
 ทำได้ ก็แต่ ในที่ ท่าน เสนาบดี จะโปรดให้ ถ้า ชาติ อเมริกัน ซึ่ง จะเข้ามา
 อยู่ ณ กรุงเทพฯ ฯ จะจ้าง คน ซึ่ง อยู่ ใน ไต้หวัน กับ ไทย มา เป็น ลูกจ้าง ท่าน
 เสนาบดี ฝ่ายไทย จะ ไม่ ห้ามปราม ถ้า คน ที่มี มุذنาย จะมา รับจ้าง อยู่ ด้วย
 ชาติอเมริกัน มุذنายไม่ รู้ มุذنายจะมา เอาตัวก็ เอาไปได้ ถ้า ชาติอเมริกัน ไป
 จ้างคนใน ไต้หวัน กับ ไทย เป็น ลูกจ้าง ไม่ ได้ ทำ สัญญา แก่ มุذنาย เขา ภายหลัง
 ถ้า เกี่ยวข้อง สิ่ง หนึ่งสิ่งใด เสนาบดี ฝ่ายไทย ไม่ ชำระให้

ข้อ ๗ ว่า เรือรบ อเมริกัน จะเข้ามาทอดหน้าด่าน เมือง สมุทรปราการ
 เข้ามาทอดได้แต่จะ ชน มา ณ กรุงเทพฯ ฯ ไม่ได้ เมื่อ เรือรบ ชำรุด จะต้อง
 เข้าอยู่ ท่าน เสนาบดี เจ้าเมือง กรมการ เห็น ชำรุด จริง จะยอมให้ เขา
 มา เข้าอยู่ ถ้า จะมี ขุนนาง ถือ หนังสือ เบรดีเตนต์ อเมริกัน ให้ มาด้วยเรือ
 รบ เข้ามา ณ กรุงเทพฯ ฯ จะให้ ชน มา แต่ ตำเคียด ต้องให้ ชน มา ทอดอยู่
 ได้ บ้อม บ้อม บ้างจามิตร บ้อม บัดบัจหนัก อย่าให้ ชน มา พัน บ้อม เว้นไว้แต่
 ท่าน เสนาบดี จะโปรด ให้ ชน มา พัน บ้อม จึง ชน มาได้ ถ้าไม่มี เรือรบ
 อเมริกัน อยู่ใน กรุงเทพฯ ฯ ชาติ อเมริกัน จะ วิวาทกัน ชน กองเรืออเมริกัน ไป
 จะระงับ ไทย จะให้ ทหาร ไป ช่วย กองเรือ ระงับ พอ จะระงับได้

ข้อ ๘ ว่า คำ ธรรมเนียม ปากเรือ ที่ เคย เรียกจาก ลูกค้าอเมริกันตาม
 สัญญา ซึ่ง ทำไว้ ใน คฤศศักราช ๑๘๓๓ นั้น จะยอม เสีย ตั้งแต่ หนังสือ
 สัญญานี้ ใช้ ได้ พัน นั้นไป จะ ต้อง เสีย แต่ ภาษี สิ่ง ของ เขา เข้า เขาออก สิ้น ก้าว
 เขาเข้า จะ ต้อง เสีย ภาษี ร้อย ละสาม จะ เสีย เป็น ของ ฤๅ จะ เสีย เป็น เงิน คิด

ราคาตามท้องน้ำ สุดแต่ใจเจ้าของ จะเสีย ถ้าของเสีย ภาษี ร้อยละ สี่ตาม
 แล้ว ของ จำหน่าย ไม่ได้ จะเหลือ กตบ ออก ไป มาก น้อย เท่าใด ต้อง
 คิด ภาษี ตั้ง ของ ที่ เหลือ คั้น ให้แก่เจ้า ของ ให้ครบ ถ้า ราคา ตั้ง ของ ไม่
 ตกลง กัน ต้อง ไป บอก กงสุต อเมริกัน ๆ จะ เรียก พ่อค้า คน หนึ่ง ฤๅ สอง คน
 เจ้า พนักงาน ก็ จะ เรียก คน หนึ่ง ฤๅ สอง คน ช่วย คำนวณ ราคา พอ สมควร ถ้า ถูก
 คำนวณ อเมริกัน จะ บันทุก ผืน เข้า มา ณ กรุง เทพ ๆ ไม่ ต้อง เสีย ภาษี แต่
 ต้อง ขยาย ผืน ให้แก่ เจ้า ภาษี ถ้า เจ้า ภาษี ไม่ ช้อ เขา ผืน ได้ ให้ บัน
 ทุก ผืน กตบ ออก ไป ไม่ ต้อง เสีย อะไร ถ้า ถูก คำนวณ อเมริกัน เขา ผืน
 ไป ตก ครอบ ขยาย ทำ ผิด จาก สัญญา ข้อ นี้ ให้ รับ เขา ผืน เสีย ให้ สิ้น แด
 ของ ที่ เป็น สิ้น คำนวณ บันทุก ออก ไป นั้น ตั้งแต่ ของ สิ่ง นั้น เกิด มา จน ได้
 เป็น สิ้น คำนวณ บันทุก เรือ ออก ไป ให้ เสีย ภาษี แต่ ชั้น เดียว ของ สิ่ง ไร ที่
 เป็น สิ้น คำนวณ ใน กรุง เทพ ๆ จะ เรียก เป็น สม กัก ขร ฤๅ เป็น ภาษี บำ ภาษี ใน
 กรุง ภาษี ปาก เรือ อย่างไร ก็ ให้ เขา แต่ ชั้น เดียว ภาษี สิ้น คำนวณ
 กรุง เทพ ๆ ทุก สิ่ง จะ เรียก ภาษี ใน กรุง เทพ ๆ ฤๅ จะ เรียก ภาษี ปาก เรือ อย่างไร
 ได้ กำหนด แจง ใน พิภักดิ์ ที่ คิด อยู่ กับ หนังสือ สัญญา นี้ แล้ว ได้ ยอม กัน
 เป็น ชัด แล้ว ว่า ของ สิ่ง หนึ่ง สิ่ง ใด ที่ ต้อง เสีย ภาษี ข้าง ใน แล้ว เมื่อ
 ลง เรือ ไม่ ต้อง เสีย พวก ถูก คำนวณ อเมริกัน จะ ช้อ สิ้น คำนวณ ให้ ช้อ
 จาก ผู้ ทำ ผู้ ปลุก แด ของ ที่ เขา ขยาย นั้น ถ้า ผู้ ใด ผู้ หนึ่ง จะ ช้อ ยอม ให้
 ขยาย มิ ให้ ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด ขัดขวาง ห้าม ปราบ ภาษี ที่ กำหนด ใน พิภักดิ์
 สัญญา นี้ สิ้น คำนวณ ที่ บันทุก เรือ ไทย เรือ จีน ที่ เคย เสีย แล้ว ฝ่าย ไทย
 ยอม จะ ตก ภาษี ให้ เรือ ไทย เรือ จีน แด ชาติ อื่น ๆ ก็ จะ ยอม ให้ ถูก คำนวณ

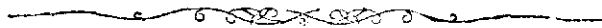
อเมริกัน เหมือนกัน ถูก คำ ซาคิ อเมริกัน จะเข้ามา ต่อ เว็ ธนกรุง เทพฯ
ท่าน เฒ่า บตั ยอม ให้ ต่อ แล้ว ก็ ต่อ ได้ แล เข้า ปตา เกตือ ของ สำน ลั้ง ใน
กรุง เทพ ฯ ไม่ บริบูรณ์ มี กฎหมาย ประกาศ ห้าม ไม่ ให้ ออก ไป ก็ ได้
แต่ ว่า เมื่อ จะมี นาย ประ กาศ นั้น ต้อง กำหนด ไว้ ๓๐ วัน ก่อน ถ้า มี
การ ตัก ส่ง ความ เจ้า พนักงาน ฝ่าย ไทย จะ ห้าม มิ ให้ มัน ทุก เข้า ออก ไป
ต่าง ประเทศ ใน วัน นั้น ก็ ได้ เงิน ทอง แด ของ สำหรับ ตัว ไม่ ต้อง เสีย ภาษี

ข้อ ๘ ว่า ความ ใน กฎหมาย ซึ่ง คิด ใน สัญญา นี้ กองสูง อเมริกัน
กับ เจ้า พนักงาน ฝ่าย ไทย พร้อม กัน จะ ต้อง รักษา แด จะ ต้อง บังคับ ให้
คน ทั้ง ปวง กระ ทำ ตาม กฎหมาย เจ้า พนักงาน ฝ่าย ไทย กับ กองสูง อเมริกัน จะ
คิด เพิ่ม เติม กฎหมาย หวัง จะ รักษา หนังสือ สัญญา ให้ เจริญ ก็ ทำ ได้
เงิน ที่ ปรับใหม่ แด ของ ที่ ริม เพราะ ทำ ผิด สัญญา ต้อง ส่ง เปน ของ ใน
แผ่นดิน

ข้อ ๑๐ ว่า ถ้า ฝ่าย ไทย ยอม ให้ สิ่ง ใด ๆ แก่ ซาคิ อื่น ๆ นอก จาก หนังสือ
สัญญา นี้ ก็ จะ ต้อง ให้ แก่ ซาคิ อเมริกัน เหมือน กัน

ข้อ ๑๓ ว่า เมื่อ พ้น ๓๐ ปี ตั้งแต่ ประ ทัม ตรี มา เปลี่ยน หนังสือ สัญญา นี้
แล้ว ฝ่าย ไทย ฝ่าย อเมริกัน จะ ขอ เปลี่ยน ข้อ ใด ๆ ใน หนังสือ สัญญา นี้ แด ข้อ ใด ๆ
ใน หนังสือ สัญญาเก่า ที่ ทำ ไว้ ใน คฤศศศักราช ๑๘๓๓ ปี ซึ่ง มิ ได้ ยก เสีย
นั้น แด ข้อ ใด ๆ ใน กฎหมาย คำ ซาย แด พิกัด ภาษี ที่ คิด อยู่ ใน หนังสือ สัญญา
นี้ แด กฎหมาย ที่ จะ ทำ ต่อ ไป ภาย หน้า เมื่อ ได้ บอก ให้ รู้ ก่อน ๖ เดือน
แล้ว จะ ส่ง ขุนนาง ฝ่าย ไทย ฝ่าย อเมริกัน เปลี่ยน แปลง เพิ่ม เติม ได้ ตาม
แต่ เห็น ควร ด้วย กัน ทั้ง ต้อง ฝ่าย

ข้อ ๑๒ ว่า หนังสือ^{นี้} ทำเป็น อักษร ไทย อักษร อเมริกัน ฉบับ^{นี้} หนังสือ^{นี้} ความ^{นี้} ต้อง^{นี้} กัน หนังสือ^{นี้} สัญญา^{นี้} ใน^{นี้} ใช้^{นี้} ได้^{นี้} ตั้ง^{นี้} แต่^{นี้} ไป แต่^{นี้} หนังสือ^{นี้} สัญญา^{นี้} จะ^{นี้} ต้อง^{นี้} ออก^{นี้} ไป^{นี้} ประ^{นี้} ทับ^{นี้} ตรา^{นี้} กัด^{นี้} มา^{นี้} เปลี่ยน^{นี้} กัน^{นี้} ใน^{นี้} กรุง^{นี้} เทพ^{นี้}ฯ ใน^{นี้} ระหว่าง^{นี้} ๓๘ เดือน^{นี้} ตั้งแต่^{นี้} ทำ^{นี้} ไว้ ผู้^{นี้} ดำ^{นี้} รั้ง^{นี้} ราช^{นี้} การ^{นี้} ฝ่าย^{นี้} ไทย^{นี้} ฝ่าย^{นี้} อเมริ^{นี้} กัน^{นี้} ทำ^{นี้} หนังสือ^{นี้} สัญญา^{นี้} นี้ เขียน^{นี้} เป็น^{นี้} สาม^{นี้} ฉบับ^{นี้} ลง^{นี้} ชื่อ^{นี้} ประ^{นี้} ทับ^{นี้} ตรา^{นี้} กัด^{นี้} ด้วย^{นี้} กัน^{นี้} ทั้ง^{นี้} ต้อง^{นี้} ฝ่าย^{นี้} ทำ^{นี้} ไว้ ใน^{นี้} กรุง^{นี้} เทพ^{นี้}มหานคร^{นี้} อม^{นี้} รว^{นี้} ตัน^{นี้} โก^{นี้} สิ้น^{นี้} ทรม^{นี้} หิน^{นี้} ทรา^{นี้} ยุ^{นี้} ทช^{นี้} ยา^{นี้} ดเว^{นี้} น^{นี้} พุ^{นี้} ฤ^{นี้} หั^{นี้} ส^{นี้} บ^{นี้} แรม^{นี้} สิบ^{นี้} คำ^{นี้} เดือน^{นี้} วิสา^{นี้} ข^{นี้} คือ^{นี้} เดือน^{นี้} หก^{นี้} ปี^{นี้} มี^{นี้} โรง^{นี้} น^{นี้} กษ^{นี้} ต^{นี้}ร^{นี้} อ^{นี้} ฐ^{นี้} ศึก^{นี้} จุด^{นี้} ศ^{นี้} ก^{นี้} ราช^{นี้} ๓๒๓๘ ปี ภาษา^{นี้} ยุโรป^{นี้} เป็น^{นี้} วัน^{นี้} ยี่^{นี้}สิบ^{นี้}เก้า^{นี้} ใน^{นี้} เดือน^{นี้} เม^{นี้} ศ^{นี้} ก^{นี้} ศ^{นี้} ค^{นี้} ก^{นี้} ราช^{นี้} ๓๘๕๖ ปี เป็น^{นี้} ปี^{นี้} ที่^{นี้} ๖ ใน^{นี้} ราช^{นี้} สม^{นี้} บ^{นี้} ต^{นี้} แห่ง^{นี้} พระ^{นี้} บาท^{นี้} สม^{นี้} เต้^{นี้}จ^{นี้} พระ^{นี้} จ^{นี้} อ^{นี้} ม^{นี้} เถ^{นี้} ต^{นี้} เจ้า^{นี้} อยู่^{นี้} หัว^{นี้} (ลง^{นี้} ชื่อ^{นี้} ประ^{นี้} ทับ^{นี้} ตรา^{นี้}) ตอน^{นี้} เซ^{นี้} น^{นี้} ฮ^{นี้} า^{นี้} วิ^{นี้} ช^{นี้} ทู^{นี้} ต^{นี้} อเมริ^{นี้} กัน^{นี้} (ลง^{นี้} ชื่อ^{นี้} ประ^{นี้} ทับ^{นี้} ตรา^{นี้}) ท่าน^{นี้} ผู้^{นี้} ดำ^{นี้} รั้ง^{นี้} ราช^{นี้} การ^{นี้} ฝ่าย^{นี้} ไทย^{นี้} หัว^{นี้} ด^{นี้} ง

กฎหมาย อย่าง ลุกค้า อเมริกัน ซึ่ง มา ค้าขาย ใน กรุง เทพ ฯ ต้อง ใช้

ข้อ ๑ ว่า กัปตัน นายเรือ ซึ่ง จะ เข้า มา ค้าขาย ณ กรุง เทพ ฯ เมื่อ เข้า มา ถึง นอก สันดอน จะ ทอด ส้มอ ใช้ คน เข้า มา บอก แก่ เจ้า พนักงาน ฤๅ จะ เขา เรือ เดย เข้า มา เมือง ส้มทปราการ ก็ ได้ ตาม ใจ แล้ว จะ ต้อง มา บอก เจ้า พนักงาน ที่ ด่าน เมือง ส้มทปราการ ว่า เรือ มา แด่ เมือง ไต มี ลูก เรือ ก็ คน มี บิน ก็ บอก ทอด ส้มอ ที่ เมือง ส้มท ปราการ แล้ว ต้อง มอบ บิน ใหญ่ แด่ ดินดำ แก่ ขุนนาง เจ้า พนักงาน ที่ เมือง ส้มทปราการ ฝ่าย ไทย แล้ว ต้อง มี ขุนนาง กรมการ ฝ่าย ไทย ถ้า กัป เรือ ขึ้น มา จน ถึง กรุง เทพ ฯ

ข้อ ๒ ว่า ถ้า เรือ เดย เกิน ด่าน เมือง ส้มทปราการ ขึ้น มา มิ ได้ เขา บิน แด่ ดินดำ ขึ้น ใจ ที่ เมือง ส้มทปราการ ตาม กฎหมาย นี้ ต้อง เขา เรือ กัด บัง ดง ไป เขา บิน แด่ ดินดำ ขึ้น ใจ เสีย ที่ เมือง ส้มทปราการ แล้ว ต้อง ปรับ ใหม่ เงิน แปร ร้อย บาท ด้วย ไม่ พัง กฎหมาย นี้ ถ้า เขา บิน ใหญ่ แด่ ดินดำ ขึ้น ใจ ที่ เมือง ส้มทปราการ แล้ว ต้อง ปลด อย เรือ ให้ ขึ้น มา ค้า ขาย ที่ กรุง เทพ ฯ

ข้อ ๓ ว่า ถ้า เรือ ลุกค้า อเมริกัน ขึ้น มา ทอด ส้มอ ที่ กรุง เทพ ฯ แล้ว ถ้า มิ ได้ เป็น วัน อาคิตย กัปตัน นายเรือ ต้อง เขา หนึ่ง ล้อ สำหรับ ต่ำ แด่ บานู ชี้ ดั้ง ของ ซึ่ง มี เข้า มา ใน ต่ำ เรือ ต้อง มอบ ให้ แก่ กง สุต อเมริกัน ใน ๒๔ ชั่วโมง กง สุต อเมริกัน จะ ได้ เขา บานู ชี้ ไป ให้ เจ้า พนักงาน ฝ่าย ไทย ที่ ได้ เรียก ภาษั แล้ว เจ้า พนักงาน คน นั้น ต้อง ให้ หนึ่ง ล้อ สำหรับ เบ็ด ระวาง ใน

เวลานั้น ถ้า กัปตัน นาย เรือ มิ ได้ส่ง หนังสือ แด่ ภาณูชี้ ตั้ง ของ ใน ๒๔ ชั่วโมงนั้น ฤๅส่ง ภาณูชี้ ไม่ครบจำนวน ตั้ง ของ ใน ถ้าเรือจะต้องปรับใหม่ ๔๐๐ บาท แต่ว่า ยอม ให้ กัปตัน นาย เรือ แก่ ภาณูชี้ ตั้ง ของ ที่ หดต้ม ใน ระหว่าง ๒๔ ชั่วโมง ตั้งแต่ ได้ ส่ง หนังสือ ถึง กงสุต อเมริกัน นั้น ไม่ปรับ ใหม่เอาเงิน.

ข้อ ๔ ว่า ถ้า เรือ อเมริกัน เบ็ด ระวัง ขน สินค้าก่อน ยังไม่ ได้ หนังสือ เบ็ด ระวัง แด่ ตักถอบ ชาย ตั้ง ของ ใน กรุงเทพฯ กัด นอก สันดอน กัด จะ ต้อง ปรับ ใหม่ เงิน ๘๐๐ บาท แด่ ตั้ง ของ ที่ ตัก ชาย นั้น ต้อง รับผิดชอบ ให้หมด

ข้อ ๕ ว่า เมื่อ เรือ อเมริกัน ขน ของ ออก แล้ววันทุกของที่ออกไปเสร็จแล้ว แล้วยื่นภาษี ให้เสร็จแล้ว ได้ ให้ ภาณูชี้ แก่ กงสุต อเมริกัน ครบตั้งของแล้ว ถ้า มิ ได้ เกี่ยวข้อง สิ่งใด ๆ ต้อง มี เบิก ต่อง อักษรไทย ส่ง ให้ กงสุต อเมริกัน ๆ คืน หนังสือ สำหรับ ถ้า ให้ กัปตัน นาย เรือ ปลดปล่อย เรือ ให้ต้องลงไป เมือง สมุทรปราการ ต้อง มี เจ้า พนักงาน กำกับ ลงไป จนถึง เมือง สมุทรปราการ ถ้า เจ้า พนักงาน ที่ เมือง สมุทรปราการ ไป ตรวจ ดู ที่ เรือ กำปั่น แล้ว บน แด่ สินค้าที่เขา ขน ได้ ส่ง ให้ แก่ กัปตัน นาย เรือ ไป

ข้อ ๖ ว่า ฝ่าย ทูต อเมริกัน ซึ่ง เข้า มา ทำหนังสือ สัญญา ครั้ง น ทูต หารู้จัก ภาษาไทย ไม่ เสนา บัด ฝ่าย ไทย ยอม ให้ เขา หนังสือ อักษร อังกฤษ ใน หนังสือ สัญญา ไม่ตรี แด่ กฎหมาย แด่ คำ ชาย แด่ พิ กัด ซึ่ง คิด อยู่ กับ หนังสือ สัญญา เป็น แน่

(ลงชื่อ ประทับตรา) ตอนเซนฮาร์ช ทูต อเมริกัน

(ลงชื่อ ประทับตรา) ท่าน ผู้ สำเร็จ ราชการไทย หัวดวง